

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SLOVENECEC

BISERNI JUBILEJ »SLOVENCA«

Ustanovitelj »Slovenca«

Obletnice v našem človeškem življenju so nehote združene z neko rahlo melanholijo. Kakor hitro se prično in čim več jih je, tem glasnejši opomin so jubilarantu, da gre zarja njegovega življenja v zaton in da se bliža čas, ko bo treba iti...

Vse drugače pa je z jubileji naprav in ustanov, ki jih je kratkotrajni človek zamislil in ustvaril. Čim več časov in rodov prežive, tem mogočnejše spričujejo svojo upravičenost in koristnost. Visoki jubileji človeških zasnov so dokaz, da živi sok življenja, ki jim ga je stvaritelj ob rojstvu vdahnil, tudi v poznejših dobah ni vsahnil; niso se s časom preživeli, temveč so svežost in aktualnost ohranili tudi za naslednje generacije.

»Slovenec«, ki je pred 60 leti nastopil svojo pot med slovenski narod, si je na čelu zapisal dve besedi: vera in domovina. Dve mogočni ideji, katerih vsaka je sposobna, da zgrabi celega človeka, sta že takoj v početkih imela za nas Slovence še ta posebni pomen, da sta že tedaj bili z usodno nerazdružljivo med seboj prepleteni: Narodni renegati so bili le prečesto tudi verski odpadniki. Kdor je zatajil svojo slovensko mater in njen jezik, je kaj kmalu pričel tajiti tudi njeno vero. Narodni odpadniki so izruvanci brez vsakih etičnih korenin, manjvredni ljudje, ki niso zmožni globljega npravnstvenega življenja.

V slovenskih možeh, ki jim je dobrobit naroda bila resnično pri srcu, se je tedaj oblikovalo spoznanje: Slovenci bomo ohranili svojo samobitnost, svoj jezik in kulturo le, ako bomo ostali zvesti svoji katoliški veri in njenim npravnstvenim osnovam. Obratno pa bomo tudi svoje katolištvo najuspešneje branili, če bomo narodno zavedni Slovenci.

»Slovenec« je bil buden čuvar na tej fronti. Na eni strani odločen boj proti raznarodovalni politiki in vsakemu manjvrednotenju slovenskega jezika od strani drugih narodov, a istočasno borba proti notranjemu, morda še opasnejšemu nasprotniku, ki je pod krinko prosvitljenosti skušal otrovati npravn našega ljudstva in spodkopati njegove moralne temelje.

Toda če se danes vrši ločitev duhov na široki fronti, tako rekoč od moža do moža, je bil to za tiste čase neverjetno drzen poskus. Bilo jih je kaj malo, ki so pravilno cenili zorenje časa. Može okrog »Slovenca« so ga spoznali. Toda imeli so proti sebi vse, kar je le kaj pomenilo v javnosti. Na Dunaju je sedela nemška, z liberalnim jožefinističnim duhom prežeta vlada, ki je vsako, še tako rahlo slovensko narodno gibanje preganjala in zatirala po svojih eksponentih in ovaduhih, katere je imela razpostavljene vsepovsod po slovenskih zemljah. Narodno odpadništvo je bilo v časteh in na dobro plačanih mestih. Kar pa je bilo narodno zavednega, se je po svojem mišljenju in delu odtujevalo ljudstvu. Biti napreden je pomenilo isto kot biti liberalac. Še bornejša so bila gmotna sredstva. List ni imel ne lastne tiskarne, niti ne lastnih uredniških prostorov. Silna, plamteča je bila le ideja, za katero se je list boril. In s to svojo idejo je tudi zmagal.

Ne bi omenjali teh začetnih težkoč, ki jih je moral prebresti »Slovenec«, ko ne bi bile za ves njegov nadaljni obstoj tako značilne. List se je tudi pozneje moral pogosto viti skozi neverjetne tesni in več kot enkrat so mu stregli po življenju. Moč ideje, kateri je služil in radi katere je bil ustanovljen, pa je bila vedno tisti skrivnostni vzmet, ki ga je držala po koncu, da se ni zrušil radi gmotnih težkoč ali pod navalom nasprotnikov. Vedno znova so prihajali naši najboljši možje, in se mu z nesebično ljubeznijo posvečali. Niso delali in žrtvovali radi gmotnega dobička — nihče si ni pri »Slovencu« pridobil premoženja. Žrtvovali in trpeli so radi idejnega poslanstva, ki ga je katoliški dnevnik moral izvršiti med slovenskim ljudstvom. »Slovenec« se v teku svojega šestdesetletnega obstoja nikdar ni zadovoljil z vlogo zgolj informativnega lista, ki bi slepo kopicil vesti in dogodke zgolj radi njihove zanimivosti in senzacije. To bi morda bolj neslo. Gotovo bi si lažje osvojil oni široki krog lahke publike, ki hlasta po senzacijah, ki pa ne ljubi, da jo kdo opozarja na globlji smisel življenja in stvari. »Slovenec« je v smislu svojega programa vodil in vzgajal narod.

Ne da bi hoteli vse podpisati, kar je izšlo natiskanega v »Slovencu« v dolgi dobi šestih desetletij. Pisali so ga ljudje, zmotni in napakam podvrženi ljudje. A eno morajo »Slovencu« priznati tudi njegovi nasprotniki:

Kanonik Karel Klun

državni in deželni poslanec, roj. 15. oktobra 1841 v Prigorici, župnija Dol. vas pri Ribnici, umrl kot delegat v Budimpešti 8. julija 1896.

kakor rdeča nit se vleče od številke do številke, od letnika do letnika, iz desetletja v desetletje stremljenje njegovih vsakokratnih stvariteljev, da služijo ideji, radi katere je bil list ustanovljen: Versko in npravno buditel narod, krepiti njegovo zavest in stati na strani proti vsem in vsakomur, ki bi hotel narodu vzeti ti dve svetinji. Zato »Slovenec« ni hodil za ljudstvom, ampak pred njim. Živel in trpel je z njim, vsaka narodna bol je v njem našla izraza. Ob vsaki priliki je zastavil svojo besedo in vpliv ter tudi gmotne koristi in čast za napredek in neodvisnost slovenskega ljudstva. Ljudstvo je to čutilo, zato se ga je oklenilo in ga že iz davna smatra za svojega glasnika. »Slovenec« se je vrstel v žitje in bitje slovenskega naroda, postal je del njegove nacionalne rasti.

Z isto odločnostjo, kakor na verskem in narodnem polju je »Slovenec« vzel nase borbo za socialno pravičnost med našim ljudstvom. Kakor hitro je Leonova okrožnica »Rerum novarum« začrtala smernice socialne renesanse, se je »Slovenec« pod vodstvom tedanjega glavnega urednika g. Andreja Kalana z vso odločnostjo in brezkompromisno postavil ob stran malega človeka, kmeta, obrtnika in delavca ter zahteval pravičnejši odnos in položaj teh stanov v družbi. Ušeničnik in Krek sta utirala v »Slovencu« nova pota, opominjala k združništvu in budila smisel za organiziran odpor proti kapitalističnemu izžemanju. »Slovenec« je proglasil za svojo dolžnost neizprosno borbo proti izkoriščevalcem šibkih, slabotnih, siromakov in trpinov. Mnogo se je zanje storilo na pobudo »Slovenca« v teku desetletij, a borba nikakor še ni končana. Zato je ravno mali človek postal »Slovenčev« pri-

jatelj, njegov naročnik in čitatelj. Pred časom nam je v roke prišlo reklamno pismo, v katerem neko nasprotno glasilo omenja, da »Slovenec« ni glasilo denarnih krogov, ampak pretežno malega človeka. To je bilo sicer pisano iz konkurenčnih ozirov, a ne skrivamo, da smo bili ponosni na ugotovitev: »Slovenec« je glasnik malega človeka. Da. Potemtakem torej večine slovenskega naroda, ki ga pretežno sestavlja kmet, delavec in obrtnik. Ker pa je cela socialna struktura našega narodnega gospodarstva zgrajena docela na malem človeku, zato tudi trgovec in uradnik rada sežeta po glasilu teh slojev, da sta točno informirana.

Odločno stališče v religioznem, narodnem in socialnem vprašanju je poleg mas delovnega ljudstva »Slovencu« zlasti približalo mladino. Pri listu so se v vseh dobah našli široksrčni, uvidni možje, ki so spoznavali pomen mladih sil za kontinuiteto lista. Mladina s svojimi upravičenimi težnjami je v »Slovencu« vsikdar našla zatočišče in razumevanje. Tako je list ostal mlad, svež in borben. Ponovna regeneracija uredniškega osebja z mladimi silami ga je obvarovala pred okostenelostjo častitljivega modreca, ki z zagrenjenostjo presoja dejanja in nehanja dobe, ki je ne more več dojeti. Presnavljala pa se je tudi plast čitateljstva.

Marsikak glas se čuje proti sodobni mladini. Toda mi verujemo v mladino. Zaupanje v našo bodočnost temelji ravno na tej veri. Ne smemo prezreti, da so razmere ustvarile položaj, v katerem mora mladina prevzemati sama nase skoraj vso skrb in odgovornost za svojo in narodovo bodočnost. Zato se ne smemo čuditi, ako njen mladostni idealizem — ki

je bil vedno lasten mladini — prepleta mestoma trpka realnost. Sodobna mladina hoče vedeti čemu, zakaj in kam se jo angažira. Hoče preciznosti in jasnosti v delu in programu. Do tega ima tudi polno pravico. Njihovemu odkritemu ponašanju se ne sme še pripisovati nediscipliniranost. »Slovenčeva« šestdesetletna zgodovina je najzgovornejša priča, kako je vsaka generacija na svojevrsten način skušala služiti domovini. Sodobna mlada generacija nima nič manj inteligence in smisla za narodne potrebe in čisto gotovo tudi ne manj značaja. Z zadoščenjem ugotavljamo, da večji del sotrudništva šteje danes »Slovenec« v mladi generaciji.

Prav ob tej ugotovitvi se nam zdi na mestu, da se z globoko hvaležnostjo spomnimo vseh neštetihih znanih in neznanih stvariteljev in sotrudnikov, ki so v dolgi dobi 60. let delali pri rasti in ugledu »Slovenca«. Legijon jih je in nihče jih ne bi mogel prešteti. Poleg blestečih imen Kluna, Marna, Kalana, Žitnika, Ušeničnika, Kreka, Lampeta, Terseglava in drugih, ki so slovenskemu narodu po »Slovencu« z mojrskro besedo odkrivali nova obzorja in kazali novih ciljev, je še nepregledna množica sicer manj znanih, toda enako marljivih duševnih delavcev, ki so z vsako nitko svojega srca bili zvezani z listom in mu žrtvovali vse svoje sile. Ginljivo je čitati zapiske duhovniških darov, ko so si mnogi pritrgali zadnje vinarje in jih darovali v tiskovni sklad za »Slovenca«. Velika večina je danes že v grobu, in tako moremo le ugotoviti, da se je le na njihovem idealizmu razvel današnji 60 letni jubilej. A tudi sicer bi težko bilo dobiti duhovnika ki je živel v preteklem šestdesetletnem razdobju, in ni ničesar storil za »Slovenca«. Predvsem so mu duhovniki s svojim delom, agitacijo in naročništvom pomogli na noge. A tudi mimo duhovščine je, mislimo, malo slovenskih inteligentov, da ne bi vsaj tu in tam enkrat prispevali za naš list. Kako naj se zahvalimo marljivim našim organizatorjem, dopisnikom v domovini in v tujih deželah, ki ob vsaki izredni priliki, ob vsakem važnejšem dogodku najprej mislijo na »Slovenca« in ga informirajo, da je tem bolj bogat in pester. Tega ni moč plačati, kakor ni mogoče povrniti ljubezni drugače ko z ljubeznijo. Nemogoče je prešteti vrste še drugih in drugačnih sotrudnikov, brez katerih bi »Slovenca« ne bilo: od uradnikov in uradnic v propagandi in upravi do črnihih umetnikov stavcev in strojnikov. Vsi, prav vsi, pa tudi tisti, ki so pri odpravnih ali »Slovenca« prodajajo v kolportaji, praznujejo s »Slovenčevim« jubilejem tudi jubilej svojega dela. In zadnje, kar pa ni poslednje: Brez modrega vodstva in neprestanihi ogromnih žrtvih Katoliškega Tiskovnega Društva, ki je že 45 let lastnik lista in mu pomaga v vseh težavah, bi »Slovenec« čisto gotovo ne praznoval svoje šestdesetletnice.

Nič ne dvomimo, da se s »Slovencem« vred vselej njegovega visokega jubileja vsi njegovi naročniki, čitatelji in somišljeniki idej, ki jih zastopa. Mislimo, da ni pretirana trditve, da je »Slovenčev« biserni jubilej jako pomembna kulturna obletnica za ves slovenski narod. Prejeli smo mnogo čestitk najodličnejših osebnosti v državi. »Slovenec« kliče vsem svojim zvestim prijateljem in naročnikom ob 60 letnici: zvestoba za zvestobo! Sledili bomo z neomajnim optimizmom svetli tradiciji naših prednikov. Njihov program je tudi za naš čas še vedno aktualen. Pred nami leži razven tega ogromno novih problemov, ki jih je treba osvetliti s krščanskega, narodnega gospodarskega in kulturnega stališča, za katerih najboljšo rešitev v korist naroda in države hočemo vsak čas zastaviti vse sile. »Slovenec« je v težkih in nevarnih dneh vtiral med Slovenci pot jugoslovanski državni ideji in se odkrito davno pred prevratom postavil na jugoslovansko državno stališče. V poznejših letih razvoja se je trudil, da po svoje prispeva k medsebojnemu spoznavanju, razumevanju in konsolidaciji razmer v naši državi. Tudi v bodoče bo vedno delal v tej smeri. Slejkoprej vidimo v pravično urejeni Jugoslaviji bodočnost Slovencev, ki bodo svoje velike socialne vrline, kakor so pridnost in delavnost, redoljubnost in organizacijske sposobnosti mogli do viška razviti v korist cele države.

Sedaj pa: Adiutorium nostrum in nomine Domini: Naša moč in naša pomoč je v Gospodovem imenu! S tem posvetilom gremo na novo delo!

drin.

Paberki iz „Slovenčeve“ zgodovine

Člani uredništva

Ni je izlepa institucije, ki bi imela toliko zakulisnega življenja, ki ne bo nikdar zgodovini znano, ker ni zapisano, kakor ga ima časnikarstvo. Kdo more izvedeti prave vzroke, zakaj se članstvo uredništva tako pestro menja! Je vzrok nestalnost službe, večkrat politična situacija, osebne zadeve in korak za boljšim kruhom. In teh stvari navadno ne pišejo, potomci jih ne izvedo nikdar, pa je velikokrat škoda zanje. Žal ni mogoče niti sodobnih razmer vedno prav presoditi. Zato se v ta vprašanja niti ni spuščati, ker je 60 letna doba brez živih prič in brez točnih in vernih zapiskov, naj le nekatere člane uredništva kar po imenu naštejemo: **Ferdinand Pevec** je bil pač od začetka in več let najkrepkejša podpora ustanoviteljem. **Jože Jerič** je izmed ustanoviteljev največ pri listu delal.

Karel Klun, ki je misel »Slovenca« sploh spočel in bil njegov prvi ustanovitelj, je bil od začetka do 1879 njegov vnet sotrudnik in idejni vodja.

Josip Marn je bil tretji ustanovitelj »Slovenca«, ki je pridno sodeloval, dokler ni moral na Moravsko, ker škof listu radi politične in slovenske smeri ni bil baš naklonjen.

Bedenk in Markič sta sodelovala v uredništvu že v l. 1887. in 1888.

Ign. Žitnik je vstopil v uredništvo že v letu 1887 in bil radi preveč ofenzivnega sloga večkrat postavljen pod nadzorstvo Kolarja in And. Kalana. Ob koncu 1892 je odšel v Rim in se 1894 vrnil v uredništvo. Bil je deloma urednik, deloma najzvestejši sotrudnik do svoje smrti 29. decembra 1913.

Andrej Kalan je dobil že leta 1887 nalogo, naj sestavi načrt za urejevanje »Slovenca«. V

Osebe mariborske podružnice »Slovenca« z urednikom gosp. dr. Francetom Vatovec

Ivan Štefe je bil stalno sprejet k »Slovencu« 5. februarja 1902, potem ko je dalje časa že sodeloval za poskus. Ostal je pri listu do 1918.

Franz Kremžar od 1. jan. 1904 in **Miha Moškerc** od 1. maja 1905.

Milan Pugelj l. 1906.

Franz Terseglav je nastopil stalno službo dne 1. januarja 1906. Bil je l. 1913 in 1914 ter 1925 do 1927 tudi glavni urednik.

Ga. Ivanka Klemenčičeva sodeluje v uredništvu od 25. januarja 1909.

Franz Kerhne od 17. julija 1910 eno leto. **Viktor Cenčič** od 1914, prej dopisnik v Trstu in Mariboru.

Franz Jež je sodeloval od l. 1916.

Lojze Vrtovce od novembra 1915 do 31. decembra 1918.

Dr. Izidor Cankar je bil glavni urednik 1918 in 1919.

Franz Bevk in **Engelbert Besednjak** od 7. jan. 1919 le nekaj časa.

Franz Smodej je vstopil 27. novembra 1920 in bil glavni urednik do leta 1925.

Viktor Schweiger je bil pri »Slovencu« od 3. marca 1921 do 30. septembra 1932.

Petrič Jože je bil od 1921—1926.

Erjavce Fran, od l. XII. 1924 do 31. VI. 1932, urednik »Ilustriranega Slovenca«.

Knaflič Josip od 1925 do 1927.

D. Potočnik in **St. Mašič** sta vstopila v uredništvo l. 1925, prvi je še član, drugi je kmalu izstopil.

Dr. Čampa Lojze od 1. maja 1926 do oktobra 1929.

Franz Zabret je prevzel vodstvo lista 1927 in ga vodil do novembra 1929.

Miha Krek od 4. februarja 1926 do 11. aprila 1929.

Dr. Franz Vatovec je stopil v uredništvo leta 1927, prevzel mariborsko uredništvo »Slovenca« 1. jan. 1931 in vodstvo »Slovenca« podružnice v Mariboru.

Železnikar Al. je bil član od 22. nov. 1928 do 1930, ko je prevzel uredništvo »Jugoslovana«.

Dr. Ivan Ahčin pa je prišel k listu 1. avgusta 1929 in prevzel mesto glavnega urednika v novembru 1929 in ga upravlja še sedaj.

V juliju 1930 je vstopil v uredništvo **Alojzij Kuhar**, v marcu 1931 pa **dr. Lojze Berce**, ki je bil preje dopisnik v Trstu.

V oktobru 1927 je štel uredništvo 27 oseb. Sedaj ima 9 urednikov poleg številnega pomožnega osebja.

Uredništvo »Slovenca« ob 60-letnici

Sede od leve na desno: **Franz Kremžar**, **Ivanka Klemenčič**, glavni urednik **dr. Ivan Ahčin**, **Fr. Terseglav**, **Viktor Cenčič**. — Stojijo od leve na desno: **Ciril Kočevar**, **Mirko Kunčič**, **Drago Potočnik**, **Lojze Kuhar**, **dr. Lojze Berce**, **Lojze Golobič**, **Rudolf Schmitt**

Odgovorni uredniki „Slovenca“

Časopisje je od nekega časa, s katero se bore vse mogoče sile, celo države. Ker država ne more pustiti časopisu popolnoma prostih rok, zahteva že od nekdaj osebo, ki je odgovorna za vse prestopke, ki bi jih časopis utegnil zakriviti proti predpisom, ki so zbrani v posebnem zakonu o tisku. Ta odgovorna oseba se imenuje »odgovorni urednik«. Včasih ni bilo treba, da bi »odgovorni urednik« bil tudi urednik ali solastnik lista. Sedanji zakoni so v tem pogledu mnogo strožji.

Za »Slovenčevce« pisavo so bili poroki ali odgovorni uredniki sledeči možje:

Ferdinand Pevec od začetka t. j. od 14. okt. 1875 do 7. junija 1875.

Jakob Alešovec, ki je bil tudi član uredništva, od 8. jun. 1875 do 17. januarja 1876, na kar je prevzel odgovornost zopet

Ferdinand Pevec in jo oddal **Filipu Haderlapu** dne 3. januarja 1878;

Jože Jerič je bil za Haderlapom od 1. januarja 1885 do 10. 1887, ko je prodal list, tiskarno in knjigarno Kat. tisk. društvu.

Ignacij Žitnik od 11. okt. 1887 do 6. okt. 1892, nadomeščal ga je od 25. maja do 5. jul. 1891

Anton Keržič.

Ivan Janežič od 7. okt. 1892 do 31. marca 1895.

Andrej Kalan, ki je bil že od 1891 v uredništvu in glavni urednik ter idejni vodja lista, je bil odgovorni urednik od 1. aprila 1895 do 24. avgusta 1898; nadomeščal ga je

Ivan Rakovec, in sicer od 7. avgusta 1895 do 30. maja 1897, od 16. julija 1897 do 25. avgusta 1898, na kar je obdržal (Rakovec) odgovornost od 14. novembra 1898 do 31. decembra 1902.

Evgen Lampe od 1. januarja 1902 do 31. decembra 1905.

Ign. Žitnik od 1. januarja 1905 do 14. oktobra 1906, ko je prosil, naj ga odveže odbor te odgovornosti.

Miha Moškerc od 15. oktobra 1906 do 20. novembra 1907.

Ivan Štefe od 21. novembra 1907 do 20. avgusta 1911.

Miha Moškerc zopet od 21. avgusta 1911 do 27. februarja 1913.

Ivan Štefe od 28. februarja 1913 do 14. maja 1915.

Miha Moškerc od 15. maja 1915 do 19. avgusta 1915.

Jože Gostinčar od 20. avgusta 1915 do 13. julija 1917.

Miha Moškerc od 14. julija 1915 do 25. aprila 1917.

Jože Gostinčar od 24. aprila 1918 do 12. aprila 1919.

Miha Moškerc od 13. aprila 1919 do 31. decembra 1924.

Franz Kremžar od 1. januarja 1924 do 29. januarja 1925. Ta dan sta odgovarjala z urednikom V. Cenčičem skupaj.

Viktor Cenčič od 30. januarja 1925 do 1. avgusta 1925.

Jože Grošelj od 2. avgusta 1925 do 12. avgusta 1925.

Franz Terseglav s presledki od 13. avgusta

Sedanja uprava »Slovenca« v Ljubljani z ravnateljem gosp. Ivanom Rakovcem

1925 do 10. okt. 1929. Med tem so ga nadomeščali sledeči odgovorni uredniki: **Knaflič** od 6. oktobra do 7. novembra 1925 in od 9. okt. do 12. novembra 1926.

Miha Moškerc od 1. januarja 1926 do 6. januarja 1927.

Miha Krek od 7. januarja 1927 in 18. novembra do 15. decembra 1928.

Viktor Cenčič od 11. oktobra do 14. novembra 1929.

Franz Kremžar od 15. novembra 1929 do danes.

Marsikatero bridko uro so pretrpeli nekateri uredniki, ko so jih oblasti preganjale in jim grozile (v Avstriji) s porotno obravnavo ali jih gnale pred njo (Rakovca nad 20 krat). Nekateri so bili tudi obsojeni (**Jerič**, **Žitnik**, **Moškerc**, **Lampe**, **Rakovec** i. dr.). Nekateri so morali v tujino, ali se skrivati (**Štefe**), da so ušli kazni. Je gotovo prav, da se ob 60 letnici spomnimo njihovih žrtev.

Izdajatelji „Slovenca“

Zastopnik lastništva je vsakokratni izdajatelj. Ta je bil včasih obenem tudi odgovorni urednik, včasih pa samo izdajatelj. »Slovenca« so bili za izdajatelje sledeči gospodje:

Ferdinand Pevec od začetka do 7. junija 1875;

Jakob Alešovec od 8. junija 1875 do 17. januarja 1876;

Ferdinand Pevec zopet od 18. januarja 1876 do 31. decembra 1878;

Filip Haderlap od 1. januarja 1878 do 31. decembra 1883;

Jože Jerič od 1. jan. 1885 do 13. julija 1888;

Matija Kolar od 14. jul. 1888 do 15. apr. 1891;

Anton Kržič od 16. aprila 1891 do 24. novembra 1891. Odložiti je moral to mesto, ker ga sicer vlada ni hotela imenovati za kateheta.

Ivan Zupančič od 25. novembra 1891 do 31. decembra 1900.

Evgen Lampe od 1. januarja 1901 do 31. decembra 1901.

Ivan Rakovec od 1. januarja 1902 do 12. oktobra 1902.

Ignacij Žitnik od 13. oktobra 1902 do 31. maja 1911.

Konzorcij Slovenca je izdajal list od 1. junija 1911 do 12. avgusta 1925.

Franz Kulovec od 13. avgusta 1925 do 19. februarja 1929.

Ivan Rakovec od 20. febr. 1929 do danes.

Franz Poženel, je tiskal »Slovenca« na navadnem brzotiskalnem stroju od leta 1894. Od leta 1908 do 1931 pa je tiskal »Slovenca« na rotacijskem stroju. V jugoslovanski tiskarni deluje g. Poženel že od leta 1890 in še danes tiska na rotacijskem stroju nedeljsko prilogo »Slovenca«

Kako je napredoval obseg »Slovenca«. Prva dva letnika. — Prvi vezani letnik dnevnika. — 4 knjige letnika LIX. (1931)

Šestdeset let na braniku slovenskega ljudstva

Politično-zgodovinska študija. — Napisal Fr. E.

Politični položaj na Slovenskem v začetku 70 let

Po neprestanem kolebanju med centralizmom in federalizmom je dne 26. novembra 1871 vzela avstrijske državne vaje v roke centralistična nemško-liberalna vlada kneza Adolfa Auersperga. Auerspergovo ministarstvo je takoj uvedlo režim nasilnega centralizma, germanizacije, gospodarskega izkoriščanja šibkih slojev, korupcije in kulturnega boja.

Slovenci se nevarnosti Auerspergove vladne nismo takoj zavedli. Zato so politična in kulturna nasprotja med liberalnimi Mladoslavicami in konservativnimi Staroslavicami tlela dalje, se razvila pozimi 1871/2 celo v plamen, a 1873 v pravi požar. »Slovenski Narod« je začel zlasti po preselitvi iz Maribora v Ljubljano kazati vedno bolj očitno liberalne in kulturno-bojne rozičke mladoslavskega inteligentnega naraščaja. To je porajalo zlasti v duhovniških vrstah vedno večji odpor. Toda stari Bleiweis, ki je še vedno obvladoval oficijalna pota slovenske politike, je znal dolgo časa zadrževati popolno ločitev obeh taborov.

Vendar se mladi duhovniki niso več zadovoljevali ne z Bleiweisovo autokracijo, ne z njegovo politiko in ne z njegovimi »kmetijskimi in rokodelskimi« »Novicami«. Že 1872 je začel pisati v glasilo avstrijskih katoličanov, »Vaterland«, tedanji šenklaški vikar Karel Klun članke in dopise, v katerih se je izrekal za popolno ločitev Staroslavic od liberalnih Mladoslavcev in očital tudi stari Bleiweisovi družbi celo vrsto usodepolnih političnih napak.

Klici po »katoliškem dnevniku«

Leta 1873 so bile razpisane prve direktne državnozborske volitve, pri katerih so hoteli Mladoslavicami na vsak način prodreti s svojimi kandidati. Posledica tega je bila, da sta oba tabora ločeno v volivni boj in »Slov. Narod« je skušal podpreti svoje kandidate s skandalozno kroniko. Glede na to je postalo jasno, da tudi katoliškemu taboru niso mogle več zadostovati že senilne »Novice«.

Že dne 18. julija 1873 je zato zapisal neki X. v dopisu »Dolenjsko« v »Zgodnji Danici«, da je treba vse moči napeti »za ustanovo dobrega katoliškega vsakdanjega lista«. In neki drug dopisnik v isti številki v dopisu »Iz Ljubljane« med drugim odločno terja, da je proti liberalnemu »Narodu« treba katoliškega dnevnika. Ker »Slov. Narod« s svojim načinom pisanja ni prenehal in so bili liberalci isti mesec ustanovili celo še poseben »Slovenski Tednik« za kmetiško ljudstvo, tudi v katoliškem taboru seveda niso mogli držati

dež. poslanca Fr. Kramerja, pri čigar omizju se je tedaj stalno zbirala vsa katoliško zavedna in odločna duhovščina. In v tej družbi so tudi sklenili realizirati iniciativo »Zgodnje Danice«. Nedvomno je bil duša vseh teh pripravljalnih del Karel Klun, ki je v tistih časih poleg Luke Jerana in Jos. Marna nekako vodil ves publicističen boj z liberalci. Ob zaključku zgoraj omenjenih duhovnih vaj, h katerim se je zbralo nad sto duhovnikov iz vse ljubljanske škofije, je K. Klun sklical tudi poseben sestanek v Alojzijevišče, kjer je zbranim duhovnikom predložil načrt za novi list. Izvolili so poseben pripravljalni

Dr. Josip Marn

odbor, v katerem so bili med drugimi Klun, Marn, žužemberški dekan Tavcar, selški župnik V. Majer, upokojeni župnik J. Jerič i. dr. Dne 12. septembra 1873 je ta odbor že objavil v »Zg. Danici« oficijalno »Vabilo«, v katerem je bilo med drugim rečeno: »Morebiti še nikdar Slovenci niso tolikanj čutili, kako živo jim je potreben katoliški političen list, kolikor čutimo sedanjí čas, kadar nam pretijo od ene strani nemški vstavoverci, od ene pa domači slovenski liberalci. ... Iz teh vzrokov so se bili sešli nekateri domoljubi v Ljubljani, in ustanovili se je odbor, kateri naj v ta namen dela priprave ter obrača tako, da izhaja političen list »Slovenec«, kot glasilo prave stranke, pričeni s prihodnjim mesecem po trikrat na teden, od novega leta 1874 pa vsaki dan. Radostni povemo, da so nekateri kot prvi pomoček že podpisali in eni tudi že darovali precej zdatno podporo...«

Rojstvo »Slovenca«

Naslednje tedne so se potem sredi najstrastnejše volivne borbe nabirali naročniki in darovi ter vršile vse potrebne tehniške priprave in v torek dne 14. oktobra 1873 je izšel v tisoč izvodih v Blasnikovi tiskarni na štirih straneh in v obliki 26x37 cm nov političen list, ki pa ni nosil naznanjenega imena »Slovenec«, temveč — »Slovenec«, čigar uredništvo je prevzel duša vsega gibanja, bojeviti in iniciativni Karel Klun. Tako so dobili tudi katoliški Slovenci končno svoj lastni politični list, ki je nato do danes, torej skoraj že dva človeška rodova, dosledno in neustrašeno stal na braniku slovenstva in katoličanstva. Pisal ga je po večini Klun sam, ki je sestavljal predvsem politični in polemični del, a krepko mu je stal ob strani tudi prof. Josip Marn, ki je prispeval zlasti načelne članke. Odziv med naročniki je bil še dokaj poveljen, čeprav se Bleiweis ni mogel odkritosrčno ogreti za novega konkurenta »Novice«.

»Slovenec« v 70 letih

Volitve, ki so se vršile v drugi polovici oktobra, so razočarale oba tabora. Vzpričo strašnega vladnega pritiska smo Slovenci izgubili več mandatov. Liberalci so si priborili štiri mandate, a ostale katoliški konservativci, toda med njimi je bilo nekaj nemških fevdalcev (na pr. Hohenwart, grof Barbo i. dr.). Čeprav je liberalna četvorica ustanovila na Dunaju svoj klub in tlačnila strupeni

Auerspergovi nemški in kulturno-bojni politiki (dr. Razlag je bil na pr. za samostansko postavbo celo poročevalce), ni seveda prav nič omilila strašnega germanizatoričnega pritiska. Plenila je slovenske liste, izganjala iz domovine slovensko čutečo uradništvo, v šoli pa zatirala materinščino. Izgubljali smo na vsej črti. Saj je celo na županskem stolu slovenske prestolnice sedel že par let voditelj kranjskih nemškutarjev K. Dežman.

V tem obupnem položaju sta oba tabora začela proti koncu 1874 ubiaževati strastni medsebojni boj. Smrt dr. E. H. Coste na konservativni in odhod dr. Razlaga iz političnega življenja na liberalni strani, sta pa končno vplivala toliko pomirjevalno, da sta »Slov. Narod« in »Slovenec« skoraj popolnoma prenehala z dotedanjim ostrim napadanjem. Mladoslavicami so uvideli, da so šli predaleč, javno so se odpovedali »frazastemu liberalizmu« in tudi njihovi poslanci so vstopili v Hohenwartov konservativni klub, a škof Pogačar jim je dovolil to koncesijo, da je premedil iz Ljubljane v Zagorje stolnega vikarja in — »Slovenčevega« urednika Kluna, čemur se pa ta ni uklonil, temveč je ostal v Ljubljani.

Nastalo pomirjenje pa je zavedlo oba tabora v popolno brezdelje, še neprebujevo kmetiško ljudstvo v apatijo, strahopetno meščanstvo pa v — nemškutarski tabor.

Te razmere seveda tudi »Slovenec« niso bile v prid. Radi nastalega premirja z liberalci je izgubil svojo prvotno mladostno borbenost in posledica je bila, da je začel celo nazadovati. Ostal je pri trikratnem izhajanju tedensko in število naklade se je že sredi 70tih let znižalo na 750. Nekoliko živahnosti je prinesla v list šele proti koncu 70tih let rusko-turška vojna, ki je vnovič vili tudi že obupajočim Slovincem samozavest. Ruske zmage so glasno odmevale v slovenskem časopisu in »Slovenec« je začel tedaj prvič razmotrivati o jugoslovanskem vprašanju ter je ob tej priliki poudaril, da postane nositeljica jugoslovanske ideje mala Srbija, če se Avstrija ne zave nujnosti rešitve jugoslovanskega vprašanja.

Na prehodu k dnevniku

Leta 1878 se je končno zrušil tudi obsovanje Auerspergov režim. Vrgle so ga narodna nestrpnost, gospodarska nesposobnost in ruske zmage na Balkanu. Prehodna Stremayerjeva vlada je izvedla 1879 volitve, nakar je prevzel državno krmilo v roke grof Edv. Taaffe, ki se je naslonil na fevdalce, konservativce in Slovence. Tudi 13 glav močna slovenska parlamentarna delegacija, kateri je načeljeval K. Klun, je bila kot članica Hohenwartovega konservativnega kluba v vladni večini, kar je povzročilo, da so bili polagoma vendarle odstranjeni vsaj s Kranjske najhujši eksponenti bivšega Auerspergovega režima in da se ji je posrečilo doseči marsikake velevažne pridobitve.

V domovini je vsaj v prvi dobi Taaffejevega režima (vladal je od 1879 do 1893) na zunaj vladala še ves čas sloga, vendar se je zlasti v katoliškem taboru spričo katastrofalne zrušitve nemškega liberalizma močno dvignila samozavest. »Slovenec« je že poleti 1879 vnovič poudaril samostojen obstoj »stranke« z izrazitim katoliškim programom, Marn je pa celo izrečno opozoril na speča načelna nasprotja. Do hujših spopadov je pa začelo prihajati šele pred deželnozborskimi volitvami 1883, ko sta se začela uveljavljati v liberalnem taboru radikalna dr. Ivan Tavcar in Ivan Hribar. Čeprav sta ostali deželnozborska in državnozborska delegacija še vedno složni in enotni pod Klunovim vodstvom, je začela sredi 80tih let ta breznačelna sloga polagoma pokati na vseh koncih in krajih, dokler se ni končno pod močnimi dr. Mahničevimi udarci popolnoma zrušila.

Ker je bil »Slovenec« urednik Klun že 1877 izvoljen v deželni zbor, 1879 pa še v državni zbor, uredniških poslov ni mogel več vršiti in nadomestil ga je Filip Haderlap, Klun pa je obdržal seveda še vedno idejno vodstvo lista. Postal pa je medtem umirjen zagovornik konservat. slogaštva. L. 1880

se je začel celo razgovarjati z dr. J. Vošnjakom o združitvi »Slovenca« in »Slov. Naroda«, kar so pa seveda preprečili navdušeni zagovorniki samostojnega katoliškega političnega lista z Jeričem na čelu, ki niso želeli »Slovenca« le ohraniti, temveč ga razširiti celo v dnevnik, da bi mogel popolnoma konkurirati s »Slov. Narodom«, ki je bil dnevnik že od leta 1873.

Ko so se namreč 1879 in 1880 začela polagoma zopet pojavljati tleča stara nasprotja med katoliškim in liberalnim taborom, je dne 23. septembra 1880 neki dopisnik z Gorenjskega v »Slovenec« po dolgih letih zopet zahteval, da se mora razširiti list v dnevnik. Ker Klun za take zahteve že ni imel nobenega zmisla, do izpolnitve želje seveda še dolgo ni prišlo, vendar ta klic poslej ni več utihnil. Izdajatelj so mu večkrat celo obljubili ugoditi, toda zaenkrat še ni bilo nikogar, ki bi ga bil izvedel.

Dnevnik v lastni tiskarni

Dne 1. maja 1882 je izstopil iz »Slovenčevega« uredništva Filip Haderlap, katerega je istega dne nadomestil eden najbolj smotrenih praktičnih organizatorjev v zgodovini slovenskega katoliškega tiska, upokojeni župnik Josip Jerič. Ta mož je bil že 1879 ustanovil »Katoliško bukvarno«, prišel k »Slovenec« je pa takoj uvidel, da je glavni pogoj listovega razširjenja lastna tiskarna. Glede na to je takoj vložil prošnjo za koncesijo, ki mu je bila še tisto poletje dovoljena. Pozimi je potem izvršil vse potrebne priprave, a dne 24. aprila 1883 je otvoril na sedanjem Vodnikovem trgu št. 5 novo, lastno »Katoliško tiskarno«, kamor se je še istega dne preselil tudi »Slovenec« od Blasnika.

V tem so se pa pojavile na obzorju vnovič deželnozborske volitve. Ker se je začel za časa Pogačarjevega škofovanja znaten del duhovščine umikati iz političnega udejstvovanja in sta se na liberalni strani pojavila mlada, agilna in radikalna dr. Tavcar in Ivan Hribar, se je moral preostali del duhovščine še bolj potruditi, da ne zrinese liberalci s slogaškimi gesli katoličanov z vseh pozicij. Edino

Jožef Jerič

močno orožje v tej tekmi je bil tisk. Zato sedaj ni kazalo drugega kot uresničiti že parletne želje in objube, zlasti ker je bila premagana glavna ovira — lastna tiskarna. Tako je na dan cesarjevega prihoda v Ljubljano, dne 11. julija 1883 izšel »Slovenec« prvič kot dnevnik, kar je ostal potem do današnjega dne.

Z Mahničevim krmilom

Jerič sam je bil izkušen v raznih gospodarskih vprašanjih, zato je posvečal tem mnogo pozornosti. Zlasti je pridno obravnaval obrtno vprašanje, jeseni 1882 je pa objavil znamenito Belčevovo serijo člankov »Zemljišče in kapital«, a leto dni nato že najdemo v »Slovenec« tudi prve pobude glede združništva. V politiki se je pa tudi Jerič zvesto držal Klunovega konservatizma.

Mogočen mejnik v zgodovini slovenskega katoliškega gibanja in seveda tudi »Slovenca« je bila pa smrt škofa dr. Pogačarja in imenovanje dr. J. Missije za ljubljanskega vladiko. Za Pogačarjevega škofovanja organizirano katoliško gibanje, zlasti politično (»Slovenec« vred) pri cerkveni oblasti ni uživalo podpore, velik del duhovščine se je odtegoval javnemu delu ali je pa zaradi njih spretnega poudarjanja narodnega radikalizma celo simpatiziral z liberalci. Vse delo na organizaciji in oblikovanju samostojnega kat. gibanja je ležalo zato na ramah nekaterih klerikalnih posameznikov, kajti posvetno izobraženstvo in meščanstvo sta bila še skoraj brezizjemno v liberalnem ali pa nemškutarskem taboru. Dolgoletna Klunova slogaška politika je še bolj zastrla jasne poglede na načelna vprašanja.

Po Pogačarjevi smrti se je začelo tudi v tem pogledu obračati hitro na bolje, kajti že teden dni nato, ko je zatisnil Pogačar oči, se je v »Slovenec« oglašil eden največjih slovenskih kladivarjev, kar smo jih kdaj imeli — goriški bogoslovni profesor dr. Anton Mahnič. Objavil je namreč serijo podlistkov »Indija Koromandija«, v katerih je brezobzirno karikiriral idejno zmešnjavo v naši tedanji literaturi in dejal, da »zmešnjava od dne do dne rase in da tako ne more iti več dalje«.

Mahničev pojav in Missijevo imenovanje sta prinesla v naše javno življenje docela novo življenje. Odločni katoličani so dobili naenkrat močno moralno oporo, konservativci so se sku-

Lipe Haderlap

več rok križem in 8. avgusta je objavil neki »duhoven in narodnjak« v »Zgodnji Danici« poseben »Klic«, v katerem izjavlja: »Za boj zoper te liberalce pa katoliško-političnega dnevnika potrebujemo kakor riba vode... Vestna reč in potreba je, da se duhovni in vsi katoličani ustavimo nadaljnji povodnji ter ustanovimo katoliški dnevnik... Mladoslavicami z dnevnikom razderli slovenski tabor; glejmo, da ga z dnevnikom — z boljšim dnevnikom zedinimo, ali saj ohranimo, kar se da. ... Zato: dnevnik ustanovimo!« Že v naslednji številki »Zg. Danice« pa beremo naslednje: »Poslano. V »Vaterlandu« se je bralo, da začne meseca oktobra izhajati slovenski katoliško-konservativni dnevnik. Z veseljem pozdravljamo ta sklep. Le to še izrekamo, da naj bi se dnevniku ob petkih prav po nizki ceni dodajala »tedenska« priloga za prosto ljudstvo, tako da bi se na to prilogo lahko naročevalo posebej; kakor na priliko na »Sonntagsbote« pri »Grazer Volksblattu«. V Leskovcu, dne 11. avgusta l. 1873. Več zbranih kranjskih in štajerskih duhovnikov.« Jako važna je tudi pripomba uredništva k tej notici, kjer je rečeno: »Naj bi prišlo veliko gospodov k »eksercicijam« (za dne 25. t. m. so bile namreč napovedane v Ljubljani duhovniške eksercicije. Op. pisca), po katerih doveršenji bode prilika, se o tem kaj pomeniti. Drugo potrebno je, da v vsaki dekaniji kdo pozve, koliko iztisov dnevnika bi se zanesljivo oddalo.«

Kakor sem zgoraj omenil, je bil »Vaterlandov« dopisnik K. Klun, nečak kanonika in

Uprava »Slovenca« v Ljubljani

šali držati objektivno ob strani, a katoliški liberalci so se raje zatekli v kulturnobojni »Slovenski Narod«, kar je pa seveda le še bolj oslabilo njih položaj.

Ustanovitve KTD

Druga polovica 80. let stoji tako popolnoma v znamenju Mahničevega boja za jasnost načel in želje po nadaljnji izgraditvi kat. organizacije. Že 1886 je bila sprožena misel ustanovitve lastnega katoliškega političnega društva, a naslednje leto je sklenil že bolehní Jerič dati tudi katoliškemu tisku trajnejšo oporo z ustanovitvijo »Katoliškega tiskovnega društva«. Dne 2. julija 1887 je že izšel na uvodnem mestu »Slovenec« oklic o ustanovitvi takega društva in na ustanovnem obnem zboru dobre tri tedne kasneje je podarjal Jerič, da prevzame društvo v svojo last in upravo tiskarno in knjigarno, ki sta bili doslej Jeričeva zasebna last in kar se je potem še tisto jesen tudi zgodilo. S tem je prišel prav za prav v nekako dejansko last novega KTD tudi »Slovenec«.

Ze jako bolni Jerič pa tudi uredniških poslov ni več zmagoval (naslednje poletje je umrl), zato je istočasno s predajo tiskarne popolnoma preložil tudi uredništvo na krepke rame mladega Ignacija Žitnika, ki je že od spomladi 1887 vršil velik del Jeričevih poslov. S tem je bil pritegnjen k »Slovencu« in k oblikovalcem katoliškega gibanja mož širokih in modernih pogledov, s krepko in jasno izoblikovano smerjo ter z neumorno in nesebično delavnostjo. Čeprav ni slepo zagovarjal vseh Mahničevih trditev, je vendarle soglašal z njegovimi zahtevami po načelnosti, zato je svež veter. List je vedno hitreje zapuščal konservativne in slogaške kolovoze ter prehajal k Mahničevi načelnosti. Ko so se spričo ponovnih strastnih kulturnobojnih izpadov »Slov. Naroda« tudi sloven. škofje v posebnem pismu zavzeli z vso svojo avtoriteto za katoliški tisk in so »Slovenčeva« prizadevanja podprli še novoustanovljeni »Domoljube«, »Dom in svet« ter »Rimski katolik«, je postala nova katoliška smer vsaj med duhovščino zmagovita na vsej črti.

Prvi slovenski katoliški shod

V to najživahnejše vrvenje je prišel spomladi 1889 drugi avstrijski katoliški shod, ki je stal že v znamenju Vogel-sang-Luegerjevega krščanskega socializma in ki je vžil mladim Mahničevim pristašem novega poguma in novih pobud. Ker so imeli v oficijalni politiki še vedno vse mandate v roki zaostali konservativci in liberalci, so si ustvarili mladi že jeseni 1889 najprej lastno »Katoliško politično društvo«, ki je začelo prirejati takoj tudi politične shode po kmetih ter izrivati pri volitvah konservativce iz njihovih dotedanjih pozicij (trnovski kaplan in »Slovenec« sourednik Andrej Kalan je nastopil pri deželnozborskih volitvah 1889 proti samemu voditelju konservativcev, kanoniku Klunu).

V takem razpoloženju se je tudi »Slovenec« dne 20. maja 1890 končno izrekel za Mahničeva načela, nato se je pa zavzel še za Mahničevo misel, da bi bilo treba prirediti tudi v Ljubljani poseben slovenski katoliški shod, za katerega je bil Mahnič že začetel program in načrt. »Katoliška družba« je začela jeseni 1890 s prvimi pripravljalnimi deli in dne 18. junija 1892 je izšel slavnostni proglas in vabilo za shod, ki je bil sklican za zadnje dni avgusta. Čeprav udeležba še ni bila manifestacijska, tvori ta shod vendarle močnejši mejnik v slovenski kulturni zgodovini, saj je končnoveljavno pokopal dotedanje breznačelno slogaštvo in položil s svojimi resolucijami trdne temelje vsemu nadaljnjemu katoliškemu gibanju na Slovenskem.

V katoliških vrstah je zavel nov in svež ofenzivni duh, ki se je hotel najkrepkeje uveljaviti na vseh poljih. Tedanji »Slovenec« glavni urednik Ignacij Žitnik je odšel nadaljevati svoje študije v Rim in dne 1. aprila 1893 ga je nasledoval bojevití Andrej Kalan, voditelj mlade duhovniške generacije. Uspehi seveda niso izostali. Snovale so se prve katoliške dijaške organizacije, po deželi so hitro rasla iz tal bralna in politična društva, vsako nedeljo se je vršila povsod vrsta političnih shodov, pojavljale so se prve zadruge in krepko je stopila na plan tudi samostojna katoliška krščansko socialna delavska organizacija z dr. J. E. Krekom na čelu.

V znamenju krščanskega socializma

Za Vogel-sangov krščanski socializem je imel tudi pri nas mnogo razumevanja že Žitnik, dobro leto mlajši Kalan je bil pa ves prežet z njegovimi idejami. To se je pokazalo takoj tudi pri »Slovencu«, kajti Kalanov »Slovenec« je napravil že znaten korak pred zahteve katoliškega shoda, poslej pa sploh ni več le v večji ali manjši razdalji sledil razvoju slovenskega katoliškega gibanja, kakor dotlej, temveč se mu je postavil na čelo ter mu zlasti pod Krekovim in E. Lampetovim vplivom skoraj neprestano kazal pot naprej in navzgor.

Liberalci so uvideli, da na kako slogu, ki bi jim bila jamčila za njih pozicije, ne morejo več računati, zato jim ni kazalo drugega, kot da se začno organizirati tudi sami. Ker so bili pa za tako delo prekomodni, je novo organizirana »Katoliška narodna stranka« osvojila pri deželnozborskih volitvah 1895 vseh 16 kmetijskih mandatov, dočim so mogli liberalci rešiti le še mestne. V tej tiski so se meseca januarja 1896 zatekli k zvezi z nemškimi fevdalci. To je bilo zanje vprav usodno, kajti zazibali so se lahko v popolno

brezdelje, da bi jim pa kdo vendarle ne ogrožal preveč njih pozicije, so postali poslej s svojimi nemškimi zavezniki vred nositelji vse politične, gospodarske in socialne reakcije na Slovenskem.

Čeprav je torej mlado katoliško gibanje hitro osvojilo ogromno večino slovenskega ljudstva, je bilo zaradi liberalno-nemške zveze za dolgo let vendar-

Dr. Janez Evangelist Krek

le odrinjeno od sodelovanja v najvažnejši slovenski samoupravni korporaciji, to je v kranjskem deželnem zboru. To mu je bilo nedvomno v mnogo večjo korist kot v škodo, kajti vse svoje sile je lahko posvečalo zgolj vsestranski organizaciji ljudskih množic in nadaljnjemu izgrajevanju svojega programa v zmislu Mahničevih in kršč. socialnih zahtev.

Drugi katoliški shod

Škof Missija pa s to novo smerjo katoliškega gibanja ni bil popolnoma zadovoljen, kakor so pokazale mučne krize ob priliki nadomestnih volitev za Klunov deželnozborski in državnozborski mandat (Klun je namreč 8. junija 1896 nenadoma umrl). Škof se je namreč pri obeh volitvah upiral kandidaturi krščansko socialnih zaupnikov (Žitnika in Gostinčarja) in se zavzel za zmernejšega dr. Šusteršiča, ki je začel v tistih letih nastopati v prvih katoliških vrstah. Vkljub takemu in sličnemu nasprotovanju zmernejših starejših elementov je pa ostala zmagovita vendar Kalan-Krekova »Slovenčeva« demokratična in krščanska socialna radikalna smer, k čemur je gotovo marsikaj pripomogel tudi Missijev naslednik — dr. A. B. Jeglič.

To je jasno pokazal drugi slovenski katoliški shod, ki je bil sklican v sredino septembra 1900. Po vsebini sprejetih sklepov je bil izmed vseh slovenskih katoliških shodov ta nedvomno najvažnejši, kajti dočim se je izrekel prvi le za določna načela, je pa izdelal ta podoben in moderen konkretni program za vsa polja javnega življenja in dela, a pri poznejših katoliških shodih je prevladoval manifestacijski znodseku za socialne zadeve, ki je podrobno obravnaval zlasti kmetiško, delavsko in obrtno vprašanje ter sprejel sklepe v izrazito kršč. soc. zmislu. S tem je dobilo sploh vse slovensko katoliško gibanje, zlasti še politično, res moderen, demokratičen in napreden program.

Boj za zmago ljudske volje

Nekaj dni po II. kat. shodu je umrl dr. Fr. Lampe, ravnatelj ljubljanskega Marijanišča in za njegovega naslednika je bil kmalu nato imenovan dotedanji »Slovenec« glavni urednik, tedaj že kanonik Andrej Kalan. Ker se je hotel popolnoma posvetiti svojemu novemu in hvaležnemu delokrogu, ni odločil le »Slovenčevega« uredništva, temveč se je popolnoma umaknil iz političnega življenja. Ker so z II. katoliškim shodom itak popolnoma zmagala krščansko socialna načela, njegovo sodelovanje ni bilo več nujno potrebno, kajti odslej je šlo v glavnem le še za to, da se na sprejetem programu ljudske množice še organizirajo in da zavzamejo v javnem življenju tisto pozicijo, ki jim je v zmislu osnovnih demokratičnih zahtev po vsej pravici pripadala. Tako je bilo prenehanje težišče slovenskega katol. gibanja s programatičnega razglabljanja sedaj avtomatično na politično polje, zaradi česar so morali nujno stopiti v ospredje tudi mladi politični borci.

To je veljalo tudi za »Slovenca«, kjer je na zimo 1900 nasledoval Kalana mladi, izredno bojevití in široko naobraženi dr. Evgen Lampe, ki je vtisnil listu takoj še izrazitejši politični pečat, nego ga je imel doslej.

Slovenski liberalizem, ki je bil že izza sredine 90. let pri nas predstavljatelj vse reakcije je postal v novem stoletju že pravi anahronizem, ki je politično živel le še od nerazsodnega meščanstva, nedemokratičnih volilnih redov in od svoje zveze z nemškimi fevdalci. Glede na ta dejstva je naperil »Slovenec« vse svoje topove na zastarele in protidemokratične volivne rede in posvetil vso svojo pozornost izbojevanju političnih pravic ogromne večine slovenskega ljudstva. Vzporedno s silovit »Slovenčev« ofenzivo je šla seveda tudi akcija deželnozborske delegacije »Kat. nar. stranke« (l. 1905. se je na »Slovenčev« inicijativo prekrstila v »Slov. ljudsko stranko«), ki je začela l. 1902. z obstrukcijo. Boj je bil strasten in je le prepogosto uhajal daleč čez meje dostojnosti, vendar bo objektivni zgodovinar moral ugotoviti, da kriv-

da nikakor ni bila na strani »Slovenca« in SLS. Kmalu za otvoritvijo boja za demokratizacijo kranjskega deželnega zbora je bil sprožen tudi boj za splošno, enako in tajno volivno pravico v dunajski parlament, ki ni bil nič manj trd in ogorčen. V teh razmerah je razumljivo, da so stala v ospredju vsega zanimanja javnosti in časnikarstva le ta izrazito politična vprašanja, kjer je bil Lampe v svojem elementu. Ker so v tem času pridno sodelovali pri »Slovencu« tudi vsi drugi najodličnejši politični delavci z Žitnikom in Krekom na čelu, je jasno, da je začel zavzemati list od meseca do meseca pomembnejšo veljavo v vsej slovenski javnosti. Naklada, ki do II. kat. shoda menda sploh ni dosegla števila 1500, je hitro narasčala, njegova beseda je pa vedno glasnejše odmevala tudi daleč preko kranjskih mej, saj je bilo vsem vedno očitnejše, da postaja osrednje politično glasilo vsega slovenskega ljudstva.

L. 1906. je bil boj za demokratično volivno reformo za parlament dobojevan in sedaj je postal nevzdržen tudi odpor liberalno-nemške koalicije proti demokratizaciji kranj. dež. zbora. Liberalci so sicer še nekaj časa trmasto zadrževali formalno izvedbo demokratizacije, l. 1908. so morali pa končnoveljavno kapitulirati. S tem je bil zmagovito dobojevan ves boj. Pri državnozborskih volitvah je že prejšnje leto na vsej črti zmagala SLS, sedaj je pa zagospodovala še v kranjskem dež. zboru. Tako je končno prevzela tudi na zunanjo politično reprezentanco slovenskega naroda, ki ji je poslej ni mogel nihče več izvití iz rok. Tretji slov. katoliški shod, ki se je vršil poleti l. 1906., se je zato vršil že v znamenju vsestranske izvedene organizacije katoliškega slovenskega ljudstva in njegovega zmagoslavnega uveljavljanja na vseh poljih.

V boju za narodno osvobojenje

Spomladi l. 1909. je bil »Slovenec« glavni urednik dr. E. Lampe izvoljen za deželnega odbornika, zato je moral seveda preložiti časniške posle na druga ramena. Čeprav je bil »Slovenec« odslej osrednji organ vse slovenske politične reprezentance, ter se je širil po vsej obsegu in nakladi, poslej vendarle ni več dobil formalnih krmarjev Klunove, Žitnikove, Kala-

Dr. Evgen Lampe

nove ali pa Lampetove mere. Pač pa sta se v tej dobi pričela uveljavljati nenadkriljivi reporter Stefe in člankar Terseglav.

Glede na obsežno in inicijativno delo, ki ga je marljivo razvijala SLS v parlamentu in v deželnih zborih in ki ga je bilo treba vestno spremljati tudi publicistično, je moral »Slovenec« seveda dan za dnem načelno in praktično obravnavati najrazličnejša pereča vprašanja, v ospredju vsega zanimanja je pa stal poslej vendarle boj za naše narodno osvobojenje. Na eni strani se je bilo treba trdo boriti z raznimi nemško-nacionalnimi vladami, ki nam nis obile voljne dovoljevati onega, kar kulturno, politično in gospodarsko tako visoko razviti narod, kakor smo bili mi Slovenci, že nujno potrebuje, na drugi strani se je pa pojavilo na vsej črti vprašanje našega razmerja napram ostalim Jugoslovanom in našega stališča do jugoslovanskega vprašanja, ki se je pojavilo v tej dobi z vso aktualnostjo.

Zgodovinski ostanke zlasti silen boj proti vladi barona Bienertha l. 1909—1911., v katerem smo Slovenci pod izredno spretnim vodstvom dr. Šusteršiča dajali smer vsemu dunajskemu parlamentu. Naloga »Slovenca« je pri tem bila, da je ta boj populariziral, kar je v polni meri tudi izvršil in si pri tem pridobil nevenljivih zaslug za politično izsolanje in za dvig narodne samozvesti širokih plasti našega ljudstva.

Vodilno vlogo je pa moral prevzeti »Slovenec« pri razčiščenju našega stališča napram jugoslovanskemu vprašanju. Ta problem se je pojavljal ponovno že v prejšnjih dobah (n. pr. za časa bosanske okupacije, raznih burnih dogodkov na Hrvaškem itd.) in »Slovenec« je storil vselej v polni meri svojo slovensko in jugoslovansko narodno dolžnost. V vsej aktualnosti in ostrini je pa stopilo jugoslovansko vprašanje na plan ob priliki aneksijske krize l. 1908. in 1909. Dr. Krek je že v decembru l. 1907. izjavil v parlamentu, da Slovenci po aneksiji še bolj čuti, da spadajo s Srbi in Hrvati skupaj in je zahteval ob tej priliki ustvaritev velike jugoslovanske države, mesec dni nato je pa v dež. zboru vzkliknil: »Od Zile do Črnege morja smo eno«, a »Slovenec« je več mesecev objavljaj informativne in načelne članke, tikajoče se raznih strani in podrobnosti jugoslovanskega vprašanja. Pozival je na združitev vseh Jugoslovanov za dosego njih pravice

in obsojal je nezdravo razmerje med Srbi in Hrvati.

S še večjo silo je buknilo jugoslovansko vprašanje na dan z balkansko vojno l. 1912-13. »Slovenec« se je že tik pred vojno, ob priliki skupnega zborovanja slovenskih in hrvaških parlamentarcev zavzel za čim najtesnejše politične zveze Jugoslovanov, ko je pa vojna izbruhnila, jo je vprav entuzijastično pozdravil, obenem pa vehementno napadel avstrijsko vladu, češ da pošilja v času, ko gre do balkanski Slovani osvobojevati svoje zadnje zaslužjene brate, proti svojim Jugoslovanom Cuvaie in Bilinske. V nadaljnjem poteku vojne ni morda noben jugoslovanski list v monarhiji storil glede medsebojnega spoznavanja in vsestranskega zbližanja toliko, kot ravno »Slovenec«. Redno je objavljaj temeljita izvirna poročila iz vseh balkanskih pokrajin, obenem pa tudi dolgo vrsto znamenitih Krekovih in Žitnikovih člankov o jugoslovanskem vprašanju, ki so bili prežeti z globokim znanjem, s širokim pogledom in z iskrenim jugoslovanskim čuvstvom. Ko je padla monarhija mali Srbiji v hrbet, je dne 7. nov. 1912 odločno svaril, naj zaradi upravičenih srbskih zahtev ne izziva svetovne vojne, v kateri tvega svoj obstoj, teden dni nato je pa še odločnejše zaklical: »Zlomiti in streli se mora vse sistem, na katerih slone vegasti stebri vnanje in notranje politike« (namreč avstrijske). Odločno in navdušeno je zagovarjal »Slovenec« tudi srbski dostop k morju, za kar je žel očitke veleizdajstva, toda to ga ni prav nič motilo. Ko je pa spomladi l. 1913. izbruhnila srbsko-bolgarska vojna, je ostal nevtralen in je le trpko obsojal bratromorni boj, ki celotnemu jugoslovanstvu gotovo ni bil v prid.

V vihur svetovne vojne

Balkanska vojna je bila nekaka predigra svetovnemu požaru. Dne 28. junija 1914 so padli usodni streli v Sarajevu in dober mesec nato je bila v plamenih skoraj vsa Evropa. Kakše nje bil položaj časopisja v tej dobi, je znano. Res veliko predvojno tiskovno svobodo je že nezmožno zamenjala najbolj drakonična cenzura, ki je popolnoma onemogočila vsako svobodno besedo. Časopisje je bilo prisiljeno podpirati in proslavljati avstrijske vojne operacije in vojno politiko, molčati pa k vsem ekscesom vojaškega in civilnega režima. Na bolje se je začelo obratiti šele po uspelem atentatu na min. preds. grofa Stürgkha (21. okt. 1916), kateremu je sledilo sklicanje parlamenta meseca maja l. 1917.

Tedanji in naslednji dogodki so večini še v tako živem spominu in so bili obravnavani že tako pogosto, da jih ne kaže ponavljati še na tem mestu. Tudi vpliv vseh teh dogodkov na »Slovenca« je že podrobno ugotovljen (glej »Zgodovino katol. gibanja na Slovenskem«, Ljubljana, 1928). Prva leta vojne je imel nemeje vpliv na smer »Slovenca« dr. Šusteršič. V boju med Šusteršičevo avstrijsko in Krekovo jugoslovansko orijentacijo je popolnoma zmagala poslednja in meseca julija l. 1917. je bilo tudi odvzeto glavno uredništvo Šusteršičevemu pristašu Štefetu. Pod formalnim vodstvom prelata Andr. Kalana se je sedaj tudi »Slovenec« z vso silo postavil ob bok veličastni Krek-Korošec-Jegličevi borbi za popolno narodno osvobojenje, ki je bila nato jeseni l. 1918., ko je stal na čelu lista dr. Iz. Cankar, tudi zmagovito dobojevana.

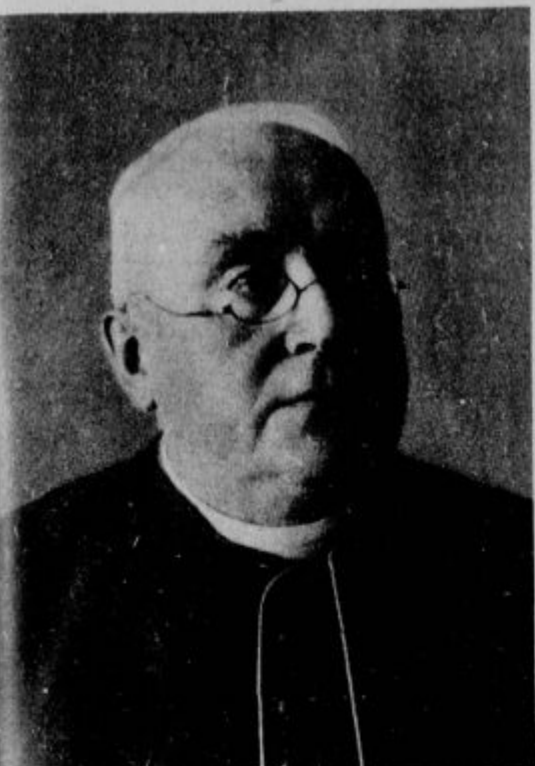
V mladi Jugoslaviji

Na prevrat in osvobojenje smo bili vsi Jugoslovani premalo pripravljeni in to je razvidno tudi iz vsega tedanjega časopisja, ki je sicer navdušeno proslavljalo mlado svobodo in državnoopravno zedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov, a ni si bilo prav nič na jasnem glede oblike tega zedinjenja. Iz tega je morala seveda nujno slediti tudi popolna resorijentacija in nesigurnost v osnovnih političnih vprašanjih, ki je nedvomno mnogo pripomogla k vsem poznejšim trenjem. Tudi o tem je še prezgodaj razpravljati in zaključevati kake končne politične zgodovinske sodbe. »Slovenec« se je seveda v vseh povojnih letih vodilno udeleževal vsega našega političnega življenja. Za časa glavnega urednika Fr. Smodeja (1920—1925) si je z našo parlamentarno delegacijo vred izoblikoval državnoopravni program, odgovarjaljoč sočasnim potrebam in stremljenjem našega naroda in ga potem zastopal ter populariziral, kolikor so vsakokratne, časih jako težke zunanje okoliščine seveda dovoljevale. V osnovnih črtah mu je pa ostal zvest vseskozi in to mu je tudi do današnjega dne ohranilo legitimacijo glasnika in reprezentanta teženj in zahtev našega naroda.

Šestdeset let je minilo, odkar je »Slovenec« nastopil zgoraj očitano pot. Iz skromnih in plahih začetkov majhnega, le od malokoga upoštevane, a od mnogih prezirane lističa se je razširil tekom dveh človeških dob v vodilno in reprezentativno glasilo celega naroda. Ustanovljen je bil v 70. letih zato, da tudi v političnem meteu brani najsvetejšo verske svetinje slovenskega ljudstva, v 80. letih je mnogo pripomogel k zmagi načelnosti v vsem javnem življenju, v 90. letih je oplo dil vse to naše javno življenje z modernim in demokratičnimi krščanskimi socialnimi načeli, v prvem desetletju tekočega stoletja je izbojeval našemu ljudstvu njegove politične pravice, v drugem stoletju je stal na čelu vsega boja za naše narodno osvobojenje, v tretjem desetletju je bil pa najlegitimnejši glasnik teženj našega naroda glede ureditve sožitja Slovencev z brati Srbi in Hrvati. Častno je vrš te svoje vedno višje in vedno obsežnejše poslanstvo, zato lahko danes ponosno gleda na to svojo bogato in plodonosno preteklost. Priprani smo, da bo isto lahko ugotovil tudi o priliki svojega prihodnjega jubileja.

Priča junaških dni

(Iz razgovora z g. prelatom A. Kalanom.)

Stolni prošt Andrej Kalan

Gospod prelat Andrej Kalan je edini še živeči pionir katoliškega časnikarstva med Slovenci, ki je zastavil svoje pero in svoje bogate sposobnosti v tistih prvih življenjskih desetletjih našega lista, ko se je »Slovenec« z neznanskimi težavami in s kaj skromnimi sredstvi vtiral pot med širše ljudske sloje.

Le izredni idealizem in neomajna vera v pravilnost mladega katoliškega pokreta je dajala tedanjim pokretašem moči, da niso popustili. Prelat A. Kalan spada kot bivši tridesetletni predsednik Kat. tiskovnega društva prav za prav med mecene oz. pokrovitelje katoliških časnikarjev, saj jih je nebroj, katere je navaljal k žurnalizmu in jim omogočil časnikarsko karijero. Bil je eden tistih širokopoteznih mož, ki je zelo zgodaj dojel vso silo in moč novodobne velesile — tiska — in je v veliki meri njegova zasluga, če se je katoliški tisk med Slovenci navzlic silnim materijelnim žrtvam mogel pravočasno dokaj povoljno razviti in razširiti. V mlajših letih pa je bil g. prelat sam razborit časnikar. Deset let je bil glavni urednik »Slovenca« in 13 let je urejeval »Domoljuba«, katerega je tudi ustanovil.

»Gospod prelat,« poizveduje naš urednik, »1887 je novoustanovljeno Katoliško Tiskovno Društvo od g. Jeriča prevzelo »Slovenca«, ti skarno in knjigarno. Kakšna pa je bila Jeričeva vloga pri »Slovincu«?

»Jerič je bil izreden mož. Majhen, neznan, toda jako energičen, včasih tudi kar tarmast. Klun je »Slovenca« idejno ustanovil, Jerič je pa stvar prijel bolj od organizatorične, praktične strani. Najprej je pomagal Klunu in Marnu, pozneje je bil pa sam urednik od 1879—1887. Jerič je spremenil »Slovenca« v dnevnik 1883. Naselil se je v Ljubljani kot upokojen župnik. Tedanji škof Pogačar mu je poveril oskrbo škofijske Medijatove hiše na Dunajski cesti. Za plačilo je imel v poslopju tudi stanovanje. Kakor hitro pa je prišel delati pri »Slovincu«, je moral pustiti oskrbnitvo in se tudi izseliti iz hiše.«

»Torej škof Pogačar ni odobral ustanovitve »Slovenca«?

»Seveda ne. Pogačar je bil vladen mož, ki si je dolgo želel, da pride na škofovsko mesto in ga je končno dosegel radi dobrih stikov s tedanjim dež. predsednikom Wiedmannom. Kakor hitro je »Slovenec« prišel izhajati, je dunajska vlada namignila, da ji list ni ljub. »Slovenec« je bil namreč kulturno orientiran kot reakcija proti janzenizmu, kolikor se je še javljala, narodnostno pa je takoj prišel povdarjati slovenstvo. Ker je list izhajal spočetka z izključno podporo duhovščine, se je škof Pogačar bal vladne zamere in je skušal list za-
treti. Jerič je torej moral iz Medijatove hiše, ker ni hotel opustiti sotrudištva pri listu. Enako je postopal škof proti Marnu in Klunu, ki sta prvo desetletje največ v »Slovincu« pisala. Profesor Marn je bil prestavljen nekam na Moravsko, Klun pa v Zagorje na Notranjsko. Klun je bil celo nekaj časa suspendiran. Vendar iz Ljubljane ni šel. Njegov stric kanonik Kramar mu je dal stanovanje in hrano, da je lahko ostal v Ljubljani in pisal za »Slovenca«.

»Slovenec je torej z vsega početka zašel v bojne vrtnice. Kako pa se je v takih razmerah gospodarsko mogel obdržati?»

»Ne lahko. Edina pomoč so mu bili duhovniki, ki so ga podpirali s prostovoljnimi prispevki in naročnino. List je bil večkrat zaplajen, kar mu je prizadejalo veliko škodo. Nekoč je bil Jerič kot izdajatelj obsojen na 500 goldinarjev denarne kazni. Tedaj se spominjam, da smo mnogo premišljevali in se posvetovali, kje dobiti denar, da bo »Slovenec« sploh mogel še izhajati. Takšne so bile naše finance.«

»Iz zapisnikov razberem, da ste, g. prelat, takoj po ustanovitvi KTD pri društvu postali referent za »Slovenca« in da Vam je bilo poverjeno idejno vodstvo lista. Kdaj ste pa postali njegov urednik?»

»Tako, ko je mladi Žitnik bil od škofa Missie poslan v Rim. 1890 sem postal stolni vikar in obenem »Slovenčev« urednik. »Domoljuba« je bilo takrat dve leti. V šenklaškem farovžu se je torej uredništvo »Slovenca« preselilo za eno nadstropje nižje in sicer v moje vikarjevo stanovanje, z dvema oknom proti semenišču. Žitnik ga je urejeval v »penitencijariji«, v oni temni sobici proti stolnici.

Pomagal mu je Markič. Moja sotrudiška pri uredništvu sta bila g. Ivan Rakovec (sedaj ravnatelj uprave »Slovenca«) in pa g. Pintar, že star žurnalista, ki je prišel k »Slovincu« od »Slovenskega Naroda«.

»Kaj pa drugi Vaši sotrudiški?»
»Dopisništva v pravem smislu še ni bilo. Spominjam se pa, da je bil vnet sotrudiški g. M. Arko, tedanji idrijski dekan. Za podlistke pa so skrbeli razni mladi inteligentje, kakor Ivan Cankar in drugi.«

»Čul sem, da ste kar iz žepa plačevali honorarje...«
»KTD mi je dajalo za »Slovenca« 90 goldinarjev. To je bila moja uredniška plača in iz nje sem moral vzdrževati oba sourednika in kriti ostale honorarje.«

»Potem pa za Vas ni kaj ostalo...?«
»Nato g. prelat ni odgovoril. Razumljivo. Kdor pa prelita deset letnikov »Slovenca« od 1890 do 1900 bo našel od strani do strani polno sledov bogatega in plemenitega duha anonimnega pisca, ki je vedno načelen a nikdar oseben, vsestransko naobražen a preprost in jasev in besedi, pogumen in razborit a nikdar nepreviden, ki k vsakemu dnevnemu vprašanju zavzame stališče pa je celoten list vendar kakor iz enega kova. To je uredniški decenij g. prelata Andreja Kalana.

Jože Gostinčar:

Spomini starega delavskega borca

Z veseljem se odzivam Vašemu cenjenemu povabilu, naj napišem nekaj spominov za šestdesetletnico »Slovenčevega« življenja.

Ko je pred šestdesetimi leti zagledal »Slovenec« luč sveta, so bili za Slovence težki, toda živahni časi. Nemec in slovenski renegat sta vladala v naši lepi domovini. Slovenci so se z združenimi močmi pod vodstvom dr. Janeza Bleiweisa, sicer krepko, zaupno in veselo borili za svoje narodne pravice, ter dosegli tudi lepih uspehov. Glavna moč Slovincem v borbi proti tujcem je bila pa v skupni fronti vseh.

Toda v tej skupni fronti so se pričele polagoma pojavljati razpoke, ki so prešle postati nevarne skupnemu narodnemu delu. Proti politiki dr. Bleiweisa in njegovih sotrudiškov, ki so bili baje narodnostno premeški in preveč »klerikalno-konservativni«, so nastopili »mladi« pod vodstvom dr. Razlaga in pričeli z novo politično slovensko strujo, ki je bila narodno radikalnejša in so jo imenovali »naprednoc«. Ustanovili so v Mariboru tudi nov list »Slovenski Narod«.

Potreba časa, razvoj in nastop »naprednjakov«, ki so v verskem oziru pričeli čimdalje bolj delovati v smislu tedaj pri nas še tujega framonstva in »farške gonje«, vse to je ustvarilo in narekovalo potrebo ustanovitve lista, ki bi v nekakem konservativnem smislu poučeval in branil kulturne in politične smerice tedanjega časa in tedanjih potreb.

Rodil se je »Slovenec«, ki je iz početka v skromni obliki obiskoval tedensko trikrat svoje naročnike in bralce nenaročnike. Med zadnje sem nekoliko časa spadal tudi jaz. V hiši gostilne pri »Weissenwolfu« je imel moj tedanji gospodar skladišče in jaz sem moral vsaki dan tja po opravkih. V gostilni sta bile dve točilki — Urška in Jerica, te dve sta imele »Slovenca«, ki ste mi ga posojevale. Da so zadeli ustanovitelji »Slovenca« pravo, nam priča njegova zgodovina in dogodiki tega časa.

Jasno je, da v borbah z brezobzirnim protivnikom delo »Slovenca« ni bilo lahko, otežkočeno je pa bilo še posebej z brezbriznostjo ljudstva do časopisja. Toda delo mož, kakor prelata Andreja Kalana, dr. Kreka, dr. Aleša Ušeničnika, prof. dr. Ivana Janežiča, dr. Žitnika in še veliko število drugih oseb raznih stanov.

Dr. Nace Žitnik je večkrat pripovedoval, kako težko je bilo nekaj delo urednika. »Dostikrat sem moral ves material za list zbrati in spisati sam.« Seveda so se te razmere zboljšale. V tem oziru je storil dr. Krek zelo veliko. Pridobil je sotrudiške med mladimi akademiki, teologi, duhovniki in drugo inteligenco. Večkrat sem ga slišal, ko je hrulil kakega župnika ali pa kaplana: Lenuhi ste! Pišite v »Slovenca«, agitirajte za naše časopisje, da pride v vsako hišo! Ljudem na shodih ni pozabil za-

bičavati pomena časopisja za ljudski blagor.

K ugledu »Slovenca« so pripomogli katoliški shodi, ustanovitev »Slov. kat. delavskega društva«, ki je bilo precej dolgo časa torišče skoraj vsega političnega in kulturno agitatoričnega dela. Na nebrojno sestankih, javnih shodih in sejah se je delalo za razširjenje delavskega časopisja, pa tudi »Slovenca« in »Domoljuba«. V tem času je pa tudi »Slovenec« prinašal razna poročila o shodih in poleg kmečkega tudi o delavskem gibanju.

Ker sem bil tudi jaz dolgo vrsto let v ozkem stiku s »Slovincem«, naj mi bo dovoljeno ob tej priliki povedati, kako sem postal »odgovorni urednik« »Slovenca«. Bilo je nekega lepega jutra (dne in letnice se ne spominjam), ko je prispel brzovlak iz Ljubljane v Münzschlag in smo potniki tam izstopili, da kupimo tam poznate in običajne »krenvirstle«, me je dr. Sušteršič, ki je bil predsednik stranke, nahlulil, da bi prevzel jaz odgovorni posel za »Slovenca«. Mene ta ponudba ni prav nič razveselila, posebno, ko mi je dr. Žitnik že

France Kremžar:

Mortuos plango -- vivos voco

Spominjajoč se mrteih -- budim žive.

Rečeno je bilo, naj bi napisal kak spomin iz prvih let časnikarskega delovanja. Prav za prav se mi to zdi nekam težko. Spomine pišejo dandanes le veliki gospodje visokega dostojanstva in visokih let. Zato je človeku, ki ni ne visokega dostojanstva in ne visokih let, neprilичno, pisati spomine, ki pomenijo že zaključno bilanco človekovega dela, njegovih misli in njegovega hotenja. Časnikarski človek, ki živi sredi bojev in se dejavno v njih izživlja, ne piše spominov, ker ne dela še zaključne bilance. Zato tudi te le vrstice niso »spomini«, posneti iz starih in zrjavelih listov, pač pa bodo hvaležen spomin velikim rajnim, ki so v »Slovincu« in okrog »Slovenca« pred dvema ali tremi desetletji Slovincem ustvarjali nove čase, ki so po »Slovincu« slovenskemu narodu dajali nov pravec, in ki je ob žaru njihovega ognja dozoroval tedanji mladi slovenski rod.

Najduhovitejši urednik

V prvem nadstropju starega šenklaškega farovža je bilo uredništvo »Slovenca« tedaj, ko je majhen srednješolec nesel za »Slovenca« svoj prvi prispevek. Sredi velike sobe je stala dolga in široka miza, na njej kupi časnikov, ob oknih na nasprotni strani pa sta stala dva pulta, ob katerih sta stala dva gospoda. Nekdanji petošolček se enega izmed teh dveh gospodov še dobro spominja: bil je gospod Ivan Rakovec, sedanji ravnatelj »Slovenčeve« uprave, prav tak kakor danes, soliden, veder in dober, samo lasje so se mu pobarvali od tistih dob. Za veliko mizo, pokrito s časopisi, pa so prihajali možje z dežele in mesta, mladi »Daničarji« so pa bili menda tedaj v teh prostorih vsakdanji gostje. Na desno je bila druga soba, bolj ozka. V njej je sedel sam gospod urednik. Kdo je tedaj bil »Slovenčev« urednik, tega več ne vem. Vsi drugi gospodje so bili souredniki.

Drugo pot v te prostore je napravil mladi sedmošolec s svojim prvim listkom, izlivom svoje lirčne notranjosti. Tistikrat v prvi sobi ni bilo nikogar, v sosednji mali sobi pa je za uredniško mizo sedel urednik »Slovenca« dr. Evgen Lampe, ki mu je šlo takoj na smeh, ko je videl pred seboj boječega študenta. Kdo pa ne bi bil boječ, ko pa je dr. Evgen Lampe bil najstrožji literarni kritik, ki se je ostre njegovega peresa lahko bal vsak resnični pisatelj. »To je pa lepo,« je blagohotno omenil dr. Lampe in s svojimi čudovito lepimi očmi objel mladega fanta. »Bomo kar priobčili. Vi se pa še kaj oglasite!« O honorarju ni nobeden črnil besedice, čeprav je mladi študent vedel, da so »Slovenčevci« listki po goldinarju.

To je bilo moje prvo srečanje z dr. Evgenom Lampetom, najduhovitejšim »Slovenčevim« urednikom. Ko je študent tretjič prišel v uredništvo »Slovenca«, doktorja Evgena ni bilo več notri. Za uredniško mizo je sedel drugi gospod. Dr. Lampe pa je medtem moral v prostovoljno pregnanstvo v tujino: pol leta je hodil po svetu, videl Pariz, študiral London

preje tožil, kolike in kakšne težave je imel s tem poslom. Končno sem se vdal in dobil tudi to »sijajno mesto«, ki mi je prineslo celo vrsto »Auslieferungsbegehre« v dunajskem parlamentu ter drugih osebnih težav. Tedaj so bile politične borbe precej »gorjačarske«, kar je tudi v časopisju odmevalo in to posebno v protivnem.

V dobi majniške deklaracije je list brez pridržka stal na stališču jugoslovanske politike in s tem pokazal jasno, da mu narodnost ni bila postranska ali pa morda trgovska zadeva.

Toda, naj bo dovolj. Ne dopuščam prostora pa tudi ni mogoče opisati šestdesetletnega dela lista, ki pomeni prepored naroda, v kakem površnem in nepopolnem člančju. Zato končam z odkritosrčno častitko k šestdesetletnemu jubileju krščanskega dela, v prid našega naroda in vsega jugoslovanstva, ter z iskreno željo, da se v bodoče usmeri vse naše javno delo in življenje v pravcu krščanske in socialne pravičnosti, ki je v osvoboditvi dela od kapitalizma.

in pošiljal domov svoja duhovita »Londonska« pismac. V tem pregnanstvu pred ljubljansko justico in liberalno poroto si je dr. Lampe razširil obzorje, da je iz duhovitega kritika, iz ostrega polemika postal genialni finančni in gospodarski minister vojvodine Kranjske. Vedno omejeni kranjski liberalizem, v svoji slepi in omejeni zagrizenosti sam sebi zvest je poleg Kreka najbolj sovražil Evgena Lampeta. Ko je minilo od tega deset let, je ves slovenski svet občudoval Lampetovo genialnost in se sramoval okorelosti slovenskega liberalizma.

Med tem ko smo mladi dijaki dr. Kreka ljubili kakor očeta, smo Lampeta občudovali. »Slovenec« je pod njim bil ognjena baklja, ki je svetila in žgala in užigala. Dr. Lampe ni gledal na posameznike, ampak vedno le na stvar in celoto. Zato se mu mladi človek nikdar ni mogel tako približati kakor se je približal Kreku. Ko se je dr. Lampe vrnil iz pregnanstva, je zopet prevzel »Slovenca«, dokler ga »Slovenec« ni za vedno izrgalo deželno odborništvo in za njim prezgodnja smrt.

Ko je mladi študent študiral pravo na dunajski univerzi in l. 1904 ni imel belča v žepu, je stopil v uredništvo »Slovenca«, ki ga je takrat vodil zopet dr. Lampe. Poleg uredništva »Slovenca« je dr. Lampe vodil »Obramb-

Najstarejši še živeči dolgoletni metar »Slovenca« g. Ivan Komar

no društvo«, nekako pravno pomoč za katoliške somišljenike zoper liberalno žurnalistiko in justico. Mladi študent je dr. Lampetu pri tem delu nekaj časa pomagal, zraven pa vodil rusko-japonsko vojno ter bil strašno poražen. Uredništvo »Slovenca« je bilo v l. nadstropju stare Katoliške tiskarne v Kopitarjevi ulici. Pri svojem delu je mladi fant skoro vsak dan imel priliko videti dr. Lampeta, kako dela. Na vseh koncih in krajih je delal in vodil, vedno gnan od ene in iste misli: vse žrtvovati, da ideja zmaga! Središče vsega pa je bilo »Slovenčev« uredništvo. Tu so se zbirali tedanji možje, tu posvetovali, tu kresali misli in palagali temelje za vso poznejšo organizacijo katoliškega slovenstva. Ta velika enotnost, zbranost in izbranost vseh sil je rodila uspehe v orjaškem boju tiste dobe. Brez tistih bojev bi slovenski narod v današnjih dneh životaril. V tistih

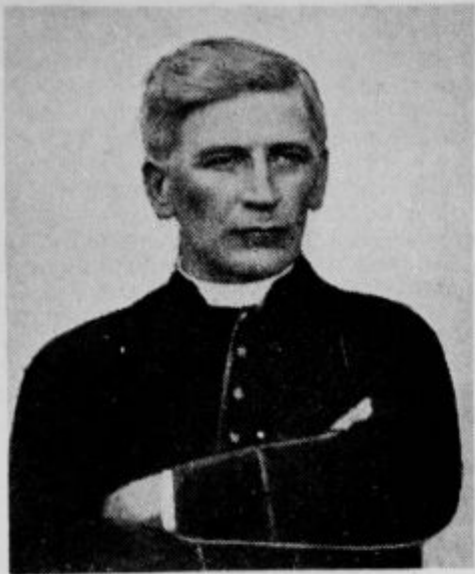
časih so tedanji možje klesali granitne skale, ki še stoje in ki nam bodo opora v dneh, ki imajo še priti. Dr. Evgen Lampe, »Slovenčev« urednik, je bil med glavnimi klesarji teh slovenskih opor.

Bilo je menda l. 1913. Nekdanji študent je urednikoval v Gorici, pa je prihitel v Vipavski Lov kjer je bilo velikansko zborovanje. Dr. Lampe je tedaj govoril tisočglavi množici, katera je s sveto pobožnostjo poslušala moža, ki je skupaj s svojimi tovariši toliko storil za gospodarski, kulturni in politični dvig slovenskega kmeta in delavca. Se danes ga vidim pred seboj. Govoril je mirno in gladko. V njegov lepi in duhoviti obraz so bile za-
topljene oči vseh, njegove presunljive oči pa so splavale nad množico tja čez proti zahodu, nalahno je poudaril z roko in kakor prorok povedal, da se bliža čas strašnih preizkušenj, ko bodo na mesto ust govorili kanoni in ko bo namesto pameti in razuma razsojala sol-
daška sablja. Slovensko ljudstvo pa naj se zaveda, da bo pravice in svobode deležno le, če je bo vredno...

Tisti dan sem videl dr. Evgena Lampeta zadnjikrat v življenju.

Podružnica naše mariborske uprave na Aleksandrovi cesti 6

Dr. Ignacij Žitnik

Zlato srce

Dr. Ignacij Žitnik je bil v tistih časih najstarejši »Slovenec« urednik. Ko je bil poslan na Dunaj opravljati poslanski kuluk v državni zbor, ga je nadomeštal in nasledoval pri uredniški mizi dr. Lampe. In ko je dr. Lampe odhajal v pregnanstvo, ga je nadomeštal in nasledoval dr. Žitnik. Tako se je zgodilo, da se je mladi sedmošolec pri drugem obisku v uredništvu »Slovenca« sešel z gospodom Nacetom in našel milost v njegovih očeh: študentov podlistek je zagledal beli dan. Zraven pa se je g. Nace z nosilcem oguljenega študentovskega suknjica tako prijazno menil in mu dal toliko naukov, prijateljskih in iskrenih, da je mladi fant s ponosom stopal iz šenklaškega farovža. Dr. Ignacija Žitnika, moža velike izobrazbe, visokega obzora, uglednega in elegantnega nastopa je bilo v resnici samo srce: veliko, čuteče in s trpečimi trpeče. Občudovali smo Lampetovo duhovitost in učenost, pa še bolj uživali Žitnikovo toplo in pristržno širokost, s katero je v »Slovenčevih« člankih razlagal naše narodne, gospodarske in kulturne potrebe. Izobraženi mož je bil kulukar vseh kulukarjev. Delal je tlako potrebnim in nepotrebnim, plačeval več ko desetino dobrim in lumpom. Ko se je bližal konec meseca, je vladala v vseh žepih gospoda doktorja Naceta suša: vse je razdal svojim stalnim obiskovalcem, ki so bolj poznali »Slovenčev« uredništvo zaradi gospoda doktorja kakor pa zaradi njegovega »Slovenca«. Zgodilo se je večkrat (teh anekdot je krožilo o njem vse polno), da je prišel prosjak in izmolzel iz njega zadnji goldinar. Takrat se je gospod Nace razsrdil, da je bilo groza. Ozmerjal je potepina, ki noče delati in hoče le piti na njegov račun. Potem ga je začel podučevati, naj lepo pridno dela. Nazadnje pa se mu je inako storilo (gospodu Nacetu namreč, ne prosilec!), da ga je tako ozmerjal in mu je dal zadnji sold iz žepa. Doma pa je njegova sestra vila roke, kaj bi dala v lonec, ko ni denarja.

V veliki uredniški sobi v starem poslopju Katoliške tiskarne poleg Štefetočevega stanovanja sva stala vsak pri svojem pultu s tedanjim uredniškim tovarišem, rajnim Milanom Pugljem. Obirala sva in glodala vse tuje časopise, kje bi dobila kaj, kar bi bilo posebno privlačno za »Slovenčeve« bralce. »Slovenec« je tedaj izhajal še popoldne; glavno uredniško delo je bilo popoldne. Midva pa sva — oba mlada — pomladnega popoldneva tičila v uredništvu in delala za prihodnji dan in za nedeljsko številko. Štefe je odhitel po svetu (on je vedno hitel). Tiho je bilo in pušto, zunaj pa taka lepa pomlad. Tedaj so se odprla stranska vrata in k nama je pristopil urednik gospod doktor Žitnik. Smilila sta se mu menda mlada fanta in ju je prišel obiskat, obenem pa nekako naznaniti, da je tudi on tu, da nista sama pri delu, ko zunaj tako lepo dehti pomlad. Visoko zravnal s tistim izklešanim obrazom in pristržnim pogledom naju je pozdravil: »Dober dan, gospoda! Dajmo se no malo pomeniti!« S svojim sornim in prijetnim glasom, v katerem je čisto majčkeno zvenela dolenska melodija, nama je razlagal svetovne probleme, kakor je le on znal. Tako je on pisal svoje sloveče članke o Jugoslovanih za časa balkanskih vojsk. Gospod Nace naju je prišel obiskat, da naju je učil gledati svet in dogodke. In pa še to: »Kako grdo pišejo dandanes nekateri slovenski jeziki! Saj to ni več slovensko! Mene to boli! Jaz sem Slovenec!« Pa naju je opozarjal na napake v tem in onem. Gospod Nace, kaj bi rekli danes?

Na Dunaju je ves dan garal ko konj. Še za druge poslanke je opravljal delo. Zvečer pa je pisal poročilo in članke za »Slovenca«. Na starega leta dan 1. 1913 so ga položili k večnemu počitku. Pa do svoje smrti je delal in pisal. Ko se je njegova želodčna bolezen že tako shujšala, da ni mogel več sedeti, je — tako so pripovedovali — legel v sobi na tla in na trebuhu ležeč pisal članke za »Slovenca«, pisma na urade za volivce in volivcem naznanila, kaj je opravil.

Tak je bil plemeniti dr. Ignacij Žitnik, ki je četrto stoletja pisal in urejal »Slovenca«.

Naš oče

Mlada študentarija naših časov se je pečala poleg šolskih zadev, ali pa še bolj ko s šolo, s pisateljevanjem, politiko ali pa krokarijo. Kdor se je pečal le s šolo, je bil filister. Ne vem, da bi danes bilo kaj drugače. V tistih časih, ko so po Slovenskem sejali genijalni sejavci, kakršne je slovenskemu narodu dal Bog, da ga vodijo in mu kažejo pota za odločilne trenutke, je vrelo tudi med mladino. Zbirali smo se na prepovedanih sestankih sami za se, shajali se pri verskih vajah (tudi

skrivali, ker so tedaj Marijine družbe na gimnazijah bile še prepovedane) in obiskovali dr. Kreka na njegovem stanovanju Pred škofijo. Tam sem spoznal dr. Kreka, ki je meni in vsem postal pravi oče. Da se ga spominjam tudi tukaj, je moja dolžnost, saj je bil on eden najplodovitejših »Slovenčevih« blankarjev. Profesor bogoslovja dr. Krek je bil skoro vsakodnevni gost v uredništvu »Slovenca«.

Dopolodne ali popoldne je priropotal po hodniku in vedno s kom na glas govoril. Vedeli smo: Krek gre. Kajpada ni prihajal k nam sorednikom, pač pa v sobo glavnega urednika k Žitniku ali Lampetu. Tam v uredniški sobici »Slovenca« se je tedaj zbiral duhovni generalni štab slovenske krščanske demokracije, ki je Slovencem prinesla renesanso; tam so se spoenjale nove misli, snovali novi načrti, tam tudi rodile organizacije, ki so tako zmogovito objele vse, kar je na slovenski zemlji bilo res slovenskega, katoliškega, domačega. Tako »Slovenec« tiste dobe ni bil le osrednje glasilo vseh Slovencev, ampak je bil tudi žarišče vsega, kar se je med Slovenci ustvarjalo trajnega. Može tiste dobe niso ustvarjali velikih del le zato, ker so bili genijalni, ampak predvsem zato, ker so delali in se borili vsi za en cilj, nerazrušno zvezani med seboj. To je bila moč enotne akcije, to je bil pokret za veliko idejo. Nobenega uspešnega pokreta ne more biti brez te brezpogojne povezanosti drug na drugega.

Duša tega pokreta je bil dr. Krek, tudi v časnikarstvu. Z voditelji se snoval načrte, z uredniki se menil in sipal misli in nasvete za članke in govore, z vsakomur se razgovarjal o vsem, kar je bilo komu potrebno.

Mlademu soredniku, ki je v prvi sobi stal pri pultu in pisal, so nekoč doma ubijali v glavo, da časnikarska služba ni nič prida. »Saj to ni nič.« V tistih časih je bil časnikarski poklic v množici malo cenjen. Profesori po šolah so zaničljivo govorili o »tintenkuljih«,

Ivan Štefe

sami smo vsak dan srečavali na cesti nesrečnega Jakoba Aleševca, enega prvih slovenskih časnikarjev. Ni čuda, da je to mladem fantu začelo rojiti po glavi. In se je šel izpovedat očetu Kreku. Krek ni sovražil nobenega stanu, pač pa je sovražil birokratizem in ni manj kakor liberalizem, kapitalizem in militarizem. Zato je fantu pošteno izmil glavo: »Kaj, kak pijontar bi vi bili? Pojdite se soliti! Ali boste res mogli pred vsakomur hrbet kriviti? To ni nič za vas!« Že za ta poduk bi dandanes moral Kreku biti do smrti hvaležen. Tedaj pa je mladi fant skromno pripomnil: »Pa starost?« — »Tako mlad, pa na starost misli! Tukaj, kjer boste imeli delo mlad, boste imeli lejo tudi star!« — »Ampak društvo lahko propade.« — »Res da lahko propade. Pa mislite, da država in njen penzije ne more propasti? Midva tega še nisva doživela, lahko pa doživiva.«

To je bila za tiste čase nezaslišana trditev, ki pa se je izpolnila. Krek tega sicer ni doživel, jaz pa sem to doživel čez slabih 14 let in vem, da so ideje močnejše ko vsa vladarstva sveta. Ampak za idejami morajo stati boreci.

Lepe oktobrove nedelje leta 1906 se je dr. Krek peljal iz Ljubljane v Gorico. V Mirnu je imel namreč delavski shod. Seboj je peljal mladega 23 letnega fanta k dr. Gregorčiču na »razgled«. Dr. Anton Gregorčič, tedanji voditelj goriških Slovencev, je namreč želel iz Ljubljane dobiti mladega urednika za svoja lista »Gorice« in »Primorski list«. Ker fant glede plače ni bil razvajen, dr. Gregorič pa kavalir in ker sta se dodobra sporazumela, je tisti dan mladenič postal samostojen urednik v Gorici in obenem goriški poročevalec za »Slovenca«, ki ga je bilo treba razširiti na Goriško. Tisti dan, točno pred 26 leti, je mladi mož prvič videl solnčno Goriško deželo, v kateri je posej prebil skoraj devet let, viharjih in bojnih, a srečnih in veselih.

Dr. Kreku so očitali, da ne pozna ljudi. On pa je učil: »Vzemite človeka takega, kakršen je, ne pa kakor bi ga drugi radi.« Dr. Krek ni soglašal z dr. Gregorčičevo domačo politiko. V dobo krščanskega socialnega pokreta dr. Gregorčičevo katoliško slogaštvo ni spadalo, še toliko manj, ker je mlado in radikalno krščansko socialno gibanje na Slovenskem imelo svoje domovinstvo prav na Goriškem: po dr. Mahnič in dr. Jožefu Pavlici. Še danes vem, kako so zvenele pol za špas pol za res dr. Krekove besede, ko sta se dr. Krek in novi goriški urednik istega večera vračala v Ljubljano: »Z dr. Gregorčičem se boste lahko razumeli. Njegova slabost je, da se boji, da ga bo zopet kdo prevaril in mu vzel stranko in liste, kakor je nekoč nekoč že storil. Morate ga osebno pridobiti, dobiti njegovo zaupanje. Kdor bo to imel, bo nekoč lastnik njegove tiskarne. Poskusite. Čez nekaj let boste samostojen izdajatelj naših listov in lastnik tiskarne.« Tedajnjemu fantu še danes ni dano, da bi se pulil za zaupanje gospodov. Zato je čez dve leti

frčal na cesto. Po pravici, saj je pomagal izpodkopavati politično moč in veljavo dr. Gregorčiča, ki je v boju z mladimi res podlegel. Ljudstvo je šlo za mladimi. Danes vidim, da je bila to sicer epizoda, ampak za tiste čase potrebna. Treba je bilo čistiti pojme in varovati jasnost načel. Vidim pa danes tudi to, da je postal lastnik dr. Gregorčičeve tiskarne tisti, ki si je pridobil njegovo zaupanje. Danes je to za slovensko in katoliško stvar v Gorici velika škoda. Veliko dr. Gregorčičevo delo je izgubljeno za Slovence. Dr. Krek je poznal ljudi in videl naprej.

Ta videc že 15 let počiva pri Sv. Križu. V življenju ni imel počitka. Snoval je nove družabne podlage, ustanavljal zadruge, dal Zadružno zvezo in jo vodil do smrti, ustvarjal nove generacije, se boril za socialno zavarovanje, doživljal, da so mu to življenjsko delo pomagali razbiti tisti, za katere je bilo namenjeno, delal zakon zoper kartelev, po katerem še danes zdihujemo, organiziral delavce in kmete, mladino in siromake, iskal potov, po katerih bi svoj mučeni slovenski narod prepeljal v svobodo — poleg vsega tega pa bil povsod zraven celo v malenkostih, ko je bilo treba pomoči tudi najmanjšemu izmed bratov Gospodovih.

Prazno je govorjenje: »Ko bi danes imeli dr. Kreka!« Treba je slediti njegovemu duhu z besedo in dejanjem, v teoriji in praksi. »Slovenec« to hoče in mora, naj to hočejo in store tudi Slovenci. Dr. Krek je v najtežjih časih čudovito zaupal v božjo pomoč. Zaupajmo tudi mi, če delamo in si prizadevamo za boljšo bodočnost svojega naroda!

Najboljši slovenski časnikar

Če je dr. Lampe bil najduhovitejši urednik, je bil Ivan Štefe brez dvoma najboljši slovenski časnikar.

Ljubljanska »Kazina« je že od Prešernovih časov bila Slovencem najbolj zasovraženo poslopje, v katerem se je vsekar zbiral vse tisto, kar je bilo Slovencem odtujeno in slovenski narodni samobitnosti sovražno. Ni minilo nobeno leto, da ne bi Slovenci pred tem poslopjem ne prirejali demonstracij, vsem na čelu seveda visokošolska mladina, če je bila na počitnicah, in pa ljubljanski gimnazijci. Neke, ko je Zvezda zopet ozelenela in se je v njej zbrala ljubljanska mladina, je proti »Kazini« popeljal demonstrante mlad mož, oblečen v črno surko, časnikar Ivan Štefe. Takrat smo ga spoznali mi mladi; zakaj on je izšel iz prejšnjih generacij, ki so dale Cankarja. Takrat je Ivan Štefe bil pri »Slovenskem listu«. Drugič sva prišla skupaj na njegovem domu. Novoporočeni Ivan je z mlado gospo Fančič tedaj stanoval menda tam na Bregu ali na Krakovskem nasipu, točno se tega ne spominjam več. V nedeljo popoldne sem ga našel doma, vsega zabarikadiranega za kupi časopisov. Štefe je delal tudi v nedeljo popoldne! Prosil sem ga, da bi naši fantje, organizirani v tajni kršč. soc. organizaciji, dobivali deset izvodov »Slovenskega lista« zastoj. Štefe je posredoval, dr. Šusteršič pa dovolil. Tako smo dobivali tudi »Slovenca«. Za tega je posredoval menda moj prijatelj sedmošolec Franc Kerhane, poznejši »Slovenec« glavni urednik, ki sedaj dekanuje v Postojni. Tako je naraščajoča generacija tiste dobe bila v trajni osebni in idejni zvezi z voditelji gibanja in že za mlada vdihavala vase duha tedanjih velikih mož.

Pozneje sva z Ivanom Štefetom postala tovariša: on urednik, jaz pa sorednik »Slovenca«. Čudovito je bilo, koliko je Štefe prebral in kako hitro delal. Za visokim pultom je stal in pisal, pisal. Prav vse bi bil rad spravil v list, »da bomo »Narod« potolkli!« Njegova življenjska želja je bila »Slovenca« dvigniti do take višine in razširjenosti, da bo liberalnemu časopisu zaprta pot med ljudske množice. Čeprav je takrat ideja mlade krščanske demokracije bila zmagovita na vsej črti, je v meščanskih krogih vendar le veljal samo »Slovenski Narod« za pomembno slovensko glasilo. Bral sem v »Narodu« — je pomenilo: bral sem v časopisu. Preden je minilo deset let, je »Slovenec« po številu dvakrat prekosil »Narod«, po vplivu pa desetkrat. Velik kos Štefetovega truda je bilo v tem uspehu.

Dopolodne in popoldne je Štefe delal v uredništvu ali tekal po reportaži. Zvečer pa je šel iskati bolj zaupnih novic, ki jih je dobival sredi stalnih omizij. To vse je Štefe na spreten način uporabil v »Slovenca«, da so se ljudje nazadnje kar trgali za list. Sredi največjega

veselja njegove družine je on mislil le na svojega »Slovenca«. Pri vsem tem je bil najzabavnejši družabnik, posebno sloveč po svojih potegavščinah. Saj je nekoč vso Avstrijo potegnil, da se je na Dunaj peljal srbski kralj Peter. Le prašajte gospoda Srečka Magoliča, ki je bil res nekam podoben pokojnemu kralju Petru, kako sta se s Štefetom vozila po nemških deželah proti Dunaju in kako so ju po kolodvorih pričakovali nemški pevski zbori z zastavami.

Ko je dr. Žitnik začel resno bolehati in je dr. Lampeta vzel deželni odbor, je Ivan Štefe postal dejanski glavni urednik »Slovenca«. Poleg njegovih izkušenj in sposobnosti se mlajši gospodje niso mogli več uveljaviti. Za glavne urednike sicer imenovani, so bili v resnici le uvodničarji. Štefetov organizacijski talent je bil nekaj posebnega. Organiziral je društva, predavanja, Slov. kršč. soc. zvezo, katoliške shode, demonstracije in manifestacije, dopisništvo za »Slovenca«, »Slovensko Stražo« itd. — povsod Štefe. Ubogi Ivan, kako Te danes pogrešamo!

Prijatelj Miha

In Ti, dragi Miha Moškerc. Bodi spominjam zadnji v vrsti teh mož od »Slovenca«, ker si zadnji šel od nas in si z nami vred obžaloval prezgodnjo smrt teh, ki so jim gorenje

Miha Moškerc

vrstice zapisane v spomin. Bil pa si mlademu študentu tako pri srečanju, kakor Tvoj veliki vzornik, katerega si posnemal v vsem dobrem, velikem in malem! Ti si mladega študenta vpeljal v praktično delo za delavsko revno; hotel si z vsem ognjem svojega plemenitega srca iz mladih ljudi napraviti čuteče in ljubeče tovariše. Tebi se ima marsikak nekdanji študent zahvaliti, da danes ne kažejo s prstom nanj, češ: Ta-le je tudi mamonist. Po zunanosti in nastopu si se zdel na prvi pogled mlademu človeku kakor trda grča, obsekana na pet vogalov. Kdor pa Te je spoznal, je videl, da v Tvojih prsih bije nežno kakor ptička drobno srčee, zvesto in dobro.

Miha je pisal in pisal; pisal za »Slovenca«, pisal za »Našo Moč«, ki sta jo s Krekom ustanovila za delavce, pisal kjerkoli je bilo potrebno. In pridobival za pisanje še druge.

Ko je pozimi ob šestih zjutraj Ljubljana še spala, si Ti že sedel v svojem kotu, tam gori v uredništvu, v 3. nadstropju nove tiskarne, in pisal. Ko so prvi zaspanci prilezli v uredništvo, si svoje delo že dokončal. Gospod Hinko Zirkelbach je že imel Tvoj rokopis. Škoda, da tistega kotička ni več v uredništvu; tiskarna ga nam je pobrala. Če bi še bil, bi moral biti to Tebi posvečen prostor, s Tvojo sliko in Tvojimi spomini.

Ali se spominjaš tam zgoraj, kjer z nami danes slaviš 60 letnico našega »Slovenca«, kako si nas vzgajal, nas mlade fante?

Miha Moškerc, urednik »Slovenca« in delavski organizator, bil si asket v kršč. socialnem gibanju in veren tolmach dr. Krekove dediščine! Najbolj srečen si bil, Miha, če Ti je kdo v šali rekel, da si »žlehtc«. Takrat si se zasmel na široko in globoko, kakor bi orehe stresal. Pa nisi bil »žlehtc«, to se pravi poroden, Miha! Dober in blag si bil — kakor so dobri otroci, katere si tako ljubil. Have — anima candida!

Občinstvo bere »Slovenca«

Franc Terseglav:

Naši učitelji

»Srečen, kdor je imel
v žurnalistiki take učitelje«Šestdesetletnici našega
burno vzvalovane dobe povedal.

Tako na primer se zaman trudim, kako bi se spomnil, kateri je bil moj prvi duševni produkt v »Slovenec«, s katerim sem začel svojo kariero kot člankar. Vem, da je bila moja najbolj goreča želja, ko sem leta 1906 vstopil kot volonter v uredništvo »Slovenca«, ki se je takrat nahajalo v enonadstropni hišici na dvorišču današnje naše tiskarne, da bi napisal krepak članek, poln učenosti, kateri naj bi zbudil občo pozornost. Toda pod vodstvom pokojnega dr. Lampeta, ki je takrat v slovenski javnosti z dr. Tavčarjem tekmoval za prvenstvo na polju člankarstva in ki ga po moji sodbi razen Kreka v tem pogledu noben slovenski politični publicist do danes ni prekosil, sem moral svojo brezmejno častihlepnost hitro obrzdati, da se sredi takega prvovrstnega štaba urednikov in sodrnikov — kakor jih je »Slovenec« vedno imel — korenito ne osmešim kot domišljav zelenec. Tu je bil poleg du-

Hinko Zirkelbach, bivši dolgoletni meter »Slovenca«

hovitega, ostroumnega, z nedosežno plastiko pisčega Lampeta, ki je bil kot publicist s Krekom gotovo na isti višini, nepozabni rajni »Nace«, državni poslanec dr. Žitnik, kateri je bil ves nesrečen, če ni mogel napisati v svojem sočnem stilu članka iz državnega zbora, v katerem je razkrival svoje veliko zgodovinsko znanje in svoje navdušeno jugoslovansko srce. Za Žitnika je pero v resnici bilo življenje. Za nas je bilo vedno največje veselje, kadar je Žitnik z Dunaja priropotal v naše uredništvo in klet avstrijsko vladno, nemško-nacionalno bando in berače, tri glavne njegove nasprotnike. Smejali so se na tihem tudi berači, ki so vedeli, da jim, potem ko so bili primerno oštetili, ne uide kronica ali suknjič ali par čevljev, zakaj gospod Nace je bil najbolj zlato srce na svetu. S periodično sigurnostjo nas je obiskoval Krek, ki smo se ga prav tako bali kakor veselili, kajti njegovemu neizprosno kritičnemu očesu, visokim zahtevam in neusmiljenemu sarkazmu ni ušla nobena napaka, nobena zgrešena polemična notica, noben več ali manj vodčnik članek in prva beseda, ki smo jo slišali, je bila gotovo: »Kdo je pa zopet to oslarijo napisal?« Prizanašal je samo Lampetu, ki ga je Krek, kateremu ni izlepa kdo imponiral, izmed vseh prvkov katoliškega prepoveda najbolj visoko cenil — pa Lampé si tudi ni pustil ničesar reči; kakšna samostojna glava je bil naš »mali Napoleon«! Srečen, kdor je imel v žurnalistiki take učitelje: Kreka, kar se tiče idejnih pobud, Lampeta kot stilista, Žitnika kot izvrstnega poznalca političnih razmer bivše monarhije in diplomatske zgodovine. Nobenega visokošolskega tečaja ne bi zamenjal za to svojo prvo šolo v starem uredništvu »Slovenca«! In prvo skrb so ti naši mojstri polagali baš na uvodni članek. Ta je bil predmet posvetovanja, ko se je zbral »štáb«, skrbna izdelava je bila dolžnost, in ko je bil spisan, ga je avtor navadno prebral drugim, da izve njihovo sodbo; od dobrega uvodnika je bilo vse odvisno. Brali smo vsako pomembnejšo novo knjigo in naročali revije, napolnjevali svojo in uredniško knjižnico, se učili in svoje znanje izpolnjevali, vse zaradi članka, da bi bil naš list v tem pogledu če le mogoče vedno prvi. Seveda se to ni vedno posrečilo, to se razume, toda ostalo je tradicija in ideal našega lista, za katerim so morali najresneje stremeti uredniki, ki jim je Bog dal za to talente.

Dejal sem, da ne vem, kateri je bil moj prvi članek, vem pa, da je trajalo nekaj časa, preden sem avanziral do tolike časti, da sem smel napisati sem in tja kakšen uvodnik. Med tem sem moral še prestat strogo šolo pod nepozabnim prijateljem Štefotom in Moškercem. Prvak slovenskih reporterjev, Štefe, me je uvedel v poročevalsko in telefonsko službo, »stenografijo« pa smo imeli vsi trije svojo,

samoizumljene čirečare, ki pa smo jih večkrat odgonetavali bolje nego naši sodobni kolegi svoja Gabelsbergova znamenja. Ščasoma sem se navadil, kar sta Štefe in Moškerc že davno znala, namreč kakšen telefonat kar zapomniti in napisati iz glave, če ni bilo moč našemu dunajskemu poročevalcu slediti s svinčnikom. Štefe in Moškerc sta me uvedla tudi v našo družbo, ki je obstajala takrat iz samih delavcev, skromnih obrtnikov in malih meščanov, ki so po uveljavljanju splošne volivne pravice zaigrali kmalu važno vlogo v našem javnem življenju in odločili zmago ljudske stranke. Koliko imen, koliko zvestih prijateljev, koliko dobrih ljudi, ki so me približali pravemu življenju, ljudskemu sreču, konkretnim problemom dnevnice eksistence, dočim sem jaz še plaval v brezračnih višavah abstraktnih filozofij... Tudi to je bila nujna šola, ki mi je več koristila ko vse knjige. Zdaj sem se lotil tudi polemičnih notic, od katerih pa jih je par romalo prej v koš. Dobro se spominjam, da je taka notica bila prvi moj proizvod, ki je izšel v rubriki, katero je oskrboval v prvi vrsti dr. Lampé sam. Ker je ta rubrika v času ljute borbe s »Slovenskim narodom« bila prvovrstne važnosti poleg članka, sem tistega dne bil nepopisno ponosen.

Ker moram nehati, da se ne razklepetam v neskončnost, naj končam ta košček svojih spominov s spominom na one naše veterane, ki so si za naš list stekli neprecenljive zasluge, ker so mu krčili pot skozi ogromne ovire v ljubljansko meščanstvo, ki se je najpozneje prebudilo k političnemu življenju v duhu nove dobe. Spoznal sem jih tam, kjer so otvorili svoj prvi glavni stan, pri »Fajmoštru« za vodo. Tja so se bili zatekli, potem ko je bil prodan »Katoliški dom«; drugod niso v Ljubljani nikjer našli prostora. Tu je bil prvi ljubljanski »klerikalni parlament«, kakor so ga krstili nasprotniki, in kaj živahno je bilo v njem! Središče je bil, se razume, Ivan Štef, prvi člani parlamenta, ki je pozneje rasel in rasel, so bili: Rojina, primarij dr. Robida in njegov brat pokojni Dolf, pokojni dr. Stojc, pokojni Lončarič, pokojni Kregar, potem Sturm, pokojni Potnik, potem Pavšek, pokojni Svetek, bivši mariborski župan dr. Juvan, takrat študent, pokojni dr. Primšar in Tone Volta. Štefe je kot šef generalnega štaba dajal navodila, vodil debate, grajal napake; oni pa so mu prinašali notice ali mu podajali material za »Slovenca«, ki ga je beležil v svoj sloveči notes. Okoli te skupine so se zbrali kmalu sami »mali ljubljanski ljudje«, prišla sta pa čestokrat tudi dr. Lampé in dr. Krek ter mala peščica inteligentov, ki so takrat začeli tudi v stolici Slovenije organizirati pokret krščanske demokracije v Krekovem smislu. Globoko hvaležni moramo biti vsem tem pionirjem, zlasti možem iz naših delovnih slojev, ki so neglede na okostenelo meščansko tradicijo in strašne predsodke večkrat z velikimi osebnimi žrtvami širili naš list in propagirali njegove ideje. Pokojnim večern spomin, živčim slava!

Silvester Škerl:

Kulturni obzornik »Slovenca«

»Šestdeset let diha
slovensko ljudstvo skozi
ta list, ki mu služi za
pljuča.«

1. Dnevnik, po katerem zjutraj hlastno sežeš, je zvečer zastarel, nezanimiv. Razen v velikih knjižnicah in uredništvih, nikjer ne hranijo dnevnikov. — Kadar grem v posvetovalnico »Slovenčevega« uredništva mimo steklene omare, v kateri so shranjeni vsi letni listi, me spreleti, kakor da grem mimo izrednega, edinstvenega človeka, polnega izkušenj, skritega znanja in bogastva, brez primere človeškega v svojih preminogih čednostih in neizogibnih napakah. Kaj je prav za prav dnevnik v svoji kontinuiteti? V resnici, »najvernejše ogledalo dobe in ljudi«; skupek vsega dobrega in slabega v organizmu, kateremu rabi kot organ za dihanje.

2. Šestdeset let diha slovensko ljudstvo skozi ta list, ki mu služi za pljuča. V času, ko je z rdečico oblit francoski narod začel vstajati od sramote, ki je poslej za dolgo dobo zagotovila Prusiji prvenstvo v zboru narodov evropske celine; ko je po odpravi suženjstva Aleksander II. v Rusiji vpeljal splošno vojaško dolžnost; ko so na Irskem prvič vstali Home, Rulers in zahtevali lastno vladno za Irsko, valet angleške zunanje politike pa je vzel v roke Disraeli; ko je bila Španija za dve leti — republika; kmalu po ustanovitvi kraljevine Italije za vlade poslednjega papeža, ki je imel posvetno državno oblast, Pija IX.; kmalu po prevratu na Japonskem, ki je položil temelje evropeizaciji te dežele; ko je po »odpravi« suženjstva v Ameriki začela proletarska suženost in vlada kapitala; deset let po iznajdbi Bullockovega rotacijskega tiskarskega brzoštroja in Fil. Reisovega telefona; kmalu po ustanovitvi mednarodne delavske organizacije v Londonu in Rdečega križa v Ženevi; kmalu po iznajdbi prve parne turbine, prve švedske vžigalice, Siemensovega dinamoa, Nobelovega dinamita in izidu Marxovega »Kapitala« — je v Ljubljani skromno začel izhajati »Slovenec«.

3. Čakaj, da pomislim: v letu »Slovenčevega« rojstva je umrl Manzoni, pel je v Italiji Giosuè Carducci; v Ameriki je živel modernistični pesnik Walt Whitman; v Nemčiji je začel pisati Wilhelm Raabe, v Švici Gottfried Keller; v Franciji je nasledoval Flauberta in Baudelairea — Verlaine, Zola je napravil te-

melje za naturalistično prozo; v Kaliforniji je pisal Bret Harte povesti o iskavih zlata, špansko slovostvo je poglaval v Braziliji klico: Syl-vija Romera; v angleškem slovostvu so prvačili Ruskin, Tennyson, Swinburne, Stevenson in — Wilde; rusko slovostvo je pripravljalo nezaslišani prevrat; ob Turgenjevu je zablistelo ime Dostojevskega, ob tem Tolstega; Hrvati so imeli Kovačičevo liriko in Senoino »Zlatarevo zlato«; v rojstnem letu »Slovenca« so dobili Srbi »Pesme« Djure Jakšića in Laze Kostića.

4. V slovenskem slovostvu je Stritar baš bil odkril Prešerna in zavrgel Koseskega, začela se je doba Levstika, Jurčiča in Erjavca; v Rifenbergu je pel Gregorčič »Nazaj v planinski raj«, Jurčič je napisal »Iv. Erazma Tatenbacha«; zoreli so Tavčar, Detela, Kersnik.

5. Zorel je upor v Hercegovini, ki se svetil ob imenu Petra Mrkonjića; na Hrvatskem je nastopil vlado ban Ivan Mažuranić; 1873 so bile prve direktne volitve v avstrijski državni zbor z izločitvijo deželnih zborov; pri teh so si v več okrajih na Slovenskem stopili konservativni in napredni kandidati nasproti.

6. Kako se je preobrazil svet od onih dob do danes? Kaj se je zgodilo pri nas doma, kako smo Slovenci živeli? — Vse to je popisano in zabeleženo v tistih ogromnih folijantih z ushjenimi hrbiti, mimo katerih spoštljivo hodim v posvetovalnici »Slovenčevega« uredništva.

7. V širokem smislu je teh šestdeset knjig »Slovenca« nekakšen »kulturni obzornik« sveta in Slovenije, »Slovenec« sam eden najpomembnejših kulturnih faktorjev našega ljudstva sploh. A tudi v ožjem pomenu besede, ki mu po naše pravimo p r o s v e t a, je bil »Slovenec« ne le informator in registrator, marveč živ oblikovavec, po zaslugi svojih odličnih sotrudnikov, ki so bili prosvetni delavci najzlahtnejšega kova. Pomagal je graditi nekaj za naš čas v Evropi prav redkega: prosveto malega naroda.

8. Spomnim se, da je bil »Slovenec« glasnik prvih organizatorjev našega podeželskega prosvetnega življenja; da je doživel najburneše čase uveljavljanja našega modernega leposlovja, začetke našega modernega slikarstva in kiparstva, naše glasbe in našega gledališča. Kdo prešteje tisoče in tisoče člankov, beležk, polemik in kritik, s katerimi je »Slovenec« spremljal in mnogokrat soustvarjal tisto telo, ki mu pravimo »naša prosveta«?

9. In vendar: to delo ni zaključeno. Jutri izide »Slovenec«, vsak dan bo izhajal, če Bog da, in bo dalje vršil svojo nalogo. Kakor je svez in mlad vsako jutro tisk »Slovenca«, ta-

Sedanjí »Slovenčev« meter g. Maks Blejec pri delu

ko je čil in svez in mlad tudi duh, ki skrivnostno in nedopovedljivo ustvarja vsak dan sproti ta tisk.

10. Danes. — Kakšen program zastopa »Slovenec« v svojem »Kulturnem obzorniku«?

11. Eden izmed mnogih zdravih opazovalcev našega bolnega časa, Wilhelm Hausenstein, pravi: »V trenutku, ko je slovostvo po večini do zadnjega radikalizirano na posveto plat in si domišlja, da služi na tak način pravilnemu »razvoju« stvari, tako namreč, da se mu vidi vsaka diskusija o tem, ali je ta potek samo po sebi umeven, odveč, — potek, za katerim še vedno straši stara liberalna ideologija o »človeškem napredku« — v takem trenutku doživi svet nekoliko nepričakovano dejstvo zavzletljive obnovitve katoliškega pripovedništva, katoliške lirike. — Svet se vrača — reči moramo, hvala Bogu — k svoji bistveni naravi: k svojemu religioznemu nameru. Ugotoviti moramo, da je svet čedalje čvrsteje odločen, zavedati se svoje najtrajnejše substance, ki je sredi nervoznega kaosa dobe ostala skrita, a nespremenljiva — duše, v teološkem, ne morda samo v fiziološkem pomenu besede.« — Obnovitev katoliške prosvetne misli ob umetniški, ne ob obskurnosti diletantizma — to je smoter »Slovenčevega« kultur. obzornika.

12. Cim pozornejše spremljanje naporov za obnovev katoliške prosvetne misli v svetu. Hkrati prikazovanje znamenitih osebnosti in del, ki ustvarjajo kulturne vrednote na svetu sploh. Dela naj bodo ocenjena ločeno: po njih umetniški kvaliteti in po njih duhovni vsebini. Socialno vprašanje kot prosvetno vprašanje tvori poleg religioznega, jedro prikazovanja sodobnih kulturnih naporov v svetu.

13. Z enakimi osnovnimi gledanji, vendar po možnosti še bolj intenzivno, spremlja »Slovenec« v svojem kulturnem obzorniku vse, kar se pri nas na prosvetnem polju dogaja. Načelo ni suha registracija, marveč prikaz. Po možnosti ne le prikaz enega samega dela, marveč vsevкупne podobe umetnika.

14. Prosvetni dogodki v vsej državi, zlasti srbski in hrvatski, naj bodo zabeleženi in tolmačeni. Ohranitev in pospeševanje sloven-

ske prosvete pa je v prvem redu vseh skrbí »Slovenčevega« kulturnega obzornika.

15. V uredništvu »Slovenca« sem prav za prav samo gost. Po naključju mi je bila poverjena skrb za »Kulturni obzornik« lista. Lastništvo lista in pa uredništvo samo čutila vso veliko pomembnost kulturne rubrike v listu in pripravila se polagoma temeljita sprememba. Nedostatkov ima »Kulturni obzornik« mnogo prav radi tega, ker ga urejuje človek, ki mu ne more posvetiti vsega svojega časa. Ne gledé na težke gospodarske razmere, ki že vnaprej onemogočajo vsak poskus ureditve »Kulturnega obzornika« kot samostojne priloge listu — kar bi bilo najbolj želeli — so tudi sičér časi taki, da se vsako izboljšanje le stežka doseže.

Ivanka Klemenčič:

Beseda ženske urednice »Slovenca«

»Slovenec« je zastopal
ženske koristi uspešneje,
nego bi moglo to storiti
izključno žensko glasilo.«

Prič sem prišla v zvezo s »Slovenčevim« uredništvom nekako l. 1892. Bilo je namreč tako, da me je iz mladega vleklo pero, in ko so se druga, pridnejša dekleta pečala in se zanimala za ženska ročna dela, sem pa jaz povsodi iztikala za knjigami in se še sama poizkušala »v pisanju«. Nekoč sem pokazala tako »ganljivo« črtico bivši sošolki. Zavzela se je in se, preveč janka, takoj domislila: »Ti,« mi pravi, »jaz pa poznam takega in takega fanta, ki se uči pri »Slovencu« za tiskarja. Njemu dam to-le, da izroči gospodu Kalanu. Nemara pa še pride v »Slovenca«. Kar pusti mi tu-le.« Stori la sem po njenem nasvetu, in ko sva se prihodnjič dobili, mi je povedala: »Tisto sem že izročila L-u. Je rekel, da bo po njegovem mnenju gotovo dobro za tisk. Da stavi dosti stvari, je rekel, ki so tako grdo načeečkane, da se komaj bere; tvoja črtica pa da je čisto lepo spisana. Ko bi le vsi tako pisali, je rekel.« (Seve sem bila črtico skrbno na čisto prepisala.) »Slovenčev« urednik je žal sodil rokopis z druge plati in ga vrzel v koš, jaz sem bila pa vendarle nekaj časa visela med nebom in zemljo, pričakujoč velikih reči.

*

Takrat se mi pač še malo sanjalo ni, da bom kdaj s taisto prečudno oblastjo, ki odloča o usodi kakega rokopisa, sedela v »Slovenčevem« uredništvu. To se mi tudi poslej nikoli ni zdelo majhna reč. Nasprotno: sodelovati pri dnevniku z visoko postavljenim, nepremakljivim etično-nravnim stališčem, pri dnevniku, ki ga čitajo desettisoči ljudstva, to se mi je vedno zdelo tako veliko, da sem se čutila sama neznanško majhno in ubogo...

Pa tudi ni šala to vedno vprašanje: kje vedno znova kaj najti, kar bi bilo vredno ali vsaj primerno, da čitajo desettisoči ljudi, ki iščejo v listu resnico in lepoto ali pa vsaj razgleda in zabave. Kakor bič je to vedno iskanje v sebi in izven sebe. Zato pa je, seve, plačilo zavest: Dobremu služiti, napredku služiti, zgodovini služiti! Hvaležen si listu, ki ti to omogočuje, ljubiš ga bolj od kruha, ki ti ga daje.

*

Koliko se je prevladlo čez prag resničnosti v teku zadnjih desetletij! Kulturni, socialni in politični nazori in temelji se premikajo in dozorevajo za zadnjo preizkušnjo. Kakšen korak iz preteklosti v bodočnost smo napravili Jugoslovani in posebej mi Slovenci! In »Slovenec« je bil ves čas v vsem spredaj, v vsem voditelj, noseč bakljo napredka in svobode — a vedno v pravcu neminljivih ciljev. Zato je bilo tako lepo sodelovati pri »Slovencu«, in to celo v svetovni vojni, ko so pisma naših mož in fantov z bojišč kakor nikjer drugod ustvarjala zvezo med fronto in zaledjem, med mučeniki na bojiščih in mučenico domačijo.

*

Orjaški zgodovinski val, ki je zgrabil in nosi sedanji svet v neznano bodočnost, je do temeljev izpremenil tudi položaj žene v družbi. Nepraviljeni je naložil nove naloge, ki so pa v bistvu vedno iste: biti človeku mati v katerikoli obliki, v kateremkoli poklicu, in svoje materinstvo ponesti tudi v socialno-politični ustroj družbe. A žena bo sposobna za to materinsko zvanje samo tedaj, če bo družba koreninila v popolni, neokrnjeni, nedotakljivi družini: z materjo in očetom v jedru. Samo v taki družini je materinstvo zadosti zaščiten in prav povišano, bodisi kot resnica bodisi kot znamenje.

To temeljno stališče je vedno zastopal »Slovenec«. Podpiral je vse težnje in zahteve feminizma, ki temu stališču niso nasprotovale. Vodil je borbo za politično svobodo žene, za njene socialne in kulturne pravice. In v njegovih predalnih je dobilo vse to močnejši podarek, večji odmev, zastopal je ženske koristi uspešneje, nego bi bilo moglo to storiti izključno žensko glasilo.

*

Dasi ima pri modernem dnevniku vsak urednik za svoj referat točno določene meje, mu vendar ostajajo odprte še obsežne možnosti, da pospešuje prav posebno tiste misli in težnje, ki so mu osebno najbolj pri srcu. Zato je umevno, da je izšlo v »Slovenčevih« predalih marsikaj, kar ne bi bilo, če ne bi bil ta ali oni referat v ženskih rokah. V tem pa je tudi zmisel vsega mojega sodelovanja pri »Slovencu«.

Viktor Čenčič:

„Slovenec“ med svetovno vojno

»Cenzorjevo svinčnik je opravljal svoj posel.«

Ko je bila konec julija 1914 razglašena splošna mobilizacija, so se za časopisje začeli silno neprijetno časi. Mnogo časnikarjev je moralo obleči vojaško suknjo, ves telefonski promet je bil ukinjen in zavladala je neizprosna cenzura. Rdeči svinčniki v rokah strogih cenzorjev so neusmiljeno

no črtali, kar je bilo le količjak sumljivega in bi znalo škoditi nemškemu režimu. Črtali so tudi najbolj nedolžna poročila in slovanski listi so bili vsak dan polni belih lis. Vse te neprijetnosti so v polni meri zadele tudi »Slovenec«. Dva uredniška tovariša sta morala k vojakom, takratni glavni urednik Ivan Stefe pa je bil na dopustu in je potoval po Nemčiji. Bali smo se, da ne bo mogel tako hitro domov, ker so vlaki prevažali samo vojaštvo. Zato smo mu poslali brzojavko z besedilom: »Sofort einrücken.« In ta brzojavka je pomagala. Z njeno pomočjo se je Stefe pripeljal domov v najkrajšem času in celo brezplačno, ker so vsi mislili, da ga kliče vojaška oblast.

Telefonski promet je bil ukinjen in so zaradi tega izostala vsa telefonska poročila. Navezani smo bili samo na uradna poročila korespondenčnega urada, ki je v Ljubljani ustanovil svojo podružnico v uredništvu »Lai-bacher Zeitung«. Ta poročila so bila seveda nemška in jih je bilo treba prevajati. Prevod je moral biti suženjsko dobeseden, sicer je nastala bela lista. Če smo prejeli z bojišča poročila naših prijateljev, jih je bral samo cenzor. Zanimivo je, da je cenzor črtal celo vojna poročila, ki nam jih je pošiljal naš poročevalec v vojnem poročevalskem stanu in ki jih je poveljnik poročevalskega stana dovolil. Ko je 2. septembra padel Lvov, smo še isti dan prejeli brzojavko z besedilom: »Od vojnega poročevalskega stana dovoljeno — Slovenec, Ljubljana — Lvov izprazen.« Ker so pa takrat po Ljubljani še vsele zastave zaradi neke »zmage«, je bilo tako poročilo seveda silno neprijetno in rdeči svinčnik je opravil svoj posel. Šele čez štiri dni so ljudje iz zavitega uradnega poročila, da so se naše čete koncentrirale »zapadno od Lvova«, zvedeli, da smo izgubili glavno mesto Galicije. In podobno je šlo skozi vso svetovno vojno.

Ko se je začelo deklaracijsko gibanje, se je cenzura vrgla tudi na tozadevna poročila. Kot poročevalec sem se udeležil veličastnih deklaracijskih taborov v Postojni, na Vrhniki, v Št. Vidu nad Ljubljano, na Rakovniku na Dolenjskem in v Zalcu. Napisal sem o vsakem taboru poročilo za celo prvo stran. Ali bral je ta poročila samo cenzor. Dan po taboru pa je bila cela prva stran »Slovenca« bela. Pri poročilu o taboru na Vrhniki je ostalo na prvi strani še par vrstic prostora, ki ga je bilo treba zamašiti. To mašilo je bilo hitro postavljeno. Kakor po navadi je bilo celo poročilo o taboru zaplenjeno. Pregledal sem natančno odlok o zaplenbi in videl, da je cenzor prezrl »mašilo«. In tako je bila cela prva stran »Slovenca« bela, samo v desnem kotu spodaj je bilo z velikimi črkami napisano: »Bratje, ne klonite glave, Vaše odrešenje se bliža!« In ljudje so pripovedovali, da je to veliko več zalego, kakor če bi ostalo v listu celo poročilo nedotaknjeno. Sploh so se čitatelji tako navadili belih lis, da se jim je čudno zdelo, če je kdaj izšel list brez njih — in niso bili zaradi tega prav nič nejevoljni na »Slovenca«.

»Slovenec« se je med vojno silno razširil. Zene in matere so bile radovedne, kaj se godi na bojiščih, kjer so prelivali kri njihovi možje

Blasnikova tiskarna, kjer so tiskali »Slovenec« od začetka do 23. aprila 1883.

in sinovi. Naročile so se na »Slovenca« in ga naročile tudi za svoje sinove in može na fronti. In tako je v teku vojne poskočila dnevna naklada »Slovenca« na 33.000 izvodov. Režimu to seveda ni bilo všeč in nekega dne so vojaštvu prepovedali »Slovenca«. Pa je vseeno romal na fronto »oblečen« v različne nemške liste. V drugi polovici leta 1918. je cenzura nekoliko popustila pri vojnih poročilih, poročila o deklaracijskem gibanju so pa še vedno pletili. Zadnjič je »Slovenec« izšel z belimi lisami dne 23. oktobra 1918.

Dne 29. oktobra se je v Ljubljani vršil veličasten manifestacijski sprevod. Zato je ta

dan »Slovenec« namesto popoldne izšel že zjutraj. Delali smo seveda ponoči. Okrog 1 po polnoči zapoje telefon. Stopim v telefonsko celico in oglašajo se policijski nadsvetnik dr. Skubel ter vpraša, če bo »Slovenec« res izšel že zjutraj in kdaj mu ga bomo predložili v cenzuro. Odgovorim mu: »Gospod nadsvetnik, Vaše cenzure ne priznavamo več in zato Vam ga ne bomo poslali v cenzuro. Z Bogom!« In zjutraj ob 6 je »Slovenec« prvič izšel brez vsake cenzure. V tej številki je izšel naslednji članek z naslovom »Dan svobode«:

»Tisoč dvesto let smo trpeli in čakali, kdaj pride oni veliki dan odrešenja. Kralj Matjaževa vojska je spala pod goro in na tej gori je ležala težka orjaška skala. Pretežka za ciklope in titane našega duha in naše volje. Vojaki so spali in čakali ure, ki mora priti in vedeli so, da pride nekoč veliki dan. Trpljenje je šlo mimo nas, naši ljudje so umirali kot tlačani tujcev, a v duši je živela vera v svobodo, morda polzavestno, v trpljenju, solzah in bolesti, a živela je in udarila nad sovraže z mogočno silo. Zalostni spomini: Matija Gubec, z ognjem kronani kralj. Stara pravda. Ob Savi ni bilo drevesa, kjer ne bi viseli naši ljudje. Žrtve nemškega plemstva, nemških fevdalcev, nemške brutalne militaristične sile.

Prišla je svetovna vojna. Storili smo več kot svojo dolžnost. In kljub temu nas niso hoteli priznati, zapirali so nas v ječe, naši ljudje so umirali na moriščih, v ječah, v taboriščih in na vseh evropskih poljanah.

In tedaj je vstala v nas ona velika pesem svobode, koje glasniki so bili dr. Krek, dr. Korosec, dr. Jeglič. Narod je v svo dušo segel po tej odrešilni besedi. Pesem o združenju v svobodni jugoslovanski državi SHS je šla v sleherni gorsko vas. Beseda o svobodi ni bila več beseda, postala je dejstvo.

Danes je dan svobode, narodni praznik, praznik naroda, ki je dolgo čakal vstajanja. In vstajenje je prišlo... Članek konča z be-

Zadnji del hiše Vodnikov trg 5, v katerem je bil a postavljena in dne 24. aprila 1883 blagoslovljena »Katoliška tiskarna«. Takoj po blagoslovitvi so v njej tiskali 48. številko »Slovenčevega« XI. letnika

Dr. Lojze Kuhač:

Glas „Slovenca“ v inozemstvu

»Vsaka številka »Slovenca« naj bi šla po svetu kot apostol.«

Ni ga dela sveta, kamor bi slovenski izseljenec ne bil zanesel tekmo prošlih let »Slovenca«, ki je postal brez dvoma eden najbolj tipičnih pojavov ustvarjalnega slovenskega kulturnega genija. Morda se tega doma nismo dosti zavedali ali pa nato nismo polagali zadosti važnosti. Tako smo prezrli, da je že v devetdesetih letih prošlega stoletja »Slovenec« ležal na mizi francoskega publicista grofa Begouena, ko je prvi v Franciji začel v »Journal de Debats« neizprosno borbo za pravice jugoslovanskih narodov. Koliko jih je pa vedelo, da so se izrezki »Slovenčevih« člankov že v prvih letih našega stoletja začeli zbirati v arhivu velikega angleškega boritelja za svobodo jugoslovanskih narodov Seaton Watsona? In če bi hoteli zasledovati vse te nenadne pojave nesebične ljubezni do nas in do naših narodnih zahtev, ki so se na mednarodnem polju pokazali med vojno in ob razsulu avstro-ogrsko monarhije, do njihovih virov, bi zopet in zopet naleteli na »Slovenca«, katerega je morebiti kakšen izseljenec v tujini ali pa kdo izmed naših velikih rodoljubov prošlosti stisnil v roke ukaželnemu pravičnemu tujcu in ga opozoril na kulturo naroda, katero bi se splačalo rešiti propada. Tako so v dolgem razdobju 60 let »Slovenčeve« besede, čestokrat brez našega sodelovanja, vršile delo narodnega apostolstva in naše narodne apologetike med velikim širnim svetom, ki je komaj znal za naš obstoj.

To delo je dobilo še bolj določene oblike, ko smo po narodnem osvobođenju postali sestavni del velike jugoslovanske države in je »Slovenec« prenehal biti skromni pokrajinski dnevnik ter se je uvrstil med velike dnevnike naše države. Postal je važen predstavnik javnega mnenja naše države pred forumom inozemskega tiska, da ne rečem inozemskih vlad. Pri vsej naši skromnosti nas mora navdati s ponosom dejstvo, da najdemo »Slovenca« na pisalnih mizah visokih državnih uradnikov v inozemstvu in na uredništvih velikega svetovnega tiska. Toda še mnogo lepši in ganljivejši

sedami: »Naj živi svobodna, velika, demokratična, združena Jugoslavija! Naj živi dan svobode!«

*

Vojaštvo je zapustilo fronte in se začelo vračati domov. Skozi Ljubljano so se valile nepregledne kolone vojaštva, neprestano so vozili vlaki, natrpani z vojaštvom. Skrbelo nas je, kaj bo z našimi fanti in možmi, ki so bili nastanjeni po raznih krajih Avstro-Ogrske. Da bi jim olajšali povratek v domovino, smo se poslužili časnikarskih rac. Napisali smo, da je v ljubljanski okolici zbrana močna in dobro oborožena armada 300.000 mož, dalje da nam gredo na pomoč angleške čete, ki se v velikih avtomobilih vozijo iz Trsta v Postojno in dalje proti Ljubljani. Vse te vesti smo tudi telefonično sporočili nekaterim graškim in dunajskim listom, ki so poročila tudi priobčili. Ta »raca« je res pomagala. Nemci so se zbalili in vsi naši vojaki so se lahko neovirano vrnili domov. Seveda so tudi Ljubljanci naselili na ta poročila. Več kakor pol Ljubljane se je zbralo na Bleiweisovi in Tržaški cesti, kjer so z godbo pričakovali Angležev, ki jih ni bilo.

V Ljubljani se je sestavila pod predsedstvom pokojnega Josipa Pogačnika prva narodna vlada, ki je šla takoj na delo. Dne 31. oktobra je »Slovenec« poročal: »Deželna sodnija, vsi drugi uradi in vse šole so od danes naprej popolnoma slovenske. Uradni jezik je povsod slovenski.« — »Danes dopoldne so prevzele vse vojašnice slovenske čete.« — »Danes je izšel uradni list prvič v slovenskem jeziku.« — »Bivši deželni predsednik vojvodine Kranjske grof Attems je danes dopoldne pobegnil iz Ljubljane.«

Po več kakor štiriletnem neizprosnem vojnem režimu je zavladala svoboda povsod in tudi pri časopisju. Z novim pogumom in z novimi silami je šel »Slovenec« na delo za uređitev mlade, svobodne Jugoslavije.

Podružnica uredništva in uprave »Slovenca« v Mariboru, Koroška 1. Spodaj poslovni prostori uprave

Res narodno delo

(Misli primorskega izseljenca ob šestdesetletnici »Slovenca«.)

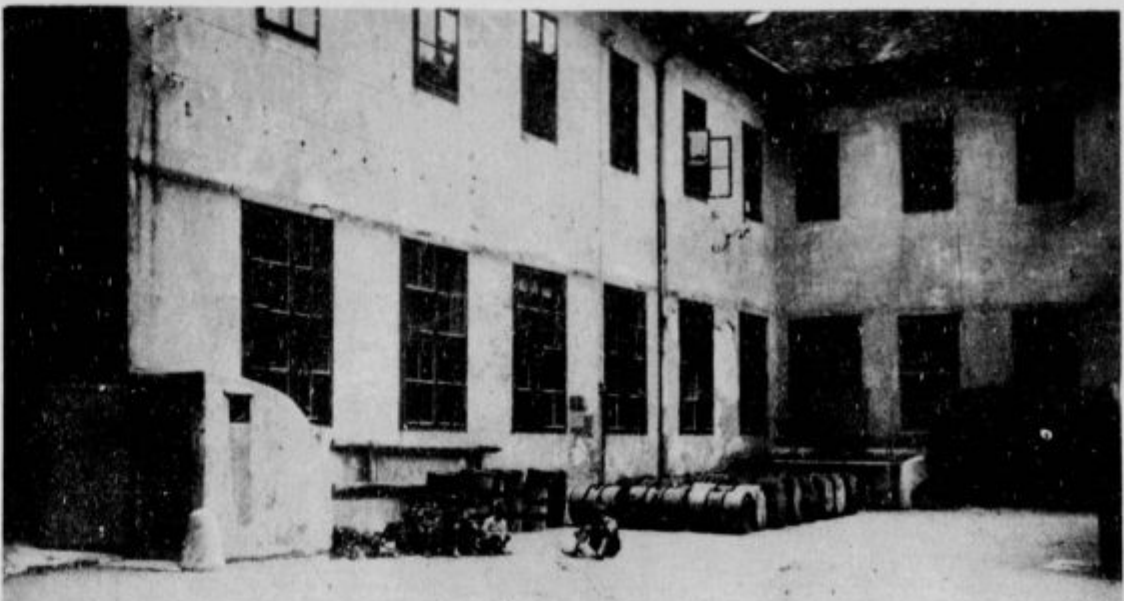
Vsak Primorec, pa naj si bo krščanskega svetovnega naziranja ali ne, rad priznava, da je bil »Slovenec« in je morda še danes — ako izvzamemo glasilo primorskih izseljencev v Zagrebu — edini list v Jugoslaviji, ki stalno in tudi vestno poroča o trpljenju našega nesrečnega ljudstva ob Soči, pod Cavnomo in Učko goro. Križ, kakršnega kulturni narod še ni nosil v zgodovini, in ki ga bo zgodovinar hotel postaviti v mozaik, bo sestavljen iz drobnih koscev, pobranih iz »Slovenca«. In ta križ bo resničen, nič umetnega ne bo na njem; kajti poročila v »Slovenca« so objektivna. — Prav »Slovenčeva« zasluga je, da je jugoslovanska javnost in po njej tudi ostali svet res točno informiran o dogodkih za mejami. »Slovenec« je namreč prvi pričel res stvarno poročati o preganjanju slovenskega in hrvatskega ljudstva v Italiji, ko so nekateri listi s svojim pretiravanjem naši stvari samo škodovali. Resnica je namreč tako bridka, tako strašna, da jo vsako pretiravanje, ki diši po metodah italijanskih iredentistov, samo izpači in — zmanjša.

Povejmo odkrito, da se to delo »Slovenca« tudi med tukajšnjim izbranim razumnštvom podcenjuje. Najdemo se celo možje, ki pravijo, da so res Slovenci in Jugoslovani, a v isti sapi trdijo, da je to delo odveč, češ, da itak nič ne koristi. Ti morda pozabljajo, da so poročila v jugoslovanskem tisku še edina kontrola nad početjem fašistične policije in njenih eksponentov v civilni obleki, učiteljev, zdravnikov in državnih uradnikov, in da bi danes naši ljudje pod Italijo izginjali brez sledu, ako bi ne bilo te kontrole. Pozabljajo tudi, da igra v mednarodnih borbah svetovno javno mnenje veliko vlogo in da smo prav Slovenci po vojni bridko preizkusili resnico, da gola zavest o svetosti svojih pravic v tej borbi še ni odločilna, posebno takrat, ko gre za narodič, ki je prešibek, da bi si mogel s silo uveljaviti svojo pravdo in mu jo delijo drugi. — Goriško in Koroško smo izgubili zaradi neinformiranosti sveta! Prav zato je registracija krivic proti našemu narodu v Italiji, ki jo vrši »Slovenec«, izredne važnosti; kajti danes že obstojijo mednarodne organizacije, ki ta register pridno ponatiskujejo, da ob priložnosti lahko stopijo z njim pred vsem svetom na plan. Zmotno je mnenje, da se Mussolini ne zmeni za to, kaj svet misli o njegovem delu!

Končno: Ali bi se Slovenci smeli šteti še med kulturne narode, ako bi v njihovem tisku ne bilo koščka prostora za trpljenje lastnih bratov, in ali bi bilo logično na eni strani podarjati slovenstvo, na drugi pa pustiti v nemar zemljo, ki nam odpira pot na morje?

Primorci smo »Slovenca« za vse delo, ki ga je izvršil za nas, hvaležni. S tem ni koristil samo nam, tudi ne samo Slovincem, temveč tudi vsem Jugoslovanom. To je bilo res narodno delo.

Manjšinar.

Poslopje »Katoliške tiskarne« v Kopitarjevi ulici 2 (na dvorišču); kjer so od 15. julija 1892 tiskali »Slovenca« do avgusta 1907; od tedaj pa ga tiskajo moderni stroji v novi tiskarni. V prvem nadstropju je bilo uredništvo »Slovenca«

Drago Potočnik:

60 let našega gospodarstva v „Slovenecu“

»Gospodarska vprašanja stoje v ospredju«.

Niso še daleč za nami časi, ko je bila naloga dnevnega časopisa ozko odmerjena in se je omejevala na nekaj novic in politiko. Toda z naraščajočo civilizacijo in demokratizacijo je nastala potreba dnevnega časopisa, da obravnava vsa dnevna vprašanja. Dnevnik so postali vedno bolj pestri. Prišel je še veliki napredek tehnike, ki je ravno omogočil časopisju njegov veliki razmah.

Posebno po vojni so postala gospodarska vprašanja aktualna. Pred vojno je šel tok gospodarstva razmeroma zelo normalno, čeprav so n. pr. krize vznemirjale vso javnost. Po vojni pa je nujno moralo prevladati spoznanje, da je jedro cele vrste političnih in drugih problemov v gospodarstvu. Zato so postala gospodarska vprašanja zanimivejša in so stopila v ospredje.

Ko stopa »Slovenec« v šestdeseto leto, je zanimivo pogledati nekoliko na našo gospodarsko zgodovino, ki pa je še zelo malo raziskana in čakajo na tem polju naše znanstvenike še leta intenzivnega dela.

Bilo je l. 1872, torej po končani vojni med Francijo in Nemčijo. Tako nemško kakor avstrijsko gospodarstvo se je nahajalo tedaj v dobi poleta, in spekulacija je zavzela nepričakovan obseg. Ustanavljale so se industrije, banke, trgovske in delniške družbe in ves svet je upal, s spekulacijo zaslužiti milijone. Važno je, da so bila v tistih letih pri nas ustanovljena podjetja, ki še danes imajo vodilno vlogo v našem gospodarstvu. Tako je bila n. pr. l. 1872 ustanovljena Trboveljska premogokopna družba. Prišlo pa je l. 1873, ko je na Dunaju veliki borzni polom ustavil ves do tedaj navzgor usmerjeni tok gospodarstva. Tedaj smo prvič v Avstriji doživeli tipično kapitalistično krizo. Kajti pomisliti je treba, da je bila Avstrija do zadnjega časa fevdalna država, kjer je le polagoma prodiralo denarno gospodarstvo in izpodrinjalo naravno gospodarstvo. V osemdesetih letih pa se je začela velika sprememba za naše gospodarstvo. Industrializacija je vedno bolj napredovala, pa vendar ni mogla obnem z nemškimi in italijanskimi mesti absorbirati velikega našega ljudskega prirastka. Na drugi strani pa je ravno tedaj Amerika doživela svoj veliki gospodarski razmah in njena deviška zemlja je dajala evropskim priseljencem toliko proizvodov, da so ti proizvedli vedno bolj prihajali v Evropo in uničevali domačo kmetijsko produkcijo. Kmetijstvo samo pa se je nahajalo v prehodni dobi k denarnemu gospodarstvu in je začelo prehajati k produkciji drugih bolj plodonosnih dobrin.

Vsa leta od 1880 do 1890 so se pečali v »Slovenecu« z našimi kmetijskimi razmerami. Vso to dobo pa je najbolje opisal l. 1895 v »Slovenecu« dr. Krek: »Črne bukve kmečkega stanua«, ko kasneje izšle tudi v ponatisku kot samostojna knjiga.

Zaradi tega so bili tedaj postavljeni temelji našega kreditnega združništva na podlagi avstrijskega združnega zakona, ki je stopil v veljavo l. 1873. Veliki razmah združništva pa je prišel šele proti koncu 19. stoletja, ko so prevzeli vodstvo združnega gibanja pri nas katoliški krogi. Ves razvoj »Slovenca« je ozko zvezan z zgodovino našega združništva od tedaj naprej, saj je našlo združništvo v »Slovenecu« največjega zagovornika.

Vseskozi do svetovne vojne so pri nas naraščala mesta. Še več naših ljudi pa se je izselilo v sosedna mesta in v inozemstvo, posebno v Ameriko.

Seveda nam je to izseljevanje jasen dokaz, kako slabe so bile gospodarske razmere v naših krajih tedaj.

20. stoletje je bilo karakterizirano tja do svetovne vojne z dvigom avstrijskega gospodarstva, kateremu so polagoma sledile tudi politične spremembe. Ni brez vsake zveze, če trdimo, da je splošna volilna pravica v Avstriji pospešila tudi demokratizacijo našega gospodarstva. Združništvo je dobilo novega razmaha. Trgovina je prehajala vedno bolj v slovenske roke, ravno tako tudi obrt. Tudi industrija je postajala slovenska in v denarstvu smo napravili prve korake. Med tem so bile zgrajene tudi naše najvažnejše železnice, tako da so bili dani prvi pogoji za uspešen razvoj gospodarstva. Tudi gospodarske krize, ki so ta leta nastopile v Avstriji, niso mogle preprečiti stalnega dviganja gospodarstva, ki se je odražalo predvsem v naraščajoči industrializaciji in vedno večjemu številu proletarijata, ki se je začel tudi politično v vedno večji meri udeleževati. Seveda je bil ves naš gospodarski razvoj počasnejši, saj vidimo, da so ravno naše dežele dajale relativno izredno visoko število izseljencev. V to dobo spadajo tudi veliki uspehi slovenskega dela za naše gospodarstvo, saj vidimo n. pr. plodonosno delovanje kranjskega deželnega odbora za povzdigo kmetijskega gospodarstva. Omenjamo tudi začetek velikopotezne elektrifikacijske akcije. Vse to delo za povzdigo našega gospodarstva je našlo odmeva v »Slovenecu«, ki je zlasti podpiral delo kranjskega deželnega odbora itd.

V tem plodonosnem delu, ko smo v gospodarski borbi proti Nemcem prehajali iz defenzive v ofenzivo in ko smo si ustvarjali slovensko gospodarstvo, nas je dobila svetovna vojna. Prva leta med vojsko je še nekako šlo, toda čim delj je trajala svetovna vojna, tem bolj obupne so postajale razmere, zlasti, ker je bil velik del slovenske zemlje odtrgan od svojega

zaledja. Toda z gospodarsko stisko je naraščala tudi zavest, da bomo Slovenci polagoma le dosegli nekaj več gospodarskih in socialnih pravic. Prišlo je usodno l. 1918, ki je naše gospodarstvo iztrgalo iz velikega gospodarskega bloka avstro-ogrške monarhije, kjer so stoletne zveze dirigirale tudi naš gospodarski razvoj. Kaj hitro smo spoznali svojo vlogo v novi državi, kjer smo iz siromašne pokrajine postali najbolj industrialna pokrajina. Iz vsega tega se vidi, kako relativno je naše narodno bogastvo, o katerem vedo nekateri toliko lepega povedati, da si Slovenci le sami želimo kaj takšnega, o čemer trdijo nekateri, da že imamo. Po vojni so v največji meri našli odmev vsi naši gospodarski problemi v »Slovenecu«.

Še bolj kakor l. 1918 je bilo prehodno leto 1919. V razburkani Evropi smo mogli le polagoma konsolidirati naše gospodarske razmere in lahko rečemo, da je bil l. 1920 izvršen prehod v kolikor toliko znosnem obsegu. Prišla pa je inflacija, ki je potisnila našo narodno valuto na vedno nižje mesto. Seveda smo v tej dobi doživeli velik dvig gospodarstva, posebno v denarstvu in industriji, toda tudi slabe posledice inflacije niso izostale. Zato je bilo nujno potrebno, da se vrednost dinarja čimprej stabilizira, kar se je zgodilo l. 1925. Nujno je morala inflacijski krizi slediti deflacija. Zlasti

Slovenci smo bili v teh prehodnih letih kaj hudo prizadeti s tedanjo davčno politiko, ki je povzročila da smo eno leto plačali okoli 15% vseh neposrednih davkov v državi.

V kasnejših letih smo še vedno čutili posledice deflacije in le polagoma smo prehajali v boljše čase. Toda komaj so se naše gospodarske razmere nekoliko stabilizirale, že je prišla tudi k nam nova svetovna gospodarska kriza, ki je zajela proti sredi leta 1930 tudi naše lesno gospodarstvo in polagoma prehajala tudi v ostale panoge našega gospodarstva. Prvi znak krize je bil veliki borzni polom v New Yorku jeseni leta 1929, o katerem smo tudi napisali, da je predznak bližajoče se gospodarske krize.

Preteklo leto nam je prineslo nova razočaranja, saj smo se nadejali, da hujše že ne more biti. Prišel je zlom dunajskega Kreditnega zavoda, ki je pokazal nevzdržnost kreditnih razmer in ko so bile ukinjene reparacije, je bilo sodu izbito dno in prišli smo do usodnega septembra, ki pomenja nov mejnik v našem gospodarstvu in katerega posledice bomo čutili še leta in leta. Res so se sicer pokazali na svetovnih trgih poleti in v jeseni znaki ožvjljenja, toda niso nič kaj zanesljivi in le polagoma bomo prešli iz sedanje gospodarske krize, kateri zgodovina kapitalizma ne pozna para.

Pri odpremi »Slovenca« za pošto ga vežejo v zavoje

Ivan Rakovec:

Kako smo pred 40 leti urejevali „Slovenca“

Dne 1. aprila potresnega leta 1895 je bilo, ko sem na željo blagopokojnega dr. J. Ev. Kreka zamenjal svojo dotedanjo službo z ono pri »Slovenecu« in stopil kot sodrnik-novinec in korektor v njegovo uredništvo. V službo me je sprejel tedanji predsednik K. T. D. msgr. Zupančič, moj neposredni šef

pa je bil urednik »Slovenca« in »Domoljub« tedanj stolni vikar in sedanji stolni prošt Andrej Kalan. Odkazali so mi pult v levem kotu uredniške sobe v l. nadstr. stolnega župnišča, dočim je g. šef stal ob pultu v desnem kotu. (S tem dnem se menda pričenja tudi moja navada, da delam do današnjega dne skoraj izključno stoje.) Pisalna miza je bila v uredniški sobi ena sama in je bila rezervirana za gospode, ki so sodelovali od slučaja do slučaja. Ves ostali prostor je zavzemala miza za časopise, katerih je bilo ob mojem prihodu kakih petnajst: poleg »Slovenskega Naroda« edini ljubljanski jutranji list »Laibacher Zeitung«, dalje poleg »Vaterlanda«, »Obzora« in »Neue Freie Presse« še nekaj hrvatskih, čeških in poljskih časopisov.

Kaj smo delali? »Urejevali« smo in skrbeli, da je imel tiskarski vajenec, ki je prihajal po večkrat na dan iz tiskarne po material, s čim potolažiti nikdar site ročne stavce. Gospod šef je pisal uvodnike, kritike in razne polemične notice, jaz pa sem črpal gradivo iz

uvodnikov in političnih pregledov »Vaterlanda« in »Neue Freie Presse«.

Stalen »Slovenec« sodrnik in urednik je bil vsa leta tudi državni in deželni poslanec dr. Ignacij Zitnik, ki je redno vsak dan pošiljal »Poročila iz dunajskega parlamenta«, doma pa skrbel tudi za uvodnike in pridno izbraval slovenske liste. Da je tudi dr. J. E. Krok že v tem času pridno sodeloval pri »Slovenecu«, mi ni treba posebej omenjati.

Zelo prav so nam prišli tudi brzojav, ki nam jih je pošiljal vsak dan po pošti graški »Corr. bureau«. (Izza one dobe se še dobro spominjam, kako sem »vodile« vojno hrabrih južnoafriških Burov proti nadoblasti Angležev in kako sem jo — z drugimi nemškimi listi vred — tudi — izgubil, kot menda tudi vse druge podobne bitke. »Slovenec« je namreč že od prvih početkov načelno simpatiziral s preganjanji.)

Krog poldneva smo oplenili še »Laibacherico« — in sicer je bilo to pogosto delo tedanjega stolnega vikarja, sedanjega dekana in kanonika Matija Mraka, ki je prirejal za sobotni list tudi tedensko »Pratiko«, pa tudi sicer poskrbel večkrat za kak »ocvirek«.

S tem je bilo naše dnevno delo končano — popoldne je bilo mogoče sprejeti le še kako brzojavko.

Moje popoldansko delo je bila korektura. Prvi odtisi so morali biti prebrani do dveh, ko smo se sešli s stavci v tiskarni (takrat že v pritličju novega tiskarniškega prizidka v Kopitarjevi ulici). »Slovenca« so tedaj stavili na roko t. L. Werzak, Iv. Komar, t. V. Fuchs in I. Zajc. Stavnega stroja tedaj še nismo poznali.

Krog štirih je bil »Slovenec« pripravljen za tisk. Tiskali so ga na stroju, ki je bil prirejen za ročni in plinski pogon, toda plinski motor je večkrat odpovedal in šlo je kar na roko — po en izvod na sekundo, najprej ena, potem druga stran. List je obsegal ob delavnih dneh po štiri, ob nedeljah po šest strani. Tudi zgibali so list na roko; fantje, ki so to delo

»Slovenca« odpravljajo na kolodvor

opravljali, so se s ponosom nazivali z naslovom »ravnatelj«, ker so »Slovenca« »ravnali«.

List je raznašalo po mestu par raznašalk, ali pa so prišli naročniki sami ponj v vežo poslojpa, kjer je zdaj Prodajalna KTD. Za pošto pa so ga pripravile gđene t. Amalija in Matilda Bohinec ter t. Emilija Lapajne.

Ce je šlo dobro od rok, je bilo končano do sedmih zvečer, včasih, zlasti kadar je stroj nagajal, pa je bilo treba potegniti do 10, 11 ponoči.

V oni dobi je bilo treba še ves časopisni papir za eno izdajo predložiti dopoldne istega dne finančni direkciji, kjer so na vsako polo pritiskali po dva mokra žiga (spredaj in zadaj) z napisom »1 Kreuzer Zeitungstempel«. S tem sta bila kolekvana dva izvoda lista. Ta zastrela uredba je bila odpravljena leta 1900.

Tako je bilo z malimi izjemami v uredništvu »Slovenca« do jeseni leta 1903, ko smo pričeli z organizacijo »Slovenčeve« uprave in sem posvetil svoje moči temu oddelku.

Lojze Golobič:

Impresija ob strojih

Nimam spominov, saj sem komaj skozi špranjo pokukal v ves orjaški aparat strojev in ljudi, ki vrviyo iz dneva v dan po tej veliki zgradbi. Le impresije prvih dni naj nadahnem.

Ne vem, ali se kje živahneje presnavlja materija z duhom kot v tiskarnah. V naravi se trave sprevačajo v gnoj, a iz gnoja vzbrstijo nove trave; tako že milijone let. Smrt in življenje sta v večnem sporu.

Slehermi dan brnijo stroji brez miru. Za njimi sedijo ljudje, ki dan za dnem vlagajo v stroj, kar se lepega in nelepega na svetu zgodi — in ne zgodi. V poznih večernih urah, ko že spe vse okolne hiše, pojenjavajo stroji, le mestoma še kateri stavi poslednja poročila. List, ki ga je rodila vsa hiša od reporterja preko urednika, stavca in stroja, je zunaj. In že leti kot gođen ptič na vse štiri strani domovine in preko meja in preko velike luže v nove domačije naše krvi.

Takrat pa naš izvrstni metër g. Maks Blejec, poruši vse lomljene strani. Vse misli, vse želje, duša ljudi v tiskarni in ljudi po domovini, ki so poročali o svojih nesrečah in lepih dogodkih, vse je porušeno v kup posameznih mrtvih vrstic. Ko da si porušil komaj zgrajeno hišo, da boš iz njenega materijala gradil novo. Te mrtve vrstice namreč gredo v topilnico, da bodo iz kosov svinca zrastle nove črke, nove misli, novo življenje. In novo poslanstvo kulture in nade na lepšo bodočnost bodo nosile po slovenski domovini...

Tega se seveda nihče ne zave, ko dobi v roke časopis, preleti naslove, obstane tu in tam in ga zaluča v koš. Kos belega papirja, ki je natiskan. Ne vidi pa v njem ljudi, ki so gradili in trpeli, ker ti so pač skriti vsak vase in svojo sobico. In najbrž tudi ne vidi poslanstva, ki ga list nosi tudi v najbolj oddaljene vasi.

Ivan Kosce:

„Slovenec“ in sport

Preden si osvoji kak ideja toliko pristašev, da se uveljavi, pretečejo včasih stoletja. Ideja sporta je prodira hitreje. V naskoku si je priborila upoštevanje sedanje dobe. Sport je prinesel dosti možnosti in veliko nejasnosti. Na več načinov si lahko tolmачimo sport, vendar v njem ne smemo gledati zgolj sredstva za telesno vzgojo. Višje vrednote, globlja ideja je v sportu.

Sport ni sam sebi namen. Ravno mali narodi morajo porabiti vsako priliko, da se v sportu uveljavijo. V tekmovaljih z velikimi narodi doseči uspeh je najboljša in najučinkovitejša narodna propaganda. In te so ravno mali narodi najbolj potrebni. Svetovni narodi z močno industrijo in kulturo se uveljavijo na mnogo načinov. Kdor pa takih propagandnih sredstev nima, mu more tudi sport služiti v propagandne svrhe. Mali, skoraj brezpomembni narodi so si priborili svetovni sloves čisto s pomočjo sporta. Kdo bi spoznal, da ni sporta, malo Finsko, Urugvaj, Čehi in ostali Slovani so tonili v nemštvo Avstrije. Toda Čehi so bili edini slovanski narod v bivši monarhiji, kot tak poznan tudi v inozemstvu. Praška »Slavija«, ki je zmagovala po Franciji, Nemčiji in drugih državah, je ponesla češko ime v svet. Nemški poslanik je po vojni vzkliknil v Washingtonu: »Še en tak plavalec, kakor je Rade-macher, pa dobimo posojilo.«

Rekorderstvo. Beseda, ki jo tako slabo razumemo in napačno sport radi tega sodimo. V vsakem človeku je ukoreninjeno stremenje biti prvi, več znati, več veljati in več pomeniti. Pri sportu pridejo prvaki le iz ogromne mase. En sam rekorder, toda stotisoči, ki imajo koristi od pravilne sportne vzgoje. Uveljaviti se, to je parola, ki je v bistvu človeka, naroda, države.

Pravilno pojmovanje sporta v trenutku, ko smo Slovenci prišli iz začetnih težav, je najbolj nujno. Zlasti ker večina sedanjih voditeljev, ki so si prisvojili vodstvo našega sporta, ne razume pravilno svojih nalog. Iztrebiti moramo pravočasno izrodke, ki jih je prinesel sport s seboj.

To uveljaviti so naloge naše sportne rubrike v »Slovenecu«.

Ciril Kočvar:

Bridke in vesele iz poročevalskega življenja

»Poročevalska služba je kakor čaša, do polovice napolnjena z medom, do vrha pa s pelinom.«

Policaj, postrežek in poročevalec dnevnik, ti so menda vedno na cesti. Samo, da sta prva dva navadno na enem in istem mestu, poročevalec pa obhodi na dan prav lepo vrsto ulic, obišče prav lepo število ljudi in uradov, vtakne nos v vsako stvar, ki se mu količkaj zdi vredna. Drugi, ki se ne spomni, kaj je poročevalčeva dolžnost, uporabljajo prav krepak izraz za vso to poročevalsko radovednost, — ampak v slavnostno številko ta izraz ne spada. Pa zopet pridejo drugi in hinavsko pohvalijo »nebeško« življenje poročevalca, češ, vedno imaš čas za sprehode, vedno si na cesti, drugi pa morajo sedeti v uradih in v pisarnah dan za dnem. Hej, ko bi tak prijatelj le vedel, koliko truda, koliko napora je v vsem tem »prijetnem« poročevalskem sprehajanju po mestu... Dvoje bitij namreč ne sme izgubiti živcev, to sta fujakarski konj, ki ga pa kmalu več v mestu ne bo videti, in pa poročevalec. Oba morata biti potrpežljiva. Nič pa ne kaže, da bi kmalu iznašli kakšen stroj, ki bi poročevalca nadomestil, kakor nadomešča avto fujakarskega konja. (Med nami rečeno, niti jaz, niti kdo mojih sotrpinov si te iznajdbe ne želimo. Takoj bi namreč bili — reducirani!) Preveč pa tudi ne smemo tožiti, in če že noben stan noče priznati tudi svetlih strani svojega poklica, jih jaz za svojega priznam. Tudi v poročevalčevem življenju je nekaj lepega. »Romantično je,« bi dejala kaka bralka sentimentalnih romanov. Nekaj potepuškega, skoraj pustolovskega je v poročevalskem delu. (Moram reči, da imajo drugi stanovi po navadi ostro začrtano mejo med »delom« in »življenjem«, poročevalec tega ne more ločiti, ker mu je prvo in drugo — isto!) Največ pa oskuduje poročevalec za njegov trud, da vidi življenje pred seboj, kakor odprto knjigo, da mu je življenje drugih bolj vidno in da iz tega življenja črpa snov za svoja poročila, ki jih zjutraj dobe k beli kavi in svežim žemljam spoštovani gg. naročniki »Slovenec«. Le nekaj veselih in nekaj bridkih iz zasebnih zapiskov poročevalca naj seznanj bralce, kakšno je delo poročevalca.

Med ognjem in vodo.

Nekje v mestu je gorelo in sicer točno o polnoči. Dvajset minut je do kraja požara. Poročevalec hiti tja. Po poti ga prehite gasilci — seveda poročevalec mora peš, gasilci pa imajo motorno brigadno. Pri požaru si pribori poročevalec najprej pot skozi gnečo radovednežev iz bližnjih hiš, nato pa se mora še pogajati s stražnikom, ki kar ne more razumeti, da je tak »mladenič« tako zelo radoveden. Se dobro, da je legitimacija hitro pri roki, zakaj stražnik je mlad in še ne pozna »Slovenčevega« poročevalca. Ali sedaj pa so glavna ovira mogočni curki vode. Neusmiljeno lijejo na gorečo streho in tudi na uboga poročevalca, ki je šel v svoji radovednosti predaleč. V trenutku je poročevalec moker, kakor miš, ki so jo otroci vrgli v Ljubljano. »Bežite!« vzkliknejo gasilci. Poročevalec odskoči in takoj za tem zagrmí na kraj, kjer je stal pred sekundo, velik kos goreče strehe. Če sem še živ in če bom še kateremu kdaj kakšno v časopisu zabrenkal — nisem jaz kriv, pač pa eden izmed ljubljanskih gasilcev. In nato izpraševanje ljudi! Poročevalec vpraša lastnika hiše, kako je požar nastal. Se preden gospodar odgovori, že prihiči nekdo, ki bi se mu za poročilo sicer tako ne mudilo in ki prične gospodarja izpraševati, češ: »Najprej sem jaz, ki sem uradna oseba, poročevalec bo lahko jutri od mene izvedel...« Poročevalec se obrne še na štiri, pet drugih oseb za pojasnilo, vedno mu je za petami ta nesrečna »uradna oseba«. Vendar, — kakor sem že rekel, — slon in poročevalec imata trdo kožo, nazadnje ve poročevalec vse, kar je želel vedeti in se tokrat odpelje proti tiskarni — kar na gasilskem avtomobilu. Nikdar človek ne ve, kaj mu pride prav, poročevalcu pa pride vedno najbolj prav znanje. Prijateljstvo z gasilci, z raznimi šoferji in drugimi »odlučujočimi« se mu je že večkrat obneslo... Se ves moker — v uredništvu se postrežnica že krega nad veliko lužo na tleh — napiše poročevalec poročilo v stroj in ga odnese v stavico. Čez uro, ko plameni na pogorišču niti niso še pogaseni, že drži mokri poročevalec v rokah še vlažen časopis druge »Slovenčeve« izdaje in v njem z mastnimi črkami naslov »Velik požar v mestu«, pod njim pa poročilo. Kaj ne, kako prijetno in zanimivo polno je življenje »Slovenčevega« poročevalca?

Poročevalec mesto ženina.

O ljudeh in o življenju v mestu vedo prav mnogo tudi gg. ljubljanski župniki. Od časa do časa se poročevalec rad obrne nanje. Gospodje sicer malo pogodrnjajo, da je sedaj mnogo dela, ustrežejo pa le. V eno ljubljanskih župnišč je tako vstopil tiste dni tudi poročevalec. Komaj je g. župnik zagledal obiskovalca, že mu resno svetuje: »Mladi človek, ali vam nisem že najmanj stokrat povedal, ženini so v sredah na vrsti, v torkih pa neveste. Pridite jutri!« Temu gospodu sem se že vsaj petkrat predstavljal in ga vsaj tolikokrat obiskal. Sedaj me ima za ženina! Pojasnim gospodu, da nisem prav za prav iz njegove fare, da tudi ženin nisem in se ta teden še ne mislim poročiti. Samo »Slovenčeve« poročevalec sem, ki se zanima — kako se ženijo in može drugi. Gospod postane hitro prijazen in takoj pravi: »Saj res, saj se poznavam, no bova pa hitro uredila.« Pri

slovesu pa se poročevalec pošali: »Morda me bo kdaj imel naš g. župnik po pravici za ženina, tako, kakor ste me danes imeli vi!« Gospod župnik pa resno: »Premisliti morate dobro, premisliti! Zakon je sveta reč, ljudje vaše vrste pa so vihravci! Pa srečno!« Poročevalec odide bogatejši za en vesel dogodek, za nove informacije in tudi za lep nasvet. Obisk se je splačal.

Avstrijska policija išče našega poročevalca.

Včasih gre poročevalec kam ven, na lepše. Kaj dela pismočeno, kadar ima dopust? Spremlja svojega namestnika pri delu. Kaj dela poročevalec, kadar gre na izlet? Pošilja svojemu listu poročila. Tako je šel poročevalec nekoč obiskat nesrečne koroške brate. Poročila je seveda tudi pošiljal svojemu listu, samo Avstrijcem ta poročila niso bila všeč in pričeli so iskati dopisnika. Nesrečni poročevalec pa — saj smem sedaj izdati — brez potnega lista! V hotelu pove sobarica — zdaj ni več v tisti službi in smem tudi to izdati, — koroška Slovenka je bila: »Policija vas išče. Za vaš potni list vprašajte! Skrijte se kam, da vas ne najdejo!« Zdal pa nalašč ne, ker glavne zanimivosti na Koroškem pridejo šele čez tri dni. V hotel se poročevalec ne upa, znanega nima skoraj nikogar v Celovcu. Kje prenočiti ponoči? Kakor poročevalec ve iz življenja tatov, tako tudi napravi: zvečer pred deveto se skrije v temen kot na stopnišču velike stanovanjske hiše in tam spi na hladnem betonu, zjutraj ob šestih pa se splazi ven. Tri noči dela tako, policija ga pa išče po vseh celovških hotelih. Nazadnje se zateče poročevalec na naš konzulat: »Rad bi šel v Ljubljano, pa nimam potnega lista.« — »Kako pa ste sploh prišli sem?« — »Kakor tihotapec!« — »Nazaj pa ne morete drugače, kakor da vas pošljemo kot brezposelnega delavca!« — »Tudi dobro, bo še manj veljalo!« Na Jesenicah pa napravi orožnik debele oči: »Kaj, za Boga, pa ste delali na Koroškem? Delo ste iskali, bežite no, meni ne boste pravili. Počakajte tu!« Poročevalec pa se nasmehne: »Pa me izženite nazaj v Avstrijo, če me morete, ker sem naš državljani!« Seveda poročevalec ne čaka, kaj mu bo orožnik povedal, ko se vrne iz pisarne, temveč že spi četrt ure v jeseniškem hotelu, da se po treh dnevih prvič odpočije od trdega celovškega betona.

Poročevalca zmerjajo, ker je prehitro prišel.

Sredi Ljubljane se pripeti grozen zločin. Se nihče ne ve o njem, razen nekaj poklicanih. Naključje, pravo naključje, da ve že deset minut po zločinu tudi poročevalec, ki odhiti tja, kakor da bi ga nesel veter, in takoj prične delati, to se pravi poizvedovati o zločinu. Na tleh leži mlaka krvi, iz katere so umirajočo žrtev odpeljali proti bolnišnici, vendar pa je že po poti umrla. Prve priče, skoraj očividci zločina, pojasnjujejo poročevalcu, kako je prišlo do strašnega dogodka. Vrata se odpro in v sobo stopijo tisti, ki so za zločine še bolj poklicani, kakor poročevalec, da poizvedujejo o njih. Gospod, ki je sicer do »Slovenčevega« poročevalca po navadi prijazen, se razburi: »Kaj ste vi prvi, ali smo mi? Kaj morate priti res skoraj prej, kakor se je stvar pripetila. Odstranite se! Ali poročevalec se spomni, da tudi on nekaj predstavlja v tem trenutku, namreč celega »Slovenca« in pove: »Vi imate svoje dolžnosti, jaz pa tudi! Na poti vam ne bom, toda tudi jaz moram vedeti, kako se je zločin pripetil!« No, stvar se je po prvi gospodovi jezi kmalu poravnala in gospod je zopet postal prijazen. Poročevalec pa je le bil zopet enkrat zmerjan, ker je bil bolj točen, kakor je to komu ljubilo.

»Slecite se!«

Da, tudi to zahtevo je že slišal poročevalec, da bi se moral pri delu sleči. Bilo je na kopališču »Ilirije«. Nekaj se je tam godilo in zraven bi bil rad tudi poročevalec. Pride v kopališče in hoče skozi vhod. »Kaj, kar v obleki mislite iti notri?« se čudi čuvaj. »Seveda, kaj mislite, da bom šel nag na delo.« — »Nič ne pomaga, sleči se morate, potem vas pustim šele notri.« »Kaj pa mislite? Časnikar, ki se mu tako vedno mudi, se bo zaradi majhne kaprice sedaj še slačil!« — »Da, tudi časnikar!« Res je bilo vroče, in rad bi se poročevalec malo osvežil pod prho, toda čas je dragocen, najbolj dragocen pa za poročevalca. Pa tudi načelo je načelo in poročevalec ne sme popustiti: »Pa naj ima kopališče kar zase svojo zanimivost, če ne pustite časnikarjev notri, razen, če so slečeni!« In Ljubljana je bila ob eno zanimivo poročilo zaradi trme z obeh strani.

Moji intervjuji.

Med delo poročevalca spadajo seveda tudi intervjuji. So zanimivi in nezanimivi, poročevalec ima svoj okus, ampak intervjuvati mora vse, kar je potrebno, če mu je prav ali ne. Najbolj dolgočasni so seveda tako zvani oficijelni intervjuji, ki jih pa je sedaj prav malo. Hej, kdo bi jih sedaj preštel, koliko jih je bilo in s kom in kje. Ali naj povem, kako sem intervjuval pokojnega Stefana Radiča v belokranjski gostilni — pa nismo pili vina, ampak mleko. Mleko je imel Radič nad vse rad. Kako sem intervjuval — že dolgo je tega — politične jetnike na ljubljanskem kolodvoru in malo kasneje visokega francoskega generala v salonskem vozu istega vlaka? Da, tudi pokojni Albert Thomas je že bil med mojimi »žrtvami« in senator La Brouckere in nešteti ljudje, katerih imena beremo vsak dan v svetovnem časopisu. Dostikrat mi je bil potreben tomač. Prišli so Romuni, ki niso znali prav nobenega jezika, kakor svojega, Madjari vsaj lomijo nekakšno nemščino. Z Bolgari pa sem se tako mirno razgovarjal in jih razumel, — oni mene tudi — kakor teden kasneje, ko sem govoril z njihovim nasprotnikom iz svetovne vojne Kostjo Pečancem. Tudi slepa in gluhonema Helen Keller je mogla prav določno in točno odgovorjati na vprašanje radovednega poročevalca — seveda s pomočjo tolmača, ki je prevajal slovenska vprašanja v angleščino in tolmačice, ki je ljubljansko angleščino prevajala tej čudoviti ženski v jezik prstnih gibov. Pa zopet so bili drugi intervjuji — z ujetimi zločinci na

1. števil.

V Ljubljani, v torek 14. oktobra 1873.

Letnik I.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Slovenecem.

Dandanes nihče več ne more prezreti, kako važni so politični listi. Brez političnega lista se nobena stranka ne more vtrditi, naj je še tako velika, a listom pa si tudi slaba pridobi čedalje več moči in izpodrine naposled

stopal zadeve naroda slovenskega. To so sprevideli vsi pravi rodoljubi, kateri je blagor naroda slovenskega resnično pri srcu. In ustanovili so »Slovenca«, kateri danes privikati stopi pred spoštovane slovenske čitatele. Prizadeval si bo, biti v pravem pomenu: Slovenec. Slovenci pa smo zvesti in vdani prevzelišeni Habsburški rodovini in Avstrijski mo-

stavnosti poti. Razlagal bo razmere med cerkvijo in državo v tem smislu, da cerkev, da ni ločena od države, je vendar v svojih zadevah popolno nenavazana (neodvisna) in samostalna, da ji toraj ostane pravica v svojem lastnem področju, n. pr. v svojih duhovnih opravilih, v izreki duhovnikov, v delanju cerkvenih služeb, v oskrbovanju cerkvenih ustanov, cerkve-

Priloga in izgledni list »Slovenca« v prihodnji obliki.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Po polti prejemna velja: Za celo leto predplača 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr. V administraciji prejemna velja: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za en mesec 1 gl. 20 kr. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. Naročnina prejemna vnapredu (administracija) in vnapredu. Poljska - roba št. 10.

Naročnina (inzerat) se sprejemajo v vsaki točki predplača 8 kr., za en teden 4 kr., za dva tedna 8 kr., za tri tedna 12 kr., za en mesec 15 kr., za dva meseca 20 kr., za tri meseca 25 kr., za eno leto 100 kr. V administraciji prejemna velja: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za en mesec 1 gl. 20 kr. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. Naročnina prejemna vnapredu (administracija) in vnapredu. Poljska - roba št. 10.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po polti prejemna velja: Za celo leto predplača 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr. V administraciji prejemna velja: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za en mesec 1 gl. 20 kr. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. Naročnina prejemna vnapredu (administracija) in vnapredu. Poljska - roba št. 10.

Naročnina (inzerat) se sprejemajo v vsaki točki predplača 8 kr., za en teden 4 kr., za dva tedna 8 kr., za tri tedna 12 kr., za en mesec 15 kr., za dva meseca 20 kr., za tri meseca 25 kr., za eno leto 100 kr. V administraciji prejemna velja: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za en mesec 1 gl. 20 kr. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. Naročnina prejemna vnapredu (administracija) in vnapredu. Poljska - roba št. 10.

Štev. 1.

V Ljubljani, v ponedeljek, 1. januarja 1894.

Letnik XXII

SLOVENEČ.

Štev. 1. POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKI NAROD. Leto XXXII.

Uredništvo je v Knapsterni ulici št. 2. V Ljubljani, v soboto, 1. januarja 1904. Izdaja vsak dan, izvenredno v praznikih, ob pol 6. uri popoldne. Vredniti je v Slovenstih silah št. 2, 1, 17. Izdaja vsak dan, izvenredno v praznikih, ob pol 6. uri popoldne.

V Ljubljani, v soboto, 1. januarja 1904.

Leto XXXIII.

Štev. 1.

V Ljubljani, v ponedeljek, dne 2. januarja 1905.

Leto XXXIII.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod

Novo ministrstvo. Novo leto, novo ministrstvo. V soboto, 2. januarja 1905. Izdaja vsak dan, izvenredno v praznikih, ob pol 6. uri popoldne. Vredniti je v Slovenstih silah št. 2, 1, 17. Izdaja vsak dan, izvenredno v praznikih, ob pol 6. uri popoldne.

V Ljubljani, v ponedeljek, dne 2. januarja 1905.

Leto XXXIII.

Štev. 1.

V Ljubljani, v četrtek dne 1. julija 1926

Št. 145.

Posamezna številka 2 Din

SLOVENEČ.

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Političen list za slovenski narod

Slovenska Orjuna razpuščena.

Orjuna v celi državi se razoroži.

Velika nevoja proti velikemu šupanu Bakliću.

LETO LIX

V Ljubljani, v četrtek 1. januarja 1931

ŠTEV. 1

1. izdaja Cena 2 Din

SLOVENEČ.

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Novo leto 1931

Novo leto 1931 je postalo, s katerim se dnevno srečujemo. Srečno novo leto! Iskreno želimo vsem našim prijateljem, znancem, da se v novi leti srečajo s srečo, uspehom, miru, zdravju, ki jih dopolnjuje vsa naša prihodnost. Srečno novo leto 1931!

Novo leto 1931 je postalo, s katerim se dnevno srečujemo. Srečno novo leto! Iskreno želimo vsem našim prijateljem, znancem, da se v novi leti srečajo s srečo, uspehom, miru, zdravju, ki jih dopolnjuje vsa naša prihodnost. Srečno novo leto 1931!

Bližnji konec gospodarske krize?

Zanimiva izjava švedskega gospodarskega strokovnjaka

Stockholm, 11. dec. Edna najboljših gospod. strokovnjakov, kateri so se v svoji razpravi o prihodnosti Švedske, da se naj v bližnji prihodnosti.

policiji, z brezposelnimi družinami v rudarskih revirjih in v barakah na ljubljanski periferiji, intervjuji z možem, ki je bridko jokal nad trpljenjem svoje žene, ki se je ponorečila pred četrto ure, intervju z otroki, ki so tri dni in tri noči romali v deželo svojih sanj — v Ljubljano. Da, taki so intervjuji poročevalca. Najbolj pretresljiv pa je bil moj intervju z neko nesrečno žrtevijo avtomobilske nesreče. Mlad mož je ležal, slep že, na kirurgičnem oddelku ljubljanske bolnišnice. Zdravniki so vedeli: danes ali jutri... ni mu pomoči. V dolgi bolniški sobi so se stiskali okoli očeteve postelje mali otroci, dve deklici in en deček, mati jih je tolažil, reva, ki bi bila sama potrebna tolažbe. Iz ovoj je bil blazin pa je od časa do časa zastokal po-

nesrečenec, zatulil od bolečin, da so se stresli otroci in stresli vsi drugi bolniki. In je ponorečenec odgovoril na vprašanje: »Vas zelo boli?« »Boli, strašno boli. Grozne so te bolečine! Najhujša je pa ta, da vem, kako bom moral pustiti te črvičke same na svetu. Kdo jim bo oče? Nikoli več jih ne bom videl!« Čez dvajset ur je bil nesrečenec mrtev.

★

Tako je delo poročevalca. Je lepo? Je bridko? Je zanimivo? Je naporno? Ne vem si odgovora, kakor tega: Tako je, kakor življenje, ker je življenje samo, ker je njegovo delo resnično življenje vsakdanjega dneva. Kakor čaša, do polovice napolnjena z medom, do vrha pa s pelinom.

KAREL ČEČ,
ravnatelj Jugoslovanske tiskarne
od leta 1906.

Palaca Jugoslovanske tiskarne,
zgrajena l. 1907.

Karel Čeč:

Nekaj kronike o razvoju Jugoslovanske tiskarne.

Leta 1887 je prevzelo KTD po pokojnem župniku Jeriču l. 1883 ustanovljeno tiskarno z dvema malima strojema. Iz početka si je najela prostore na dvorišču hiše št. 5 na Vodnikovem trgu, kjer je sedaj davčni urad za mesto Ljubljano. Tiskarna je razpolagala le z dvema sobama: v eni je bila stavница, v drugi strojnica.

24. marca l. 1885 je vstopil kot faktor pokojni g. Rihard Šeber, ki je vodil podjetje do 24. aprila 1886, nakar se je preselil v Postojno, kjer je prevzel tiskarno po svojem očetu. Ta tiskarna je prešla l. 1904 v last KTD, vendar smo jo l. 1906 opustili.

Prvič se je tiskal »Slovenec« v lastnem podjetju 24. aprila 1883. Izhajal je v manjši obliki, na štirih straneh, le v izrednih primerih na šestih straneh.

Tačas so stavili oziroma tiskali »Slovenca« naslednji gg.: pokojni Šeber, Jerala in ravnatelj Narodne tiskarne Verhajs ter še živeča gg.: veleindustrijalec Dragotin Hribar in upok. stavec Učiteljske tiskarne A. Košak, ki je bil prvi vajenec takratne Katoliške tiskarne.

Konec l. 1885 je bilo 11 delavcev s faktorjem vred. Plače so znašale tedensko gld. 84-69. V tem času vidim zabeleženega kot stavca poznejšega, sedaj upokojenega meterja »Slo-

Posvetovalnica KTD, kjer so se vršile tudi zgodovinske seje
Narodnega sveta l. 1918.

Knjižnica.

venca» Komarja in H. Zirkelbacha kot drugega vajenca. Slednji je služil razen par mesecev ves čas v podjetju, deloma kot stavec, meter in faktor, živa kronika tiskarne. Sedaj je upokojen. Kadarkoli potrebujem kakih podatkov iz starega testamenta, mi je g. Zirkelbach desna roka, tako tudi sedaj.

Po Šeburu je prevzel vodstvo rajni g. Ban, ki je vodil podjetje do l. 1906. Meseca marca istega leta je poveril odbor KTD s predsednikom veleč. g. proštom A. Kalanom in tajnikom g. Smolnikarjem vodstvo meni. Nagel razmah podjetja je velika zasluga obeh teh gospodov, ki sta umela znak časa in razmah grafične tehnike in nista ugovarjala predloženim projektom v prid razvoju.

Konec devetnajstega stoletja se je tiskarska tehnika izredno izpopolnila. Tisk ilustracij z lesorezi je nadomestila foto-mehanika — kliseji. Naklada »Slovenca«, »Domoljuba«, »Bogoljuba« je rasla od dneva do dneva. Brzotiskalni stroji niso zadoščali. »Slovenca« smo tiskali ob sobotah na treh strojih, zgibali so ga dijaki. Prav tako »Domoljuba«. Tisk je bil prepočasen, snov zastarela, ne več aktualna, poslovni prostori pretensni.

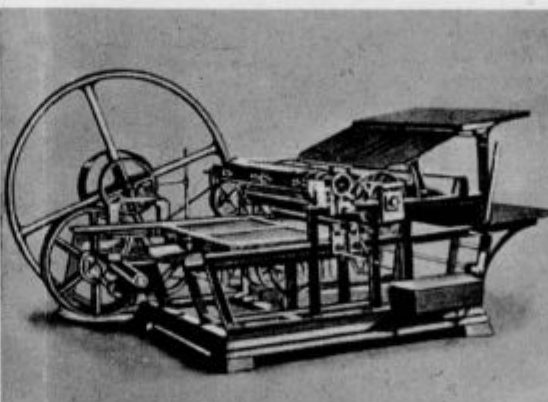
Smelo trdim, da je bilo leto 1907 v kroniki KTD, takratne Kat. tiskarne in »Slovenca« najplodovitejše, zakaj vprav v tem letu se je porodila misel povečanja in reorganizacije celotnega podjetja: sezidati primerno poslopje

in postaviti rotacijski stroj, ki bo tiskal ne le »Slovenca« in »Domoljuba«, temveč poljubne tiskovine v večjih nakladah.

Avgusta naslednjega leta je že stala mogočna stavba. Svečana otvoritev je bila 27. avgusta. Par mesecev kasneje smo montirali že rotacijski stroj izredno komplicirane konstrukcije, s katerim smo lahko tiskali tiskovine poljubne oblike (»Bogoljub«, Pratiko, molitvenike, tabele itd.). Stroj smo dobili izredno ceno. Tvrde so se tako rekoč kosale za dobavo. Šefi najznamenitejših svetovnih tvrdk so se borili za naročilo. Tvrška Schnellpressenfabrik Kaiser & Co., Mödling, se je doslovno izrazila: »Den Auftrag müssen wir bekommen und wenn wir darauf zahlen — denn was Sie machen, das machen die anderen nach...« Njih slutnja jih ni varala.

To je bilo za nas merilo! Prvotno ponudbo K 80.000 je tvrdka reducirala na K 50.000, v kateri vsoti je bila všteta stereotipija, montaža, inštrukcija itd., vse to franko hiša. Za nameček smo dali tovarni star zgodovinski stroj, na katerem se je tiskal prvotno »Slovenec«.

Nova stavba je ustrezala takratnim potrebam, bila je celo preobsežna. Ob blagoslovitvi je pripomnil eden gg. odbornikov KTD: »Pa čemu Vam bo tak kolos? Boste li četvorke plesali v prostorih?« Zavrnem ga: »Čez deset let bo pretensno — še eno nadstropje bi potrebovali.« In uresničilo se je moje prerokovanje!

Stroj tovarne Kaiser, na katerem se je tiskal
»Slovenec« prvič v svojem lastnem zavodu
(l. 1883, naklada 2000 izvodov).

Dasi je nova stavba 55 m dolga in 18 m široka, dasi so poleg suterena in pritličja še štiri nadstropja in dasi smo razpolagali z dvema Dieseljevima motorjema po 40 KS — so postali prostori v teku 10 let pretensni.

Že l. 1919 smo preurejevali četrto nadstropje v klišarno in nabavili drugi rotacijski stroj. Leto pozneje smo morali poseči že po starem poslopiju, ki smo ga uporabljali za skladišča. Vpeljali smo litografijo, bakrotisk itd. In če bi nam trenutna svetovna kriza ne prekrizala računov, zidali bi znova, da damo razmaha vsaj knjigoveznici, ki se je poleg tiskarne prav tako razširila, saj razpolaga z vsakovrstnimi stroji najmodernejšega tipa in zaposluje 60 oseb.

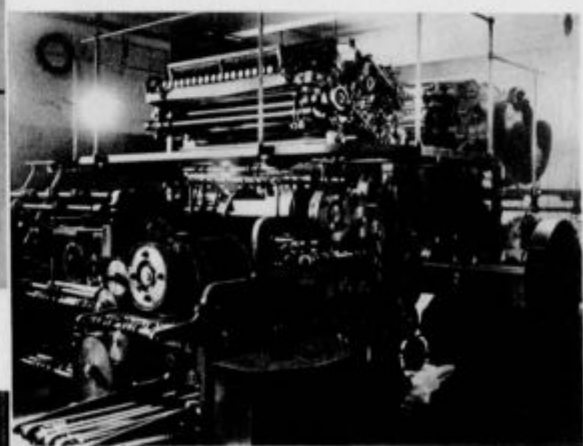
Kakor nam kažejo slike, tiskarna še danes prednjači v Jugoslaviji radi svoje v vseh panogah izpopolnjene tehnike. Razpolaga z dvema rotacijama, 10 brzotiskalnimi stroji, osmimi akidenčnimi stroji, sedmimi linotipi, moderno stereotipijo, ponikljevalnico in črkolivnico.

Litografski oddelek ima poleg risalnice in pretiskalnice še dva offset-stroja, en stroj za kamenotisk, bronzirni aparat itd.

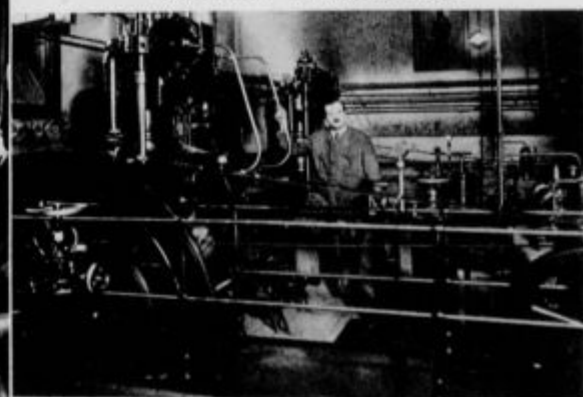
Bakrotisk ima dva brzotiskalna stroja, lastno pohankjevalnico in optiko.

Klišarna razpolaga s petimi fotografskimi aparati velikani. Aparat v dolžini 8 m, ploskve 120x120 cm smo postavili preteklo leto. To je pač ne le najmodernejši, temveč največji aparat na vzhodu Evrope.

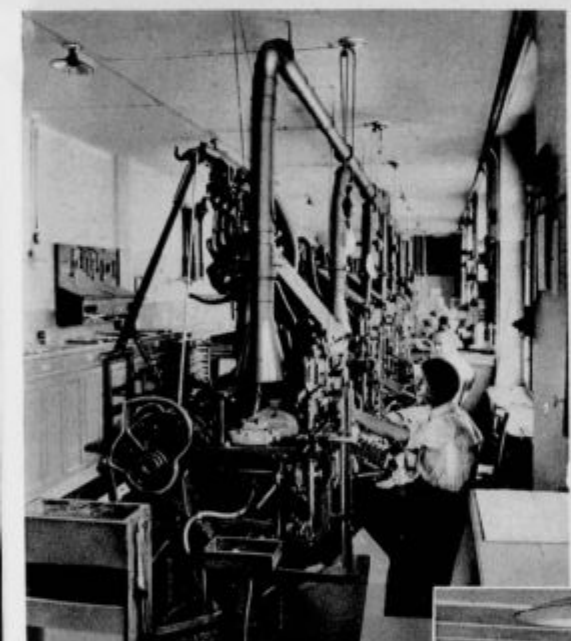
Sam objektiv tehtal okoli 70 kg. Izredna specialna tehnika omogočuje poleg reprodukcije obsežnih klisejev in barvaste, tako da moremo

Rotacijski stroj, kjer se tiskata
»Slovenec« in »Domoljub«.

Električna centrala s tremi Dieseljevimi
motorji 180 KS

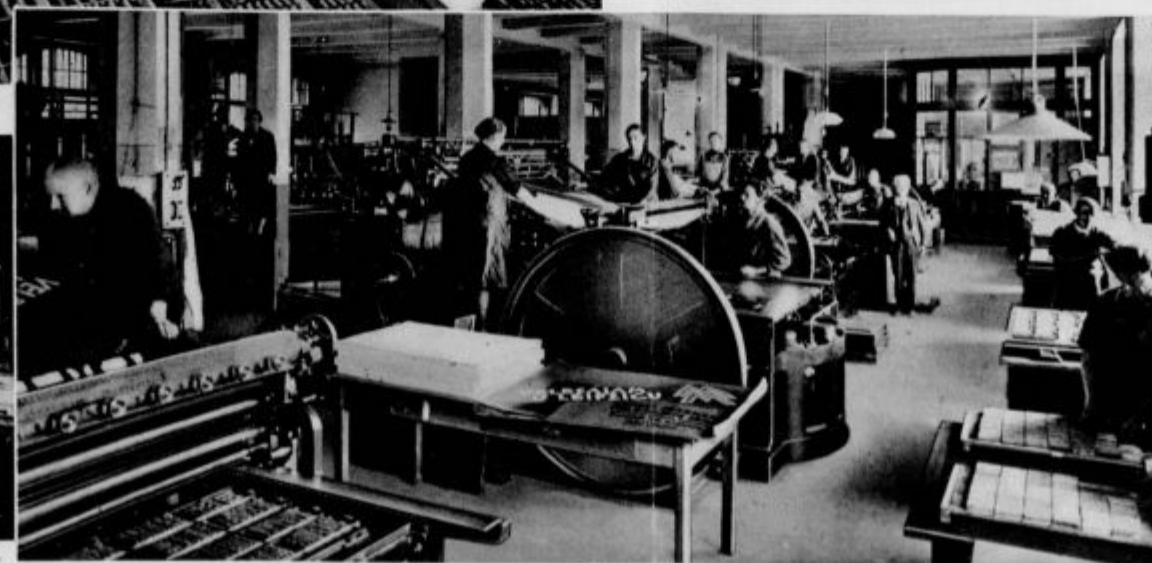
Stavni stroji »Linotype«,
kjer se stavi »Slovenec«.

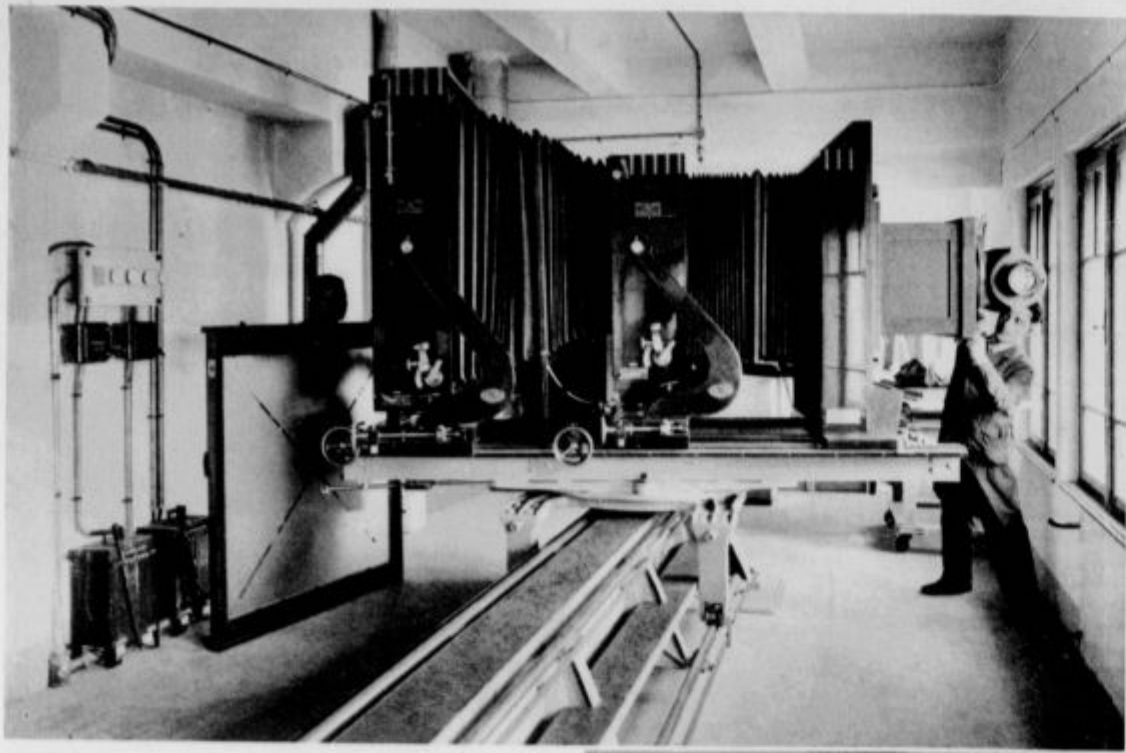
Ročna stavnice (inserati in akcidence).

Stereotipija (ulivalnica plošč za rotacijski tisk
»Slovenca«).

Strojnica za knjižni in akcidenčni tisk.

Fotografični aparat, največji in najmodernejši na vzhodu Evrope. Dolžina 8 metrov, klišejska ploskva 120 m x 120 m.

izdelovati celo barvaste klišeje v enometrski ploskvi. V pomoč je osobito litografiji. Najnovejša tehnika ne zahteva v gotovih primerih le direktno risbo za posamezne barve, temveč se te na fotografični način izločijo ter prenese na cink ali kamen. Mesto v desetih barvah z ročno izločenim prenosom smo v stanu natisniti ono v štirih, petih ali šestih barvah. Pri velikih nakladah ima ta pojav izredno ugodnost v ceni, saj si prihranimo ne le zgolj stroške pri tisku, temveč tudi pri barvi in proceduri litografskega prenosa.

S tem aparatom moremo reproducirati izgotovljene diapozitive, reproducirati zemljevide, reklame, osobito pa velike portrete, ne da bi se le-ti v posamezne dele lomili in delili ter končno sestavljali v celoto.

Količnega pomena je danes osobito klišarna na domačem ozemlju, izpričujejo pač najbolj aktualne reprodukcije tako v listih kakor tudi trgovskega značaja. Dočim smo morali prej čakati tedne in mesece na klišeje iz tujine, postrežemo danes lahko z njimi tekem 24 ur ali celo prej. Tudi tu nam izborna služi domača električna moč. Vse predloge fotografiramo in kopiramo pri električni svetlobi.

*

Ko listam trgovske knjige, pridem do zaključka, da sta porabila »Slovenec« in »Domoljub« doslej nekako 1000 vagonov papirja, kar bi znašalo po današnji ceni okoli 40.000.000 dinarjev. Samo za današnje število smo porabili nad pol vagona papirja, toliko, kolikor ga je »Slovenec« potreboval l. 1883 za vse leto. Ako bi tiskali »Slovenec« v prvotni tehniki, bi morali papir pred tiskom močiti, kar je bilo izredno zamudno. Tako namočen papir se je moral s kamni obtežiti. Ko je bil dobrega napojen, je bil šele goden za tisk. Prvotne barve se namreč niso sproti sušile, zato se je morala barva med tiskom nekako vsesati v papir. Stroj, ki ga vidite na sliki, bi rabil za tisk 260 ur, a za zgibanje lista bi potrebovali okoli 600 ur. Za celotni stavek današnje številke zadostja 7 linotipov, dočim bi sicer moralo pričujoči list staviti 56 ročnih stavecev. Pač velik napredek na polju grafične tehnike!

Dolžina ene pole, ako bi vso naklado »Slovenec« zleplili, bi bila nekako enaka dolžini 280.000 km ali sedemkratnemu obsegu zemeljske oble. In kako smo »Slovenec« pred 50 leti stavili!

Staveci niso imeli določeno pogojene plače, temveč so stavili v akordu. Za 1000 črk so dobili okoli 40 vinarjev. Čim urnejši je bil, tem več je ob sobotah prejel plače. Tako imenovani »Reisserji«, med njimi je bil osobito rajni Werzak, so zaslužili tudi do 50% več od onih

Primerilo se je tudi, da je bil list že razposlan, na pošti, na železnici itd. V takih primerih je bil pokonci širši aparat. Kajpada so bili zaplenjeni izvodi »Slovenec« izredno dragoceni in so bili posamezni uslužbenci lista naravnost oblegani po prijateljih, hoteč jim odkupiti skrivnost zaplembe...

Spominjam se neke zaplembe v naši podružnični tiskarni v Novem mestu. V provinci niso imeli gospodje prakse ter so povezali stroj liki piskrovec lonce. Čakati smo morali ves teden na rešitev. Na migljaj iz Ljubljane so gospodje šele oprostili stroj grehov ter mu dali odvezo...

Velika ovira za redno dostavljanje lista je bilo tudi žigosanje posamezne številke po finančnem ravnateljstvu. Slehera številka je morala biti žigosana! — Žig je stal menda en krajcar.

Izredni dogodek je bilo ustoličenje novega tovariša, bodisi stavca ali strojnika. Učno izpričevalo podjetja ni bilo toliko merodajno kot tako imenovani »Gautschbrief«. Novopečena so posadili liki vojvodo na gosposvetki stol — na korigirni stol, kjer je bila pripravljena dobro namočena goba. Ko so ga s silo posadili na stol, mu je eden tovarišev zlit vrček vode na glavo. Tako dvojno zmogel je bil šele zrel za tovarišijo in postal »gospod«. Po izvršeni ceremoniji »gaučkanja« se je pričela druga procedura »gaučkanja« želočca v gostilni.

Starega zgodovinskega pozdrava »Gott grüss die Kunst« ne pozna nova generacija več. Brez tega pozdrava sploh ni smel potujoči pomočnik prestopiti praga tiskarskega »templja«.

*

In da pridem nazaj k »Slovenec« in podjetju! »Slovenec« praznuje letos 60 letni jubilej — prihodnje leto praznuje tiskarna dva jubileja: srebrni 25 letni, ko smo zgradili sedanjo palačo — in zlati 50 letni, ko se je tiskarna ustanovila. »Slovenec« je danes najcenejši list! In primerjajoč stare številke, se je mesto podražil, celo pocenil.

Pred svetovno vojno je stala štiristranska številka 10 vin., tedenske plače so znašale povprečno K 40.—, papir je stal kg 20 vin. Danes stane osemstranska številka 1 Din, plače znašajo povprečno 700.— Din, papir kg Din 4.—. Pomnožite stare cene s 15 in uvideli boste razliko: dočim so poskočile vse prvotne cene nad zlato pariteto, je današnja cena listu znatno pod pariteto...

Borno podjetje izza l. 1883 je zavzelo takoj po prevratu prvo mesto v državi, saj smo tiskali večino državnih vrednotnic v Ljubljani; poštne in železniške potrebščine, znamke, pretiskavali celo bankovce. V tiskarni smo imeli stalno vojaško in uradno kontrolo — in niti za paro nismo prišli v navzkriž z vlado...

»Tak zavod bi moral biti v Belgradu!« so se izražale najmerodajnejše osebnosti iz Belgrada.

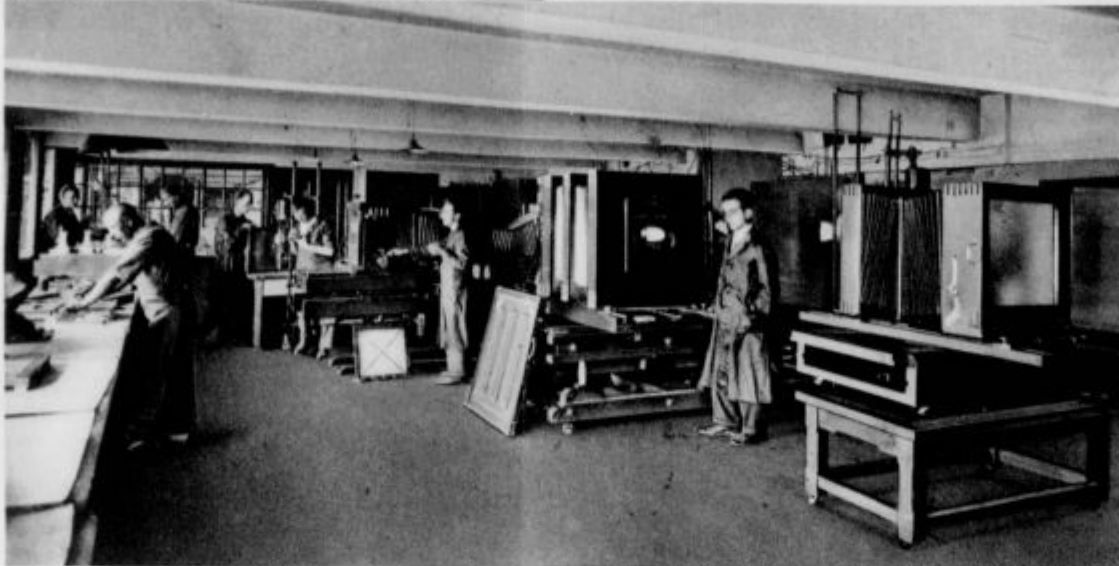
Danes je zrastlo novih sličnih državnih podjetij kakor gob po dežju.

Igrača je bilo voditi podjetje pred vojno, težje med vojno, ko je bil sleherni invalid dobrodošel gost — umetnost pa danes, v času svetovne denarne vojne: ko je delavstva preveč, tiskarn 100% odveč, dela premalo, številčnih aktiv dosti, gotovine pa nič...

Tehtanje aktivnosti klientele, umetna preskrba tujih deviz, premala solidarnost grafičnih podjetij med seboj, brezbriznost do kvalitete tehnike od strani naročnikov, brezbriznost dolžnikov so deloma zle posledice vojne, deloma pa odmevi teoretskih socialnih reform v zaščito eksistence narodov.

Dal Bog, da preidemo iz teorije v ofenzivo objektivnega praktičnega dela!

Jedrnat stavek pok. dr. Evg. Lampeta v jubilejnim članku dne 27. avgusta 1908: »Iz kamna in železa kreši svet zmagovalne resnice in žar bratske ljubizni!« naj bi bil klicar ne samo našemu podjetju, temveč memento za ves naš tužni planet.

Klišarna: oddelek fotografskih aparatov (ilustracija »Slovenca«).

v gotovih mezdah. Na kvaliteto stavka se ni gledalo. Glavno, da je bilo postavljeno. Veliko vlogo je igral tako imenovani »špeh«. To so bili že stavljeni naslovi in pa razprti tisk, kar je bilo akordnemu stavcu v dobro, kajpada so bili posamni uredniki, posebno pa meterji merodajni, kdo pride v last teh dobrot. Gotova protekcija je bila v teh slučajih neizogibna, bitke hude in dostikrat je moralo vodstvo razsojati o objektivnosti urednikov in meterja, ki je bil pri listu »velik gospod«.

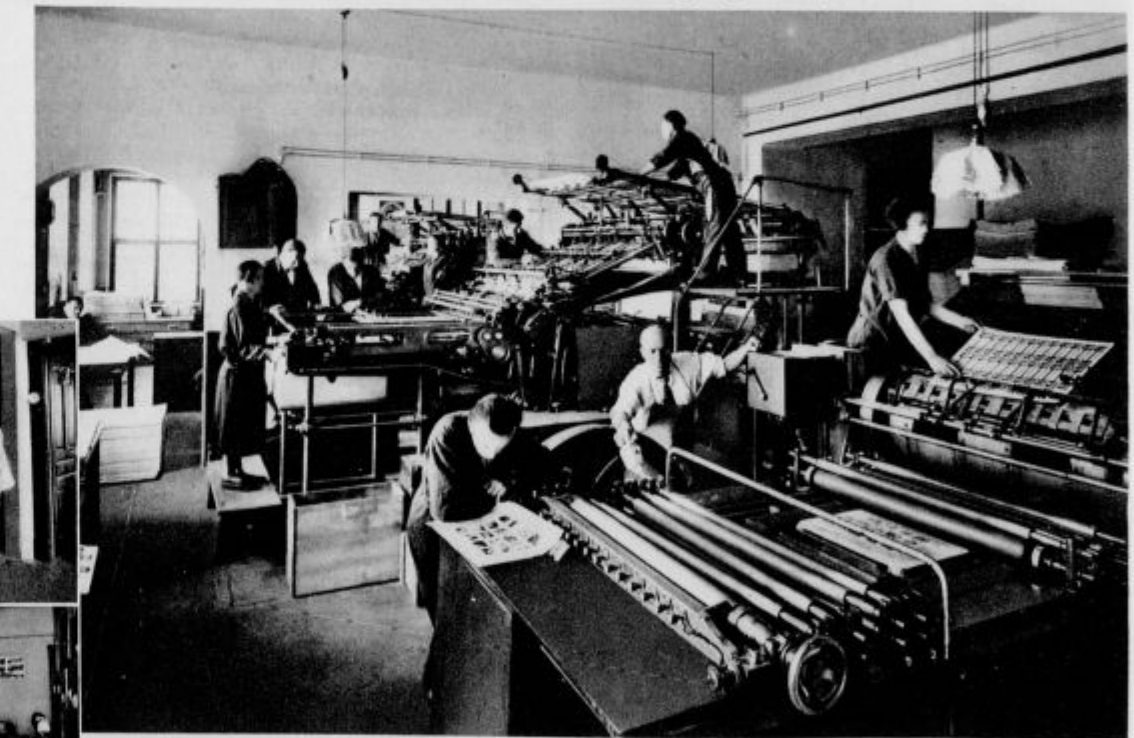
Dobro zaslužek je imel pa tudi zle posledice. »Blaumontag« je bil na dnevnem redu. Češče, skoraj sleherni ponedeljek, so morali ostali stavci vleči »Slovenec« iz »vode«, kajti včasih je bila poplava »Blau« katastrofalna. Materijala, osobito črk, je dostikrat primanjkovalo. Ko je bil »Slovenec« natisnjen in je bil stavek prost, se je vnela tuintam pravcata bitka za stavek. Mirnejši, šibkejši je podlegel, sicer je dobil od tovariša s čolnom v bok. Kaj šele, če je bil list slučajno zaplenjen?

Prazne lise med stavkom značijo danes, da gotova vest ne sme med svet. Prej je prišel »gospod komisar« s slugo v tiskarno ter obvestil z uradnim dopisom, kaj je zaplenjeno. V takih slučajih sta pobrala gospoda celo naklado in jo odpeljala —, zapечатila stavek v stroju, v izrednih primerih celo stroj, da ja ne bi prišel zopet v pogon. Drugi dan je prišla razrešitev stavka. Ves sestavek se je vzel iz stroja, izločil zaplenjeni stavek od ostalega, — posebe zavil in znova zapечатil. Ko se je zazdela gospodom »Im Namen des Gesetzes« zaplenjena stvar za dozorelo, so vrnili stavek.

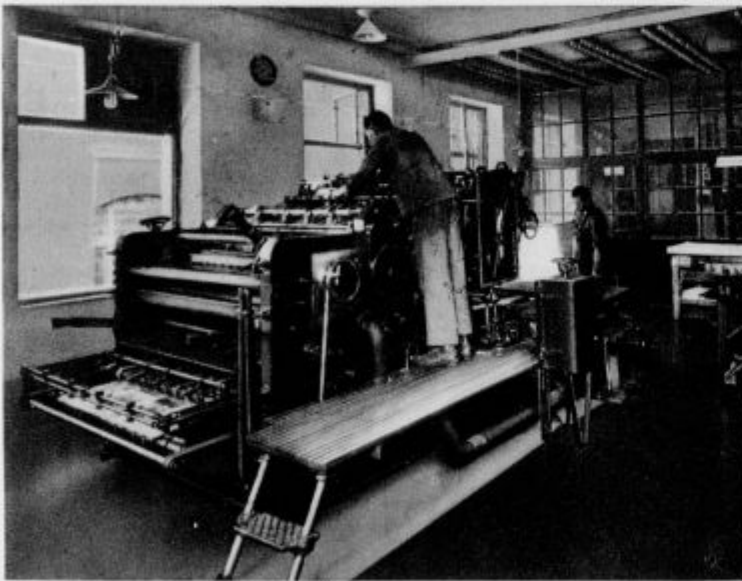

Litografija: pretiskarji.

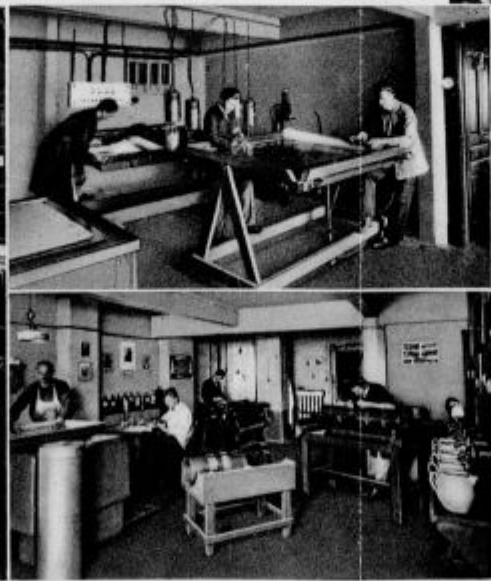
Litografija: risarji.

Offset- in kamenotisk, kjer sta se tiskali 2 poli (pag. 3—10) današnje številke.

Bakrotisk — strojnica, kjer se je tiskala pričujoča pola.

Kopirnica bakrotiska (zgoraj). Jedkalnica bakrotiska (spodaj).

Knjigoveznica, najmoderneje opremljena, zaposluje 60 delavcev.

Pogled na Jugoslovansko tiskarno opolnoči, ko se tiska in ekspedira »Slovenec«.

Naši škofje „Slovenecu“ za jubilej

LJUBLJANSKI KNEZOŠKOF
DR. GREGORIJ ROŽMAN:

Iz različnih vidikov se pomen in delo dnevnika »Slovenec« ob njegovi šestdesetletnici presoja — iz vsakega bo morala biti sodbaz pozitivna in bo mogla ugotoviti ogromno delo pa tudi znatne uspehe. Kot škof pa poudarjam njegovo zaslugo na kulturnem polju. Krščansko in slovensko kulturo je gradil in gojil šest desetletij dosledno, vztrajno, brez vsakega oklevanja vedno v ravni liniji. Kulturna zgodovina katoliškega slovenskega ljudstva se zrcali v stolpcih šestdesetih letnikov »Slovenca« tako popolno kakor ne zlahka kje drugod. Za to krščansko in slovensko kulturno delo vsa čast in priznanje »Slovenecu«!

V bodočih desetletjih čaka sodoben dnevnik, ki odgovarja svojim nalogam, vprav v krščanskih in narodnih kulturnih problemih važen, vodilni posel. Da bi »Slovenec« tudi v bodoče enako dosledno in srečno gojil in gradil krščansko in slovensko kulturo ter v tem delu stalno napredoval, je moja iskrena želja ob bisernem jubileju »Slovenecu«.

V Ljubljani, 12. oktobra 1930.

NADBISKUP VRHBOSANSKI
DR. IVAN ŠARIČ:

Sarajevo, 4. oktobra 1932.

Dragi Uredniče »Slovenca«!

Pratim dobro več odavno pisanje našega »Slovenca«. I mogu mu samo srdačno i oduševljeno čestitati njegovu 60 godišnjicu i najtoplije ga preporučiti svima Katolicima Hrvatima.

Štampa je danas od neizmjernje važnosti. Štampa je jedna od najboljih borbenih organizacija za vjeru i religiju. Jer štampa ne obuhvaća samo vjernike, već i one, koji ne haju za vjeru, i bezvjerne, do kojih besjeda Crkve ne može više da stigne.

Stoga sam ja, sve otkad sam stupio na polje katoličke javnosti, uvijek visoko cijenio i dizao rad naše katoličke štampe, u kojoj, sigurno, u prvom redu stoji naš odlični »Slovenec«. Što mi se kod »Slovenca« najviše sviđa, jest to, da on nadasve služi Istini i Ljubavi. Naša danas moderna doba ne voli, ne trpi Istinu i puno je mržnje. I ta kobna kriza laži i mržnje može se samo premostiti instinskom kršćanskom ljubavlju.

Pa od svega srca želim, da naš »Slovenec« i unapredak tako brižno i savjesno, tako

pun žara za Boga i Narod naš vrši svoju svetu i spasonosnu misiju u našim hrvatskim i slavenskim krajevima. Uvjeran sam, da će »Slovenec« svojim vrhunskim orijentiranjem i svojim katoličkim zanosom i ponosom naći povjerenje na sve strane u Slovenskom i Hrvatskom Narodu, koji su oduvijek u dragom bratskom zagrljaju.

Molim se, evo, Bogu Kristu Kralju, da naš bratski »Slovenec« u drugoj 60 godišnjici zađe u što veći broj naših katoličkih kuća. »Slovenec« je to zaslužio u punoj mjeri, jer se on toliko brine za duševno i tjelesno blagostanje svijeta nas Katolika, i jer je toliko oduševljen za Ideale, koji imaju svoje temelje u Vječnom, u Božanskom. A to je jedina prava osnova i jedini smjer jednomy katoličkom organu danas, kad se nevjera i bezboštvo šire in bane na sve strane, i po gradu i po selu.

Neka, eto, naš dragi »Slovenec« živi, raste i cvate u sva vremena, crna i zelena! Ad majora et semper prope Romam! Neka se na sve strane sve to više proširi, a uvijek uz smjernice Svete Stolice, sa kojom je život i sreća naša vremenita i vječna!

Sa ovim bratskim željama, sa najsrdačnijim pozdravima i sa biskupskim blagoslovom »Slovenecu« Diamantnom Jubilarcu, i svima njegovim plemenitim radnicima i Vama, brate moj Uredniče, ostajem

Vaš uvijek iskreno cdani u Kristu Kralju

Dr. Ivan Šarić
nadbiskup Vrhbosan

NADŠKOF DR. A. B. JEGLIČ,
GORNJI GRAD:

Gospod urednik!

Prav je, da ste se odložili 60 letnico »Slovenca« slovesno praznovati!

Bil sem že bogoslovec, ko je počil glas, da so duhovniki, zbrani pri duhovnih vajah, na predlog g. Karola Kluna sklenili časovnim zahtevam primeren političen list, ki naj se imenuje »Slovenec«, in ki naj se pogumno bori proti tedaj močnemu liberalizmu. Ne morem povedati, kako smo se bogoslovci razveselili.

Bil sem vedno njegov naročnik. Kako sem se radoval gledaje njegov sicer počasen, toda stalen napredek. Kadarkoli je staro uredništvo opesalo, vselej je nastopilo novo, ki je bilo zopet težjim časovnim potrebam doraslo. Kot škof sem najbolje duhovnike rad bodril, naj prevzemo uredništvo »Slovenca«, naj se zanj žrtvujejo.

Svojim načelom je ostal »Slovenec« vedno zvest. Bil so časi nepovoljni in so vplivni močje hoteli iz uredništva odstraniti duhovnike in so katoliško misel zastopavljali, hoteč se izogniti očitka klerikalizma. No, ta miselnost ni dolgo trajala. »Slovenec« je napredoval, svoje obzorje razširjal in si pridobival vedno večjo veljavo ne le po Slovenskem, ampak tudi po vseh hrvaških pokrajinah.

Polagoma se je tudi vsebinsko povzpel na višino, na kateri stoji sedaj. Saj temeljito obravnava verska, politična, gospodarska, so-

cialna vprašanja. Njegovi uvodni članki so navadno prav izvrstni in globoko obravnavajo ravno najbolj pereča vprašanja. Izredno so poučni. In kaj naj rečem o pregledu vse svetovnega političnega življenja. Mislim, da je točen, dosleden, objektiv. Zanimivi so kulturni članki. Sploh je vsebina mnogovrstna, poučna, zabavna. Vidi se, kako uredniki študirajo, da »Slovenec« ne bi zaostajal za velikimi listi velikih narodov. Splošno priznanje si je popolnoma zaslužil.

Bog daj, da bi »Slovenec« tudi od sedaj svojo vzvišeno kulturno nalogo uspešno vršil!

V Gornjem gradu, 5. oktobra 1932.

Dr. Andrej Karlin, škof
LAVANTINSKI:

Dne 14. oktobra 1932 začenja »Slovenec« šestdeseto leto svojega žilavega in plodnosnega delovanja med slovenskim ljudstvom. Ta obletnica spada med zgodovinske datume slovenskega naroda in zasluži, da ob njej obnovimo spomine iz naše preteklosti.

Nisem še pozabil, s kakim zanimanjem sem leta 1873. vzel v roko prvo številko »Slovenca«, ki se je predstavil kot politični list za slovenski narod ter napovedal, da bo trikrat na teden izhajal. Bil sem takrat ljubljanski višješolac, pa sem prebral prav vso številko, od zaglavja na prvi strani do imena odgovornega urednika na zadnji, četrti strani. Uvodnik, ki z veliko obzirnostjo in prepričevalnostjo navaja razloge za postanek »Slovenca«, ter razvija program, po katerem hoče dovesti želje in zahteve slovenskega ljudstva do uresničenja, mi je kar ugajal. Poudarja namreč, da se bo polegoval za slovensko narodnost, za stare pravice slovensčine v šoli in v uradih, da bo ščitil vero katoliškega slovenskega ljudstva, se trudil za izboljšanje gospodarskega in kulturnega položaja slovenskega kmeta ter nastopal za verski značaj šole in branil naravne pravice, ki jih imajo Cerkev in starši za šolo. Za vse to smo se slovenski dijaki že dolgo navduševali.

Ko gledam danes nazaj v dolgo razdobje 1873—1932, tako bogato izrednih političnih, gospodarskih in kulturnih dogodkov, ki so kovali usodo slovenskega ljudstva noter do uresničenja naše »stare pravde«: do postanka lastne narodne države in do današnjega dne, pa v duhu presojam stališče, kakor ga je zavzemal »Slovenec« do vseh teh posameznih dogodkov, ter se spominjam, kaj vse je »Slovenec« zahteval, kaj zagovarjal, kaj branil in ščitil, kako je vihtel uma svitli meč, tedaj moram priznati, da je »Slovenec« tekem teh 59 let svojega trdega delovanja pač razširil svoj delokrog, se v tehniki izpopolnil, se razvil v ugleden in upoštevan list, a svojemu prvemu programu je ostal v vsej tej dobi na splošno zvest. Sodim, da je prav v tej načelni zvestobi razjasnjen vpliv, ki ga ima ta list nesporno na ljudske množice. Politična šola, ki jo je

nudil »Slovenec« ljudstvu vsa ta leta, je bila dosledna in je mnogo pripomogla, da se verne meje kraljevine Jugoslavije tečejo danes tam, kjer tečejo.

Če se »Slovenec« od leta 1928. naprej z rastočim poudarkom zavzema vse bolj za versko obnovitveno, karitativno in socialno plat ljudske izobrazbe, mu gre za to le priznanje: s tem je stopil v vrsto apostolov velikega katoliškega gibanja: katoliške akcije.

Kaj bi tudi pomagala ljudstvu še tako vsestranska politična izčlenost, če bi ljudstvo v svojem jedru ne bilo zdravo. Zato kot škof z veseljem pozdravljam versko obnovitveno usmerjenost »Slovenca«. Ni namreč krščanskega moralnega življenja brez vere, brez dogme. Dogma je kakor sveča, na kateri gori plamen krščanske morale. Ako enega izmed njiju ni, je tema. »Slovenec« je imel vedno dovolj odločnosti, da je imenoval zlo: zlo in krepkost: krepkost; ni niti ne slutite, koliko človeških usod predrugači, preustvari, okretno pisateljeva beseda na enem samem listu papirja! ... Pomislite, da mi drugi tako živimo, kakor vi pišete. Čisti smo, če ste tudi vi; pravni smo, če hočete vi. Mi, mladi, verjemo, kakor verujete vi; zatajujemo svojo vero, če jo zatajate vi! Mladinke so dostojne ali izkvarjene, kakoršne so pač žene, ki jih proslavljate ...!

Jörgensen mojstersko opisuje v »Parabolah« vpliv časnikarstva na doraščajočo in odraslo mladino: Mladenč stopi v sobo znanega pisatelja, ki dan za dnem polni predale časopisa, ki kar vžigajo. »Nisem jih samo bral,« prizna mladi mož, »ne, na pamet sem se učil večino vaših člankov. Vi niti ne slutite, koliko človeških usod predrugači, preustvari, okretno pisateljeva beseda na enem samem listu papirja! ... Pomislite, da mi drugi tako živimo, kakor vi pišete. Čisti smo, če ste tudi vi; pravni smo, če hočete vi. Mi, mladi, verjemo, kakor verujete vi; zatajujemo svojo vero, če jo zatajate vi! Mladinke so dostojne ali izkvarjene, kakoršne so pač žene, ki jih proslavljate ...!

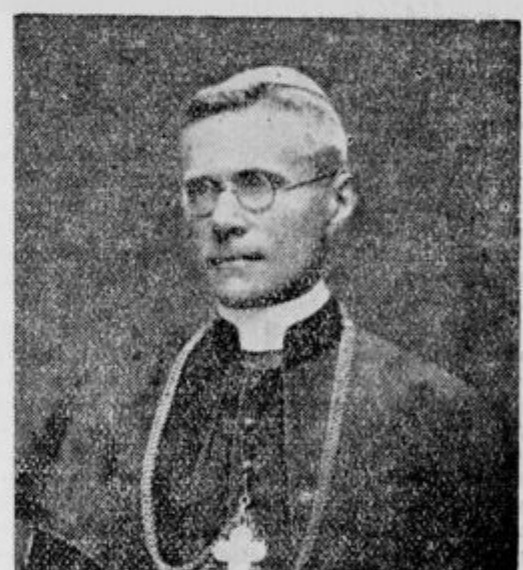
Pij X. je tožil nekoč: »Niti ljudske množice niti duhovništvo se še ne zavedajo pomena časopisja.« Jaz sam ne vem, če bi katoličani storili večjo uslugo Katoliški akciji ali sebi samim, ako bi vsak izmed nas, vsaka katoliška cerkvena ali izvenekrvena organizacija z apostolsko gorečnostjo podpirala, širila in priporočala katoliški tisk.

To bo primerna častitka za šestdesetletnico »Slovenca«.

Maribor, 9. oktobra 1932.

Dr. Andrej Karlin
(Knezof Lavant.)

KRŠKI BISKUP DR. JOSIP
SREBRNIČ:

Raison d'être katoliškega dnevnika je v tem, da živi za dobrine, ki so jih poedinec, narod in cloveštvo v katolicizmu dobili od Boga. Radi tega po svoji naravi živi, se veseli in trpi s svojim narodom, žrtvuje se za njegov vsestranski napredek in za njegovo neodvisnost; kot svojo dolžnost smatra neizprosno borbo proti izkoriščevanju delavca, siromaka in trpinca, da jim pomaga do one svobode, ki jo je Kristus Cerkvi in vsem njenim otrokom prinesel; a najlepšo svojo nalogo gleda v tem, da budno odvraca od svetlišča narodove duše vse nevarnosti, ki bi mogle motiti zveze med njo in Bogom, kakor jih Katoliška Cerkev stvarja in neguje. Zatorej je slovenski katoliški dnevnik katoliškemu slovenskemu narodu ne samo svet zaklad, on je del njegovega življenja, kar ne more biti ni en drug dnevnik, četudi izhaja v slovenskem jeziku. »Slovenec« — ti si del slovenskega katoliškega naroda! Bodi mu zvest še v daljnje generacije pri delu za uresničenje vseh onih dobrin, ki jih Katoliška Cerkev tako nesebično in tako rada donaja vsakemu narodu, ki ji otroško in zaupno sledi in sluša!

V Krku, 7. oktobra 1932.

Dr. Josip Srebrnič
škof krški.

ZAGREBSKI METROPOLIT
DR. ANTE BAUER:

Zagreb, 11. listopada 1932.

Uredništvo »Slovenca«,

Ljubljana.

Vrlo sam obradovan nad viješću, da »Slovenec«, katolički dnevnik slovenskoga naroda doživljuje skorih dana 60 godišnjicu svojega opstanka. Veliki papa Leon XIII. rekao jes ove znamenite riječi: »Zia štampa uzrok je svemu zlu i žalosnom stanju, u kojem se nalazimo.« O kako je stoga velik i svet zadatak, koji u savremeno doba najtežjih bludnja i napadaja na svijetlo Kristove istine i njegove Crkve imade da izvršuje katoličko novinstvo!

»Slovenec« može s ponosom da pogleda na svoju prošlost te se podići s divnim apoloģijama kršćanske istine i života, koje su tako reći dnevce kroz šestdeset godina iz pera ponajboljih sinova slovenskog naroda izlazile na njegovim stranicama. Ja čestitam časnom jubilarcu na mučnom radu u prošlosti te želim, da jednakim silama nastavi svoje djelovanje i u budućnosti. Neka taj rad bude na korist slovenskoga naroda i na korist svijlu katolika ove države, a napose nas Hrvata, koji s katoličkim Slovencima želimo uzajamno raditi oko obnove našeg puka u duhu evandjeoskog preporeda.

Ante Bauer
nadbiskup zagrebački.

Domovina in bratje onkraj meja:

Rektor ljubljanske univerze dr. M. Slavič:

P. n. uredništvu »Slovenca«

v Ljubljani.

V dolgi dobi 60 let narodnega dela se je »Slovenec« vedno zavzemal za ustanovitev slovenske univerze v težkih časih, ko še nismo imeli niti ene popolne slovenske srednje šole. Po ustanovitvi ljubljanske Almae Matris pa jo je spremljal s toplimi simpatijami za ožej razvoj in njen neokrnjen obstanek.

Zato mu k temu častnemu kulturnemu delu čestitam v trdnem prepričanju, da bo tudi nadalje ostal naklonjen našemu najvišjemu prosvetnemu zavodu, ki še veliko potrebuje za razmah in spopolnitev.

Dr. M. Slavič,
rektor univerze

„Prosvetna zveza“ v Ljubljani:

Poznal sem zelo inteligentnega moža stare šole, ki je živel v večji vasi, imel vedno naročnega »Slovenca«, pa je pripovedoval, da nikdar ne čita politike in dnevnih novic. Ko sem mu izrazil pomislek, da bi bil zanj radi tega morda bolj primeren leposloven mesečnik, je odgovoril: »Vi vsi, ki vsak dan čitate najprej politiko in dnevne vesti, niti ne veste, kakšno bogastvo je v poučnih sestavkih in celo v podlistku. To pa vidimo mi, ki živimo samo to. Imam še svojo šolo. Vse mlade po vasi, ki jih politika in gospodarstvo ne zanima, sem naučil na ta bogat vir in ne veste, kako hvaležno mi slede.«

»Slovenec« ima kot ljudsko-prosvetni delavec velike zasluge in je eden najodličnejših sotrudnikov Prosvetne zveze, ne glede na to, da je bil dolga leta njeno edino glasilo. Zato mu tudi Prosvetna zveza ob odličnem jubileju častita.

Dr. Jakob Mohorič,
 predsednik Prosvetne zveze.

Nestor slovenskih politikov:

Velečenjeni gospod urednik!

Menda bo vsakdo priznal, da je le ona politika primerna, katera se naslanja na načela, izvirajoča iz narodne duše. Dolgotrajna doba političnega udejstvovanja in resni študij sta me pa uverila, da sta slovenskemu ljudstvu glavni politični motor demokratična in katoliška ideja. Pomembnost Vašega lista izvira od tod, ker dosledno zagovarja načelo demokracije in katolicizma.

Da bi katolicizem nasprotoval pravi in pristni demokratični misli, tega danes menda noben razsoden človek več trdil ne bo. Pogledajte le na Nemčijo in takoj vam bo jasno, na kateri strani se nahajajo najzarnejši pristaši državne svobode. In kar se tiče našega katoliškega prepričanja, je isto v lepem soglasju z idejo jugoslovanske države. Navzlic nekaterim mimoidočim homotijam je baš meu pristaši »Slovenčevih« nazorov najbolj živo prepričanje, da izven Jugoslavije ni obstoja za naše narodno svojstvo. Svet si ne more pomagati iz neprestanih viharjev. V Jugoslaviji smo vsaj pod varno streho, potrpiamo, če je prav ta streha tupatam slaba in popravila potrebna!

In še nekaj, kar bi ob »Slovenčevih« 60 letnici rad povedal slovenskemu narodu. Ali veste, katera krščanska čednost največ zaleže v politiki? Potrpežljivost! V tem pogledu se strinjam z velikim državnikom Masarykom, kateri v svoji knjigi o svetovni revoluciji kaj lepo pravi: »V življenju treba potrpežljivosti! Povsod, v vsem in posebno v politiki. Brez potrpežljivosti ni nobene prave demokracije... Potrpežljivost pa je poroštvo za humaniteto.«

In morda Slovenci baš sedaj posebno potrebujemo potrpežljivosti!

Na K. nu, dne 15. oktobra 1932.

Fran Šuklje.

Slovenci z juga

Belgrad, 14. oktobra 1932.

»Slovensko prosvetno društvo« v Belgradu, si šteje v čast in smatra za svojo rodoljubno dolžnost, da sme častiti »Slovenca« k njegovi 60 letnici. Skozi dolgo dobo let naše narodne obrambe je bil »Slovenec« zvest in neustrašen voditelj, zbirališče vseh zavednih patriotov, neutrudljiv buditelj in širitelj narodne prosvete med brati doma in na tujem. On je ostal to tudi danes, ko smo Slovenci vstopili kot bistven del v narodno državo. Ob njegovi 60 letnici bi izrazili željo, naj nikdar ne pozabi na to svojo tradicionalno vlogo, naj čuva naš kulturni zaklad in naj na ta način sodeluje pri napredku naše države. Hvaležno mu ključemo, naj ostane tudi vedno isti buden stražar naših krščanskih načel, ki so garancija naše narodne nesmrtnosti.

Koroški Slovenci „Slovenca“:

Ozke vezi so obstojale med »Slovencem« in koroškimi Slovenci, zato sprejmite naše čestitke k šestdesetletnici vztrajne in junaške službe narodu! Združeni v eni državi smo bili združeni tudi v delu za povzdigo naroda. V političnem, prosvetnem in gospodarskem oziru smo se tudi koroški Slovenci ozko naslanjali na smernice, ki jih je proglašal »Slovenec« in sad teh smernic je bila enotna vez gospodarskega dela v Zadrugi Zvezi in pogosta pomoč v političnih borbah.

Posledice svetovne vojne so pretrgale te ozke vezi. Ustrahovani po dogodkih po glasovanju, orožni vojni, najbolj moči smo morali zanašati se edino na nagon samoohranitve začeli delo za tukajšnji del naroda samostojno, v kolikor so nam pač omogočale slabe, preostale moči. Višji vidiki so nam narekovali, da smo priznali položaj, kakor ga je ustvarilo glasovanje, kljub temu, da nam večinski narod po svojih koroških predstavnikih ni olajševal tega priznanja, da, celo kljub temu, da nam večinski narod sodeč po samem sebi s svojo težnjo po priključitvi k Nemčiji ni verjel in ni zaupal, da je naše priznanje lojalno in odkrito. Upoštevač dani položaj skušamo sedaj hoditi samostojno pot, kakor jo nam kaže ljubezen do naroda in kakor jo nam narekuje skrb za ohranitev njegovih najdražjih svetlinj. Ker moramo hoditi novo, ločeno pot, opažamo, da nas materni narod večkrat ne razume, ker pač ne more poznati vseh podrobnih okoliščin, ki določujejo našo smer. Pričakujemo pa, da nam zaupa, da nas vodi edino nameni, dragi vsakemu kulturnemu narodu. Nobena evropska manjšina se ni odrekla svojim naravnim in kulturnim pravicam, tudi mi ne bomo delati izjeme in tudi noben kulturno naobražen človek ne more zahtevati take žrtve od nas.

Tukajšnji večinski narod je znal našo osamelost dobro izrabljati. Medtem ko imajo nemški

manjšine izdatno zaslobo in pomoč v maternem narodu, in so ravno vsled tega dosegle velike uspehe v svojih kulturnih potrebah, so za naš narod smernice, sklenjene na manjšinskih kongresih, ki govorijo o kulturnih vezeh med manjšinami in maternimi narodi, ostale na papirju. Še predno se je na manjšinskih kongresih obravnavalo o kulturnih stikih manjšin z maternim narodom, je nemški narod ustvaril izvrstno organizacijo, za svoje manjšine: »Verein für das Auslandsdeutsch-tum«, ki vsako leto zbere zastopnike svojih manjšin, da ohrani vez z vsemi deli svojega naroda in da jih v vseh kulturnih potrebah smotreno podpira. In kar še obžudujemo pri nemškem narodu, je dejstvo, da je nemški narod v skrbi za svoje manjšine enoten. Nekaj takega slovenskemu narodu manjka. Če ni to morda edini vzrok sedanjega položaja slovenske manjšine na Koroškem, seve ako je nam dovoljeno isto, kar je nemškemu narodu drago?

Pretrgane so politične vezi z maternim narodom, s tem dejstvom mora tudi ta računati. Mogoča pa je vez na bogatem kulturnem polju. Nemški narod je v Evropi udomačil dva pojma: »Staatsgemeinschaft« in »Volksgemeinschaft«, prvi pojem obsega dolžnosti, ki jih ima vsak državljan do svoje države, drugi pa obsega vezi vseh delov enega naroda, pa naj so raztreseni po več državah, s svojim narodom. Te vezi se najlepše udeležujejo na kulturnem polju.

Prvobornitelj za negovanje kulturnih vezí je časopisje. »Slovenec« je do sedaj pogosto kazal zanimanje za slovenske manjšine. Hvaležni smo za to. Za nadaljnjo pot v novo desetletje pa mu želimo, da prekvasi ves narod z zavestjo potrebe enotnega kulturnega dela za svoje manjšine v prepričanju, da s tem svojim manjšinam pomaga k dosegu kulturnih pravic, kar je podlaga pomirjenja med narodi, ki si ga vsi želimo.

Ivan Stare,
 dež. poslanec.

Naša kri v tujini v duhu združena z nami

Slovenski rudarji v Franciji

Zelo spoštovani gospod glavni urednik!

Ne naši ljudje, ki so posebno iz nekaterih krajev zadnja leta v celih trumah zapuščali svojo domovino, ne naša javnost, ki jih je tako lahkomiselno pustila odhajati, najbrže niso vedeli, da hodijo ti naši ljudje na tuje za hlapce, katere čakajo dela, ki so drugim ostala, da hodijo tujini ustvarjati dobrine, ki jih je tako željna domovina, da bodo neusmiljeno pogumni, ko svoje delo dokončajo, kakor zamorec, ki je storil svojo dolžnost.

Večkratni dopisi Vašega lista dovolj zgovorno pripovedujejo, da si posebno naši evropski izseljenci v tujini niso pridobili denarja, marveč, da se iz daljnih krajev zelo pogosto peš vračajo v domovino nazaj. Kateri živimo v izseljeništvu pa vemo, da si tudi svojega obzora niso in niso vtegnili razširiti, da njihovo zdravje ni pridobilo, marveč zelo trpelo, da je nazadovala — včasih katastrofalno — njihova kultura in morala, da se nam nacionalno odtuja posebno mladina — in kako! — pa tudi splošna ljubezen do naše velike domovine ni zrasla.

Mi, ki smo se trudili in se še trudimo, da tudi v takih razmerah moralno, socialno in nacionalno rešimo, kar se rešiti da, smo našli v Vašem listu enega izmed naših redkih prijateljev, zagovornikov in sodelavcev. Posebno Vaša nedeljska številka je hodila in hodi kot zvest prijatelj obiskovat mnoge naše družine in sance, jih učiti, tolažiti in bodriti, jim o domovini praviti v najbolj oddaljene kraje, kamor bi sicer komaj kdo mogel priti. Z Vašo ilustrirano prilogo — kako nam je žal za njo — smo se lahko celo po pravici bahali tudi pred tujci.

Dovolite zato, da Vam izrečem ob šestdesetletnici »Slovenca« iskreno zahvalo v svojem imenu, v imenu inozemskih »Slovenčevih« kolporterjev in tako mnogih njegovih prijateljev! Kakor že doslej šestdeset let, se tudi za naprej borite za vsestransko dobro naše slovenske skupnosti, v katero vedno vključuje tudi nas izseljence!

Bog blagoslovi Vaša prizadevanja!

Josip Kestelic,

izseljenški duhovnik in korespondent ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje.

V Porenju in Vestfaliji

Uredništvu dnevnika »Slovenec« v Ljubljani.

Moors-Meerbeck: Z veseljem smo vzeli na znanje, da praznuje dnevnik »Slovenec« svoj šestdeseti rojstni dan, za kar si štejemo v čast in našo dolžnost, da mu najpriširnejše čestitamo. Ne samo kot dnevniku, marveč kot buditelju slovenskega naroda; v verskem, kulturnem, gospodarskem kakor tudi v političnem življenju je storil vedno svojo dolžnost. Vzbudil je pozornost in zanimanje za slovenski narod tudi v inozemstvu. Naj navedemo samo nekaj oseb iz Nemčije, v katerih je vzbudil pozornost za naš slovenski izseljeni narod. Prvi kulturni buditelj je bil pokojni g. župnik Wilhelm Köster, kateri je ustanovil drugo katoliško društvo Sv. Barbare v Hambornu. Prvega je ustanovil pokojni dr. Krek v Essenu. S tem je vzbudil še druge duhovnike, da so se šli učiti slovenskega jezika v našo milo domovino in proučevati običaje slovenskega naroda. Društvo Sv. Barbare v Essenu je staro 35 let in v Hambornu pa 30 let. Pred 24. leti smo dobili kar 6 duhovnikov, ki so znali slovenski jezik: g. Köster, Hamborn, g. Jenster, Hochheide, g. Hegenkötter, Meerbeck, g. Tensundern, Gladbeck, g. Fischer, Eving, g. Hülsmann, Marxloch, katere je naš

izseljeni narod vedno globoko spoštoval in se jih trdno oklepaj in tako stal med vsemi doseljenci v Nemčiji v verskem in kulturnem oziru na vrhuncu. Še celo Nemci so jim dali priznanje, ker so bolj izobraženi dobili tudi mesta v cerkvenem, šolskem kakor tudi občinskem odboru. Ustanavljali so društva sv. Barbare, Roženske Bratovščine, pevske ter igralne odseke, tečaje za deco, nabavljali so društvene knjižnice, skrbeli so za dobre katoliške slovenske časopise ter vedno stali v ozkem stiku z našo milo Slovenijo. Pri tem so jim pomagali predsedniki posameznih društev. Naj navedemo samo nekatera večja društva: Burnik, Hamborn, Tuhtar in Pokavec, Gladbeck, Čič, Marxloch, Vabič in Breznikar, Hochheide, Ramsak, Schonnebeck, Gobec, Gerthe, Lindič in Saktnik, Meerbeck. Žalostno je pa danes, da so vsi ti gospodje premešeni na kraje, kjer ni Slovencev in se morejo vsled daljave in svoje službe le redkokdaj med nas prikazati. Po večini so naši rojaki prepuščeni danes svoji usodi.

Ob šestdeseti obletnici dnevnika »Slovenca« se odkritosrčno zahvaljujemo za vso njegovo pozornost, ki nam jo je vedno skazoval in mu želimo, da bi mu Bog blagoslovil njegovo plodono delo tudi vnaprej ter da bi si pridobil še veliko več naročnikov.

»Zveza jugoslovanskih katoliških društev v Nemčiji.«

Z odličnim spoštovanjem: Lindič, preds.

V Belgiji in Holandiji

Pozdravna brzojavka: Heerlen, 15. 10. 1932.

Naše prisrčne čestitke in iskrena zahvala za naklonjenost naši emigraciji v Holandiji in Belgiji.

Slovenski rudarji.

„The Tablet“ čestita:

Največja in najpopularnejša angleška katoliška znanstvena revija »The Tablet«, ki izhaja v Londonu, je v svoji številki dne 8. oktobra izrazila svoje iskrene čestitke k 60 letnici »Slovenca«, katerega imenuje največji katoliški dnevnik Jugoslavije, ki je že nad pol stoletja zvest in neustrašljiv čuvar katoliške misli in boritelj za uveljavljanje katoliških načel v javnem življenju južnih Slovanov.

„Domoljub“ čestita:

Gospod glavni urednik!

Otroci so prvi, ki ob jubileju čestitajo svojim roditeljem. »Domoljub« je »Slovenčev« dete. Na praznik slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda je prišel izhajati kot priloga »Slovenca«. Mali, neznanatni neobogljeneček se je sicer takoj drugo leto postavil na lastne noge, vendar pa svojega očeta ni nikdar zatajil. Ravno nasprotno: rano ob rami sta se borila za srečo slovenskega ljudstva. Če sploh kdo, potem mora gotovo otrok »Domoljub« svojemu očetu »Slovencu« ob biserem jubileju iskreno čestitati. Prepričan sem, da ne govorim samo v imenu uredništva in uprave, ampak tudi v imenu mogočne armade »Domoljubovih« naročnikov in čitateljev, ko čestitam k šestdesetletnemu jubileju »Slovenca« z željo, da bi »Slovenec« tudi v letih, ki jih bo hodil do bodočega jubileja, tako lepo vršil svojo nalogo v korist svojega naroda, kot doslej.

Ljubljana, 12. oktobra 1932.

Uredništvo »Domoljuba«:
 Kosicek, urednik.

Primorski rojaki o „Slovenca“:

»Slovenca« ob njegovem 60 letnem jubileju pozdravljamo i mi sinovi in hčere bregov Soče in Jadrana.

Ta odlični list je bil tisti, ki je napisal nam vsem v tolažbo, ko so srca naša pokala od bolesti, mislerere naše Golgote ob Kalvariji naših bazovskih mučnikov.

Ona velika tolažba, prepojena z verskim etosom resničnega krščanstva, ko so drugi listi pisali le suhoparno, nam ostane večna in njenemu piscu v »Slovencu« smo hvaležni.

List, ki čuti z nami v borbi za naše svete pravice, uživa med nami iskrene simpatije.

Primorski Slovenec.

Prvobornitelj za Slovensko krajino:

Crensovci, Slovenska krajina, 7. okt.

Šestdeset let izpolni celo dobo človeškega življenja. To nam priča življenje, ki se suče okrog našega srca, življenje naših dragih in milih, ko nas zapuščajo. Vsak, ko nas zapusti, nam vrže globoko brazdo v srce kot glasen opomin svoje ljubezni do nas. Te brazde so naša odklikovanja. Te brazde so naša tolažba. Te brazde so kažipot in vrata v življenje. Ljubezen večno živi. Vsak, kdor hodi in vodi po njegovi poti, ki je edina varna pot, vsak, kdor veruje in glasi njeno resnico, ki je edina Resnica brez zmote, vsak, kdor živi in oživlja njeno življenje, ki je edino in pravo večno življenje, je izpolnil celo življenje; živel je in zaslužil si je življenje.

»Slovenec« obhaja šestdesetletnico svojega obstanka, svojega življenja. Dopolnil je dobo človeškega življenja, stopil je na prag, raz katerega mu sije nasproti samo življenje. To si je zaslužil. Slovenski del človeškega naroda je vodil na Poti Ljubezni, ga odgojil v njeni Resnici, ga krmilil v svobodo življenja.

»Slovenec« je dovršil očetovsko in materinsko dolžnost skozi šestdeset let: rodil, odgajal in ohranjal je slovenski narod. Po njegovi zaslugi živi. V polni meri zasluži zato ob šestdesetletnici, da se zbere cel narod okrog njega in mu z otroško zvestobo ostane ob strani.

Slovenska krajina bi tavalala še v temi narodnega robstva in blodila na potih mnogih zablod, ako bi je ne predramili in napotili k bratom v svobodno državo njeni domači listi, ki jim je kazal pot in dajal moč »Slovenca«.

Klek Jozef, župnik v pokouju.

Slovenska krajina in „Slovenec“:

Ob jubileju »Slovenca« je primerno, da so vsaj površno spomnimo njegovega odnosa do Slovenske krajine. Hvaležna naloga čaka tiste, ki bo natančno preiskal publicistične zveze naše krajine z ostalo Slovenijo pred osvoboditvijo in posebej po osvoboditvi. Velike in zanimive bodo ugotovitve, kdo in kako je poznal pozabljeni del slovenske zemlje ter kako je slovensko časopisje po osvoboditvi poročalo o Slovenski krajini.

Za danes le nekaj opomb o »Slovencu«. Naše narodne buditelje — razen dr. Ivanocija — nam je rodilo isto desetletje kakor »Slovenca« (n. pr. dr. Bašo, oba Klekla, Sakoviča). Ko so se ti kot bogoslovci v madžarskem Sombotelju seznanili s slovenskim krščanskim gibanjem (Krek!), so zvedeli tudi za »Slovenca«. Zanimivo bi bile osebne izjave teh mož o tem znanstvu. Pravtako tudi, koliko je »Slovenec« do l. 1919 pisal o »ogrskih« Slovincih. Danes povem lahko le to, da je od časa pariške konference sem vršil »Slovenec« hvalevredno, zaslužno delo. Le nekaj vzgledov naj sledi: 4. januarja 1919 je prinesel list dve koloni petita »Prekmurje osvobojeno« s poročilom o prvi, začasni zasedbi nekaterih prekmurjskih krajev ter o narodnem taboru v Radgoni. To je bilo prvo obširnejše obvestilo široki slovenski javnosti o Slovenski krajini. — Boljševizem v Prekmurju je opisal nekdo 21. junija 1919 in J. G(odina) je dne 15. julija »Prekmurjskim Slovincem« v vednost nastopil proti nelepemu rovarjenju nekaterih proti zaslužnim dobrovolcem. Ko so jugoslovanske čete dne 12. avgusta končno veljavno zasedle Slovensko krajino, je prinesel »Slovenec« na prvem mestu članek, kjer stoji: »Meje, ki so nam določene v Prekmurju, nas ne morejo zadovoljiti. Slovenski živel sega na severu do St. Gotarda...« Že tu bodi opomnjeno, da je »Slovenec« edini prinašal v zadnjih letih poročila o rabških Slovincih na Madžarskem. — Prvo leto je list obširno zasledoval važno delo prekmurjskega šolskega sveta, vsa leta pa je prinašal pogosto dopise. Posebej moramo omeniti, kako je list podpiral težnje Slovenske krajine v času, ko so hrvaški novinarji sprožili vprašanje o »hrvaški« Slovenski krajini. Univ. prof. dr. Slavič je priobčil več temeljitih člankov v zavrnitev te nesmiselnosti in prva stran »Slovenca« po manifestacijah v Slovenski krajini je glasno povedala svetu, kaj smo. Enako je poročal list o proslavi desetletnice našega osvobodjenja. Med drugimi naj omenim še podporo v borbi za soboško gimnazijo od l. 1925 dalje in proti nelepemu pisanju nekkih listov o nas. »Slovenec« je pozitivno deloval za pravično spoznavanje naše krajine in bil glasnik naših skupnih teženj. Seveda nas tudi »Ilustrirani Slovenec« ni pozabil! Danes želimo le še globljega in plodovitejšega sodelovanja!

Jubilejni naročniki

Naročniki oziroma družine, v katere zahaja „Slovenec“ že 60 let

Nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, Gornji grad.

Škof lavantinski dr. Andrej Karlin, Maribor.

Burgar Jože, Hraše 20, p. Smlednik — pred njim na roditelje v hiši od začetka.

Burkeljeva Anton, trgovec, Laze, p. Smartno v Tuhinju — pred njim njegov prednik Matjan Primož v isti hiši.

Cencič Helena, Kamnik — pred njo njen pokojni mož, nadučitelj Jernej Cencič.

Costa Amalija, vdova računskega ravnatelja — pred njo njen mož in prej njegova rodbina.

Čibej Franc, Rimska cesta 7, Ljubljana.

Fabian Ivo, kavarnar in gostilničar, Vodnikov trg 2, Ljubljana — prej družina Fabian. Zdaj prejema dva izvoda, pozdravlja list in mu želi še mnogo uspeha.

Finžgar Miroslav, Brezje 61, znana romarska gostilna — prej oče Finžgar Jože.

Flerin Ludovik, Ljubljanska cesta 44, Domžale — pred njim roditelji.

Franciškanški samostan v Novem mestu.

Gerber Matija; trdnja na Kongresnem trgu v Ljubljani, ustanovljena 1837.

Grampovčan Ivana, trgovka na Vrhniki 108, zdaj stara 76 let — pred njo oče Jurij Grampovčan.

Grča Blazij, biserni mašnik, častni konzistorialni svetnik goriške nadškofije, župnik v pokoju, Šenčur pri Kranju.

Jeglič Jakob, gostilna in trgovina, Spodnje Duple 56 pri Trzinu — pred njim njegov oče Jeglič Jakob do leta 1900.

Juvan Simon, St. Vid nad Ljubljano — bil je 25 let star, ko je »Slovenec« zagledal »beli dan«, sprva ga je dobival v družbi, nad 40 let ga ima pa sam.

Družina Komljanec na Bučki — pokojni prof. Ivan Komljanec je bil ne samo naročnik, marveč tudi »hranilec« z dopisi in članki. Kregar Terezija, St. Vid nad Ljubljano — v začetku so ga dobivali v čitalnici.

Omahen Mihael st., Višnja gora — plačeval

Mirko Kunčič:

vedno po pol leta naprej vseh 60 let, nikdar izostal, zdaj je star 77 let.

Peklar Dominik; gostilna, Sp. Jakobski dol, Sv. Jakob v Slov. goricah — pred njim v isti hiši prejšnji gospodar Franc Wein-gerl do leta 1890.

Pfeifer Marija, posestnica v Krškem, vdova po pokojnem drž. in dež. poslancu Vilje-mu Pfeiferju — pred njo njen mož.

Podboj Andrej, Ribnica — on 46 let, pred njim oče od začetka.

Putrih Niko, Trbovlje II. — pred njim njegov oče, ki ga je vsak dan na glas bral tova-rišem rudarjem, ki so v tistih časih slu-žili po 70 do 90 krajarjev. Oče je bil takrat edini naročnik na pošti Trbovlje I.

Šabec Avgust, učitelj v pokoju, Limbuš pri Mariboru — pred njim je bil od začetka naročen oče žene Ahacije, trgovec v Idri-ji, ki so z njim živeli skupaj do zasedbe Idrije po Italijanih.

Teršar Franc, Vrhnika — prej njegov oče Franc Teršar.

Turnšek Maks, trgovec, Marija Nazarje, pošta Mozirje — pred njim njegov oče Anton Turnšek, trgovec istotam. To nam spo-roča Anton Turnšek, trgovec na Rečici v Savinji, ki je zdaj naročnik. Stara usluž-benka se spominja, da je bil list že pri hiši, ko je leta 1876 prišla k staremu očetu v službo.

Umnik Anton, posestnik, bivši oblastni po-slanec, Šenčur pri Kranju — pred njim njegov oče.

Votič Mici, Litija — pred njo njen oče. Ona sama ga je od njenega 6. leta dalje brala vsak večer družini na glas.

Vrtačnik Franc, Vič 44 — pred njim na ime Josip Lavrič v isti hiši.

Našteti so se nam na naš poziv prijavili. Gotovo pa je še več naročnikov oziroma dru-žin, v katere zahaja »Slovenec«, odkar izhaja. Vsem iskreno čestitamo kot jubilejnim na-ročnikom in se jim zahvaljujemo, da so nam ostali toliko časa zvesti prijatelji in naročniki.

Uprava »Slovenca« ob 40 letnici.

V prvi vrsti sede od leve na desno: Ivanka Petrič, Amalija Bohinec, Matilda Bohinec, Minka Špan. V drugi vrsti: Tončka Cerar, Gabr. Balant, Franc Ferderber, Ivan Rakovec, Ivanka Znidaršič. Zada-jo stojijo: Oskar Schiller, Franjo Schöff, Mirko Špan.

snuje, kar bo dobilo izoblikovan izraz na uredniški konferenci... Neslišno kakor duh prihaja, neslišno kakor duh odhaja...

Na pisalni mizi v svetli, plodni tišini polni pisarni ga že čaka kup nemških, italijan-skih in francoskih časopisov in revij, ki jih je treba pregledati in prebrati, dalje šop nakazil zunanjih sodelavcev, ki jih je treba podpisati, in še to in ono, kar se da edinole v dopoldan-skih urah v miru in zbranosti izvršiti. Kakor potapljač v globočino morja, se gospod Glavni pogrezne v vrtnice uredniškega dela... V sebi ima neizčrpen rezervoar ambicije in mladost-nega optimizma, s katerima od časa do časa zalaga tudi druge. Na svojem visokem mestu ni absoluten diktator, nedostopen za vse pri-tožbe in predloge; zmerom je pripravljen za pošten kompromis, če vidi, da je to v interesu lista. Drži se načela: nihče na svetu, niti diktator, ni nezmotljiv! Zato nam je — da po svoje prikrojim svetopisemski izrek — pod nje-govim režimom dobro biti.

Uredniška konferenca od 11—12

In potem prihajajo drug za drugim: mar-kantna, kakor iz granita izklesana prikazen g. Terseglava, s šopom ključev v rokah...; kakor ajdov kruh dobri in kakor rezilo britve ostri urednik domače rubrike K r e m ž a r, kro-titelj in pokrovitelj mladega časnikarskega ro-du...; njegov sekundant, mojster lomljenja in rohnjenja C e n č i č, s krutimi brki pod nosom, debelo gorjačo v desnici in pristno gorenjsko domačnostjo na jeziku...; prijetno zaokroženi, a še vedno mladostno prožni batjuška dr. K u - h a r, virtuoz na politični trobenti, z očmi, pol-nimi ruske širokogrudnosti...; z naočniki in bridko resno oboroženi urednik gospodarske rubrike P o t o č n i k, ki hoče grmečega Elijo posnemati, pa se vedno znova v krotkega Da-nijela izprevrže...; redkobesedni in ves v trpko usodo naših ljudi tam onstran poglobljeni urednik »Ponedeljskega Slovenca«, dr. B e r c e, primorski izgnanec...; kakor čebela marljiva in skromna ga. K l e m e n č i č e v a, urednica nedeljske priloge »Čitateljem za nedeljo« in »Zena in dom«, z obrazom, ki ima vsak čas in za vsakogar pripravljen dobrohoten smehljaj...; urednik šeste strani G o l o b i č, prof. kand., ki ga je val razmer v časnikarsko službo vrgel...; in da ne pozabim še njega: K o š i č k a, ured-nika »Domoljuba«, ki z elastičnimi koraki in naravno eleganco pričara sonce svojega mla-dostnega zanosa in židane volje med zbrane.

In potem se konferenca začne...

Na dnevnem redu so predvsem aktualnosti, ki se neposredno tičejo urejevanja lista, nato pridejo na vrsto zadeve, ki se ga tičejo zgolj posredno — in nazadnje se konferenca pretvori v prijateljsko kramljanje gospodov urednikov o zunanji in notranji politiki, o cenzuri, o vre-menu — in podobnih perečih problemih naših dni... Za zaključek ta ali oni urednik vzne-seno citira kakšnega znamenitega moža, n. pr. Shakespeara:

ali Prešerna:

in — sledi razhod...

Na teh uredniških konferencah se odločajo važne spremembe v ustroju lista, vsak ima tu prilike dovolj, da se do dobra izkašlja in položi želje in nasvete, ki spadajo v njegov resor, na skupno kritično rešeto (a propos: vsak urednik smatra to, kar spada v njegov resor za naj-važnejše!). Na teh konferencah doleti vsak dan tudi enega od urednikov častna in odgovornosti polna naloga, da napiše uvodnik za prihodnji dan... Kaj več o uredniških konferencah pi-sati si skorajda ne upam. Kajti že vidim kakor grozeč paragraf — žugajoči prst gospoda Urad-nega pred seboj vstajati: »Zapik! Meja ured-niške tajnosti je blizu!«

Po konferenci

Po konferenci zavlada v nekaterih ured-niških prostorih za določen čas dremajoče brez-delje, v drugih pa uredniški aparat nemoteno funkcionira dalje. Del uredniškega osebja se porazgubi na svoje domove, da si z novimi si-lami oboroži telo in duha za naporno popoldan-sko in nočno delo, nekateri pa še kakšno urico in pol junaško vztrajajo pri svojih pisalnih mi-zah in klubujejo vsemu. To sta predvsem gg. Glavni in Tajni, ki vsak dan odneseta rekord: kazalec stenske ure se včasih že močno pri-bližuje številki 2, ko še vedno slonita nad de-lom, ki ga je čez popoldne nagrmadilo pred njima. A čeprav, kakor rečeno, uredniški apa-rat v zmanjšanem obsegu neprekinjeno utripa dalje, so uredniški prostori čez poldne vendar pogreznjeni v nekakšno čudno tišino: stroji v bližnji stavnici, ki so prepevali mogočno pe-sem človekovega dela in truda že od pol 8 zju-

traj dalje, so onemeli. Dve uri opoldanskega počitka imajo...

V pisarni g. Tajnega pa ni pravega miru nikoli. Niti čez poldne ne. Telefonski zvonec je kakor trmoglav otrok: prigrvarjaj mu zlepa ali zgrda — on razsaja dalje. »Dr!... dr!... drrr!« od časa do časa škodoželjno zavrišči — menda samo zato, ker se mu od sile zabavno zdi, da gospoda Tajnega kakor pšico, sproženo z loka, bliskovito požene s stola — za prazen nič.

Na primer — baš zdajle!

»Dr!... dr!... drrr!...«

Gospod Tajni plane k telefonu: »Halo, kdo tam?«

Tukaj Neža Negode. Pripeljite mi še en voz premoga na dom!«

Ciril Wernig.

dolgoletni meter »Slovenca«. Od prevrata dalje je metiral čelaga »Slovenca«, od leta 1928, ko sta po-stala potrebna dva meterja, pa metira inserate.

»Premoga?« se začudi g. Tajni. Pa se kar koj znajde in vljudno pojasni: »Oprostite, lju-ba gospa, ampak premoga pri nas nimamo!«

»Kako to, da ne?« se razburi Neža Negode. »Pa ga naročite! Ali tako skrbite za svoje od-jemalce!«

»Namreč, blagovolite vzeti na znanje, ljuba gospa: tukaj je uredništvo »Slovenca!« S ča-sopisom vam lahko postrežemo, če želite, s pre-mogom pa pri najboljši volji ne.«

»A tako!« debelo zazija Neža Negode. »Po-tem je pa pomota. Sem mislila, da je tam tvr-dka Kuripeč & Zagajdrva...«

Telefonski nerodeži ala »Neža Negode« so strah in groza uredniških ljudi!

In pride včasih — kakor nalašč ravno v opoldanskih urah pride, ko baš nameravaš od-iti h kosilu — kakšna velika senzacija. In mo-raš, ki ti je senzacija kakor novorojeno dete v naročje položena, do kraja resignirati na opoldanski oddih in zalogaj. Teči moraš sem, teči tja, dve urici ali še več zabiješ — uspeh je enak ničli. »Velika senzacija« se nazadnje izprevrže v čisto majhen, neznamenit gododek, včasih pa tudi v zlobno potegavščino... Nihče ti ne vrne izgubljenih ur!

In da ne pozabim posebnih izdaj, s kate-rimi vsak večji časopis postreže razvaje-nim čitateljem, kadar se kaj prav posebnega v ustroju naše zemeljske oble zgodi. Postavim kakšen politični atentat, kakšen državni prevrat ali polet cele armade brezposelnih v Piccardovem balonu na luno... Tedaj ni samo nekaj ured-niških rok in glav prikrajšanih za prijetno urico opoldanskega ali nočnega počitka, mar-več so prikrajšani zanje tudi stroji... Ampak takšen je pač poklic časnikarja: vedno in pov-sod mora kakor poklicni gasilec budno stati na straži in biti pripravljen na vse. Ne ve ne ure ne dneva...

Uredniški aparat v polnem pogonu

Ko pa udari ura 3 — tedaj se pa začne prav zares! Kakor da bi v sršenovo gnezdo po-drezal, oživijo uredniški prostori. Stroji v stav-nici podjetno ropočajo: »Tok, tok, tok!«, tele-fonski zvonci brnijo: »Dr... dr... drrr!«, vrata loputajo: »Bum, bum, bum!« — vse dela s polno paro. Večina urednikov že sedi v svojih prijaznih sobah kakor menihi v celicah in si viha rokave... Gospodje Politični si belijo

En dan v uredništvu

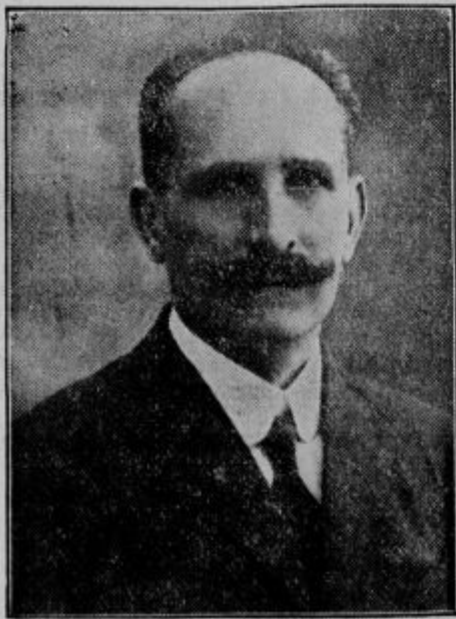

sto glav snuje načrte, kritično presoja zbra-no gradivo, sto in sto niti je razpredenih na vse štiri strani sveta... Večen nemir in boj, ne-prestana živčna napetost — to je delež časnika-ry, vrženega v vrteči se kolobar. Noben po-klic ne zajame vsega človeka tako zelo kakor časnikarski in nikjer ni nervoznost tako vsak-danja bolezen kakor tod... Da citiram drastič-no primero duhovitega g. X. Y.: Uredništvo velikega lista je nekakšna moderna mučilnica za ljudi, ki jih val življenja zanese vanjo: mlade in plodne jih pogoltno, stare in izmoz-gane jih vrže iz sebe — — —

Ampak stopimo v Jugoslovansko tiskarno tam za vodo in si oglejmo to migotajočo mrav-ljišče, ta pisani dirndaj, to »moderno mučil-nico« iz oči v oči!

V dopoldanskih urah

Uradne ure v uredništvih velikih listov so kakor narobe svet, kakor na glavo postavljen življenski red. Pregovor »Rana ura — zlata ura« se — v kričečem nasprotju s čiščenjem jutranjih ur drugod — tu dosledno ignorira. Težišče uredniškega dela se nagiba v popol-danske in nočne ure. Dopoldanske ure, koli-kor jih je, so takorekoč šele nekakšna pripra-va, nekakšna ouvertura v mogočno simfonijo vsakdanjega dela...

Mihael Bobek.

astanovitelj in prvi upravnik »Slovenca« podru-žnice v Mariboru. Vodil jo je polnih šest let.

Ura je osem — uredništvo spi...

Temeljito se ureže, ki v zgodnji jutranji uri ves buden prisopiha v III. nadstropje ti-skarne, hoteč dobiti to ali ono važno informa-cijo ali obiskati tega ali onega urednika. Za-man blodi po hodnikih sem in tja, trka na duri, išče, kliče, prisluškuje... Uredništvo je ob tej uri, ko je drugod življenje že v mrzlič-

Jožef Košček,

šef propagandnega oddelka »Slovenca« in urednik »Domoljuba«.

nem teku, še vedno pogreznjeno v blaženi ju-tranji sen. Le v enakomernem ritmu ropotajo-čih strojev iz bližnje stavnice zasliši, da se nekje na dnu že drami, že giblje kolesje or-jaškega mehanizma, ki je nerazdružljivo zve-zan s spečim središčem: uredništvom.

Vzmet se sproži...

Prvi znak življenja dahne zapuščenim uredniškim prostorom ob 9 poosebljena toč-nost in disciplina uredništva: gospod tajnik. On je — bi dejal — nekakšen mojster-mehanik, ki vzmet uredniškega aparata sproži in ga spravi v pogon, nekakšen cerkovnik-ceremo-nijer, ki se povzpne v stolp uro navijati in s slovesnim pritkavanjem zvonov oznaniti zače-tek dela... Dobršen kos truda in skrbi visi ob tej uri zgolj na njegovih ramah; sluga že preži nanj z raportom in kopo rokopisov, ki jih mora razdeliti po resorih, pismošča ga obsuje z jutranjo pošto, prve stranke prihajajo s svo-jimi urgencami in željami, brzojavke začno de-ževati, telefonski zvonec št. 20-50 začne ne-usmiljeno brniti... vse naenkrat navali nanj, da siromak dostikrat ne ve, kje se ga glava drži. Deset rok in deset glav bi moral gospod Tajni včasih imeti, da bi hkratu opravil vse...

Gospod Glavni prihaja...

Takoj za njim pa se približuje s strogo umerjenimi in diskretno vase pogreznjenimi koraki drobna, mladostna postava gospoda glavnega urednika dr. A h c i n a. Ostra gubica na njegovem čelu ti daje v vednost, da se v njegovi glavi spet nekaj resnega in važnega

glave nad najnovejšimi političnimi zapletljajmi, gospoda Domača pa pregledujeta ogromen kup rokopisov z dežele. Vsak večji list ima namreč tudi po deželi razporedeno svojo mrežo, v katero lovi dneve novice in vesti. Gospodje, ki pomagajo v to »mrežo« lovit, se imenujejo dopisniki. Oni obveščajo list pisмено o vseh važnejših dogodkih iz njihovega kraja, n. pr. o smrti zaslužnega moža, o prosvetnih in kulturnih prireditvah, o raznih nesrečah, pobožnih, požarih, povodnjah, uimah itd. V posebno nujnih slučajih se dopisniki poslužijo telefona.

Od dogodka na deželi do tiskanega poročila.

Nekje na deželi se n. pr. pozno zvečer zgodi strašen zločin: premišljen umor ali roparski uboj. Več oseb mrtvih, zapuščena hiša izropana do zadnjega belca... Da more »Slovenec« to krvavo senzacijo (in senzacija so ljudje dandanes tako željni!) servirati svojim naročnikom že naslednji dan, pa ne more čakati pismenega poročila, ki bi ga prejel po pošti šele prihodnjega dne. Dopisniki imajo za take izredne slučaje navodila, da obvestijo list o dogodku po prvem bližnjem telefonu. Strojepisec prepiše poročilo na stroj, urednik domače rubrike ga prečita, meter ga izroči stavcu, korektor korigira oddis — in uro ali dve nato je poročilo že tiskano v listu...

Atentat?

Ampak — mimogrede povedano: s temi dopisniki je križ! Ko bi gospodje vsaj enkrat videli obupani obraz urednika za domačo rubriko, kadar čita kakšen posebno »originalen« in z mastnimi očvirki-napakami zabeljen rokopis! Prav gotovo bi potem imeli usmiljenje z njim in si kupili Breznikovo slovnico ter se temeljito naučili slovenskega jezika...

»Saprami nazaj.« je baš večkrat grozno zažobantil sicer tako mirni in dobrodušni gospod Domači, ki mu je slovenski jezik drag nad vse, »saprami nazaj, ali res nihče več slovensko ne zna!« In je lopnil po dopisu, ki je pred njim na mizi ležal, »slovnico in pravopisno ves zmalčien in ubog, s tako sveto ogorčenostjo, da je njegov kolega ves prestrašen in bled iz sosedne sobe planil: »Za božjo, kaj pa je? Ali je kdo bombo vrgel?« — — —

Reporter

Ampak zdajle pozor! Tek! tek! tek! — jo nekdo z gibkimi kotaki drobni po stopnicah navzgor...

Kdo je to? Sluga, ki ta hip baš na hodniku stoji in žepno uro najviš, prislunke in malomarno zabrunda: »Aha, gre pa že spet kakšen fantek Kotičkovega strička obiskat...«

Pa se mož temeljito moti. Nihče ne prihaja v tej uri Kotičkovega strička obiskat... Oni, ki jo po stopnicah z drobnimi koraki reže, res ni noben velikan ali trebušnik, ampak fantek pa tudi ni več. Saj ima že brke pod nosom, prosim vas, in cigareto v ustih — holaj, tako vam rečem, ljudje božji: to ne more biti nihče drugi kot velevažna oseba gospoda reporterja!

In je v resnici on — kolega reporter, po telesu res bolj šibek in droban, po duhu in vrlinah svojega reporterskega peresa pa velikan. Vse obvlada s svojim prožnim znanjem in spominom, vse ukroji s svojim nabrušenim jezikom, vse izvoha s svojim dresiranim nosom, nič ne uide njegovemu tankemu sluhu, njegovim bistrim očem, vse si upa napisati, kar kdo le hoče od njega: od izbrušenega političnega uvodnika mimo dnevnice senzacije do bojevitiga polemičnega članka — in še kaj. Njemu je časnikarstvo takorekoč že v krvi. Gorje mu, kogar on na svoje krvoločno pero natakne!

Prva njegova pot je v sobo urednika za domačo rubriko. Tam se med njim in gospodom Domačim razvije tale lakonični pogovor:

On (z važnim poudarkom): »Pozdravljeni! Domači (kakor senčnik nad svetiljko sklopljen nad pisanjem): »Bog živi!«

On (parkrat nemirno premeri sobo, potem pa iz poduhovljenega molka mnogo obetajoče zakašlja): »Hm!«

Domači (ga arepo ošine izpod oči): »No, je kaj novega?«

On: »En fejšt slager imam že!«

Domači (ravnodušno): »...?«

On: »Avto je treščil v tramvaj...«

Domači (omalovažujoče): »No, in...?«

On (zmagoslavno): »... odletelo mu je kolo!«

Domači (zazdeha): »Je to vse? Nič posebnega!«

On (se ponosno vzravna): »Potem imam še material za lepo socialno sličico...«

Domači (se za hip izluči iz svoje brezbriznosti): »To se pa že lepše sliši. Ampak dobro napravite!«

On (samozavestno): »Veste, da bom!«

Domači (grebe po spominu): »Ja, pa kaj sem še hotel reči...? — Kaj pa umetniška razstava?«

On: »Brez skrbi! Imam kritično poročilce že v glavi...«

Domači: »... ampak na papirju še ne!«

On (se ne da ugnati): »Potem imam še ene par notički...«

Domači: »No, upajmo, da boste do noči že kaj zmazali skup...«

On: »Čez pol urice dobite vse!«

Domači: »Pa na občinsko sejo ne pozabite jutri in na protestno zborovanje Društva deložancev in na predavanje dr. Gofljača zvečer in na intervju z jubilantom Sivohradnikom in... in...«

On (hrabro izboči prsi): »Bomo že naredili! Saj imam že ves material zbran. Pozdravljeni!«

Domači (očetoško dobrohotno): »Pa srečno razjzo, no!«

In šviga potem kakor mišji repek zdaj sem zdaj tja, iz sobe v sobo, od telefona do telefona, od rešilne postaje do bolnišnice, od socialnega urada do Borze dela, od mestnih odgospodskih zaporov do policije — povsod ga je dovolj, vseprek brska, stika in poizveduje: »Imate kaj zame?« — — —

Informirati čitatelje o vsem, kar se v Ljubljani dan za dnem novega, važnega in zanimivega zgodi — to je naloga reporterja. Reporterja je bistveni del časopisa.

V sobi pisalnih strojev

Tako natovorjen z najrazličnejšimi informacijami privihra kakor kraska burja v sobo, kjer že zgovorno ropočejo pisalni stroji »Remingtons«, »Triumph« in »Underwoods«, kakor da se kregajo ali polemizirajo med seboj... Pri prvem tipka g. Gospodarski s suhoparnimi milijonskimi številkami opremljene članke s takšno lahkoto in prožnostjo, kakor da bi humoreske in dovpite stresal... na drug stroj piše urednik »Mladega Slovenca« in rezervni »Slovenec« reporter (njegova specialiteta: izmišljene senzacije, zafrkljive kzerije, genljive socialne slike, opisi pogrebov, apeli na solze etc.) svoj novi »Oprostite, ampak...«, pri tretjem pa sportni referent dikтира gospodični strojepiski svoj umotvor: senzacionalni sportni »berih« o razburiljivi tekmi med ljubima rivaloma Zogobre: Nogobre. (Mimogrede povedano: Sportni in Mladinski se zaradi tega nesrečnega sporta, ki je prvemu alfa in omega življenja, drugemu pa kult bratralne sile — gledata kakor pes in mačka...)

»Aha, proč od stroja! Zdaj bom pisal jaz!« mogočno zraste do stropa reporterjeva postavica in hlastno potegne šop počekanih papirjev iz žepa.

In res ne kaže drugega: ubogati ga je treba, samozvestnega kolega reporterja, ubogati, kajti so njegove reči pač zmerom najvažnejše in tudi pri gospodu Domačemu imajo prednost...

»Aha, fant, bova tipkala!« kaj nato pokroviteljsko oblastno zagrmí nad arhivarjem, ki s kopo časopisov in revij pod pazduho impozantno stopi v sobo in ki poleg drugega dela tudi važne posle strojepisca opravlja. In tipkati vam Strojepisni zna! Je takorekoč neprekosljiv virtuozi na svojem »Remingtonu«. Razne senzacije in vesti, ki mu jih reporter na ušesa dikтира, mu kar skačejo izpod gibkih prstov na papir... In kar je glavno, izborni vam je podkovan v slovenščini. Niti oddaleč se ne da primerjati z ono famozno gospodično, ki je nekoč po diktiertenem »plehaku občutek« — »plehnat občutek« in namesto »sem se informiral« — »sem se uniformiral« z najresnejšim obrazom na svetu napisala...

Za prvim poročilom, ki ga reporter zdikтира, sledi drugo, na pr: karambol med aeroplanom in avtomobilom; potem tretje: požar v mestnem rezervoarju; potem četrto: beraču Lačenpergarja ukradena klobasa — in še mnogo, mnogo tega... Poučnega in zabavnega. Zalostnega in veselega.

In ga sredi najnujnejšega dela nenadoma pokliče telefon:

»Halo, tukaj rešilna postaja! Še nekaj imamo za vas: pretep v Oštarijski ulici. Izzičaj in pretepač Orkaluj jo je dobil s korobačem po glavi, da se je razletel na dvoje...«

Reporter (ves v svojem elementu): Kaaaj? Razletel se je? Interesanten slučaj!

Rešilna postaja: »... namreč korobač, ne pretepač!«

»A tako!«

In mora ubogi reporter pustiti začeto delo in dirkati na vso sapo na kraj nesreče, da s strokovnjaškim očesom ugotovi dejanski položaj...

In ko ima slednji vsa poročila natipkana, jih triumfalno izroči gospodu Domačemu v nadaljnje obratovanje.

V uredniški stavnici

Stavnica je važen sestavni del uredništva. Brez nje bi bilo delo uredniškega aparata — takorekoč vsebina brez ograj, slika brez okvirja, ptica brez peroti... Ona šele da s svojimi tehničnimi vragolijami — kočno obliko in izraz, življenjsko silo in pomen plodovom uredniškega duha. Dobrišen kos uredniškega življenja se nagiba čez njen prag. Zato bi bilo krivično, če bi kar tako, brez prijaznega pogleda in brez prijateljske besede mimo nje šli. Klobuk do tal pred stavnico!

Dolga vrsta jeklenih pošasti-strojev nam s trdimi zobni-tipkami rezko zaškrta naproti. Za njimi sedijo postave, ki pritisikajo na tipke kakor na klavir — pa jim samo kovinsko enozvočno in monotono izpod prstov poje.

To so strojni stavci. Krivuljaste črke uredniških rokopisov pretvarjajo na strojih v gladko zravnanne svinčene črke-vrste. Kakor srebrnike jih čarajo iz temnega osrčja mehanizma v beli dan... A kakor je njihovo delo zanimivo in uvaževano povsod, zavidanja vredno ni! Takole dan za dnem, večer za večerom, noč za nočjo v zadušljivi stavnici sedeti in vrtati z očmi po hieroglifih rokopisov (oprostite, saj že popravljam: med rokopisi so seveda tudi častne izjeme!) pač ni noben užitek. In plin in svinčeni prah, ki ga vdihavajo vase, sta tudi vse prej kot zdravični balzam za njihova pljuča in grla... Poleti se namesto v vodi — kopljejo v znoju, pozimi pa so njihova razgreta telesa stalno izpostavljena prehladu. Kratkotomalo: trdo in pošteno je zaslužen kruhek, ki jim ga režejo delodajalci!

Strojni stavci, zastopniki črne umetnosti, so železna opora uredništva, so tista tvorna sila uredniškega aparata, ki mu daje impulz in pogon. Uredništvo je v tem orjaškem organizmu — možganski centrum, strojni stavci so mu — srce-gibalno, njihovi stroji pa — pljuča, skozi katera zadira »Slovenec« v svet.

Ampak pojdemo dalje!

Tam v kotu je miza, nakopičena z rokopisi in krtačnimi odtiski. Prestol mojstra faktorja...

Ura bije 5.

Drsajoči koraki na hodniku. Vrata v stavnico se s preglušajočim trusem odpro in noter prilomasti — medved? Ne! — G. Domači št. 2 s šopom rokopisov v rokah. Na pol za šalo, na pol zares mogočno zagrmí v pozdrav: »Bog živi pošteno rokodelstvo!« in slovesno izroči faktorju vsekrizem počekane in z rdečim svinčnikom zaznamovane liste. Faktor z večšim očesom premotri vrsto strojev kakor general svojo struno četo — in že vidi: tam nekje v zadnji vrsti je stroj, ki je že vse pozobal, vse prebavil... In brž steče tja in vrže nenasitnemu požeruhu nove hrane!... In ima zdaj stavca, ki je stroja zvest čuvar, spet dela v izobilju: rokopis za

rokopisom premišljeno in skrbno vtika zobajočemu lakotniku v zrela...

Tako prihajajo po vrsti vsak dan: Domači št. 1, Domači št. 2. Glavni. Uvodni. Kulturni. Poučni. Zabavni. Gospodarski... Vsi nosijo šope rokopisov v roki. Vsi zagotavljajo faktorju, da se za stavek strašno mudi, kajti ura lomljenja je blizu... Faktor pa seveda čarati ne zna.

Večerni in nočni telefoni

Ob 6 pa se začne diktatura telefonskih zvocev. Kakor za stavo dirkata telefonista iz celice v celico, si natikata slušalke na ušesa in stenografirata, stenografirata...

Na vrsti je najprej »sprejemanje« Maribor. Tam ima »Slovenec« svojo največjo podružnico. Šef te podružnice, dr. Vatovec, je urednik, reporter in telefonist v eni osebi. Vsak dan znova obstuje uredništvo s takšno ploho novic, da se g. Domači kar načuditi ne more, kje vse to stakne...

Telefonist dikтира stenografirano poročilo strojepiski, strojepiska izroči natipkano poročilo g. Domačemu, g. Domači ga bere, črta, popravlja, se jezi, ponese v stavnico — vse gre znova isto pot...

A nad vsem bdi noč in dan strogo oko državnega cenzorja z rdečim svinčnikom v rokah...

Potem pa pride ono, kar docela zaposli gg. Politične: politične vesti iz Zagreba in Belgrada in nazadnje — ob pol 12 ponoči — poslednje zunanje-politične vesti z Dunaja. Ko jih Poli-

Ivan Rakovec:

Uprava „Slovenca“ nekdanj in sedaj

Jeseni leta 1903 je odločil magr. Zupan-čič predsedstvo KTD, obenem z njim pa tudi društveni tajnik, prelat dr. Lesar, svojo funkcijo. Na čelo društva je stopil stolni kanonik, šef-urednik A. Kalan, za tajnika pa je bil izvoljen tedaj stolni vikar L. Smolnikar. Ta dva gospoda sta prevzela nelahko nalogo reorganizacije uredništva in uprave »Slovenca« kakor tudi ostalih naših časopisov. V uredništvo »Slovenca« so povabili dr. E. Lampeta in Ivana Štefeta, ki sta bila dotlej samo soizrednika pri listu, in Franceta Kremžarja, ki se mu tedaj niti sanjalo ni, da se pripravlja za časnikarsko službo na Goriskem, ki jo je opravljal do vojne. Ko je prišel ob prevratu od vojakov, se je vrnil k »Slovencu«. Z upravo sva se pa jela baviti z gospodom tajnikom Smolnikarjem. Potovala sva v Celovec, Gradec in na Dunaj, da sva pri upravah ondotnih velikih časopisov študirala razne sisteme in naprave. Po povratku v domovino sva pričela s podrobnimi pripravami, oprema, tiskovine itd., z novim letom 1904 je pa prišel na vsej črti delovati novi aparat. Kot nova pisarniška moč je vstopil takoj spočetka pokojni Ivan Lohboda, dotedanji uslužbenec Kalol. knjigarne, mož izrednega spomuna, ekspedicijska dela pri »Slovencu« pa je prevzela gospa Franja Štefe, dočim sta gdni Bohinčevi oskrbovali lista »Domoljub« in »Bogoljub«. Službo sluga je prevzel Josip Grošelj.

Številni naročniki so naraščalo od meseca do meseca, dvigati se je pričel dotlej neznačni oglašni del, radi česar je delo tako naraščalo, da smo morali nastavitve nove moči. Poleti leta 1905 je vstopil v službo g. Rado Debevec, gojenec Mahrovega zavoda, začetkom leta 1906 gdni Ivanka Petričeva in Julija Prosenčeva, za njima pa gdni Roza Knafele, ki se je po nekaj letih omožila v Zagreb, in Julija Serše, ki so deloma izvrševale pisarniška, deloma pa ekspedicijska dela.

Dosedanji upravniški prostori so postali pretesni, čeravno smo za upravo že davno okupirali polovico prvega nadstropja, in preseleli smo del uprave v prvo nadstropje dvočrtnega trakta, kjer sta dotlej stanovala gg. katehet Mlakar, oziroma prof. dr. A. Karlin, v prostoru, v kolikor jih ni zasedlo uredništvo »Slovenca«. Na novo smo sedaj mogli sprejeti v službo g. Franca Petrovca, ki pa si je že po enem letu izbral drug poklic, ter gdni Ivanko Znidaršič in Gabr. Balant. V isti dobi je bil sprejet za drugega slugo Matevž Logar.

Med tem časom se je pa že dvigala nova palača Jugoslovanske tiskarne in ko se je uprava jeseni 1908 preselila v nove prostore, je mogla dati mesto g. tiskarniskemu uredniku Mirku Spanu za računska in knjigovodska dela ter korespondenco, in g. Jos. Hrenu, ki je nadomestil odišlega g. Petrovca in se pozneje posvetil duhov, poklicu. Nasledoval mu je g. O. Schiller. Skoraj istodobno smo sprejeli gdno Antonijo Cerar in s tem docela popolnili upravni in ekspedicijski aparat.

Krog naročnikov se je medtem pri vseh listih tako pomnožil, da smo se morali ozreti po večji adresirni napravi. Nabavili smo takrat najmodernejšo Success-stroje, ki so nam znatno zmanjšali nabavne stroške za »Slovenec« naslovni material in ki jih je šele po dolgi 15 letni rabi nadomestila sedanja Adrema-naprava, ki tiska naslove za vse tri časopise.

V letu 1912 je prevzel službo upravnika in posebno evidenco »Slovenčevih« naročnikov g. Franc Ferderber, »Domoljubovih« pa g. Franjo Šteff, ki pa je žal moral že sredi svetovne vojne k vojakom in je umrl radi dobljene rane poleti 1918. Kot korespondentinja in upraviteljica je vstopila ob novem letu 1913 gdna Minka Španova, začetkom svetovne vojne pa g. Franc Hraščnik, sedanji vodja podružnice na Miklošičevi cesti, in gdna Minka Repnikova, ki je stregla strankam in vodila »Bogoljubovo« kartoteko do svoje poroke v letu 1929. V letu 1910 je umrla gdna Emilija Lapajne po zelo mučni bolezni, dne 28. avgusta 1919 pa po daljši bolezni gdna Amalija Bohinec, katere 25 letniško službovanja smo slovesno praznovali v maju 1914 pri božjepotni cerkvi v Crngrobu. V tej dobi je bila v naši službi tudi gdna Franja Svetlinova, ki je do svoje prerane smrti vestno vršila svojo nalogo.

tični do dobra izbrusijo in opremijo z učinkovitimi bombnimi naslovi, jih izročijo mogočnemu g. meterju, ki je po odhodu faktorja takorekoč najvažnejša osebnost v stavnici. Ze njegova orjaška postava ti zbija strah in respekt, kaj šele njegova spretnost in iznajdljivost pri lomljenju, in ta njegova terminologija! »Slogar«, »najsipolig«, »svajšpoltig«... Kako strašno učeno in imenitno se to sliši!

Prva izdaja »Slovenca« je končana!

Zlomljene strani romajo v stereotipijo in odondod — vltite v upognjene svinčene plošče — do poslednje postaje: k rotacijskemu stroju. Rotacijski stroj, čudo vseh tehničnih čud, se zdrami, zabrni — in gosta ploha natisnjenih izvodov že dežuje iz njega... Prva izdaja »Slovenca« je končana!

Kolporterji, ki že pol ure in več prežijo v veži, pograbijo vsak svoj šop tiskanih izvodov in se kakor maratonski tekači razkrope po mestu. Tiskarniški avto pa oddrda na kolodvor, da dohiti polnočni vlak, ki jutraj preplavi s »Slovencem« vso štajersko deželo.

Druga izdaja »Slovenca« sledi, ko se polnoč že močno in spočetje novega jutra nagne...

Tako nam stroji dan za dnem brnijo svoje enozvočno pesem, včasih svetlo, včasih mrko, tako gre ritem časa v večnem krogotoku mimo nas.

Po odhodu g. tajnika L. Smolnikarja na novo službeno mesto je po daljšem interregnu prevzel to mesto tedanji stolni vikar in »Domoljubov« urednik g. Fran Zabret, ki je s svojimi bogatimi izkušnjami globoko posegel v uredniški in upravniški stroj in uresničil mnogo lepih načrtov. Žal je moral tudi ta gospod na drugo službeno mesto.

Gdni M. Hribar in E. Zirkelbach sta vstopila v letu 1916, oziroma 1917; več let je službovala pri »Slovencu« tudi gdna Albina Kesslerjeva, Anica Zaletel, Ivanka Namutova, Regina Tomažič, M. Kalan ter g. Ivan Martelane in še nekaj drugih gospodov in gospodičen s krajšo dobo. Dobro leto pozneje je vstopil g. Josip Rutar, ki mu je poverjeno nadzorstvo v ekspediciji in delo s kolporterji. V zadnjih letih so prišle v upravo gdne F. Arhar, A. Ravnikar in Sief. Primčeva, v oglašni oddelek pa gdna A. Kolmanova.

Do pred par leti je zvožil skoraj vsega »Slovenca« na pošto z ročnim vozičkom Ljube Markovič, v zadnjem času pa mu izdatno pomaga šofer in ekspeditor Jos. Trtnik s trikolosnim avtomobilom.

V novejši dobi je ustanovil »Slovenec« svoj propagandni oddelek, ki mu načeluje »Domoljubov« urednik g. Jože Košček in sta mu poleg g. Fr. Straha pridelniki še gdni A. Zalarjeva in Greti Trtnikova, in pa oglašno-propagandni oddelek pod vodstvom g. Ivana Podbevška.

Knjigovodski posel »Slovenčeve« uprave vodi s priznano spretnostjo g. Ignacij Brandsteter.

V zadnjih letih je dobil »Slovenec« pomočnika v »Slovenskem listu«, ki je izhajal ob ponedeljkih in ki se je pred dvema letoma prekrstil v »Ponedeljski Slovenec«. Ta list upravlja in obenem vodi statistiko kolportarje gdna Novakova, ki menjaže z gdno Marega oskrbuje tudi službo pri hišni telefonski centrali.

Pri nočnem ekspedicijskem poslu je točasno v službi redno petero moških moči pod Nanutova, Regina Tomažič, M. Kalpa dve moški in ena ženska moč.

Prezreti ne smemo tudi naših pridnih inkasantov g. Iv. Susteršiča in g. Osterčeve ter vestnih dostavljancev »Slovenca«, 31 po številu, med katerimi se odlikujeta po svoji 30 letni vestni službi Ivanka Mohar in Margareta Starina, in pa naše Anke in Urške, ki skoraj polovico svojega življenja skrbita za red in snago pri upravi.

K sklepu naj še omenim naše podružnice po deželi. Vsem prednjači najstarejša podružnica mariborska, ki je po zaslugi prvega vodje g. Mih. Bobeka in sedanjega upravnika g. dr. Fr. Vatoveca dosegla v primeroma kratki dobi naravnost krasne uspehe. Podružnico celjsko vodi sedaj g. A. Kuhar, ono na Jesenicah gdna Tončka Savinškova; po sle novomeške podružnice vodi gdna A. Čehova, trboveljske g. Jordan, ptujske pa g. Osenjak.

IZDELUJEJO SE NAJNOVEJŠI MODELI OTROŠKIH IN IGRAČNIH VOZIČKOV, TRICIKLI, RAZNA NOVEJŠA DVOKOLESA, ŠIVALNI STROJI IN MOTORJI. VELIKA IZBIRA. — Najnižje cene. — Ceniki franco.

Tribuna F.B.L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 191

Cenjenemu občinstvu se priporoča saditev grobov in družinskih grobnic ter celoletno oskrbovanje. Imamo v zalogi visoke in nizke vrtnice različnih vrst, kakor tudi lavorje in druge rastline.

Pavel Simenc, pokopališki vrtnar Sv. Križ-Ljubljana. Telefon 27-89

Cvetličarna Sv. Petra c. 33. Telefon 26-54

Velika zaloga svežega cvetja, kakor tudi drugih rastlin, šopkov, vencev, in različnih aranžmajev.

MLADI SLOVENE

Zdravko Oevirk:

Kdo pojde?

Kdo pojde nocoj
polovat z menoj
v mesečini —

da bo slišal šepet,
skrivnostno zajet
v tišini,

da bo čutil skrivnost,
ki noči je gost,
kjer snuje,

da bo v vsemirju sveta
zasledil Boga,
kjer domuje.

Venceslav Winkler:

Zgodba o pastirju

Najprej je bil Bog, potem gora in planina in pastir, gospod se je pa rodil šele nazadnje, ko je bilo že vse pripravljeno zanj. Kaj bi gospod — dete neobgleno — na tem svetu že takrat, ko še ni bilo mehkih pernec in lepih hiš!

Ko se je pa pastir rodil, mu je Bog odde-lil zemljo in mu rekel:

»Te planine so tvoje, ta drobnica, ta gozd in gora in gorski potok in planina nad teboj.«

Pastir se je lepo zahvalil, kakor se spodo-bi, šel na svojo zemljo in pasel drobnico dolgo vrsto let. Bil je zadovoljen in srečen. Nad njim je gorelo prosto nebo, zemlja okoli njega je cvetela, sploh je bilo takrat dobro.

Potem se je zgodilo, kar je vsem znano.

Deset let, še več, se ni upal nihče v pla-nino. Pastir je živel v miru in ga ni briga dolinski svet. Takrat se je pa že rodil v dolini gospod. To je bil posebne sorte človek, tak z mehko kožo in lepo obleko. Pa strašansko ra-doveden je bil ta človek. Večkrat je z muko preplezal skale in rekel:

»Tukaj je lepo, to je moja planina.«

Pastir se je začudil, ko je slišal take be-sede, rekel pa ni nič.

Gospod je pa postajal zmerom bolj učen.

Naenkrat se je spomnil:

»Ta drobnica je moja. Že od nekdaj je moja.«

Pastir se je moral udati.

Potem so prišli drvarji. Zarili so se v gozd in začeli sekati najlepša drevesa.

»To je vse moje!« je rekel gospod.

Tako je bilo.

Potem se je pastir umaknil v goro. Samo tri revne kozice je še pasel. Ko pa je nekoč brskal med kamenjem, je našel zlato pa sre-bro. Vesel je je pobral in nesel gospodu.

»Tudi to je moje,« je rekel malomarno gospod. »To se vendar samo ob sebi razume.«

Ob gorskem potoku so napravili žage.

Tako se je zgodilo, da je ostalo pastirju samo še nebo.

Sčasoma so ga pregnali še z vrha gore.

Tam zadaj, kjer so bili prepadi, tam se je ustavil. Niti besedice ni znil.

Na vrhu gore so postavili izletniško kočo.

Kaj ni to lepa zgodba, ljubi moji? Bog ve, kolikokrat sem jo že slišal, a prav do konca nikoli. Saj s takim pastirjem se res ne more nič posebnega zgoditi. Le to še pomnim, da je imel boter Cvirn zmeraj pipo v ustih, kadar jo je pripovedoval in da se je na koncu glo-boko oddahnil:

»Da, da, vidiš, tako je na svetu!«

Zakaj pa ne?

Janezek je imel nesrečno navado, da je ngovarjal mami in očetu, če sta mu kakšno reč prepovedala, vedno z enim in istimi be-sedami: »Zakaj pa ne?«

Ce je očka dejal: »Janezek, tako majhni dečki ne smejo segati odraslim osebam v be-sedo,« je Janezek brezskrbno pristavil: »Za-kaj pa ne?«

Ce je mama dejala: »Janezek, kadar je človek vroč in poten, ne sme piti mrzle vode,« je Janezek takoj zablebetal: »Zakaj pa ne?« Bilo je nekega dne pozimi. Vaški bajer se je kar čez noč odel z gladkim, kristalno svetlim ledom. Ker pa mrz se ni bil tako hud, je bila ledena skorja še zelo tanka in rahla.

Janezku ni dala žilica miru toliko časa, dokler se ni zmuznil z drsalkami pod pa-zduho iz hiše in jo mahnil proti bajerju. Toda motil se je fantič, ko je mislil, da ga pri tem nihče ne opazuje. Oče je zaslu-til ne-srečo in se neopaženo splazil za njim...

Janezek si je ročno nataknil drsalke na noge in veselo stopil na led.

Ves prestrašen je prihitel oče za njim in zaklical s svarečim glasom:

»Janezek, ali mi ne greš hitro z leda!

Lahkomiselni fant, ali ne vidiš, kako tenak je še led? Zdaj vendar še ni čas za drsanje!

Janezek se je obrnil in svojeglavno od-govoril: »Zakaj pa ne?«

Komaj pa je te besede dobro izustil, že je pod njegovimi nogami nekaj rezko zahre-sčalo. Led se je udril...

Janezek je zakričal, da je šlo skozi mozeg in se hotel rešiti z naglim skokom na breg. Toda bilo je že prepozno: razpoka v ledu ga je potegnila vase — in Janezek bi bil utonil, da ni tedaj planil oče k njemu in ga z ve-likim naporom in nevarnostjo za lastno živ-ljenje zvlekel iz vode.

Snažna muca

Bila je deklica, ki se ni hotela nikoli pošteno umiti. Raje je hodila umazana okrog.

Kadar je jutraj vstala in jo je mama odvedla k umivalniku, se je emrgala na ves glas. In ko je mama potegnila z mokro bri-sačo čez njen obraz, se je držala tako obupno, kakor da jo kdo iz kože dere...

Nekega dne se je zopet na vsa usta drla in se ni hotela umiti. Mama jo je prišla za roko in jo odvedla v kamričo, kjer je na stolu čepela muca. Pravkar se je bila pre-dramila iz lepih sanj in se z jezičkom skrbno lizala po gobčku, po tačicah in po vsem te-le-su. In kjerkoli je bila njena dlaka razmr-sena, si jo je lepo pogladila s tačico.

»Ali vidiš,« je dejala mama, »kako snažna je muca? Ko zleze s svojega ležiš-a, se umije. Najmanjše nesnage ne trpi na sebi. Sramuj se pred njo! Muca je žival, pa tako pazi na snago, ti si pa človeško bitje, pa se tako vode bojiš. Najrajši bi umazana kakor dimnikar hodila okoli...«

In je zanikrno hčerko res postalo sram, ko je videla, kako skrbno si muca snaži telo. To je bolj zaleglo kakor vse materine kara-joče besede in njena šiba. Poslej je kar tek-movala z mucjo, kdo od njiju bo bolj spreten in marljiv pri umivanju...

ZA BISTRE GLAVE

Zgodbica brez besed

Rešitev:

Spinača, pravijo, je zdrava za otroke. Teta Mina jo zato pridno kuha malemu Tončku vsak dan. Tonček pa je spinače že do grla sit. Nevšečno je pogledal teto Mino, ki mu jo je pravkar zopet prinesla velik krožnik...

Hrabro se upira in stiska usta skupaj, pa vse nič ne pomaga; teta Mina je močnejša od njega. S silo mu tlači neljubo jedačo v usta...

»Le počakajte!« si na tihem misli mali nepridi-prav. In namesto da bi spinačo v svoj želodež po-spravil, jo cbrdri v ustih...

»Ph!« nenadoma napne lička — in kakor da je eksplodirala bomba, se vsuje prestrašeni teti Mini v obraz vsa spinača, ki jo je malemu nepridipravu v usta stlačila...

Nekaj drugih rešitev

M. N. v Novem meetu:

Mama sili otročička:
usta svoja naj odpre;
dala mu ne bode cvička,
mlečno kašo naj pojé!

Proč se obrne, grdo gleda
fantek — kaša ni mu všeč.
Mama od jeze vsa je bleda,
potrpljenja nima več.

Siloma ga k sebi stiska,
žoka kašo v usta mu;
fantku v grlu se zapiska —
mama še ne da miru.

Vsaka sila se maščuje.
Mami slabo se godi:
fantek kako ven izpljuje,
ji obleko pogrdi...

Mira Bizilj, učenka (?) razreda v Ljub-ljani, Pred škofijo 14:

Mlečno kašo polno skledo
ekuha mamica za Brečo.
Breda pratek vtakne v usta:
»Raje naj jo muc pohrusta!«

»Breda moja, le še malo
sladke kaše je ostalo —
ah, kako diši, diši...
Enkrat ustka še odprile!

Bredici pa je zadosti
teh dobrot je in teh sladkosti;
en, dva, tri! — in kašo vso
pljuskuje, joyme, v mamico...

Janez Ovsec, učenec (?) razreda v Ljub-ljani:

Mamica je vzela malega Petrčka v naročje in ga začela pitati.

Ker ni hotel papati, mu je začela mama lepo prigovarjati.

Toda mali Petrček se ni zmenil za njen opo-min. Mama ga je tedaj grdo prišla za glavo in ga pitala.

Ker pa mu je preveč napolnila usta, je vse zopet bruhal nazaj v mamico...

Pri nas imamo tudi takega Petrčka.

Za nagrado je bila izrečana M. G. v Novem mestu. Dobi knjigo »Mala trojka«.

Razen teh treh so napisali k slikam zanimivo besedilo še ti-le: Marjan Koželj, Helena Požlep, Izo Jovan, Franc Strniša, Marija Vesel, Zvonko Kroflič in Ludvik Kos.

Upoštevali smo samo rešitve, ki jih je Kotič-kov striček prejel do četrtka.

Navdušeni hr-bolazec

Zgodbica brez besed

1.

2.

3.

4.

Halo, otroci!

Izkušajte in napišite k tem slikam pri-merno besedilo. Najboljši spis bo nagrajen.

Rešitve pošljite najkasneje do četrtka, dne 20. oktobra, na naslov: Kotičkov striček, ured-ništvo »Slovenec«, Ljubljana.

Bog skrbi za vse

Na obronku gozda leži velik kamen. Ne-šteto ljudi je že šlo mimo njega, a nihče še ni pomislil, da je pod kamnom vse polno majhnih stanovanj in drobnih bitij.

Kdo pa domuje pod kamnom?

Dva lepo zelena martinčka, družina de-ževnic in nebroj drobnih hroščev.

Srečno in zadovoljno živijo tam. Ne po-znajo medsebojnega prepira in sovraštva. Varni so pred dežjem in viharjem in tudi pred sovražniki.

Ko zakraljuje starka zima po deželi, ode-ne kamen z mehkim snegom kakor s toplo pernico. Mali prebivalci pod kamnom se pogreznejo v globoko spanje in spijo vse dotlej, dokler jih srebrni klic pomladi spet ne prikljče na dan.

Takrat oprezno pokukajo izpod kamna in če so sončni žarki že dovolj topli, napravijo svoj prvi izlet v božji svet. Poiščejo si hrane in ko si potolažijo želodčke, zlezejo spet tiho in zadovoljno v svoj skromni domek nazaj.

In komu se imajo zahvaliti za to sreč-no, brezskrbno življenje tam spodaj?

Zahvaliti se imajo ljubemu Bogu, ki skrbi tudi za najmanjše živali pod zemljo in pod kamni.

STRIČKOV KOTIČEK

409. Dragi Kotičkov striček! Že večkrat sem Ti mislila pisati, pa saj veš, koliko je sedaj dela na polju. Doma sem v prijazni vasi Zagradec. V bližini je Boštanjski grad. Iz vasi do šole in farne cerkve v Zalnji je pol ure daleč.

Na našem vrtu imamo hruško. Sadov ima malo, ampak ti so žlahtni. Če prideš, jih dobiš košarico. Samo to Ti moram reči: nikar ne pripelji Požgan-čevega očeta s seboj. Oni bi še hruško podrli, ko so tako nerodni.

Te pozdravlja Marija Kastelic, učenka III. razreda v Zalnji.

Draga Marija! No, če si pa tako pridna de-klca, da že kakor kakšna odrasla ženska mami in očetu na polju pomagaš, potem mi pa res ne kaže drugega, kakor da Ti moram oprostiti. Zamujene-ga itak ni bilo nič. Si mi pa pisala zdaj — in stvar je v redu!

Hruške jaz močno obrajam. Posebno še takšne, ki so žlahtne kakor vaše. Ampak Te vprašam: po kaj naj hodim k vam, ko vem, da si medtem že hruške sama pohrustala? Požgančev oče tudi niso tako neumni, da bi šli prazno hruško trest. Oni se samo v kakšno polno hruško tako »nerodno« zaleti-jo, da jo poderejo — torej le nič se ne boj, vaše hruške ne bodo podrli!

Bog Te živi, vrta poljska delavka! — Kotič-kov striček.

410. Dragi Kotičkov striček! Že dolgo Ti ni-sem nič pisala. Rada bi vedela, kako se še kaj imaš. Zdaj hodim v četrti razred. Moja učnost je že zelo velika. Saj veš, koliko novega se človek v četrtem razredu nauči!

Tu na Vranskem imamo zdaj lepo. Gospod ka-plan nam je ustanovil Marijin vrtce. Učimo se peti razne lepe pesmi. Tudi igrice smo že imeli (Te-rezin Jezusček). Drugače je vse pri starem.

Srečno Te pozdravlja Tvoja Angela Luk-man, učenka IV. razreda na Vranskem.

Draga Angela! Kako se kaj imam? Tako, tako, no — kakor se pač more tako stari. Sivolasi Ko-tičkov striček na tem svetu imeti. Naduha me tare, naduha in pa revmatizem v žepu. Sem bil že nekaj-krat pri zdravniku, pa vse nič ne pomaga. Naduho, je učeno povedal gospod zdravnik, naduho imajo itak vsi takile stari ljudje, revmatizma v žepu pa on ozdraviti ne zna. Z naduho, je dejal, z naduho naj se kar lepo sprijaznim, zaradi revmatizma, je dejal, zaradi revmatizma pa naj se obrnem na pri-mer na španskega kralja ali na kufčnega drugega, ki ima cekinov ko pečka. Cekini, je dejal, cekini so najboljši zdravilo zoper revmatizem v žepu... Takele, vidiš, mi je natrobil na uho. Izvrsten zdrav-nik, kaj?

Marijin vrtce imate zdaj na Vranskem? In lepo prepevate in igrice prirejate? Saprlo, napredujete z ogromnimi koraki! Vidiš, kako je lepo, če zanesse življenjska pot na deželno moza, ki mu je blagor otrok tako pri srcu, kakor je vašemu g. kaplanu. Le glejte, neugnanke male, da mu ne boste name-sto veselja in zadovoljstva — žalosti in sivih las delale! Pa saj vem, da ve niste takšne...

Lep pozdrav vsem! — Kotičkov striček.

411. Ljubi Kotičkov striček! Ko bi Ti vedel, kako se meni dobro godi zdaj, ko grozdje zori! Vsek dan najmanj pet grozdov pozabljam. Tudi Tebe bi povabila na grozdje, pa vem, da boš imel vse polno izgovorov, samo da Ti ne bo treba priti... Pa da ne boš mislil, da samo grozdje zbijem, Ti povem, da zelo rada v šolo hodim. Najraje rišem metuljčke in cvetice. Pa mladi junaki smo, vina ne pijemo, zato pa tako radi grozdje jemo.

Pa še nekaj Ti moram povedati. Gospodična učiteljica nam vsak mesec razdeli »Lučko«. Ali Ti poznaš ta otroški list, striček? Ne veš, kako sem vesela, kadar smem zvečer same križke napisati.

Prejšnji teden, ko je luna tako lepo svetila ponoči, sem gledala z daljnogledom na luno, da bi videla Požgančevega očeta. Pa jih ni bilo nikjer. Mogoče so se preselili kam drugam?

In še nekaj bi Te rada vprašala. Ali misliš, da mi bo Miklavž kaj prinesel? Teta pravi, da sem že prevelika, pa sem stara komaj devet let.

Torej če imaš rad grozdje, pridi kmalu, dru-gače bom vsega sama pozabila!

Te lepo pozdravlja Anica Zupanc, učen-ka III. razreda v Sv. Križu pri Kostanjevici.

Draga Anica! Grozdje je moj najljubši sadež na tem svetu in jaz ne bi izgubljati niti trenutka in bi jo kar kot primahal k vam, če ne bi bila stvar takšna, da imam zdaj grozdja sam več ko dovolj. In kakšnega grozdja — mhm! Takšnega grozdja Ti še svoje žive dni nisi videla in jedla. Vsaka ja-goda je debela ko buča in sladka, da Ti popisati ne more to pero... In veš, kdo mi ga je poslal? Požgančev oče! Na luni baje raste takšno grozdje. Zdaj šele vidim, kako strašno lepo more biti Po-žgančevemu očetu tam gor! Je zdaj res v nevarno-sti ta moj kotiček, da mu jaz nekega dne »adijo-zbogom!« rečem in odfrčim na luno...

»Lučko« poznam. Je čeden otroški list to in kar zasluži, da se tako navdušujem zanj. Naj Ti kot prava božja lučka greje in razsvetljuje srce in Te vodi po najlepših stezicah življenja!

Ce Ti bo Miklavž kaj prinesel? Ja, le kaj ho-čete otroci vse od mene vedeti! Ali misliš, da sva si z Miklavžom tako dobra prijatelja, da vedno skup tičiva in si vse drug drugemu poveva? Nak, tako imenitna oseba pa le še nisem, da bi bil v Mi-klavževi družbi stalen gost! Če ga pa kdaj sre-čam, ga povprašam, kako in kaj misli s Teboj. Upam, da ga tako daleč že pregovorim, da Ti bo vsaj kakšno repo ali korenje prinesel, če že dru-gega nič...

Pozdravljena! — Kotičkov striček.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJAVNI NASLOV: GOSPOBANKA

D. D. V LJUBLJANI (MIKLOŠIČEVA CESTA 10)

TELEFON 8TEV. 2057, 2470, 2979

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik,
Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje
Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu

„SLOVENČEV“ SVETOVALEC

Naš domači zdravnik

M. D. — S. P. Sadje in železni katar? Zelo redni katarovi samih je več vrst. S tem imenom se večkrat imenujejo še druge bolezni, zato je točen odgovor na tako široko zastavljeno vprašanje nemogoč. Kolika razlika je tudi med sadjem in sadjem, celo grozdem in grozdem! Saj vemo, da je ta grozd poln kisline, drugi je brez nje in sam sladkor. Pri nekaterih oblikah železnih bolezni je vsako sadje, sveže in kuhano, škodljivo, pri drugih sadni sokovi. Grozdni sok, dobro zdrobljeno ali mehko sadje ne škoduje. So celo take oblike, ki prenašajo s pridom kisle in trde sadje. So pa tudi ljudje z zdravim železom, ki jim ne godi vsako sadje. Zato se ne dajo poslati splošna vodila. Svetujem vam samo, držite se zdravniških navedb, ki pozna vas in vaš primer bolezni, če pa se zdravite sami na lastno pest, poskušajte, a počasi, z majhnimi množinami in zelo opretno, morda najdete pravo pot!

F. A. — Lj. Ribje olje, kdaj naj se jemlje radi učinkovitosti: pred ali med jedjo ali po nji? Bistvene razlike menda ni. Svojim bolnikom naročam, da jemljejo to zdravilo, kadar jim je življenje bolj všeče. Navadno pravim: po zajtrku in po južini po eno žlico ali žličko, po razmerah bolnikov.

A. Z. — 2. Bolečine v križu in grozni kriči v trebuhu ob gotovih časih dajo misliti, da je drobje v nepravilni legi, morda je tudi kaj drugega. Brez zdravniškega pregleda je pameten nasvet nemogoč. Sicer se čudim, da se vam ljubi trpeti tako dolgo.

T. C. — G. Nos vam curi (vi pravite) točiči prerah že jeseni, če bolj pozimi, ko imate opraviti z mrzlo vodo pri pranju itd. Gospodinske rokavice iz gume vam vtegnejo že nekoliko pomagati zoper to nadlogo (v Ljubljani stane par do 50 Din, menda jih dobite tudi po drugih večjih mestih). Se bolj vam svetujem, da skrbite za tople noge, kakaj zveza med nogami in nadhom je po splošnih izkuštvih ožja in krajša kakor med rokami in nosom. Tudi je izvršba tega nasveta lažja in cenejša.

M. M. — Lj. Srčna napaka in šolska telovadba? Zdravnik vam neče več dati spričevala, da bi bil vaš otrok dovolj srčne napake oproščen obvezne telovadbe? Pameten mož je tisti moj tovariš, ki hoče vašemu otroku samo dobro. Zadeva s srčno napako je namreč taka, da je treba bolniku s srčno boleznijo izprva mirovanja in da se mora bolnik varovati najmanjšega napora, dokler ne premine srčno vnetje ali druga okvara (pretegnjenost zaradi prenapora, poškodba radi udarca ali padea itd.). Potem treba začeti, opretno in pod nadzorstvom, z gibanjem, ki naj se počasi, a stalno stopnjuje. Ko sme otrok hoditi v šolo, se mu smejo kmalu dovoliti tudi v šolski telovadbi običajne vaje. Če njegovo srce prenaša navzile napaki takšne napore brez pečenja, naj se otroku dovoli vsa šolska telovadba, ki se itak vrši pod nadzorstvom telovadnih učiteljev in učiteljic, ki pazijo, kako vplivajo naporne vaje na posameznike ali posameznice. Vse drugično ravnanje je mehekkuženje in zato otroku kvarno in sicer v dvojnem pogledu, telesnem in duševnem. V telesnem pogledu zavajajo tega, ker vsak ud in organ, ki ne dela dovolj, gine; slaboten in okvarjen organ se popravi in okrepi samo z delom, z vajo, umerjeno in stopnjevano po pameti. S pametnim in resnim vajenjem (training), s stopnjevanim gibanjem se daje mnogo srčne napake popraviti do izginjenja! V duševnem pogledu je za mladostnika po-

sebne važnosti razvoj brez hromilne zavesti, da je bolehen ali pohabljen ali sploh manj vreden kot vrstniki. Če se ta zavest vanj vsede, ne more biti več nikoli zdrav, tudi če telesno popolnoma okreva, in zavest manjvrednosti ga spravi na pota, da izenači ta resnični ali namišljeni nedostatek na načine, ki kvarijo njegovo živčno-duševno klenost, ki ga nujno spravljajo iz živčno-duševnega ravnotežja. Kako naj tak pomehkuženec živi v teh naših časih, ki niso rožnati in nimajo rožnatih zarij?

R. R. — M. Šesti križi da vas močno teži? Zdravnik vam je ugotovil začenjajoče otrpevanje žilja in priporočil mirno in zmerno življenje. Vi pa hočete še nekaj let delati, ker vaša življenjska naloga ni še končana, družina ni oskrbljena. Sprašujete me, kaj počnete, da bo volk sit in ovca cela? Takih čudežev ne znam delati niti zase. Vem, da rja prej uniči orodje ali stroj kakor delo in raba, tudi če sta naporna. Vem tudi, da priprava ali cev iz gume ohrani svojo prožnost in vporabnost zelo dolgo, ako je v rabi in delu, da pa brž zgubi prožnost, okori in poka, ako leži kaj časa nerabljen. Kako ustavite okrevanje svojega žilja? Samo s pametno rabo, samo z delom, ki je nalagate svojemu žilju. Žila je bistveno več kakor gumasta cev, žila se z delom ne obrablja, marveč krepi in obnavlja in celo popravlja, ako je okvarjena. Moder človek hodi po zlati poti sredi življenjske ceste ter se izogiba prevelikemu naporu, še bolj pa popolnemu brezdelju. Glede prehrane ravna po pameti, po potrebi in samo toliko, kolikor rabi za delo, izogiba pa se urenjanju mrtve teže, ki pomeni v vaših letih dvakrat kvarno obremenitev. Še bolj naj se varuje onega prevelikega pritiska z duševne strani, ki tlači in ovira telesno stran bolj ko stvarne škodljivosti, pretiranih skrbi! Med pretirano skrbnostjo in lahkomiselno brezskrbnostjo je tista vedra mirnost duše, ki najbolj ohranja žile in daljša življenje!

I. J. — K. Zena se vam kuja in sicer zaradi mršavosti, ki jo je sam hotel, ker ste se mu zdelo izprva predebela. Kdo naj ustreže moškim muham, pišete ogorčeno meni, kakor da sem tudi jaz sokriv vašim neveselostim. Zadeva je bržkone, tako se mi dozdeva od daleč, zavozena za vedno. Ne muhavost vašega ženina, ne vaša tolstost ali mršavost, ampak vaša neodporna ustrežljivost, ki se gotovo ni kazala samo glede rejenosti, je po moji sodbi kriva, da se vam ženin odmika. Kot mlado, neizkušeno dekle se ne morete poznati moške čudi, še manj jo uporabljati v svoje namene. Kot poznavatelj te svojati, saj spadam tudi sam mednje, vam zaupam, da je med bistvenimi lastnostmi pravega moža dober kos irme, ki se vtegne kazati kot odločnost, svojeglavost, vztrajnost ali podobno. — Kako naj se ta del moške duševnosti udeleži, če mu gre vse po volji, če dosega brez odpora vse, kar se mu ljubi? Tako izgubljajo privlačnost in čare v njegovi duši vse stvari in osebe, ki se mu nudijo brez truda, če celo ne more svoje odločne volje, strme, avtoritativne. Morda vam to duševno dejstvo bolj jasno nekateri zgledi: Sosedov kruh je boljši od domačega. Orehi s tršo lupino so slajši. Na nevarnih čerch rastejo cvetice so lepše od vseh lahko dosegljivih. Zmaga, dobljena s trdom in žrtvami, vzbuja znagovalec ponos. Ko doumete to življenjsko modrost, sporočite ženinu: Ali me hočeš tako, kakršna sem, ali pa si išči druge, ki se ti bo spreminjala kakor luna.

Z. M. — Lj. — Vinko in drugi. Kdor se skriva, ne dobi odgovora.

Kmetijski nasveti

Jesenska saditev sadnega drevja

Naši sadorejci sadijo po stari navadi sadno drevje večinoma spomladi, ko so odpravili nujnejša poljska dela. Umnost med njimi izkopljejo že jeseni ali pozimi jame, da v njih zemlja premrzne, in pripravijo vse potrebe, da gre na pomlad to delo hitreje od rok. Marsikdo se pa spomni, da mora posaditi drevje ali pa kupi drevje, ker mu ga ravno kdo poceni ponuja, šele tedaj, ko je za to že skrajni čas. Tak seveda ne more pravočasno in v redu pripraviti jame, kompostno zemljo ali gnoj in kolo, zato je primoran kar na hitro izkopati zemljo in večkrat površno posaditi drevje. Posledice takega nepravilnega ravnanja se pokažejo v nekaj letih, ko se posajena drevesca nikamor ne ganejo, oziroma se slabo razvijajo.

Večkrat spomladati ni niti časa, da bi se to delo izvršilo v redu in pravilno, ker so druga opravila na polju in v vinogradih bolj nujna in ne dopuščajo odločitve. Tako se večkrat dogodi, da že nabavljena sadna drevesca ozelenijo prej, nego pridejo v zemljo. Naravno je, da jim to ne more pomagati, in večkrat je to vzrok, da se posuše. To so nekateri razlogi, ki silijo sadorejce, da se vedno v večji meri oprijemljejo jesenske saditve drevesc.

Jesenska saditev ni nikdar tako nujna, da bi jo morali izvršiti v naglici, morda celo nepravilno, ampak si jo ohranimo za tedaj, ko smo odpravili še vsa ostala nujna jesenska opravila. Imamo torej za ujo dovolj časa in lepega vremena, da nam ni treba preveč hiteti s sadimo lahko še pozno jeseni do zime, v kolikor nam vreme dopušča. Sicer pa to delo opravljamo lahko tudi ob manj ugodnem vremenu, ki ni prikladno za druga dela.

Še eno prednost nam nudi jesenska saditev. Jeseni dobimo iz drevesnic še najlepša drevesca in vseh tistih vrst, ki si jih želimo. Medtem ko so spomladati najboljše za odprava in dobre sorte že oddane. Če pa ona drevesnica nima vseh vrst, si jih naročimo lahko v drugi, ker nas čas ne sili,

da moramo vzeti, kar nam ponujajo. Pri naročitvi sadnega drevja si moramo biti na jasem, da smo najboljše, najkrepkejšo in najbolj razvito drevesce bo najbolj uspevalo in nam v kratkem poplačalo stroške zanj. Zato tudi vsak umni sadorejce naroči samo drevesca prve vrste, četudi so ta nekoliko dražja. Tistih par dinarjev razlike v ceni mu bo drevesce morda že v drugem, gotovo pa v tretjem letu z obrestmi vred povrnilo. Torej to ni najmanjša prednost jesenske saditve.

Pred zimo posajeno drevo dobi dovolj vlage v zemlji, ki se do zime vleže okrog korenin. Te začno zgodaj spomladati črpati hrano in drevesce začne pogostejši takoj, ko nastane topla. Da bi se morda v sled suše posušilo, ni nevarnosti.

Toda tudi za jesensko saditev moramo jame čimprej pripraviti. Najbolje storimo to že poleti, predno začne jesenska opravila. Tedaj pripravimo tudi kolo, jih obzremo tam, kjer pridejo v zemljo, ali jih namočimo v raztopini močre galice, da nam prehitro ne zginejo. K jamam navzgor tudi kompost ali dobro razkrojen gnoj, da imamo ob saditvi vse pri rokah. Potem lahko mirno čakamo dobe, ko se lotimo jesenske saditve drevja.

Kmetijska vprašanja

Podsetev lucerne, S. I. K. — Dveletno lucerno, ki je na nekaterih mestih postala redka, bi hoteli podsetiti. S tem naj bi uničili plevel in izkoristili prazen prostor. — Dobra lucerna, ki je prikladna zemlji in podnebni razmeram, traja na isti njivi šest, osem in celo do deset let. Po dosedanjih izkuštvih je pri nas tako dolgotrajna francoska ali banaska lucerna, medtem ko italijanska lucerna, kar rada pozebe. Če ste sejali seme laške lucerne, tedaj vam ni ne pomaga podsetiti prazne prostore, ker bo prihodnje leto na njivi še manj lucerne. Če so pa prazni prostori nastali iz kakih drugih razlogov, tedaj jih lahko uspešno znova zasejete z dobrim semenom. V tem primeru prekopajte jeseni vsa prazna, oziroma zapleveljena mesta, da uničite plevel. Če boste spomladati opazili, da lu-

cerna na ostali njivi krepko odganja, tedaj lahko zasejete prekopana mesta z dobrim semenom banaske ali francoske lucerne. Če je pa do spomladi tudi drugod izginilo mnogo lucerne ali je ta še bolj merna za podsetev. Tako njivo je najbolje preorati redka nogo je bila pred zimo, tedaj je škoda se in jo porabiti za druge sadeže.

Presaditev starega sadnega drevja, L. P. S. — Vaš sadovnjak se vam zdi pregošč in bi ga radi zredčili a presaditvijo osem let starih jabolčnih drevesc. Vprašujete, ali bi se to izplačalo in ali bi se tako drevje še prišlo. — Tudi starejša sadna drevja se da uspešno presajati, toda pri tem je treba skrbneje postopati, da mu ne poškodujemo korenin. Tako drevo izkopajte kolikor mogoče na široko z zemljo vred, da mu ostane kolikor možno več korenin. Še prej pa pripravite široko jamo z dobro kompostno zemljo, v kateri bodo mlade korenine presajenega drevesa našle dovolj hrane. Predolge veje nekoliko skrajšajte, ker ste pri izkopavanju odstranili tudi nekaj korenin. Deblo ne sme priti globlje v zemljo, nego je prej raslo. Najbolj prikladna doba za presaditev tako starega

Pravni nasveti

Dimnik na slamanati strehi, O. J. B. Po požarno policijskem ogledu vam je županstvo naročilo, da napravite na svoji slamanati strehi dimnik ter vam zagrozilo s kaznijo, ako nalogu ne ugodite. Zanima vas, če Vas more kakšna oblast prisiliti, da napravite dimnik. — Županstvo ima v izvrševanju svoje požarne policijske dolžnosti vsekakor pravico in dolžnost, odrediti primerne ukrepe, da se odstrani nevarnost požara. Ako vam je v to svrhu ukazalo napraviti dimnik, se nalogu ne boste mogli uspešno upirati.

Poročilo, J. S. S. Prevzeli ste posestvo od matere ter dolg, kolikor ga je bilo z vsemi davčnimi obveznostmi. Mati je bila preje za poroka neki osebi, ki je vzel v hranilnici na posodo, a sedaj ni povračila zmožna. Hranilnica proti poroka za tožbo, če ne plačata dolga za dotično osebo. Ker vaša mati sedaj nima nobenega premoženja, vprašate, če vas kot prevzemnika lahko tožijo za poroštveni dolg matere. — Če je vaša mati imela izročila posestvo, ko je bila od posojilnice opominjana na plačilo kot porokinja, potem ste vi kot sin, ki je prevzel posestvo od matere, dolžan plačati ta materni dolg, razven v slučaju, da vi dokažete, da za to materino poroštvo sploh niste znali niti niste mogli znati. — Če pa je vam mati izročila posestvo, predno je bila opominjana na plačilo poročila v posojilnici, potem mora posojilnica najprej ta dolg izločiti od Vaše matere; potem pa mora posojilnica s spodobno tožbo izpodbijati veljavnost prevzemne pogodbe, kar se ji bo posrečilo le, če bo mogla dokazati, da je mati v namenu, da odkužuje posojilnico za poroštveni dolg, vam izročila posestvo. Šele tri leta po smrti matere ugasne njena poroštvena obveza.

Izločitevna tožba, M. D. H. Izločite ste dano posojilo od dolžnika in poroka in plačnika. Ker ni bilo plačila, predlagali ste proti obojema izvršbo ter so bile obema razne stvari zarubljene. Sodišče je določilo dan dražbe. Sedaj pa je vaš zastopnik od zastopnika žene poroka dobil opomin, češ, da so zarubljeni predmeti last žene in da imate izvršbo na te predmete takoj ustaviti, sicer da bo proti vam vložil izločitveno tožbo. Zvedeli ste, da je res nekaj zarubljenih stvari last žene, a ne moža. Vaš zastopnik vam svetuje, da ustavite izvršbo, vi pa mislite, da ne boste varovali vaših interesov in da vam radi gotovih ozirov tako svetuje. Vprašate, kaj vam je storiti. — Če imate zastopnika, vam svetujemo, da njemu zaupate in da poslušate njegove pravne nasvete za katere zastopnik tudi odgovarja. Ne mislite, da bo vaš zastopnik radi osebnega znanja z nasprotnikom zastopnikom opustil zadostno obrambo vaših pravic! Vsak pravni zastopnik zastopa interese svoje stranke, in vsakemu bo gotovo najbolj všeč, da bo za svojega klienta na celi črti zmagal! Ker pa je pravni zastopnik, torej vešč prava, zato pa po stanju stvari, zlasti ko sliši tudi drugo plat, ve, kdaj in koliko da mora v korist svojega klienta popustiti od prvotnih zahtev, da obvaruje klienta večje škode. V gornjem primeru vam svetujemo, da takoj ustavite izvršbo na vse one zarubljene stvari, za katere trdi žena zavezanka, da so njena last in v nimate zanesljivih dokazov, da so moževa last.

Tožba zaradi kršenja dobrega imena, D. M. Lj. Kaznivo je z zaporom do enega leta ali v denarju do 10.000 Din, kdor izreka ali raznaša o kom kakoli neresničnega, kar utegne škodovati njega časti, dobremu imenu ali gospodarskem kreditu. Tožbo je vložiti v treh mesecih. — V kolikor je besedilo vašega oglasa, ki ga niste v celoti nam priobčili, kršilo gornje določilo, ne moremo povedati, ker natančnega znanja vseh okoliščin, ki se navadno ugotovijo šele na sodišču, po zaslišanju vseh pri. — Boljše poravnava, kakor negotova pravda.

Prisilna poravnava, S. W. Lansko leto ste zaprosili za prisilno poravnavo, ki ste jo tudi dosegli. Plačali ste vse stroške prisilne poravnave, kakor tudi I. in II. obrok. Ker je trgovina nazadovala, ne morete spraviti toliko denarja skupaj, da bi mogli plačati III. obrok. V knjigah imate sicer še precejšnjo vsoto denarja, ki ga pa ne morete iztirjati. Vprašate, kaj storiti? — Če ob določenem roku upnikom ne plačate zgovornene vsote, lahko vsak upnik za se ne plačani ostanek dolga predlaga izvršbo. Če pa sploh ne morete plačati, potem postane poravnava neveljavna in upniki smejo zahtevati od vas izplačilo prvotnega dolga, brez popusta, ki vam je bil priznan v poravnavi. Dogovorite se z upniki, da vas z ozirom na vedno težje gospodarsko stanje počakajo vsaj toliko časa, da boste smeli proti svojim dolžnikom kmotom predlagati izvršbo.

Kokosja nadlega, M. K. St. J. Kako se ubraniti pasilja, ki ga povzroča sosed z armado svojih kokoši? Imate lep sadni vrt, malo naprej kozolec in njive, pa vam ta kurja nadloga od sosedu celo leto gozi po mrvi, otavi, žre žito na polju in v kozolcu ter jo morate vsake pol ure odganjati. Sosed se sploh za vaše pritožbe ne zmeni. — Sosed odgovarja za svo škodo, ki jo vam povzroča njegova perjad. Če imate n. pr. žito v kozolecu, pa pride k vam sosedna kokošja armada, vam sve-

drevja je jesenska, ker se zemlja tekom zime do bro vleže okrog korenin. — Drugo vprašanje je, če se sploh izplača presaditev starih dreves. Če gre za obravnav posebej dobrih vrst, ki jih je drugače težko nadomestiti, se to delo izplača. Navadno pa je bolje posaditi na novo mesto mlada drevesca, stara pa izkopati in zavreči. — Pri napravi sadovnjakov naj pa vsak prej dobro premisli, kako se lahko drevo razrase, da ga ne bo sadil pregošč.

Betonski strop v hlevu, I. S. K. — Nekateri vam svetujejo, da izmenjate lesen strop v vašem hlevu z železobetonskim. — Pred kakimi tridesetimi leti so za hleve in svinjake splošno priporočali betonske strop, ki so jih tudi mnogo zgradili. Tekom let se je pa izkazalo, da ne nudijo tistih ugodnosti, ki so jih od njih pričakovali, ampak imajo več napak. Betonški strop je za zrak neprodiren, zgoščuje vlagu v hlevu in ga dela mrzlega. Za odvajanje slabega zraka mora imeti več prezračevalnikov oziroma vzdušnikov. Zaradi teh njegovih slabih lastnosti so ga začeli opuščati in namesto njega uvajajo v hleve in svinjake zopet lesene strop. Ti so zračni, ker pripuščajo izhlapevanje vlage in odtek slabega zraka, in topli. Na lesenem stropu se vlaga ne zgoščuje, ne dela kapljic vode, ampak drži ves hlev suh. Če leži pozimi na njem mrva, je hlev topel in zrak primeroma čist. Kakor povzamete iz tega, vam ni mogoče priporočiti izmenjavo lesenega stropa z železobetonskim.

tujemo, da pustite kokoši žreti žito; preštejte število armade, ugotovite po zanesljivih pričah, koliko časa so se pasle ter takoj dajte po cenilih ugotovitvi škodo. Za tako ugotovljeno škodo in za stroške cenilcev pa takoj po advokatu vložite tožbo proti sosedu. Tako storite slednji dan. Kajti, če je sosed tako brezobziren, da ne nadzoruje svoje perjadi niti jih ne zapre na svoje dvorišče, pač pa pusti, da delajo škodo po tujem, potem imate pač vi pravico, da se z zakonitimi sredstvi branite. Seveda morate paziti na lastno perjad, da ne bo zahajala v škodo na tuje. Preden poskusite to skrajno sredstvo, resno še enkrat opomnite sosedu, da svojo perjad bolje nadzira.

Nesrečen zakon, Mož in žena, stara sta okrog 40 let in sta v teku 15 letnega zakona oba že prelomila zakonsko zvestobo, pa se vedno zopet pobotala in živela skupaj naprej. Vsak ima svojo službo. Sedaj zahteva žena od moža, da sme sama pohajati v družbo, kamor ona želi, tudi zvečer. Ker mož tega ne dopušča, mu grozi žena z ločitvijo, češ, saj jo mora tudi potem vzdrževati, četudi bo hodila z drugimi. Vprašate, ali je mož dolžan izpolniti zahtevo žene po popolni svobodi in ali je odklonitev te zahteve zadosten razlog za ločitev in če je mož v slučaju ločitve vsled ženinine krivde dolžan plačevati vzdrževalnino? — Zakonca sta obvezana k medsebojni zvestobi in dostojnemu vedenju drug proti drugemu. Mož je glava rodbine in kolikor zahteva domači red, obvezana je žena držati se njegovih naredb. Mož je popolnoma opravičen prepovedati ženi, da sama zvečer pohaja. Pameten mož pa si bo prihranil preprič s tem, da bo z ženo skupno si privoščil zvečer primerno razvedrilo. Prepoved moža ženi za večerno pohajanje ne more biti razlog za ločitev zakona po moževi krivdi. Važni razlogi za ločitev so: prešustvo, ako zakonec svojega druga zlobno zapusti, ali ako neredno živi tako, da pride v nevarnost znaten del imovine tožečega zakonca, dalje življenju ali zdravju nevarna zalezovanja, zelo grda ravnanja, jako občutne, opetovane žalitve, trajne telesne hibe, ki od njih priti nevarnost, da se nalezajo in podobno. — Če sodišče izreče ločitev zakona po krivdi žene, ni dolžan mož svoji ženi plačevati vzdrževalnino. Glede otrok odloči sodišče, ako se ločenci ne sporazumejo, upoštevaje posebne razmere v vsakem slučaju.

Informacije o predvojnih srečkah, B. F. B. Pred vojno ste kupili in v obrokih izplačali neko srečko za 100 K ter je na srečki natiskano, da igra do leta 1959. Vprašate, kje bi mogli zvedeti kaj o usodi te loterije. — Ker niste navedli imena srečke, ne moremo vam dati zaželenih informacij. Svetujemo vam pa, da ob priliki prinesete srečko v katerokoli banko. Vsaka večja banka ima sezname in vestnike o žrebanju vseh srečk, ki so bile pred vojno pri nas v prometu. V banki dobite tako informacijo brezplačno.

Zavarovanje v avstrijskih kronah, F. M. G. Leta 1908 ste se zavarovali na doživetje za 2000 K pri neki praški zavarovalnici, podružnici v Ljubljani. Zavarovalnica zapade leta 1933. Zavarovalnica vam ponuja še sedaj 500 Din, torej po relaciji 1 Din za 4 avstr. krono, vi pa teh 500 Din nečete sprejeti in zahtevate izplačilo 2000 čeških kron. — Če je v zavarovalni polici zapisano, da imate na dan doživetja pravico zahtevati izplačilo zavarovane vsote 2000 K v Pragi, potem je zavarovalnica v Pragi dolžna po določbah nekake češkega zakona iz leta 1919 izplačati svoto al pari v čeških kronah; to pa lahko zahtevate šele tedaj, če sami doplačate razliko na premijah med kurzum jugoslovanske krone oziroma dinarjem in češkoslovanske krone in sicer za vsa leta nazaj, odkar je začela notirati na borzi češkoslovanska krona. Če zavarovalnica na to ne bi pristala, jo boste morali pač tožiti po odvjetniku.

Prekinjenje priposestevanja, M. M. K. D. Imate njivo, ki jo uživате že 38 let. Vozno pot na to njivo imate okoli vasi, stezo pa ste imeli preko sosedovega dvorišča in vrta, ki jo je tudi sosed uporabljal za dohod na svoje njive. Letošnje leto vam je sosed stezo zabranil in napravil leseno ograjo. Opomnili ste sosedu, da odstrani zapreke in pusti stezo, vendar brez uspeha. Priče imate, da ste skozi vsa leta uporabljali stezo, le v letih 1903 do 1907, ko ste bili v tujini in ste dali njivo v zakup, ni vaš zakupnik uporabljal steze. Po vrnitvi pa ste zopet nemoteno uporabljali stezo do junija meseca letos. Vprašate, kakšen uspeh bi imeli s tožbo. — Junija meseca letos, najkasneje v 20 dneh, odkar vam je sosed zaplankal stezo, bi sosedu lahko uspešno tožili radi motenja posesti pravice hoditi po stezi. Sedaj je prekasno. — Služnostne pravice poti po sporni stezi niste priposestevovali, ker šele od leta 1907 dalje neprekinjeno uporabljate stezo, torej šele 25 let. S tem, da ste leta 1904 odšli v tujino, vaš zakupnik pa steze ni uporabljal, je bilo priposestevanje prekinjeno in se računa z nova šele od leta 1907 dalje. Pot lahko dobite le z lepim, tožba je brez upna.

Nalagajte denar pri

Hranilnici in posojilnici v Kamniku

Ština 22 (lastna hiša)

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ugodnost: Jamstvo

večkratni znesek vseh vlog. Dobro obrestovanje. Nove vloge vedno plačljive. Delokrog neomejen.

Podrobnejša pojasnila ustmeno in pismeno.

Častitke ljubljanskega trgovstva

Predsedstvo
aprave združenja trgovcev
v Ljubljani

Ljubljana, dne 14. oktobra 1932.
Uglednemu glavnemu uredništvu

»SLOVENCA«

Ljubljana.

Ob prehodu v jubilejno 60 letnico Vašega
aglednega lista smatramo za svojo prijetno
dolžnost, v imenu ljubljanskega trgovstva iz-

reči Vam k tej odlični in zgodovinsko-po-
membni proslavi, najlepše in prav tople čs-
titke.

Zelimo, da bi tudi v bodoče našla naša kor-
poracija v Vašem listu, kakor vselej vso pod-
poro in razumevanje v interesu našega gospo-
darstva.

Sprejmite izraze odličnega spoštovanja.

Združenje trgovcev v Ljubljani.

Predsednik:
Ivan Gregorc, s. r.

Tajnik:
Lojze Šmuc, s. r.

V srce Afrike

Cilji italijanske kolonijalne politike

Italijanski kralj obišče v teh dneh z največjim
slajem italijansko kolonijo Eritrejo ob Rdečem mor-
ju. Ta obisk pomeni nekaj več, kakor običajni
obiski poglavarjev držav v raznih kolonijah, ko
grec dino za to, da se kolonijalnim narodom po-
kaže veličina in moč države — zaščitnice. Eritreja
je razmeroma tako malenkostna kolonijalna po-
sest, da bi se na noben način ne splačalo prepri-
čevati tistih par sto tisoč domačinov, ki prebivajo
ob obrežju Rdečega morja in v do 2000 m visokem
gorovju, ki se porazgubi naposled v etiopske pe-
ščene pušave, da je Italija — zaščitnica v resnici
mogočna in nepremagljiva velesila. Obisk Viktorja
Emanuela v Rdečem morju ima drug namen. Vpra-
šanje je, katerega.

Letos bo preteklo ravno 50 let, odkar se je
na afriški obali Rdečega morja naselila italijanska
trgovinska družba Rubattino ter ustanovila tamkaj
svojo podružnico. Naslednja leta je poskušala pro-
dreti dalje v notranjost Abesinije in Etiopije,
začetkom z oboroženo silo, pozneje z miroljubnimi
sredstvi, toda vsakokrat je prav gotovo zadel na
nepreokrajljivo barijero angleških in francoskih
interesov. Prvi poskus nasilnega prodiranja je
zaustavil abesinski cesar (neguš negesti) Menelik
s tem, da je Italijane porazil 1896, nakar je z njimi
sklenil zvezno pogodbo v Učali. V tej pogodbi je
prvič priznal obrežno ceno Rdečega morja za ita-
lijansko kolonijo Eritrejo. Nekoliko let pozneje,
1895, so Italijani vnovič začeli z vojaško silo pro-
dirati proti Abesiniji, kljub miru in kljub pogod-
bam, toda Menelik jih je končno veljavno porazil
1. marca 1896 pri Abebi in s tem likvidiral za
dolga desetletja z italijanskimi oboroženimi akci-
jami. Dne 26. oktobra 1896 je v miru v Addis
Abebi Italija opustila vsako misel na protektorat
čez Abesinijo. Angleži in Francozi so dosegli svoj
cilj in za dolgo dobo let italijansko vmeševanje
v abesinske zadeve. Sebe v pogodbi l. 1906 so si
Anglija, Francija in Italija med seboj porazdelile
interesne cone v Abesiniji, a vse tri so se obvezale,
da čuvajo nevtralnost tega starodavnega mogočnega
ceasarstva. Toda prvi dve državi sta kot jastreba
gledali na vsak italijanski pokret in ga takoj v
krajni meri odkrili. Na ta način se je zjaval široko-
potezni načrt velike prometne ceste iz italijanskega
Somalija do Addis Abebe; ravnotako je padla v
vodo namera železniške zveze iz Assabe v Eritreji
do abesinske meje. Italijanske načrte, da izkori-
stijo ogromne vode tanaškega jezera v Abesiniji
za velike namakalne naprave, ki bi omogočile
razvoj velikanskih pavalnih nasadov, je ravnotako
onemogočila angleška in francoska opozicija. In
ker na noben način ni bilo mogoče povezati niti
Eritreje niti Somalija z naravnim zaledjem, je bil
gospodarski napredek italijanskih kolonij do danes
tako rekoč nemogoč.

Ako se je danes italijanski kralj napotil, da
obišče to zapuščeno in napol zadavljeno kolonijo,
pomeni, da so se prilike bistveno izpremenile v
prilog večje italijanske kolonijalne ekspanzije v
Afriki. Prilike pa se morejo spremeniti le na ta
način, da sta tako Anglija kakor Francija umaknili
svoj veto proti italijanskemu prodiranju v srce

Afrike. In še nekaj. Preje se je Abesinija ustav-
ljala zmagovito vsakim poskusom od italijanske
strani in je svojo obrambno moč tudi pokazala, ko
je italijansko armado kar dvakrat zaporedoma
tako temeljito porazila. Ako se Italija danes upa
na tako izzivalen način s kraljevim obiskom na-
povedati bolj aktivno politiko za razširitev svoje
vzhodno-afriške kolonije, potem mora biti brez
dvoma prepričana, da je obrambna moč Abesinije
oslabela in da so se notranje prilike v cesarstvu
»Salamonovega prestolca« toliko poslabšale pod
cesarstvom sedanjega Neguša Hajleselase (preje
Ras Tafari), da obstoja možnost za uspešno kul-
turno in gospodarsko prodiranje v njegovo cesar-
stvo. Abesinska neodvisnost z vsemi absurdnostmi
njene gospodarskega in političnega življenja, z
vsem kašom barbarizma in modernih ustanov, je
bila mogoča le tako dolgo, dokler so se na njenem
ozemlju križali interesi in apetiti treh evropskih
velesil, katerim se je zadnja leta pridružila še
Severna Amerika. Če si torej danes Italija dovo-
ljuje upe, da bo, kakor piše »Tribuna«, v skoraj-
nji bodočnosti porabila svojo kolonijo Eritrejo za
»središče širokopoteznega načrta kolonijalne eks-
panzije«, potem je gotovo, da se je rivaliteta med
velesilami ublažila in da je odporna sila Abesin-
cev znatno popustila.

Ta navedena predpostavka je resnična, kajti
težišče angleške in francoske kolonijalne politike
ni več na tej točki. Francija si je na zapadnem
delu Afrike ustvarila svoj kolonijalni imperij, ki
sega od Sredozemlja preko Sahare prav do kon-
goškega obrežja. Anglija na drugi strani pa ne
smatra Abesinijo več za tako važno s strateškega
stališča, odkar je svoje južno-afriške posesti zve-
zala z Egiptom ter si prisvojila neomejeno kon-
trollo nad velikansko rto od Sueza do Capetowna.
Italijanske težnje, osvobodene anglo-francoske ba-
rijere, pridejo danes torej mnogo bolj do izraza
v ozemlju Rdečega morja. Da je to res, dokazuje
tudi pisanje francoskega oficijalnega »Tempsa«
v članku, v katerem komentira potovanje italijan-
skega kralja, »da je treba s francoskega stališča
aktivnejše delovanje italijanskega kolonijalnega
genija ob Rdečem morju prav iskreno pozdraviti.«

Ze nekaj časa se razširja po Evropi vest, da sta
Anglija in Francija pripravljeni dati Italiji popol-
noma svobodno roko v Etiopiji celo pismeno v tajni
pogodbi, ki bi pogodbo iz l. 1906. razveljavila in
pustila Italijo samo na terenu, en face de l'Abessy-
nie, da po svojem ž njo uredi podrobnosti kultur-
nega in gospodarskega prodiranja v cesarstvo Sa-
lomonovo. Italija bi nastopila kot podjetnik in ka-
pitalist, kot nosilec kulture in ničesar bi je ne
oviralo, razen abesinskega orožja, katerega se pa
očividno danes boji manj, kot pa v devetdesetih
letih prejšnjega stoletja. Anglija in Francija bi pri-
stali na to »žrtve«, samo da utihnejo italijanske
pritožbe in sitnarenja na drugih točkah, kjer so
anglo-francoski interesi bolj občutljivi (recimo Tu-
nis in Kenja). V tej luči zadobiva kraljevo poto-
vanje čisto drugi pomen in nas opravičuje, če
vidimo v jubilejnih slovesnostih v Eritreji začetek
dalekosežnih gospodarsko-političnih dogodkov med-
narodnega pomena.

Lv 15-32

Saj si vendar rekla, da boš začela
varčevati! • „To je vendar moja stara
pletena obleka.“ • ??? • „Oprala sem
jo z Luxom, pa mi ni treba kupiti nove.
Lux pomaga varčevati. Kakor novo je
vse, če perem

Po razkolu v Londonu

Nemčija bo mogoče le klonila

Pariz, 15. okt. tg. Herriot je došel dopoldne
ob 11 v Pariz in sklical sejo ministrskega sveta za
prihodnjo sredo.

»Petit Journal« piše, da je bila zadnja beseda
MacDonalda, ko se je na kolodvoru poslavljala od
Herriota: »Kakšna bo sedaj pač prihodnja šahovska
poteza na evropski šahovnici?« Splošno mislijo li-
sti, da se bo MacDonald še nadalje prizadeval pri-
tegniti Nemčijo zopet za pogajanja. Najprej bo po-
vabil v London nemškega zunanjega ministra ba-
rona Neuratha.

»Journal« poroča, da je Nemčija že dala raz-
umeti, da bi se udeležila konference štirih velesil,
če bi bila v Haagu. MacDonald bo s to mislijo
nadaljeval svoje poskuse. »Echo de Paris« pravi,
da je MacDonald francosko zahtevo, da sme biti
konferenca štirih velesil samo v Ženevi in samo v
okviru Zveze narodov, postavil na isto stopnjo, ka-
kor nemško odklonitev. Pri nadaljnjem iskanju
kompromisa bo skušal omeževati Nemčijo s stvar-
nimi, Francijo pa s formalnimi koncesijami. Levi-
čarski listi obdelujejo nemško odklonitev. »Repu-
blique« je mnenja, da se bo z Nemčijo ali brez

Nemčije delo za mir nadaljevalo. Nasprotno pa
pravi »Ere Nouvelle«, da nemška odklonitev po-
novno potrjuje upravičenost francoskih zahtev po
varnosti. Leon Blum zahteva v »Populaire«, da se
mora takoj sklicati plenarna seja razorožitvene kon-
ference, da se delo te konference konča kar naj-
hitreje, še preden bi Nemčija kaj storila in posta-
vila Evropo pred fait accompli. Desničarski listi z
obžalovanjem ugotavljajo, da bi stališče Nemčije,
tudi če bi se ona sama ne udeležila konference šti-
rih, zadoslnjo zastopali Italija in Anglija in da bi
Francija celo na konferenci treh stala nasproti dve-
ma silama, ki sta nemško zahtevo po enakopravno-
sti v načelu že sprejeli.

London, 15. okt. tg. Nemško odklonitev poja-
njujejo »Times« z notranje-političnim položajem v
Nemčiji, smatrajo pa, da je taka rešitev problema
samo iz razlogov prestiža nevarna, posebno ker je
nemška zahteva po enakopravnosti v toliki meri
povsod in posebno v Angliji našla simpatije in
podporo, seveda pod pogojem, da to priznanje ne
bi bila pretveza za oboroževanje.

Seja narodne skupščine

Belgrad, 15. okt. l. Danes ob pol 11 je otvoril
predsednik Narodne skupščine dr. Kumanudi 53.
redno zasedanje NS, kateremu je prisostvovala ce-
lokupna vlada z g. Srškičem na čelu. Dr. Kumanu-
di je nadalje sporočil, da sta v času, ko skupščina
ni zasedala, umrli dva poslanca, in sicer dr. Mišo
Anič in dr. Todor Jeremič. Obeh se je spominjal v
daljšem govoru, ki so ga navzoči poslušali stoji in
v spomin umrlih poslancev trikrat vzkliknili »Sla-
va jim!« Nato je bilo predčeno večje število poro-
čil posameznih ministrov, ki obveščajo narodno
skupščino, da bodo odgovorili posameznim poslan-
cem na interpelacije takoj, kakor hitro bodo zbrali
potrebni material, odnosno, čim bodo stavljene
posamezne interpelacije na dnevni red skupščinske
seje. Kmetijski minister Demetrovič je odgovoril
na interpelacijo poslanca Branka Avramoviča radi
zakona o konverziji kmetijskih dolgov. Namesto umr-
lega poslanca dr. Aniča bo poklican v NS Peter
Lumič, banški svetnik iz Pazarišta, namesto pokoj-
nega dr. Jeremiča pa dr. Maksim Pešič, posestnik
iz Lipovca. Nato je narodna skupščina prešla na
dnevni red. Skupščini je bil predložen na odobri-
tev načrt zakona o kmetijskem sporazumu in pred-
log zakona o mednarodni konvenciji o fiskalnem
režimu inozemskih vozil, ki je bil sprejet in pod-
pisan preteklo leto v Ženevi, dalje predlog zakona
o jugoslovansko-turškem sporazumu, ki se nanaša
na izvoz opija in ki je bil sklenjen in podpisan
med obema državama letos v Ankari, nadalje pred-
log zakona o konvenciji o reguliranju trgovinskih
odnosov med kraljevino Jugoslavijo in Belgijo.
Minister za socialno politiko in zunanji minister
sta predložila skupščini zakonski predlog o pripo-
ročilih v nesrečnem slučaju pri delu. Prometni in
zunanji minister sta poslala skupščini zakonski
predlog o konvenciji in oznakah velikih kolet, ki
se prevažajo na ladjah. Poslanec dr. Lazarevič in
tovariši so predložili NS zakonski predlog o za-
ščiti podeželskih trgovcev in obrtnikov ter trgovcev
in obrtnikov, ki imajo pretežno kmetijske odjemal-
ce. Kmetijski minister in trgovinski minister ter
finančni minister so predložili NS zakonski predlog
o podaljšanju kmetijske zaštite. Člen l. tega zakona
zahteva podaljšanje zaštite kmeta od 20. oktobra
letos dalje do nadaljnjega. Zakon naj stopi v velja-
vo takoj po podpisu. Nato so bile predčane neka-
tere interpelacije narodnih poslancev, predvsem
interpelacija nar. posl. dr. Ivana Lončareviča o
vzrokih spremembe v zagrebškem občinskem za-
stopstvu.

Nato je govoril kmetijski minister Demetrovič,
ki je prosil narodno skupščino, naj sprejme nu-
nost predloženega zakona o zaščiti kmeta, ker po-
teče zakonska moč te zaštite 20. oktobra letos. Iz-
javil je, da kr. vlada ne misli, da mora ta zakonski
načrt biti definitivno rešen. Podaljšanje tega zaka-
na naj bo tako dolgo, dokler ne bosta NS in senat
sprejela novega zakona, ker ima sedanji zakon po-

leg dobrih tudi slabe strani. Z ozirom na kratko
dobo, ki jo ima parlament na razpolago za presojo
tega tako važnega vprašanja, vlada sicer sedaj ni
predložila svojega predloga za zakon o zaščiti kme-
ta, ampak bo to storila šele po 20. oktobru. Po De-
metrovičevem govoru je skupščina sprejela nu-
nost predloženega zakonskega osnutka.

Minister Demetrovič je nato odgovoril na vpra-
šanje, ki mu ga je stavil poslanec Lazarevič, če mu
je znano, da zahtevajo nekatere banke za posojila
14% obresti, nasprotno pa obstajajo vloge samo
po 4 do 5 odstotkov. Demetrovič je odgovoril, da
mu je to sicer znano, žal pa v dosedanjem zakonu
o zaščiti kmeta tozadevne sankcije še niso bile
predvidene, da se prepreči zloraba. Vse te izkuš-
nje pa se bodo v novem zakonu upoštevale. Po od-
moru je skupščina izvolila odbor za proučitev za-
konskega predloga o podaljšanju zakona o zaščiti
kmeta. Ker je zakon nujen, ga mora izvoljeni odbor
proučiti do jutri ob 10 dopoldne. Nato je bil dolo-
čen dnevni red za prihodnjo sejo, ki bo v pone-
deljek ob 10 dopoldne in na katerem bo razen dru-
gih vprašanj predvsem pretreseno poročilo odbora
za proučevanje zakona o podaljšanju zakona o za-
ščiti kmeta.

Današnja jubilejna številka »Slovenca« obsega
44 strani in sicer 4 strani v bakrotisku, 8 strani v
ofsettskemu in 32 strani v navadnem tisku.

Cenjenim naročnikom

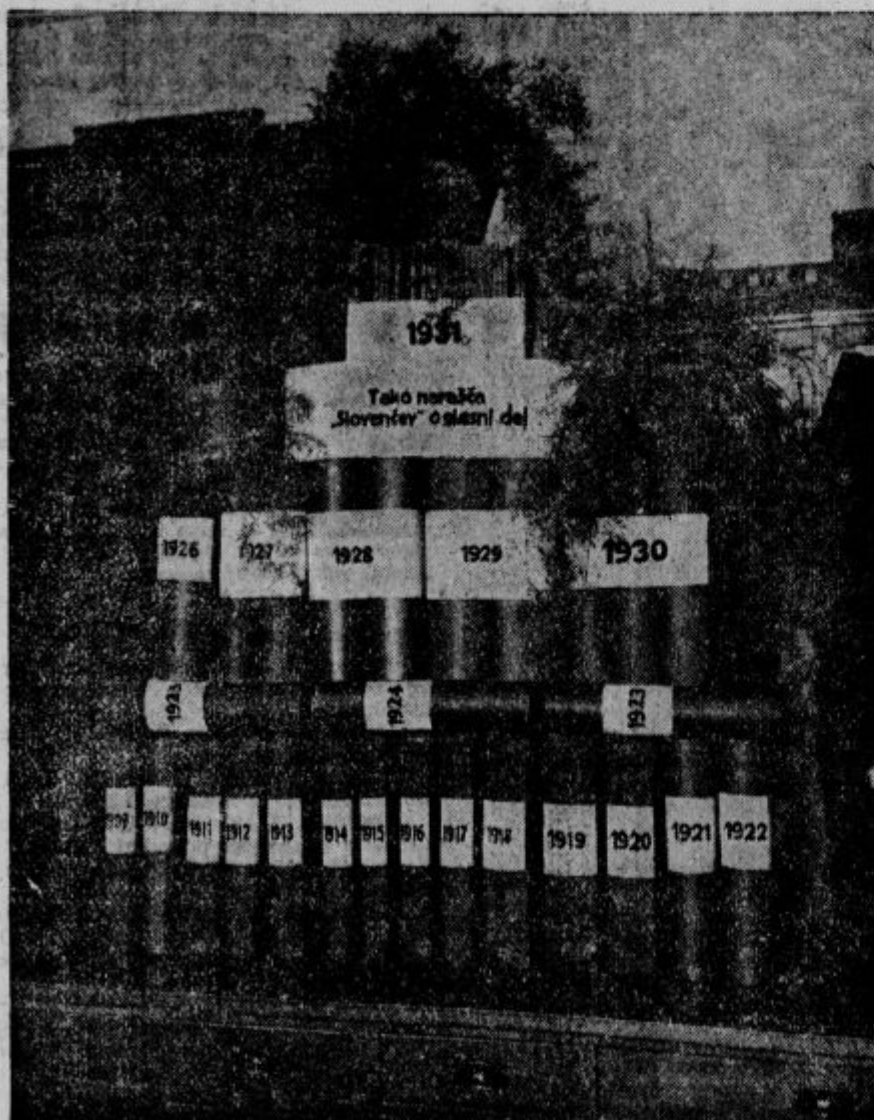
pred vsem našim dolgoletnim pri-
jateljem, pa tudi vsem ostalim čita-
teljem »Slovenca«

topla zahvala

za vso naklonjenost, ki ste jo v vseh
letih tako dobrohotno izkazovali na-
šemu listu.

Ostanite nam zvesti tudi v bodoče
in seznanjajte s »Slovencem« vse
svoje prijateljske kroge

Uprava »Slovenca«

Kako naraščajo »Slovenecov« oglasni deli

Boj za tajništvo Zveze narodov

Nemški veto

Zeneva, 15. okt. Nocoj se sestane četrti odbor Zveze Narodov, ki ima nalog, da reši silno zamotano vprašanje razdelitve visokih mest v upravi Zveze narodov, t. j. v glavnem tajništvu Zveze. Zveza je delegirala poseben odsek, ki ga sestavlja 14 izvedencev, da sestavi konkreten načrt. Razprave v tem odseku so trajale nad 8 dni. Ves ta čas so velesile, ki se predvsem zanimajo za razdelitev važnih mest pri nemškem vodstvu Zveze, intrigirale na vse kriplice. Končno se je odseku posrečilo sporazumeti se glede naslednjega predloga:

Glavno tajništvo Zveze Narodov naj bi vodili: 1. generalni tajnik, 2. generalna tajnika pomočnika in 3. generalni podtajniki. Predlog priznava pravico vsem državam, da njihov predstavnik doseže tudi najvišje mesto v upravi Zveze. Dogovorjeno je bilo nadalje: Za primer, da bi generalni tajnik pripadal državi, ki ima stalni sedež v Svetu Zveze Narodov, mora mesto enega generalnega tajnika pomočnika pripadati državi, ki nima stalnega sedeža v Svetu, t. j. eni izmed manjših držav. V primeru, da bi mesto generalnega tajnika prišlo v roke državi, ki ni stalna članica Sveta, potem morata pripadati oba pomočnika državama, ki imata stalni sedež v Svetu.

Ko je bil že med izvedenci in tudi v odheru, ki

proučuje vprašanje, dosežen sporazum, je nemški delegat postavil svoj veto proti temu, da bi ena in ista država zavzela dve mesti izmed šestih v glavnem tajništvu. Nemška opozicija je zadela predvsem Francijo in Italijo, ki bi imeli po novem dogovoru vsaka po dva zastopnika v glavnem tajništvu. Nadalje zahtevajo Nemci, da bi v primeru, da bi bil imenovan Francoz za glavnega tajnika Zveze Narodov, Francozu Comertu, ravnatelju informacijskega urada Zveze, odpovedana služba. Ta nemški veto je vprašanje še bolj kompliciral in verjetno je, da se bo moralo zasedanje Zveze, ki v principu ne sme trajati več kakor 14 dni, prav radi tega problema podaljšati.

Odsek štirinajstih je predlagal za te najvišje uradnike Zveze Narodov naslednje plače: Glavni tajnik 90.000 frankov plus 50.000 frankov za reprezentančne stroške, t. j. 140.000 frankov, njegov pomočnik 60.000 frankov plus 25.000 frankov za reprezentanco, skupno 85.000 frankov; glavni podtajnik 60.000 frankov plus 10.000 frankov za reprezentanco, skupno 70.000 frankov.

Zeneva, 15. oktobra. AA. Havasov poročevalac doznava, da bo Svet DN na nocojšnji seji izvolil za generalnega tajnika DN dosedanjega namestnika generalnega tajnika Francoza Avenola. Za Avenola bodo glasovali tudi zastopniki Nemčije.

Gömbös obljublja demokracijo

Svobodne, tajne volitve

Budimpešta, 15. okt. V splošni debati je po govoru ministrskega predsednika Gömbösa prišla do močnega izraza zahteva po izvršitvi svobodnih volitev in tajnega glasovanja. Bivši predsednik vlade, grof Hadik in grof Aladár Szecenyi, sta zahtevala nov parlament, ki naj bo pravi izraz svobodne narodne volje v svobodnih volitvah. Sedanje stanje ni osnovano na parlamentarnih principih, ker je vpeljana strankarska diktatura po volitvah, ki so bile izvršene pod terorjem. Szecenyi je naglašal, da je od strankarske diktature do vojaške dik-

tature le en majhen korak, in če se Gömbös ne bo odločil za to, da pride do popolnega izraza svobodne narodne volje, potem mu ne bo preostalo ničesar drugega, kakor da vpelje vojaško diktaturo. Gömbös, odgovarjajoč na to kritiko, je ponovno poudarjal in prepričeval, da ne bo trpel terorja pri volitvah, ki se bodo izvršile s tajnim glasovanjem in rekel, da tajna volivna pravica ni samo njegov cilj, ampak da je predvsem imel pred očmi splošne narodne interese.

Izvozniki v Italijo: pozor!

Belgrad, 15. oktobra. Naši izvozniki v Italijo se opozarja na tole:

Italijanske carinske oblasti zahtevajo za vse pošiljke v Italijo poleg fakture še te-le podatke: 1. Dan pošiljke. 2. Naslov izvoznika. 3. Naslov spediterja, če ga je izvoznik najel. 4. Naslov pravega prejemnika v Italiji, torej ne spediterja. 5. Vrsta blaga. 6. Vrednost pošiljke v dinarjih. 7. Fakturo. 8. Italijanski zavod, kjer je denar depoziran.

Ti podatki niso potrebni za živino, kupljeno na sejmi, v tem primeru pa je treba izpolniti obrazec mednarodne prijave za carinarico. Ti podatki nadalje niso potrebni za pošiljke v Trst (punto franco Vittorio Emanuele, Duca d'Aosta, Carlo Regnani) Opatijo, Matulje in Reko. Naši izvozniki naj se ravnajo po tej zahtevi italijanskih carinskih oblastev, da jim ne bi odposlanih pošiljk vrnila. Zastava vojnih invalidov.

Porast hršč. socialcev v Avstriji

Dunaj, 15. oktobra. Stranka krščanskih socialcev se je močno okrepila po sklepu Zveze avstrijskih obrtnikov, ki šteje okoli 30.000 članov, da se namreč pridruži stranki in sprejme krščanska socialna načela. Doslej ni ta organizacija pripadala nobeni politični stranki in v zadnjem času so se posebno heimwehrovci trudili, da bi preprečili pristop zveze obrtnikov krščansko socialni stranki. Zveza se bo organizirala in sicer po vzorcu Kmetске zveze. V smislu sporazuma s stranko bo ta pri prihodnjih volitvah vzela na svojo kandidaturo listo tudi člane zveze.

Protiverski teror v Španiji

Madrid, 15. oktobra. AA. Pravosodni minister je predložil parlamentu zakonski načrt o kongregacijah in veroizpovedih. Vse veroizpovedi bodo po tem zakonskem načrtu odslej v Španiji ravnopravne. Priznane veroizpovedi si bodo same določevale svoje notranje statute, vendar bodo morale vsa svoja mesta zavzeti s Španci. Španija ne bo več imela državne cerkve. Za verske manifestacije bo treba dovoljenj civilnih oblastev.

Cirkus Gleich za manj premožne

Cirkuški kralj Gleich, ki pride s svojim cirkusom v ponedeljek v Ljubljano, je prijatelj siromakov. On je povabil ravnateljstva vseh invalidskih domov, sirotišnic, gluho-nermic, domov za slepce itd., da pošljejo svoje prebivalce in člane brezplačno na obisk cirkusa in redne popoldanske predstave, ki jim jo bo priredil. Vse zavode, ki pridejo v poštev, prosi, naj takoj pišejo pismo na ravnateljstvo cirkusa Gleich in naj sporoče, koliko njihovih ljudi se hoče udeležiti take predstave. Cirkus Gleich

bo takoj sporočil, kdaj se vrši brezplačni obisk cirkusa.

Ta plemenita gesta direktorja Gleicha je dokaz, da on vedno misli na največje siromake in da dá tudi tem priliko, da si ogledajo senzacionalne predstave njegovega cirkusa.

Posebej poudarjamo na tem mestu, da je mislil direktor cirkusa Gleich tudi na manj premožne. Proti predložitvi posebnega izkazila morejo vsi brezposelni, staroupokojenci in vojni invalidi za poplavično ceno ogledati si cirkus in popoldanske

Ta znak na žarnici pomeni:

Dovršeno kakovost, neznatno porabo električnega toka veliko svetlobno moč, ekonomično razsvetljavo,

torej:

Polno protivrednost Vašega denarja!

TUNGSRAM

DOVRŠENO ŽARNICO

Hujša diktatura v Rusiji

Sovjeti pozivajo k vstrajnosti in železni disciplini

Moskva, 15. okt. Boljševiška organa »Izvestjac in »Pravdac prinašata v številki od 10. oktobra obširen komunik o izključitvi opozicije iz ruske komunistične stranke, o kateri smo že obširno poročali, v štev. 282 od 11. oktobra pa »Izvestjac objavlja uvodnik, kateremu odgovarja enak uvodnik v »Pravdic od 11. oktobra, kjer so razloženi vzroki izključitve. Obenem prinašajo sovjetski listi resolucije, ki jih ob tej priliki dan na dan sprejemajo najrazličnejše komunistične sovjetske organizacije, v katerih se izraža popolno zaupanje tovarišu Stalinu, »ki z neomajano energijo vodi Rusijo na poti do polne socializacije.

Iz komentarjev sovjetskih listov se razvidi, da je opozicija v Sovjetih obstojala iz levega krila, koga duševni oče je Trocki, in iz desnega krila, torej iz dveh skrajnih ekstremov. Dočim je desničarska opozicija od nekdaj bila za omiljenje socializacije, pa so se trockisti, katerim sta bila na čelu sedaj iz stranke izključena Kamenov in Zinovjev, in ki so pod Trockim zagovarjali ultrakomunistične ideje ter so tudi prvi zahtevali socializacijo kmetijstva, pridružili desničarjem šele sedaj. Dejstvo, da so se nekdanji komunistični ekstremisti naenkrat izpreobrnil k zmernim idejam desničarjev, je jako značilno in dokazuje krizo, v kateri se nahaja gospodarska politika Sovjetov.

»Pravdac trdi, da so zmerni desničarji, na čelu jim Ugljanov in Marecki, v zvezi z voditeljem skrajno desničarskih komunistov Galkinom z vednostjo trockistov Zinovjeva in Kamenova skušali organizirati zaroto s pomočjo kmetov, da bi se uvedlo zopet privatno kmetško gospodarstvo in da bi se velika sovjetska industrijska podjetja oddala inozemskim kapitalistom, kar bi glasom »Pravdec pomenilo, da se uničijo vsi heroični trudi ruskega komunizma od leta 1917 dalje. »Pravdac poudarja velike uspehe socialistične petletke v industriji in v kmetijstvu, priznava pa obenem, da bo treba

»stroge in dosledne kontrole in najhitejše discipline v vsaki delavnici, v vsakem magazinu, v vsaki tovarni, na vsakem kmetiskem posestvu, da se odpravijo vzroki nezadovoljujočih rezultatov v teški in lahki industriji, ki izvaja blago, nujno potrebno za življenje. Sploh dela članek »Pravdec in »Izvestije vtis, da hoče Stalin še bolj forsirati svojo diktaturo za izvedbo petletke, ki zadeva na veliko večje težkoče, nego je prvotno mislil, težkoče, ki v zadnjem času dan za dnem rastejo. »Izvestjac na pr. same priznava, da je sovjetski aparat preveč birokratičen, neroden, počasen in da se ne zna prilagoditi povpraševanju.

Oba članka zaključujeta s plameničnim pozivom in zagotovilo, da bo komunistična stranka Rusije »nadaljevala slejkoprej z vso odločnostjo na poti do polne zmage socializma in da bo neusmiljeno razkrinkala dele agentov kapitalizma, trockistov in desničarjev in grozi »ostankom likvidirajočega se velekmetijstva, ki nadaljuje svoj obupen odpor proti široki fronti socializma.

Bajd contra Vuković

Ljubljana, 15. oktobra.

Danes dopoldne se je vršila pred sodnikom posebnem razprava, ki je v zvezi z znano akademsko stavko v mesecu maju t. l. Tožitelja je zastopal dr. Tuma, obtoženca dr. Žirovnik. Akademik Vuković je obsojen na 250 Din radi telesne poškodbe in na 150 Din radi žaljenja časti in sicer pogojno na 1 leto. Poleg tega mora plačati sodne stroške.

Zastava vojnih invalidov

Belgrad, 15. oktobra. AA. Dne 6. novembra t. l. bo svečana posvetitev zastave, ki jo je poklonil Nj. Vel. kralj našim vojnim invalidom. — Iz uprave udruženja vojnih invalidov nam sporočajo, da se invalidi iz vseh krajev države pripravljajo v prestolnico, da bi prisostvovali tej posvetitvi in da jo pretvorijo v mogočno manifestacijo svoje vernosti kralju in domovini. Vsi udeleženci te proslave, ki so vojni invalidi, imajo brezplačno vožnjo tja in nazaj.

Osebnosti

Belgrad, 15. okt. I. S kraljevim ukazom je postavljen za vršilca dolžnosti poveljnika vojaške podkovske šole konjiški kapetan I. razreda Slavoljub Brkljan, za adjutanta 3. konjiškega polka kraljice Marije je postavljen konjiški kapetan II. razreda Anton Krpan, za zdravnika I. planinskega polka je postavljen sanitetni poročnik dr. Danilo Brezigar, za zdravnika 82. pešpolka nevesinjske in mostarske garnizije pa dr. Janez Gantar. Za učitelja na šoli za rezervne topniške častnike je imenovan topniški poročnik Andrej Pirc.

Rusko-japonski pakt

Tokio, 15. okt. Semkaj je prispel japonski poslanik pri Sovjetih v Moskvi Hoki Hirota, da se posvetuje z vlado, kako bi se dal med Japonsko in Rusijo skleniti pakt o nenapadanju, v katerem bi se priznala tudi nova mandžurska država.

V Grčiji zopet volitve

Atene, 15. okt. Ker se voditelj druge največje stranke Caldaris brani vstopiti v koalicio z voditeljem liberalne stranke Venizelosom in ker tudi voditelj liberalne opozicije Kafandaris in Papanastasiu nočeta vstopiti v koalicio niti z Venizelosom, niti z monarhistično ljudsko stranko Caldarisa, zato ni mogoče rešiti politične krize v Grčiji drugače, kakor da se nova zbornica razpusti in razpiše nove volitve. Danes je predsednik republike Zaimis ponudil svojo ostavko.

Drobne vesti

Belgrad 15. okt. I. Notranji minister je danes odobril formalno obstoj Jugoslovanske radikalne kmečke demokracije.

Atene, 15. oktobra. Predsednik Zaimis je ponudil ostavko.

Sinaja, 15. oktobra. Romunski kralj Karel je sprejel zunanega ministra Titulescu v avdijenci.

Bombay, 15. oktobra. AA. V zadnjem tednu je umrlo v bombayski pokrajini 750 ljudi na kugi. V mnogih krajih vlada veliko pomanjkanje in lakota.

Tokio, 15. oktobra. AA. V Indijskem oceanu je na otokih Tionin divjal hud vihar. Dozdaj poročajo, da je v viharju našlo smrt 44 ljudi, 60 pa jih pogrešajo.

Dunajska vremenska napoved: Na Stajerskem in Koroškem oblačno in hladno, od časa do časa dež, na zapadu Avstrije izpremenljivo vreme, temperatura nekoliko višja. Na vzhodu Avstrije negotovo vreme, morda manj oblačno in nekoliko topleje. V splošnem se bo značaj vremena hitro menjaval.

Blagoslovitev najmodernejše porodnišnice v Jugoslaviji

Ko je bil leta 1920 odprt pri celjski javni bolnišnici porodniški oddelček, se je leto za leto znova kazala potreba, da dobi ta oddelček, če ne že lastno poslopje, pa vsaj primerne prostore v starih objektih. Potreba je od leta do leta naraščala, ker se je število bolnic vsako leto večalo in je vedno bolj kazalo, da prostori, ki so bili za to na razpolago, niso odgovarjali vsakodnevnim potrebam in najelemenarnejšim zahtevam na polju ginekologije. Končno je po posredovanju bivših oblastnih poslancev Celja in celjskega okraja gg. prof. Cestnika, odvetnika dr. Antona Ogrizka in učitelja Miloša Levstika oblastna samouprava v Mariboru leta 1928 sklenila, da se napravi konec neznosnim razmeram in se odločila za zgradbo novega poslopja. Prvi ogled in razgovor glede zgradbe nove porodnišnice se je vršil 21. julija 1928. Pozneje se je stvar še nekoliko zavlačevala, dne 29. julija 1929 pa se je vršila licitacija za oddajo del zgradbe po sistemu »Dosquet«. Začetkom avgusta istega leta so že začeli s prvimi deli. Zaradi levega vremena je bila zgradba meseca decembra istega leta že dograjena do vrha. V letu 1930 so bila končana gradbena dela, nato se je pa začelo z notranjimi deli.

Načrte in proračune za novo zgradbo je pripravil ing. Dolenc Anton po posvetovanju z g. primarijem Watzkejem. Novo poslopje je moralo biti zidano po sledenjih načelih: 1. da se poveča po možnosti do največje mere direktno solčno razsvetljevanje in razraščanje vseh

bolniških prostorov; 2. je bilo treba eliminirati vsa dvorišča in kolikor mogoče krajšati dolžino hodnikov in 3. je bilo treba skrajšati vse obratne razdalje, da se s tem zmanjšajo stroški in poveča praktičnost in ekonomija v obratu. Nova porodnišnica ima velika, od tal do stropa segajoča okna, tako da se v najkrajšem času izpremeni vsaka soba v prostozračno ležalnico. Celjska porodnišnica je prva naprava v Jugoslaviji, ki je opremljena s takimi okni. Nova zgradba ima tri objekte — in se je s tem veliko prihranilo pri hodnikih. Zgradba je opremljena z najmodernejšimi pripomočki in je prva te vrste v celi Jugoslaviji. Z njeno zgradbo se je začelo avgusta 1929, zadnja dela pa so bila dovršena leta 1931. V novi porodnišnici se nahaja v septičnem oddelku šest postelj, v porodniškem oddelku 26 postelj in v antiseptičnem je na razpolago 42 postelj, skupaj torej 74 postelj, katero število se pa v slučaju velike potrebe lahko poveča na 80. Vsi gradbeni stroški z vsem inventarjem vred so znašali 4.600.000 D.

Nova porodnišnica, ki ne bo služila le navadnim človeškim potrebam, temveč tudi odpravila velik nedostatek, na katerem je trpel dosedaj ves celjski okraj je, kakor že rečeno, najmodernejša zgradba ne le v celi Jugoslaviji temveč v celi južni Evropi. Želeli bi, da bi dolgo služila lepim ciljem in namenom, zaradi katerih je bila tudi zgrajena.

Porodnišnico bo danes blagoslovil v navzočnosti predstavnikov oblasti celjski opat g. Peter Jurak.

Da — tu se živi v zdravju in sreči. Snežnobelo perilo — čisti negovani otroci — vsa hiša se sveti od snage in svežosti. A najboljša pomoč za to je zares dobro milo, to zajamčeno čisto in nežno

SCHICHTOVO MILO

ZNAMKE JELEN

SCN 4 5/58

90 letni jubilej Hribske matere

Lepo in redko slavnost obhajajo danes v Temniški dolini: Hribska mati Marija Antončič iz Malih Dol (v župniji St. Vid pri Stični) praznuje v krogu svojih sorodnikov in znancev svoj 90. rojstni jubilej. Prav je, da se vsem tem slavljencem pridruži s svojimi čestitkami tudi naša širša javnost, saj je iz te rodovine izšlo nenavadno veliko javnih delavcev, zlasti duhovnikov.

je bil nekaj let pozneje na dražbi prodan, a kupil ga je moj oče, ki ga je nato meni izročil s precejšnjimi dolgi. Z božjo pomočjo smo vse pozidali in še dolgeve poplačali. Seveda je bilo treba hude varčevati, trdo delati in skromno živeti. Zdaj ni več tiste varčnosti in skromnosti, kot je bila včasih. Zato pa slišim, da se danes kmetje strahno dolže.

»Koliko časa ste pa vi tako modro gospodarili na tem posestvu,« jo zopet pobaram.

»Trideset let, dokler ni grunta prevzel po smrti mojega moža, t. j. pred 27 leti, moj sin. Ta je grunt še boljše uredil in z ženo lepo vzgojil osem otrok. Kako sem danes vesela, ko vidim, da imajo ti otroci isto veselje do dela na gruntu, kot sem ga imela jaz. Glejte, danes so sirote, brez staršev, oče jim je umrl pred petimi leti, mati pa letos, a vsoeno sami v najlepši zastopnosti ves grunt obdelavajo. Le pogledite jih skozi okno, kako je vsakdo pri svojem delu, četudi je najstarejši pri vojaki. Vsi poslušajo starejšo sestro, ki ima šele 22 let in jo spoštujejo kot svojo mater; saj vedo, da je imela že lepo priliko, da bi se poročila, a se zaradi njih izruje, da zlasti pri mlajših nadaljuje težavno vzgojno delo, ki jo je sama prejela od staršev in pa v gospodinski šoli v Marjanišču. Zato smo še drugo sestro poslali v šolo na Malo Loko. Oba starejša brata sta pa bila na kmetijski šoli na Grmu. Te šole so pa res dobre.«

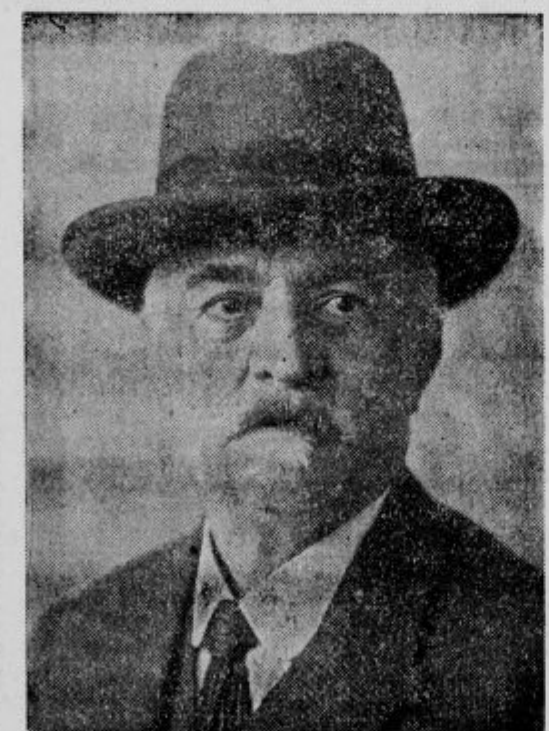
»Mati, kako vam pa otroci povračujejo vso to skrb in ves trud, ki ste ga imeli z njimi. Al ivam odraščajo v redu izgovorjeni užitek?«

»To, pa to! Nikdar mi niso še tega očitali ali utrgovali. Moja hči Ančka mi pa tudi lepo streže. Tako se zdaj nemoteno lahko pripravljam za večnost. Kadar sem sama, največ molim zase in za svoje, pa prepevam. Zakaj pa ne bi bila vesela, ko vidim, kako je Bog dober.«

Še enkrat sem dobri mamiči želel vso srečo, ki si jo želi in se poslovil. Domov grede sem premišljeval vse to in se spomnil tudi na našega pesnika, ki opeva našo dobro kmetijsko hišo, rekoč:

Kar mož nebena so poslala,
da večnih nas otno grobov —
vse mati kmetijska je zibala,
iz kmetijskih so izšli domov.

Zato pa: Bog živi Hribsko mater do skrajnih mej človeškega življenja! Bog nam daj še veliko takih mater!

Srečko Magolič,
dolgoletni humorist in satirik »Slovenca«

Obleke in površnike

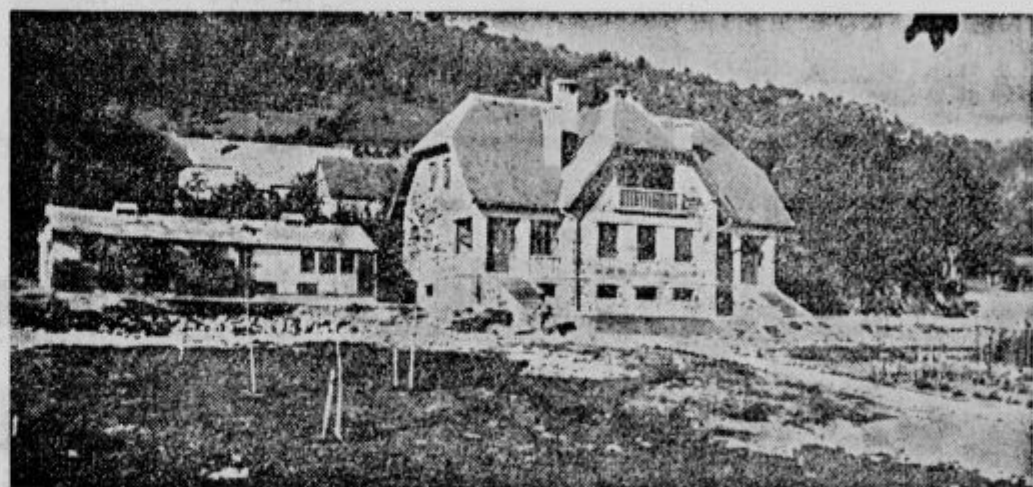
za dijake nabavite najugodnejše pri trdk

Drago Schwab, Ljubljana

Slovenska gospodinjstva M. et M. Francija, zaradi premajhnih prostorov je moglo obiskovati ta prvi tečaj samo osmero naših žena in deklet. V kratkem bo otvorila gospa Jankovičeva drugi tečaj.

Zimska počitniška kolonija s smučkim tečajem za šolske otroke

Drž. šolska poliklinika namerava poslati v času božičnih počitnic t. j. od 26. decembra do 11. januarja 22 otrok obojega spola v starosti od 6 do 15 let v svoj novo zgrajeni dom na Rakitno. Ker je ravno na Rakitni sijajni smučski teren, bo to zimovanje spojeno s smučkim učnim tečajem za začetnike in že izvežbane. Tečaj bosta vodila dva strokovnjaka. Nadzo-

rovali bodo otroke zaščitne sestre. Zdravniški nadzor bo v rokah stalno prisotnega zdravnika šolske poliklinike.

Celotna oskrba s prispevkom za smučski učni tečaj znaša za 15 dni 335 Din. Prijave sprejema drž. šolska poliklinika, Resljeva cesta 10. Istotam se dobe tudi vsa pojasnila.

Jesenski pridelki v Slovenski krajini

Mur. Sobota, 13. oktobra.

V splošnem se lahko reče, da letina ni tako slaba, kakor se je zaradi hude suše v začetku mislilo. Zito je obrodilo celo boljše, nego lansko leto.

Prava suša je pritisnila šele v poletnih mesecih. Ponekod je bila katastrofalna, o čemer pričajo jesenski pridelki. Trpeli so zaradi nje vsi pridelki. Splošno sta uničeni kakor dve tretjini vseh

pridelkov. Krompirja in koruze je za polovico manj, kakor bi moralo biti pod normalnimi pogoji. Proso in ajda pa sta še hujše prizadeti. Mnogi gospodarji, ki so imeli po cel oral zemlje zasejan s prosom ali ajdo, so dobili 50—100 kg enega ali drugega, kar niti za setev ne bo zadostovalo.

Velik udarec za vse gospodarje je tudi to, da otave ni bilo skoraj nič. Večino živine so morali zaradi pomanjkanja krme prodati, a tudi ta tri do štiri živinčeta, ki so jih obdržali, bodo tekom zime težko prehranili. Pomanjkanje krme je tako veliko, da se je pod okriljem okraj. kmetijskega odbora v Dol. Lendavi ustanovil poseben odbor, ki bo skrbel za nakup krme.

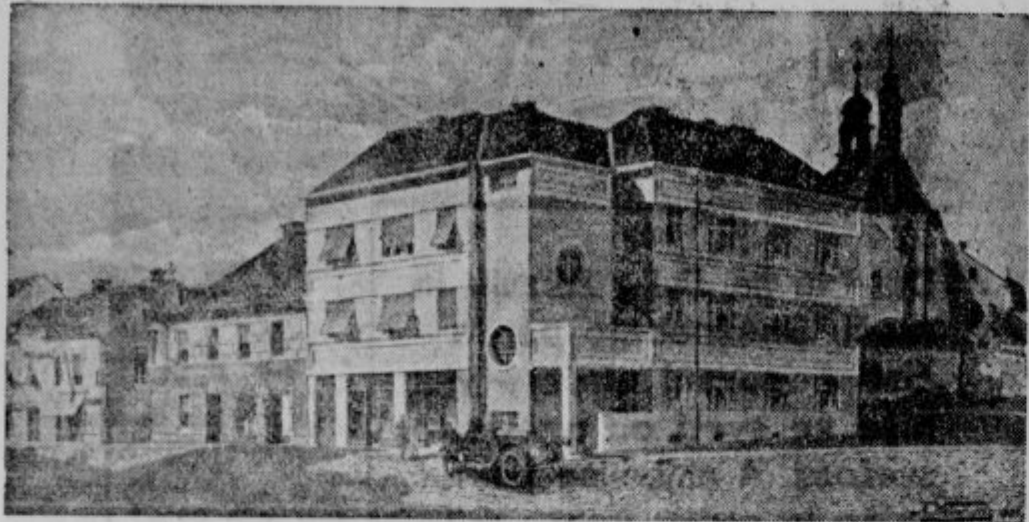

10.000 Din je zavarovan vsak Slovenec
—15.000 naročnik za slučaj smrtne nesreče.

Novi dom Kmečke hranilnice in posojilnice v Ptuj

Dne 5. maja 1910 se je zbralo v veliki obednici minoritskega samostana v Ptuj nekaj zavednih mož, da bi ustanovili za ptujski okraj novo posojilnico, ki bi podpirala predvsem kmetijske težnje. Na čelu cele akcije sta stala poslanec Jožef Ozmeč in nadrevizor Pušenjak. Prva pravila so podpisali: Kuhar Jurij, posestnik, Brstje; Pšunder Ferdo, vikar, Ptuj; Zelenik Alojzij, kmet, Spuhlja; Zgeč Matija, kmet, Dornova; Pihler Anton, kmet, Sp. Velovlak; Toplak Martin, velepos., Podvinci; Vrščič Ivan, kmet, Sv. Marko; Kreft Jožef, kmet, Grajena; Vrabl

ja nove starbe. Navzoči so bili gg. župan Jerše, ravnatelj mestnega urada Zavodlal, mestni oskrbnik Horvat, sanitetni svetnik dr. Vrečko, mestni inženjer in člani načelstva. Komisija je občeudovala solidno, moderno delo in je izrekla vsem činiteljem pohvalo in priznanje. V ponedeljek, dne 10. oktobra 1932 pa je bil novi posojilniški dom blagoslovljen in odprt. Radi obstoječe krize se je morala opustiti vsaka večja zunanja, slavnost. Bila je v proštjski cerkvi samo slovesna sv. maša, katero je daroval odbornik, župni upravitelj g. Belšak, in nato bla-

Janez, kmet, Mestni vrh in Ozmeč Jožef, župnik, Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Ti so torej ustanovitelji Kmečke hranilnice in posojilnice v Ptuj. Novi zavod je našel zaslonno zavetje v stari pisarni minoritskega samostana. Tam so se moške shajali nedeljo za nedeljo po rani sv. maši k sejam, brezplačno, brez najmanjše odškodnine. Najbolj zvesti pri teh sejah so vedno bili: Kuhar, Pšunder, Toplak, Pihler in Vrabl. Nikdar ni manjkalo nobenega, kakor kažejo stari zapisniki. Posebno težavno je bilo poslovanje v vojnem času. Tajnik za tajnikom je bil odpoklican k vojakom in le krepki volji odbornikov, zlasti g. načelnika in žilavi delavnosti g. nadrevizorja Pušenjaka se je zahvaliti, da je naš zavod še posloval. Vojska je minila. Zdaj je nastopil tudi za posojilnico boljši čas. Prešla se je v prijaznejše prostore v minoritski hiši, kjer je ostala do 10. oktobra 1932. Ta dan je za posojilnico začetek nove dobe, preselila se je v svoj dom. Novi dom stoji na mestu stare male vojašnice. Stavbni prostor je posojilnica dobila od mestne občine po zmerni ceni po posredovanju tedanjega župana g. Miha Brenčiča. Z delom se je začelo sredi leta 1931. Vzrok zamude je bil, ker je hotela posojilnica na prošnjo raznih krščanskih organizacij v Ptuj pod svojo streho spraviti tudi širo dvorano za razne prireditve. Zal je bil stavbni prostor za veliko dvorano premajhen in neprimeren in tako je obveljal prvotni načrt. Vse delo je bilo v rokah stavbenikov gg. Živica in Maribora in Treota iz Ptuja. Toda prišel je čas splošne krize in z njo za novo stavbo doba križevnega poa. Oba stavbenika sta pod težo razrušenih gospodarskih razmer ustavila delo. In tako je moral g. tajnik Fras sam od dne 1. oktobra 1931 do dovršitve cele stavbe voditi vsa dela in jih je tudi srečno izvršil. Novi dom je impozantna stavba, ki dela po svoji priprosti zunanosti in kompaktnosti na vsakega gledalca mogočen vtis. Pod celo hišo so dobro betonirane kleti. V pritličju so na desno uradni prostori, na levo pa prostori za dve trgovini, vsak z dvema sobama. V prvem in drugem nadstropju sta po dve stanovanji, desno s tremi sobami in kabinetom, levo z dvema sobama in kabinetom. Hiša ima svoj vodo-vod na električni pogon. Vsako stanovanje ima lepo moderno kopalnico, svojo klet in svoj prostor na podstrešju. V prvem nadstropju je še odprta veranda na trg.

V četrtek, dne 6. oktobra je bila kolovadaci-goslovičev novega doma, katero je opravil odbornik g. župnik Pšunder. Navzoči so bili člani načelstva in nadzorstva. Blagoslovitelj je pri-

merjal v svojem nagovoru dobe v zgodovini novega doma štirim dobam v zgodovini izraelskega templja; pa kakor je tudi v najbornem teh svetih, v lesenem svetem šotoru bival Bog, tako je bival tudi v bornih dosedanjih prostorih kmečke zadruge. Istega Boga hočemo danes z blagoslovitvijo poklicati tudi v novi posojilniški dom. Novi dom je izročil potem v varstvo možu in svetniku iz slovenskih kmetijskih vrst, škofu Slomšku, čigar slika naj krasno uradne prostore in čigar duh naj veje v vsem poslovanju prelepe zadruge. Nato je blagoslovil še hišni križ in ga obesil na vidno mesto, da bo pričal vsem obiskovalcem: Bog vlada v teh prostorih in z njim božja pravica po večno veljavnih božjih zapovedih.

Po končani blagoslovitvi je bila v novih uradnih prostorih otvoritvena seja. Prva seja v domači novi hiši! Velik dogodek! Seja je otvoril načelnik g. Kuhar, ki vodi posojilnico že od njene ustanovitve, in je pri tem izrekel pomenljive besede: Dvaindvajset let trudopolnega dela je za nami. Mnogo težko in bridkosti smo morali premagati. Vse smo srečno premagali in danes otvarjamo svoj dom. Ko smo podpisali prva pravila, si niti mislili nismo mogli in upati, da bi kdaj zborovali pod lastno streho. Toda Bog je bil z nami; Bog naj vodi in blagoslavlja še naše nadaljnje delo. Načelnik se je hvaležno spominjal tudi mož, ki so z drugimi stali ob zibelki kmečke posojilnice; pa jih danes ni več: gg. župnika Ozmeča, Matija Zgečiča, Janeza Vrabla in Janeza Krefta; zaklical jim je v navzočnosti hvaležni »Slava jim!« Nato je izrekel posebno zahvalo še g. tajniku-Frasu, ki je nad eno leto moral sam voditi vsa dela pri novi stavbi in jih je kljub akoraj nepremagljivim težkočam srečno dovršil. V priznanje njegovih izrednih zaslug za novi dom in v delno povračilo za vse prestane trude in bridke ure, mu je odbor soglasno naklonil največje in najlepše stanovanje v novi hiši in mu ob enem poveril upravo novega doma. Da bi pa tudi vsi člani Kmečke hranilnice in posojilnice širom slovenske domovine pomnili dan 10. oktobra 1932, je načelstvo z nadzorstvom v tej prvi seji storilo še važen doberdelni sklep: znižalo je v spomin otvoritve novega posojilniškega doma za vsa posojila obrestno mero za 1 odstotek. Tako bo blagoslovitev nove hiše prinesla zares veselja tudi pod streho trpinov, ki najbolj čutijo težo gospodarske krize, pod streho zadovoljenih kmetijskih in obrtnih domov.

Novi Slomškov posojilniški in kmetijski dom je odprt. Kot dragoceno dediščino ga izroča odbor mlademu rodu. Dolgi 22 let so hodili

60.000 let
100 let
10 let

že živi človek! In vendar...

nazaj nismo še imeli železnice, elektrike, telefona, avtomobilov! Čudovito, da je človek vse to izumil baš v zadnjem vlomku svojega časa...

še pa je stara najčudovitejša iznajdba: radio. Iznajdba, ki nosi človeški glas ter vrisk in jok strun preko vsega sveta; ki napolni s svojimi tajinstvenimi utripi vsak prostor: palačo vele-mesta in borno gorsko kočico... ter **tudi Vaše stanovanje**. Vaše sobe so polne godbe in glasov, prihajajočih iz vseh krajev sveta.

Morda so ti utripi za Vas še nezaznavni? Ne pustite jih, da tako neizrabljeni gredo mimo Vas! Spremenite jih v glas ter — poslušajte radio! Kako se to stori, Vam pove

RADIO LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 5

Obsojeni roparji in vlomilci

Novo mesto, 14. oktobra.

Danes je kazenski senat petorice tuk. okrožnega sodišča imel tri razprave zoper vlomilce oziroma roparje.

Prvi so se zagovarjali: 33letni Cizelj Ant. iz Globokega pri Brežicah, Gognjavec Bernard iz Mirne peči in Koren Franc iz Loke pri Zidanem mostu, ki so tvorili dalj časa vlomilsko tolpo. Cizelj je bil že večkrat zaradi tatvine kaznovan. Prvi vlom sta izvršila Cizelj in Gognjavec z nekim neznanim vlomilem v Pokleku pri Rajhenburgu pri posestnici Romih Mariji, v noči od 20. na 21. maja ter ji vzela iz kleti in pa iz shrambe v hiši razna živila in obleke v vrednosti 240 Din. Na Mirni je Cizelj ukradel Mežanu Jožetu obleko in čevlje. V Verčicah pri Metliki so okradli Ivana Slanca. Ko so se tako založili deloma z živili in obleko, so odšli na Hrvaško, od tam pa čez Gorjance v St. Jernej in čez Krško dolino v Sevnico. Tu se je tretji tovariš neznano kam izgubil. Cizelj in Gognjavec sta vlomila v Toplicah v noči od 31. maja na 1. junij v osnovno šolo in okradla tam Makovec Marijo, v Gor. Gradišču pa gostilničarja Bukovca Alojzija. Ker so jima ti vloni in tatvine uspeli, sta se opogumila in udrila s Korenom, ki se jima je med tem pridružil, v Novi gori v noči od 1. na 2. junija v hišo Analije Avbar. Le-tej so zagrozili, da jo bodo zaklali, če ne prikaže vse, kar ima v skrini. Premetali so skrinje in pokradli vse, kar so našli kaj vrednega. Pred odhodom so še Avbarjevi in njeni 12letni hčerki Mariji zvezali roke in noge in jima zamažili usta s cunjami.

Potem so jo mahali proti bivši Štajerski, kjer so na Korenovo pobudo udrili v osnovno šolo v Lokavcu v noči od 4. na 5. junija. V spalnici je eden izmed roparjev dvignil nad glavo učiteljice Drstvenškove kuhinjski nož, drugi se je postavil z revolverjem k postelji njene 79letne stare matere Helene, tretji pa je prišel odpirati omare in pokradel 2500 Din gotovine, razno srebrnino, star avstrijski denar ter dvolitrski benečanski cekin, mnogo obleke in nekaj svinjine.

Poleg tega je še Cizelj sam izvršil razne

vloni in tatvine v mesecu aprilu, maju in juniju letos.

Obdolženci so večinoma vsa dejanja priznali, le olepševali so, da bi dosegli milješo kazni. Vsi trije so prejeli zaslužen kazni. Cizelj je bil obsojen na 13 let, Gognjavec na 5 let, Koren pa na dve leti in pol robije.

Za temi se je zagovarjal Razgoršek Ant., ki je v Veliki dolini, ob meji savske banovine letos poletni sunil s kolesa nekega Povha, ga udaril po glavi, tako da je padel v nezavest, in ga oropal. Obsojen je bil na 7 let robije.

Dalje so se zagovarjali pred senatom: Veber Alojzij, Kutnar Alojzij in Novak Janez, slednja dva že starejša moža, prav tako zaradi roparskega vloma. Prva dva sta udrila letošnje poletje v hišo posestnice Gerden Marije pri Temečnici in grozeč z nožem zahtevala od nje denarja, nakar jima je izročila 200 Din. Nato pa sta preiskala vse prostore v hiši in ukradla še 300 Din. Novak pa jima je pokazal pot do Gerdenove hiše. Veber in Kutnar sta ukradla v Višnji gori tudi nekemu ločeno zaslišan. Obremenjevali so drug drugega, Alojziju Zupančiču kolo. Med razpravo je odredil senatni predsednik, da so bili posamezni storilci tako da je končno moglo priti sodišče do popolnega dokaza storjenih dejanj. Obsojeni so bili: Veber Alojzij na 4 leta in pol, Kutnar na 5 let in 3 mesece, Novak pa na 4 leta robije.

POVRŠNIKE, OBLEKE itd.
za gospode in otroke nudi
najugodnejše
J. MAČEK, Ljubljana, Aleksandrova 21

Odmevi „Slovenčevega“ propagandnega poleta

Ljubljana, 11. okt.

Zanimivo je, kako različno je zanašal veter lističe, ki jih je spuščalo naše letalo pri svojem poltu. Naročilnice nam prihajajo celo iz krajev, nad katerimi letalo sploh ni letelo. Tja je prinašal lističe veter, ki nam je torej po svoje tudi pomagal k popolnemu uspehu našega poleta. Nad Loškim potokom z letalom nismo bili, pa smo od tam vendar tudi dobili naročilnice. Zanesel jo je tja veter čez hrib iz loške doline. Zato pa nismo dobili še nobene naročilnice iz tSarega trga, niti iz Loža, ne iz Grahovega, čeprav je letelo letalo nad vsemi temi kraji ter je zlasti loško dolino prekrizalo po dolgem in počez. Kam daleč je veter zanašal letake, nam dokazuje naročilnica, ki smo jo dobili iz Beltincev v Prekmurju, kamor je mogla priplaviti 10 kilometrov daleč po zraku.

Sedeči so še našli naročilnice za brezplačnega »Slovenca«:

Mate Alojzij, krojač, Goriča vas pri Ribnici. — Medved Lojzka, študentka, Tacen, p. št. Vid nad Lj. — Ivančič Lojze, Mahovnik, Kočevje. — Giovanetti Marjan, rudar, Krmelj, št. Janž. — Jenko Ivo, učencec, škofja Loka. — Božičnik Ivan, čevljar, Videm ob Savi. — Genelli Stefan, rudar, Potoškavas, Zagorje ob Savi. — Kralj Franc, pregl. fin. kontr. v pok. Skočijan pri Mok. — Rotar Andrej, pos. sin, Črnuče pri Ljubljani. — Juraja Ivan, zidar, Imeno, Podčetrtek. — Geč Maks, delavec, Hardek Marof, Ormož. — Klemenčič Jakob, pos. Ivanjci pri Radgoni. — Zohar Miha, vrhe, p. Teharje pri Celju. — Roth Alojzij, Vrazova, Maribor. — Jaki Franjo, drž. uradnik, Tomšičeva, Maribor. — Jerman Anton, čevljar, Straža, Mirna na Dol. — Pravne rFanc, prog. delavec, Trstenik, Mirna. — Žitnik Simon, delavec, Vodice nad Ljubljano. — Seifonder Franc, tov. delavec, Suha, šk. Loka. — Kaštrun Jožef, pos. Nova vas, Preddivor. — Potočar Miha, Gradenc, Žužemberk. — Sluga Alojzij, dijak, Podgorje, Kamnik. — Jerman Franc, učencec, Zaboršt, Dol pri Lj. — Škedelj Ana, Ragoška c. Novo mesto. — Ogradi Marija, kuharica, Slomškov trg, Celje. — Mizerit Valentin, železn. Ljubljana. — Skrabar Jakob, uradnik, Pražakova, Ljubljana. — Klun Franc, uradnik drž. žel. Friškovec, Ljubljana. — Sajovic Tožija, rudar, Loke, Trbovlje. — Jančigaj Anton, kolar, Mengeš 143. — Jankovič Jožef, pismonoša, Mengeš. — Pretnar Francka, učenca, Podhom, Gorje. — Jan Anica, služkinja, Podhom, Gorje. — Podbevšek Marija, Podgora, Dol pri Lj. — Peve Šimen, trg. učencec, Kamnik. — Barle Franc, pos. Nasovče, Komenda. — Irgočak Ivan, ključavničar, Korošče, Moste. — Komor Meta, Mervuš, Gorje. — Novak Anton, Velika Ligojna, Vrhnika. — Močnik Matko, polic. nadzornik, Ljubljana. — Zupan Ivanka, delavka, Senčur. — Bravič Viktor, čevljar, Struge na Dol. — Balon Frančiška, mlajša, Moste, Zirovnica, Gor. — Silar Marija, tSražiče pri Kranju. — Košmrt Marija, Goriča vas, Ribnica. — Bargar Ludvik, klepar, Ribnica 158. — Tavčar Cilka, Mestni trg, škofja Loka. — Jakopič Francka, Triglavsko, Ljubljana. — Sajovic Stanko, postajenačelnik, Slov. Konjice. — Pavlič A. rudar, Bevkovo, Trbovlje. Dalje prihodnjič.

Kmetska posojilnica Ljubljanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavezo
v Ljubljani, Dunajska c. 18 (v lastni palači)

Obreduje vse hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri in brez vsakega odbitka.
Rentni davek plačuje hranilnica sama.

Tekom 51letnega obstoja so hranilne vloge narastle na nad Din 242 milijonov, rezerve same pa znašajo nad Din 10 milijonov. Poleg lastnega premoženja jamči za varnost vlog nad 6500 zadrugarjev z vsem svojim premoženjem neomejeno, kar predstavlja milijardno jamstvo in so vloge popolnoma varne.

Ljubljana Resljevo cesto tlakujejo

Ljubljana, 15. oktobra.

Te dni je pričela mestna občina tlakovati Resljevo cesto v delu od Komenskega ulice do Masarykove ceste, kjer je še čakala tlaka. To cesto tlakujejo z drobnim tlakom, to je z malimi granitnimi kockami, s katerimi so po vojni tlakovali v Ljubljani skoraj vse ljubljanske ulice, v kolikor so dobile kamenit tlak. Ta drobní tlak je tudi znatno cenejši od drugih vrst tlaka, zlasti od tlaka iz regularnih, to je velikih granitnih kock, ki pridejo po navadi v poštev le na cestah, kjer je promet zelo obremenjen. Z regularnimi kockami je bila tlakovana n. pr. nova tramvajska proga. Za navadne ceste pa popolnoma zadostuje drobní tlak. Tlakovna dela na Resljevi cesti izvršuje ljubljanska gradbena družba, stroški pa bodo kriti iz kaldrmine, enako, kakor stroški za tlakovanje Gosposvetske, Celovške in Bleiweisove ceste. Prvotno so nameravali tlakovati Resljevo cesto v vsej širini, pa so ta načrt opustili, ker bi bilo škoda lepíh lip, ki dajejo tej cesti tako lepo senco in prijetnost. Zato bodo pustili med hodnikom in središčem primeren netlakovan pas, da se bo to mogle lipe razvijati in rasti. Ostalo pa bo zaradi tega pasu toliko tlakovalnega materiala, da bo mogla mestna občina tlakovati še nekaj sto metrov Bleiweisove ceste.

Bleiweisova cesta je namreč bila v toliko tlakovana, v kolikor je mestna last, to se pravi lok od Gosposvetske ceste do Dunajske ceste, drugi

del pa je državni. S preostankom materiala pa bo mestna občina tlakovala tudi del državne ceste. V Beogradu je sedaj tudi obsežen akt o tlakovanju vse ostale Bleiweisove ceste na državne stroške. Kadar bo ta akt rešen, bo razpisana licitacija in ko bo ta odobrena, prično s tlakovanjem. Kakor znano, je mestna občina oddala vsa tlakovna dela na Celovški, Gosposvetski, Bleiweisovi in Resljevi cesti za znesek 4.255.000 Din, ki gre ves iz kaldrmine. V te stroške so seveda vračunani tudi stroški za nabavo tlakovalnega materiala. Granitne kocke je mestna občina naročila v treh pohorskih kamnolomih, in sicer v Lenartičevem, Resovem in v Ehrlichovem.

O tlakovanju ceste Za Gradom smo že ponovno poročali. Tlakovanje in preureditev te ceste bo veljala okoli pol milijona dinarjev. Največ so veljale betonske konzole, na katerih grade hodnik, ki visi nad bregom. Cesto so dosedaj tlakovali nekako do polovice in jo sedaj tlakujejo še naprej. Tudi ta cesta bo vsa tlakovana z drobnim tlakom. Stroški za tlakovanje te ceste pa ne gredo iz kaldrmine, temveč iz občinskih sredstev. Ta cesta je namreč banovinska in banovina daje mestni občini za vzdrževanje banovinskih cest neke prispevke. Iz teh prispevkov je mestna občina nakupila tlakovni material ter je dala to cesto preurediti. Vsa dela na tej cesti pa izvršuje mestna občina v lastni režiji in z lastnimi delavci. Tudi v Strelški ulici namerava mestna občina izvršiti še nekatere izboljšave.

valovi bistrih rek in potokov. V tako razpoloženje potopljani smo čuli od predavatelja g. dr. Janko Brejca spomine na Koroško iz predvojnne dobe. Dogodek za dogodkom je nízal g. predavatelj, eden bolj žalosten ko drugi, ko smo slišali, kako je celo Justica zatrla slovensko besedo pred sodiščem. Zanimivi so spomini na politično življenje predvojne slovenske Koroške, moža, čigar življenje in delovanje je bilo tako tesno spojeno s političnim in gospodarskim življenjem Slovencev na Koroškem. Videli smo, koliko žrtve sta prenesla dr. Janko Brejca in poslanec Grafenauer, da bi zadobila Koroška svoje politične zastopnike v dunajskem parlamentu. Spoznali smo tudi, da oportunistična politika gleda pred seboj samo hipne uspehe, pri tem pa zgreši glavni cilj. G. predavatelju, ki se je kljub svoji bolehnosti potrudil, da je podal nekaj spominov, smo za to iskreno hvaležni. Na večeru smo videli veliko število koroških rojakov in prijateljev Korošana. Zeleti je tudi, da ne bi želela molče šla mimo 12 letnice plebiscita. Prihodnji 11. prosvetni večer, ki bo v petek 21. oktobra bo pa posvečen 20 letnici bitke na Kumanovem.

100%

Vaših želja zmoremo zadovoljiti z našo ogromno izbiro blaga za jesen in zimo in nudimo:

Na	damske obleke volnene od Din 36— dalje	
	> plašče >	> 85— >
	moške obleke >	> 54— >
	> sukno >	> 114— >
	> kamgarni >	> 128— >
	> suknje >	> 78— >
	> sukno črno >	> 115— >

Baržuni, barhenti, flaneli, pliši itd. po engro cenah
Specialna trgovina

Novak - Ljubljana

Kongresni trg 15 (nasproti nunske cerkvi)

○ Sobotni živilski trg je bil bogato založen ter kakor vedno, zelo živahen. Na trg prihaja vedno več lepih, domačih, izbranih jabolk, ki jih gospodinjje pridno kupujejo za zimo. Cena jabolk se giblje med 2—3 Din. Grozdja prinesejo največ iz bližnje Belokrajine ter iz sosednjega Karlovca in okolice. Na trgu je zdaj znatno manj grozdja, kakor ga je bilo še pred tedni. Kilogram grozdja velja 3—5 Din. Iz zasavskih hribov so prinesle ženske veliko sočnega kostanja, ki ga prodajajo po 2—3 Din liter. Seveda je bilo na trgu tudi dovolj gob, približno 500 košaric in velikih košev. Gospodinjje pa so se z gobjami že prilično založile, zato zdaj ne gredo več tako brž v denar, kakor prve dni tedna. Gobe so po 4—6 Din kilogram, po mericah pa jih ne prodaja nihče več. — Na zelenjadnem trgu je zopet dovolj salate, ki pa je draga; za dinar je je prav malo. Paradizniki so se podražili na 4 Din kilogram. Kislo zelje je po 3, kislá repa po 2.50 Din kilogram. — Jaje je na trgu vedno manj, so pa zato vedno dražja. Prodajajo jih po dinarju pa tudi po 2.25 Din par. Tudi piščeta so se podražila, prodajajo jih od 26—38 Din par. Na trgu je bilo izredno veliko mladih zajcev, ki so jih ponujali od 10—15 Din. Gosj so po 45 Din, kokoši skoraj ni na prodaj. Nekdo je prinesel prodajati tudi cel jersbas mladih, 5 tednov starih piščkov, menda volčjakov. Piščake je fant prodajal po 50 Din. — Na Sv. Petra nasipu je stalo vzdolž Ljubljanske 38 voz zelja ter 30 voz krompirja. Zelje prodajajo kmetje po 70—80 par kilogram, krompir pa po 80—85 par. Krompirja je bilo prodanega veliko, zelja bolj malo. Menda bo letos krompir ceno držal, ker je bila zaradi suše letina bolj slaba. Zato kmetje krompirja ne dovažajo na trg v tolikih množinah kakor lani, ko ga je bilo en sam tržni dan tamkaj do 70 voz, skoraj 50.000 kilogramov.

Ne pomišljaj, nič ne čakaj,
urno k Slamiču korakaj!
Tam za mal denar dobiš,
da želežku zadostiš.

○ Na Smarno goro vabi vse žlane in prijatelje Stolna prosveta ljubljanska. Odhod le ob ugodnem vremenu ob pol 2 popoldne izpred Figovca.

○ Šišenska prosveta. Jutri ob 8 zvečer v samostanski dvorani občini zbor dramatičnega odeska. Vsi člani in tudi drugi, ki imajo veselje do igranja, vljudno vabljeni. — Odbor.

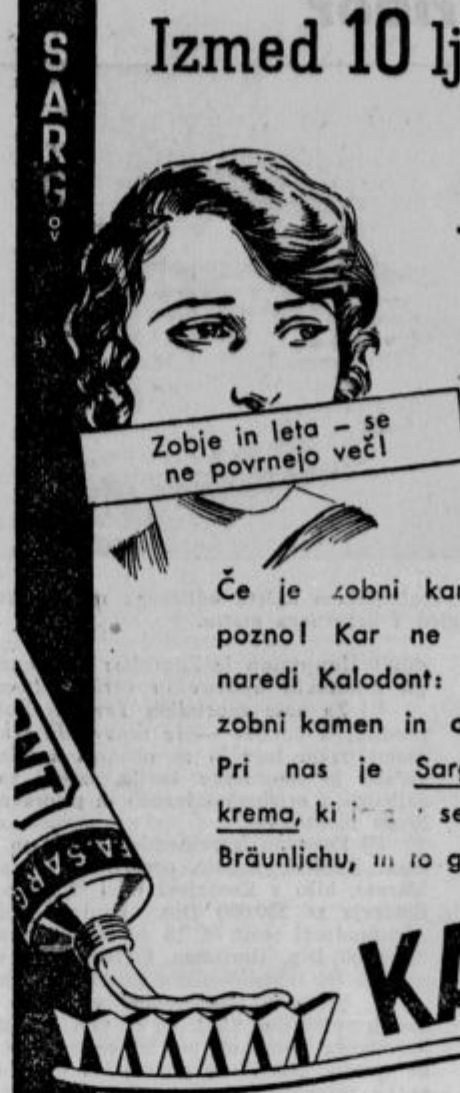
○ Sv. maša zadušnica z libero za pokojno Ano Kos bo v ponedeljek 17. oktobra ob 6 zjutraj na Viču.

○ Kino Kodeljevo predvaja danes ob pol 4 film »Atlantike in ne »Otrok v vojašnici, kakor je na lepakih javljeno. Ob pol 6 in 8 ostane »Otrok v vojašnici«.

○ Kopališče v hotelu »Slone« ostane zaprto od 17. do 20. oktobra.

○ Kaj je novega v Ljubljani. Način posluževanja, zmiselná in cena reklama, po cení aranžiranja izločeno in še nebroj takih stvari je ki aluzijo

Izmed 10 ljudi jih ima 7 zobni kamen ...dobi ga pa lahko vsak!

Če je zobni kamen uničil zobe, je že prepozno! Kar ne more nobena zobna pasta, naredi Kalodont: on odpravi polagoma nevarni zobni kamen in ohrani zobe močne in zdrave. Pri nas je Sargov Kalodont edina zobna krema, ki vsebuje sebi sulforicinov oleat po Doktor Bräunlichu, in to ga dela tako zelo učinkovitega.

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

DELAUSKI VESTNIK

Šestdesetletnica »Slovenca«

je praznik vsega slovenskega delovnega ljudstva. Praznik zato, ker obhaja to šestdesetletnico list, ki se je od prvega dne svojega obstoja dalje boril za pravice delavstva. »Slovenec« je vedno vzbujal delavsko zavestnost, »Slovenec« je spremljal vse delavske borbe in se veselil delavskih zmagov. V »Slovencu« so se javljali z odločno in jasno besedo vsi naši delavski voditelji z dr. Janezom Ev. Krekom na čelu.

Naj živi naš borec za socialno pravičnost!
Slovenski krščanski delavci.

Ure, zlatnina,
optični predmeti
L. VILHAR
URAR
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 36

— Pri težkočah v želodcu in čreveh, pomanjkanju slasti, lenivem odvajanju, napenjanju, gorečici, pehanju, tesnobi, bolečinah v čelu, nagnjenju k bljuvanju povzroči 1 do 2 čaši naravne »Franz-Josef« grenčice temeljito čiščenje prebavil. Izjave bolnišnic dokazujejo, da »Franz-Josef« vodo radi jemlje celo težko bolni, in da se dosežejo z njo veliki uspehi. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Dev. Marija v Polju

»Slovenec« med našim ljudstvom je imel že od svojega početka naročnike, čitatelje in prijatelje. Prvi naročniki so bili: takratna farna duhovnika župnik Levičnik in kaplan Koblica ter ravnatelj fužinske rdeče fabrike Jamar. Duhovnika sta že prvo številko lista posejevala svojim faranom, ga priporočala in širila. Tako je dobil že prvo številko kakor tudi vse nadaljnje v roke tudi Jožef Mercina, brat našega Ignacija Mercina, trgovca in gostilničarja v Zg. Kašlju, ki ima še sedaj shranjeno to prvo številko. Precej korajže je bilo treba tistim, ki so imeli takrat »Slovenca« ali »Novice«, in te ni manjkalo tudi Jožetu Mercini, ki si ga je takoj naročil in od takrat je redno v hiši, in tako ga je Nace že od otroških let bral, a na svoj naslov ga ima naročenega že 27 let. Seveda prve tri naročnike že krije zemlja, kakor tudi Jožeta Mercina. Ravno takratno čitanje »Slovenca« je dalo povod, da je nekaj ukaželnih mladeničev ustanovilo bralno društvo, kjer je bil »Slovenec« na razpolago. Tako se je širil list, da je imel do leta 1894 že nad 10 naročnikov. Po tem letu pa je število poskočilo na 35 in pred vojno je bilo že okrog 80 naročnikov. Danes pa je čez 120 naročnikov. Poleg tega se je po vojni začela po agilni družini Lajovec kolportirati nedeljska izdaja, tako da ga danes družina bratov Kukovica proda v letnem času 300, v zimskem pa do 400 izvodov. Današnje slavnostne številke bo došlo 530 izvodov, na kar opozarjamo naše ljudi. Med najstarejšimi naročniki, ki ga imajo nad 25 let, so poleg goričarja omenjenega g. Naceta še sledeči gg.: Avšič Fr., župnik Müller, Dimnik Jakob, Janez Lajovec in Kukovica. Če vzamemo, da berejo v naročnikovih družinah po trije dnevno, zneso skupno 400 oseb, ob nedeljah pa 1500 oseb, je to lepo in razveseljivo število. Bog daj, da bi se list, ki obhaja 60 letnico, i v naprej tako širil v naši fari!

Proti izpadanju las za okrepitev lasišča pomaga edino umivanje glave s kosmetičnim ekstraktom

„Lipovico“

ki ustavi in prepreči izpadanje las, napravi lasišče odporno proti boleznim, okrepi in pospeši rast las, ki jim istočasno daje elastičnost, bujnost in sijaj. Vseletna praktična preizkušnja in mnenje strokovnjakov potrjujejo uspešno uporabo nenadomestljive »LIPOVICE«. Lipovica je torej damam in gospodom neobhodno potrebna. Dobl se v originalnih steklenicah z zaščitno znamko pri

Franjo Žabjek, Ljubljana, Cerkvena ul. 1
Cena Din 20.—

○ Družabni večer Šentpeterskega prosvetnega društva v Ljubljani, ki se bo vršil drevi ob pol 8 v Rokodelskem domu, bo lep zaključek proslave 25 letnice obstoja tega agilnega društva. Spored bo zelo pester; posebne omenbe je vreden srečlov, za katerega je pripravil obilo lepih in bogatih dobrot. Vabimo vse žlane in prijatelje društva, da posetijo to prireditev, s čimer naj pokažejo simpatije in spoštovanje 25 letnemu požitvovalnemu delu Šentpeterske prosvete.

○ Pevcem »Ljubljane«! Jutri, v ponedeljek, ob smilni zvečer vaja celotnega zbora. — Pevovodja.

○ V Korotan nas je na 1. prosvetnem večeru vodila koroška narodna pesem, katero so dovršeno zapeli štirje »Slovenski fantje«. Če kedaj, potem ob takih prilikah, ko se spominjamo 12 letnice nesrečnega plebiscita, začuti narodno srce težko izgubo zelene Koroške. Lepo so doneli akordi pesmice »Gor čez izar« in »Kje so tiste stezice«. Nehote so zavalovali pred nami valovi modrih koroških jezer in

Radioaparati

po zelo znižanih cenah se dobe pri

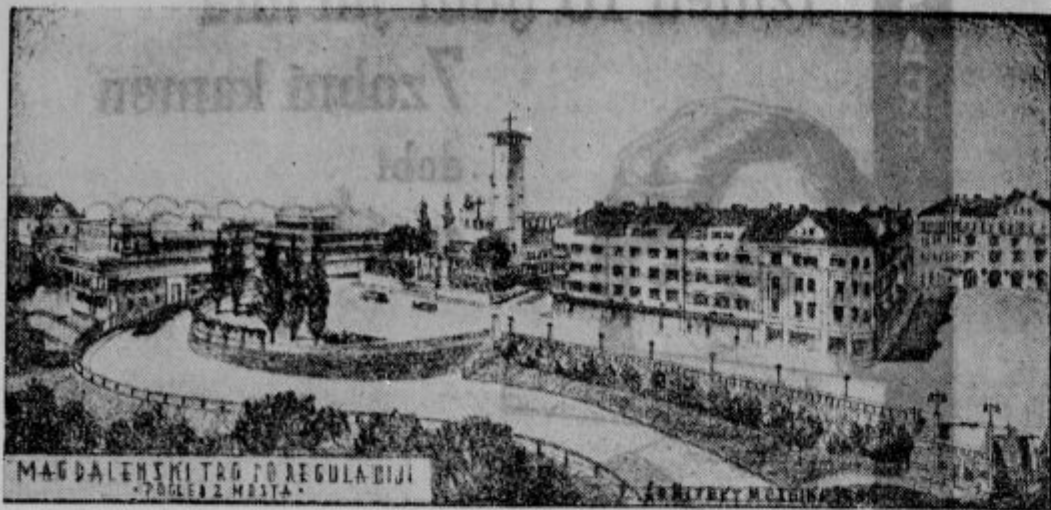
„JUGOŠPORT“

R. S. S. O. S.

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta št. 34

Maribor

Tako bi izgledal Magdalenski trg v Mariboru po regulacijskem načrtu odličnega mariborskega arhitekta Črekeja. — Pogled z državnega mosta.

□ Občni zbor »Maribor«. Slovensko pevsko društvo »Maribor« je imelo v petek večer svoj VIII. redni občni zbor, kjer se je iz poročila odbornikov videlo, koliko kulturnega dela se izvrši tekom enega leta v takem društvu. Društvo in njegove prireditve so v Mariboru tako znane, da ni treba danes ponovno o njih pisati. Tudi za bodoče leto si je društvo zahtevalo lep program, ki ga bo lahko izvedlo, ker se je članstvo odločilo, da tudi v teh težkih časih zvesto vstaja s svojim društvom pri njegovem kulturnem delu. Novi člani se še sprejemajo, kadar je vaja, ob ponedeljkih za dame, ob sredo za moške, vsakokrat zvečer ob pol 8 v pevski sobi, Slomškovega trga 20. »Maribor«, ki ga vodi tudi v bodoče g. dr. Juvan kot predsednik in g. Gašparič kot pevovalja, želimo tudi v tem letu velikih uspehov.

□ Blagoslov jesenskega izobilja. Včerajšnji trg je bil izborno založen z vsemi dobrotami, ki si jih je pozeležlo srce mariborskih gospodinj. Bilo je dovolj sadja in grozdja, povrtnine in poljskih pridelkov, perutnine in divjadi, mesa in ostalih živilskih dobrot. Cene so ostale na zmerni višini, le tu in tam se opaža malo podražanje posameznih vrst pridelkov, za katere nastopa že pozna sezona.

Vodja Zdravstvenega doma med. univ. dr. Josip Vrtovec

se je vrnil in zopet redno ordinira v Mariboru, Tattenbachova ulica 2, od 9 do 10 in od 14 do 16.

□ Mladi pevci iz Trbovelj nastopijo danes dopoldne ob 11 v Unionski dvorani. Za koncert je med Mariborčani mnogo zanimanja, saj so jim mladi pevci v najlepšem spominu od svojega nastopa pomladi.

□ Otvoritev dramske šole. Pod vodstvom glavnega režiserja J. Koviča se zopet odpre dramska šola. Vsi, ki se zanimajo za gledališko umetnost, naj se javijo 1. novembra ob 10 dopoldne v mali kazinski dvorani v gled. poslopiju. Po vpisovanju bo takoj splošno predavanje o gledališču. Informacije daje J. Kovič, Gregorčičeva 26 od 13—15 ali pisмено potom dopisnice.

□ Danes v Omladinski dom, kjer se ob 5 popoldne prične dobrodelna prireditev v prid brezposelnim katol. omladinam. Govori profesor dr. Jeraj o brezposelnosti, nato lepa igra »Materina ljubezen« v starih dejanjih. Podprite z veliko udeležbo brezposelne omladine!

□ Sinovi dobrih krščanskih staršev se sprejemajo v tamburaški odsek Kat. omladine. Kdor ima veselje in želi ostati v društvu, naj se tekoči teden zvečer zgleda v Omladinskem domu v Cvetlični ulici 28.

□ Sestanek duhovnikov tretjerednikov ne bo dne 20. t. m., ampak se preloži na četrtek 27. t. m.

□ Plemeniti dar. Mesto venca na grob blagopokojne gospe Gasparinove je daroval mestni stavebnik g. Ubald Nasimbene, prostovoljnemu gasilnemu in reševalnemu društvu Din 150.

□ Smučarji se pripravljajo. Občni zbor zimsko-sportnega odseka SPD v Mariboru se vrši v torek, 18. t. m. v lovski dvorani hotela Orel.

□ Slovo primarija dr. Černiča. Včeraj dopoldne se je poslovil dolgoletni primarij splošne bolnišnice (kirurškega oddelka) g. dr. M. Černič, ki odhaja na novo odgovorno mesto v Ljubljano. V imenu zdravnikov, uradništva in osebja se je poslovil od odhajajočega upravnika dr. Vrečko. S primarijem Černikom odhaja v Ljubljano tudi njegova dolgoletna instrumentarka, sestra Fabijana.

□ Proračun sestavljajo. Posamezni oddelki mestne občinske uprave so že sestavili svoje proračunske predloge ter jih izročili mestnemu knjigovodstvu. To sedaj sestavlja celotni proračun za prihodnje leto. Sestava se nekoliko zavlačuje zaradi istočasnih izprememb v občinskem gospodarstvu.

□ Ljudski oder gre v novo sezono. Prihodnje nedeljo dne 23. t. m. odpre Ljudski oder v Mariboru novo sezono z uprizoritvijo ljudske petejanke s petjem »Revček Andrejček«, v oderski predelavi Adolfa Robide; režijo vodi Eichmeister. Predstava se prične ob 5 popoldne, da bo dana tudi podeželskemu prebivalstvu možnost udeležbe. Cene so letos znižane, sedeži so po 10, 8 in 5 Din; stojišča 3 Din. Sledi nato drama »Mrake« in Mendelsohnova enodejanska spevoigra »Povratek«.

□ Mrtvaški zvon. V porodnišnici mariborske bolnišnice je umrla 37-letna blaga žena Jera Rojko, soproga viničarja. Pokopali jo bodo danes popoldne ob 4 iz mrtvašnice mestnega pokopališča. V bolnišnici je ugrabila smrt 69-letno soprogo šolskega sluga v pokoju, Terezijo Hudelist. Blago pokojnico položijo k večnemu počitku danes popoldne ob pol 4 iz mestne mrtvašnice na Pobrežju. Svetila pokojnicama večna luč, hudo prizadetim ostalim naše iskreno sožalje!

□ Vsenčilski profesor dr. Hauptman v Mariboru. V petek, dne 21. t. m. predava v Ljudski univerzi vsučiliščni profesor dr. Lju-

devit Hauptman iz Zagreba: »Slovenci na pragu kmetijskih uporov in turških bojev.«

□ Za naše športnike! Trdka »Robinsak« — produkcija čevljev — je renovirala svoj lokal na Slomškovem trgu in se ob enem specializirala za gorske in smučarske čevlje, kateri so priznani najboljši z originalno fazono in pripravi za brezhibno montiranje.

□ Posetne izpremembe. Kupili so v zadnjem času: Budimir Bradič, poslovođa in carinski deklarant, hišo v Kosarjevi ulici št. 36 od Ludvika Rotnerja za 250.000 Din. Fani Tomšič, hišo na Aleksandrovi cesti št. 13 od Mestne hranilnice za 2.400.000 Din. Gerkman Ludvig, hišo na Meljski cesti 4. od Ivana Weitzla za 426.000 Din.

□ Sestanek interesentov za lesene hiše. Prihodnji petek dne 21. t. m. se vrši v veliki dvorani Narodnega doma ob pol 20 sestanek interesentov za zgradbo lesenih stanovanjskih hiš. Na sestanku se bo razpravljalo o ponudbah, o načinu kreditiranja ter o tehničnih podrobnostih gradbene akcije.

□ Izprememba v državnem pravdnstvu. Sodnik okrožnega sodišča dr. Miroslav Dev, ki je bil pridružen državnemu pravdnstvu, je dodeljen okr. sodišču, in sicer kazenskemu oddelku.

□ Bila je pomota. K poročilu o pogrebu tragično preminulih zakoncev Viher moramo dostaviti, da je bilo blagoslovljeno samo truplo Antona Viherja.

□ Cene živinske krme. Na mariborskem trgu se prodaja seno po 75—100, otava po 75—110, pšenična slama po 65 in ržena po 55 Din za 100 kg. Kupčija je sedaj pred zimo z živinsko krmo zelo živahna.

□ Stari grehi prihajajo na dan. Ko se je včeraj vrnila Ana R. po daljši odsotnosti iz Avstrije, jo je zadela v Mariboru usoda v obliki aretacije. Med njeno odsotnostjo so namreč ugotovili, da je meseca maja pobrala pri raznih strankah na zelo spretan način več zlatin, katero je zastavila ter zastavne listke prodala. Oddana je bila sodišču.

□ Ljudska samopomoč v Mariboru šteje že skoraj 36.000 članov in je izplačala do danes šest milijonov Din na podporah. (Glej tozadevni današnji oglaš.)

□ Pravijo, in je res, da najlepše cvetje, sveta in umetne vence po najnižjih cenah in kar je glavno, z dobrim okusom dobavlja v Mariboru cvetlični salon »Vrta Džamonja Gospoška 37.

□ Zivnozdravniki Soštari naznanja, da se je preselil v Vrazovo ul. 6.

□ Starši zastavili otroka. V Zgornjo Voličino je začetkom septembra prišla rodbina — mož, žena in petleten otrok ter se ustavila pri mali posestnici Ottiliji Kocbekovi, kateri je mož povedal, da se piše Gustav Erjavčič ter je v Mariboru pekovski pomočnik. Rodbina se je nastanila pri kmetici, od katere se je posrečilo možu izvabiti pod raznimi pretevezami tudi nekaj denarja in hranilno knjižico. Čez nekaj dni pa sta se mož in žena odpravila baje po svoje pohištvo, v zastavo pa sta pustila pri kmetici svojega petletnega fantka Ivana. Od njunega odhoda je sedaj potekel že cel mesec, pa ju ni več nazaj. Mali fantek se še ne prestopa ozira po poti, po kateri mu je odšla mati ter jo kliče, ker se ne more oživeti pri tujih ljudeh, katerim so ga brezsrčni starši pustili. Ker je Kocbekova sama sirota, je prišla pretekli dne v Maribor na občino, da ona prevzame otroka v svojo skrb, ker je pristojno v Maribor. Poizvedbe so doslej ugotovile, da je sicer neki pekovski pomočnik Erjavčič pristojen v mesto, vendar je v matrikah za beleženo, da ima že enajst let starega sina, dočim petletnega njegovega sina nimajo za beleženega.

KROJAŠKI SALON

diplomiran in odlikovan z zlato kolajno izvršuje najmodernejša oblačila po meri najsolidneje in poceni. **RUDOLF STIBERC, Maribor, Aleksandrova 27**

□ Roparski cigani v rokah pravice. Neumornim orožnikom iz Tezna se je posrečilo naglo izslediti cigansko tolpo, ki je v noči na pretekli terek oplenila Dimnikovo trgovino v Sv. Miklavžu na Drav. polju. Cigane so izsledili v Betnavskem gozdu, kjer so se čisto natihoma utaborili v goščavi. Našli so pri njih del naropane blaga, večino pa so bili že razprodali po kmetih. Orožniki so aretirali 10 roparjev ter jih oddali v zapore mariborskega sodišča. Naropano blago bo dobil oškodovani trgovci deloma povrnjeno, ker so znani kupci, ki so prevzeli od ciganov blago po neverjetno nizki ceni. Opozarjamo pri tem kmetstvo prebivalstvo, da naj bo pazljivo pri nakupu blaga od nepoznanih, včasih celo ciganskih prodajalcev. Blago, ki je poceni, gotovo ni prišlo v roke prodajalca po pošteno poti.

ROGAŠKA SLATINA

Eno največjih, radi svoje pokrajinske slikovitosti ter moderne ureditve pa tudi eno najlepših zdravilišč kraljevine Jugoslavije

Sezona: Maj—september
Pozimi: Priljubljen kraj za
oddihi in počitek

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih
bolezni, bolezni srca, ledvic in jeter.
Normalno zdravljenje v zdravilišču:
4 tedne. V pred- in pokuri se priporoča
pilje zdravilne mineralne vode doma

Cene zmerne. Pred in po sezoni znaten
popust. — Koncertna zdraviliška godba.
— Pester spored zabavnih prireditev. —
Zvočni kino. — Weekend aranžmani

Zdravilišče obiskujejo zdravljenja in
odmora polrebrni iz tu- in inozemstva

Prospekte in ostala pojasnila daje radevolje
DIREKCIJA ZDRAVILIŠČA

Frtaučku Gusli in Kurenčkuva Neška gratulera!

Glih h sreč sm narajmu Neška na plac pr gobah. Tku je glihala in glihala, kokr de b se slu za cele vagonne, nazadne jh je pa kepila ena merca za tri dinarje. »A uš začela z gobam kepčvat, Neška?« sm se jest pušpasu. »Sama z možam ja na uta pr te gespudarsk griž tku frečkala, de b kar za tri dinarje gob pujedla.«

»A že spet štenkarš? Tebe ni družga, ket stipek jezek. Veš, Gusli, tku na konc pa še nisma, de b s se za tri dinarje gobe na mogla prvošt. Še u kaše jh uva jedla. Kašca pa že mam. Veš, ke sa bli še bulš časi, in sm duma še kure redila, sm ja kepila enkat kar en ceu žaki, sevede za kure. Zdej nama pa glih prou pride pr te mizeri. Kure sm predala naš sosedouk ke ma vila tam bliz nas, gespud pa zmeri ukul rajža, enkat je u Belgrade, pol pa spet tle pa tam. Duma je prou mal, tku, de ga jest kumi na vitez puznam. Sej sm že nhna kuharca prašala kua je gespud, pa m ni mogla nē gvišga puvedat. Sam tulk j rekla, de jh še nkol ni vidla, de b kej dela, sam ukul se vozja, gnarja maja pa tulk, kokr čepin. Ta nar bl gviš na kašn agent kašne fabrike dol u Srbiji, pa tist blagu, ke ga tam izdelujeja, tle pr nas ukul punujeja je rekla. Astn, te gespe sm use kure predala, midva iz možam se pa zdej lepu puoš iz tista kašca trahtirava. Za ta mese in tku kela du sred družga mesca ja uva že mela. No pol u pa že spet kuku. Sej veš, de Buh Kranea na zapsti, kokr prauja. Ja, kua s pa s pa ti tku napucan? Pa ne, de b se ženu. Oja, Gusli, nkar zdej pr te gespudarsk griž. Sej viš, kuku je.«

»Nē se nkar na boj, de b se jest ženu. Jest nism tku naumen, ket je toj mož. Neška. Pa na smēš zamert. H »Sluvenec« grem gratulirat. Sej sm te že na use zgudi duma iskou, de b šla skp. Ke ti tud u »Sluvenec« soj jezek bruseš, zatu se šika, de greva skp gratulirat. Pr teb duma sa m puvedal, de s šla na plac. Viš, pa sm te res dubu pr gobah, ket nalaš.«

»Takala vnder na morm jt, sej me videš, kašna sm. Ta lep gvant mam pa u frzoceng. Sej mam še cegle pr seb u pristošne. Viš ga.« »Tu je pa glih prou. Dons mam pa res sreča, Kulk sa t pa dal na gvant? Kar puvej. Sej jest mam murbet tulk družija iz saba. Ga bo zadost, uva pa kar stupila pujna, ke sva že glih tle. Sej ni deleč.«

»Šedest dinarju sa m dal najna — — —« »Pardon, de t u beseda sežem. »Sluvenec« pa tud zdej glih šedesetletnca praznuje, kar je zagledu ta puklast svet. Viš, use štima, kokr nalaš. Kar hitr stopva u frzocenga. Pol se uš šla pa hitr dam prebčt. Jest te um pa kar pr »Kulouratari« pučaku.«

»Ja, Gusli, kdaj t um pa vrnila? A na veš kuku nas griža zdej mrevar?«

»Nē na skrb, Neška. Kar hitr stop. Tlela maš deset kuvaču, de u tud za interese. Kar u čez ustal, uva pa še rože kepila. Kar prazne rok tud na morva pr gratulirat. Uš vidla, kuku se u gespudem pr »Sluvenec« dobr zdel, če uja dubl usak soja rožca. Sej veš, de sa gespudi časnkari tud rad učaseh u roščah.«

»Tu je use lepu in prou. Mene sam tu skrb, kdaj t um vrnila. Veš, zdej je ledu za gnar.«

»Bejš, bejš kua uš jamrala. Sej viš, de se že na bulš ubrača. Usak čas uja dubl tud uradnki soj moratorium. Pol t pa še douga plačat na u treba. Če b pa glih du moratoriuma na pršlu, uš pa gvant nazaj u frzocenga nesla, pa uš men vrnila. U že kuku, de u prou. Kar brš skoč u frzocenga pu gvant. Pr »Kolouratari« se pa duveva. Jest grem prec zdela ke na en golaš.«

Ni menila še ena ura, pa je že Neška u židanem gvant in iz celem grmoujam rošč u rok pršumela h »Kulouratari«. Ta reuca je tku hetela, de je še tist cegle, ke ga u frzoceng na zastaulena reč prneja, pužabila dol utrkat, in ga je skus ceu mest na hrbe nusi. Jest sm hitr spui, pa sva šla. Pu pot sva se pa ceu čas špeterala, kdu u govor držu. Neška se je kaprecerala, da ga če ona držat, ke ma bl douh jezek, jest sm pa pehaupit, de ga mam jest. Pol sva se pa tku zmenila de uva pred uredništva jezike zmerla. Ker ma dalšga, tist u pa držu slaunostn govor. Ke se je pr mer pukazal, de mava uba glih douge, sva naredla pa tak kompromis, de uva uredništvu izručila usak par rože, guvori pa na sme nubedn nē, sam nazadne uva uba naenkat zaupila »živja Sluvenec«.

F. G. tud u imen K. N.

VSAK ZAVEDEN KONZUMENT VE, da konzumne zadruge odlično zastopajo koristi konzumentov — porabnikov

1.) Ker vplivajo na splošno znižanje cen. 2.) Ker delajo brez dobička oz. je dobiček last članov. 3.) Ker dajejo svojim članom koncem leta dividendo.

Kdorse tega zaveda, jedolžan podpreti naše I. DELAVSKO KONZUMNO DRUŠTVO z besedo in odjemom blaga v zadruzi.

Dnevna kronika

Iskrena zahvala

vsem našim p. n. stalnim inserentom za uspešno dolgotrajno naklonjenost in podporo našemu listu, pa tudi ostalim p. n. tiskarjem in zasebnikom, ki so se v novem času drage volje v obilnem številu odzivali našim vabilom na insercijo in tako pripomogli do velikega ugleda, ki ga uživa v vseh trgovskih in obrtnih krogih Slovenčev oglasni del.

Prav posebno zahvalo pa izrekamo vsem p. n. tiskarjem, zavodom itd. ki so nas v presenetljivo veliki meri počastili s cenj. inseratnimi naročili za pričujočo jubilejno številko Slovenca

Inseratni oddelek

„Slovenca“

Ljubljana — Maribor

Cerkveni vlomilec v Sori prijet?

Ljubljana, 15. oktobra.

Naša včerajšnja vest iz Sore o zločinu v tamkajšnji cerkvi, pri katerem so odnesli neznan vlomilec nov ciborij s posvečenimi hostijami, je silno vznemirila vso deželo. Za zločin se je pričela zanimati tudi ljubljanska policija, ki ima v evidenci še en podoben zločin v zadnjem času, namreč v Litiji, o katerem smo tudi že poročali. Ponoči je ljubljanska policija pregledala vsa ljubljanska prenočišča in je v enem teh prenočišč aretirala 28 letnega Frisca K. iz Maribora. Frisc ni mogel povedati prav nobene vzroka, zakaj je prišel v Ljubljano, niti ne, kje se je v zadnjih letih klatil. Policija pa ve, da je Frisc skrajno nevaren cerkveni tat in vlomilec ter se je menda najbolj specializiral na te tatvine. Prav pred kratkim je odsedel kazen zaradi cerkvenega vlomila v Celju. Pri preiskavi pri Friscu niso našli seveda ničesar, kar pa ga ne razbremeni, ker take vrste tihi po navadi takoj vse zakopijejo, kar pokradejo, ali pa poskrijejo na varna mesta. Frisc sedaj na policiji natančno sprašujejo in če se bo le dalo, bodo še kaj izvili iz njega. Znan je še primer cerkvenega tatvine na Dobrovi, ko so neznan vlomilec zakopal cerkvene posode pod Rožnikom, kjer jih je slučajno našel neki pasant. Cerkev je dobila posode nazaj, tatovi pa so ostali neznani. Morda bo kakšno srečno naključje pojasnilo tudi vlom v Litiji in v Sori.

Jadransko posavska

Čeoliarna

d. x o. x.

Tovarna Kranj

Prodajalna

Ljubljana, Sv. Petra 25

Kupujte samo domače blago, podpirajte domačo podjetnost!

Bogata izbira damskih, moških in deških čevljev znamke „Jadran“

Cene konkurenčne!

Koledar

Nedelja, 16. oktobra (22. pobinkoštna nedelja): Gal. opat; Hedviga, kraljica.
Ponedeljek, 17. oktobra: Margareta M. Alakok, devica.

Novi grobovi

† Smrtna kosa med Slovenci po Ameriki. V Milwaukee, Wisconsin, je umrl g. Emil Kušljan, star 25 let, rojen tukaj. — V Milwaukee je tudi umrla g. Terezija Prosen, stara 39 let, rodila iz Obrov na Primorskem. Zapuščala moža in sina. — V Calumetu, državi Michigan, je za vedno zatisnil oči g. Josip Režek, star 63 let. V Ameriki je bil nad 46 let in je rodil iz Bojanje vasi pri Metliki. — V Burgettstownu, Pennsylvania, je umrl gosp. Frank Reven, samec, star 55 let, doma iz Dobrave pri Logatcu. — V Monesenu, Pennsylvania, je bil pri delu ubit g. Ivan Snajder, star 24 let, rojen v Ameriki. — V Durango, Colorado je bila do smrti povožena 19 letna Slovenka gđ. Marija Košir. Pokojnica je bila izučena bolničarka. — V Kingstonu, West Virginia, je izvršil rojak Ivan Dolac, samomor. Doma je bil z Blok. — V New Yorku, je umrl rojak g. Peter Rutter za jetiko. Pokojnik je bil rodom iz Oslinice na Dol. — V Milwaukee, Wisconsin, je umrl g. Matija Weber, star 63 let, rodom iz Radmirja v Sav. dolini. — Vsem naj bo lahka tuja zemlja in sveti jim večna luč!

Ako kupite pri nas, kupite iz pravega viru!

Pravi utis elegancije vzbuja se le v modernem krznem plašču

Mestni trg št. 5
LJUBLJANA

Osebnosti

— Premestitve v finančni službi. K dravskemu finančnemu ravnateljstvu v Ljubljani so premešeni: računski inšpektorja Andrej Golob in Fran Štrukelj iz Niše, računski kontrolorji Fran Žitnik iz Beograda, Josip Cesar iz Zagreba, Josip Kolbezen iz Novega Sada in Leopold Pehani iz Podgorice. Inšpektor finančne kontrole in referent za finančno kontrolo pri dravskem finančnem ravnateljstvu v Ljubljani Fran Golob je premeščen v Split, za referenta o finančni kontroli pri dravskem finančnem ravnateljstvu v Ljubljani je sedaj postavljen inšpektor Anton Muc. Za konceptnega pripravnika pri finančnem ravnateljstvu je imenovan Milan Ilić, absolvirani jurist beograjske univerze.

Ostale vesti

— Društvo nižjih drž. uslužbencev poštne stroke v Ljubljani. Minister za promet je z odlokom z dne 31. julija 1931 odbil zahtevo, da bi poleg organizacije p. t. t. uslužbencev obstajalo še gori omenjeno društvo. Proti temu odloku se je Društvo nižjih drž. uslužbencev poštne stroke v Ljubljani pritožilo na državni svet, ki je razsodil, da se odlok ministra za promet (p. n.) z dne 31. julija 1931 razveljavi. Razsodbo državnega sveta bomo dobesedno priobčili v prihodnji številki.

— Letošnja glavna skupščina »Uzajamnosti« se bo vršila v Celju v četrtek 20. oktobra in sicer v dvorani Ljudske posojilnice s pričetkom ob 10 dopoldne. Vabljeni vsi člani, ki se lahko udeležijo.

Vse odlike združuje ta Slovenka in nje milo posebej

najboljšo kakovost...

sedanjim težkim razmeram primerno ceno, diči ga največja priljubljenost

vrh tega pa je pravo domače

terpentinovo milo

Hubertus

— Tiskarski škrat tudi jubilejnim izdajam ne prizanaša. Nagaja povsod, kjer le more. Prav posebno je pa izdelal članek pod naslovom: »Uprava Slovenca« nekdanji in sedaj na 16. strani »Slovenca«. V 2. koloni 13. vrsta beri Nanutova namesto Namutova; 13. odstavek pa se pravilno glasi: Pri nočnem ekspedicijskem poslu je točano v službi redno petero moških moči pod vodstvom Jos. Fajona, pri dnevnem večevši Jos. Starja in U. Berlogarjevo pa dve moški in ena ženska moč.

— Družba sv. Rafaela za varstvo izseljenec v Ljubljani sklicuje tem potom v amisu družbenih pravil in sklepa družbenega odbora svoj redni občni zbor, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 24. oktobra 1932 ob pol 4 popoldne v posvetovalnici Delavske zbornice v Ljubljani. Na ta občni zbor se vabijo vsi člani Družbe sv. Rafaela in vsi dobrotniki in prijatelji izseljenec. — Predsednik.

— Zanimiva poroka v Zagrebu. Včeraj dopoldne ob 11 se je v cerkvi sv. Blaža v Zagrebu poročil 28 letni artist cirkuša Gleich, zamorec Ivan Lukas, rojen v Divali v Kamerunu (Afrika) z 21 letno artistko Mari Glaske, rojeno v Mariboru. Cirkuška godba in eksotični ter beli artisti so spremljali svojega črnega tovariša k poroki v cerkev in zvonje.

— Živčno in duševno bolnim povzroči zelo mila, naravna »Franz-Josef« grenčica dobro prebavo, čisto glavo in mirno spanje. Po izkušnjah sloviti zdravnikov za živčne bolezni je najtočnejše priporočati rabo »Franz-Josef« vode tudi pri težkih obolenjih možganov in hrbtne mozga. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine št. 82 od 15. t. m. so objavljene »Izpremembe in dopolnitve pravilnika za izvrševanje zakona o državnih trošarinah« dalje »Spisek luksuznih predmetov« in »Razpis o povračilu carinskih davčnin carinskim posrednikom«.

— Neki Damjan Vahca, od katerega smo priobčili 7. oktobra kratek članek pod naslovom »Narodne vezenje, narodna ročna delca, se predstavljajo, kakor smo izvedeli, za sotrudnika Slovenca«. Ugotavljamo, da je bil to prvi in zadnji njegov prispevek, ki smo ga objavili v našem listu in zaničamo, da bi bil naš sotrudnik.

Danes ob 11 v unioński dvorani v Ljubljani

simfonični koncert

opernega orkestra. — Cene znižane, vstopnice od 10. ure dalje pred dvorano.

— Prepovedan tisk. Državno pravdnštvo v Zagrebu je prepovedalo prodajanje in razširjanje mesečnika »Signal« št. 4—6 za mesec avgust in oktober, in mesečnika »Književnik« št. 10 za oktober, ki se tiskata v Zagrebu.

— Izpred sodišča. Sodnik-poedinec deželnega sodišča v Ljubljani s. o. s. g. Jakob Jerman je včeraj obsodil 11 oseb zaradi klevete orožnikov v smislu s 302 kaz. zak. na 7 dni strogega zapora, odnosno 2 na 8 dni in 120 Din denarne kazni odnosno 180 Din, toda pogojno za dve leti. Obtoženci so namreč začetkom decembra lani širili okrog gorostasne vesti, kako sta dva orožnika orožniške postaje v Moravčah v nekem gozdu pri Moravčah umorila neko kmečko dekle in jo oropala za 50.000 Din, ki jih je baje tisti dan nesla iz Ljubljane domov. Denar je prešla na glavni pošti in je bil po-

Drago Gorup & Co.

KONFEKCIJA

MIKLOŠIČEVA CESTA 16/I. nadstr.

slan iz Amerike. Razprava je trajala nad dve uri. Obtoženci so sicer obžalovali inkriminirana dejanja, toda orožništvo je vztrajalo na tem, da se obsodijo. Sodba je bila še razmeroma mila. Sodba se bo objavila v dnevnem tisku.

— Železniška nesreča. V petek je osebni vlak, ki vozi opoldne iz Subotice, na postaji Cantavir, ko je vozil čez kretnice, iztiril. Pri tem se je prevrnil tretji vagon III. razreda in ga je vlak vlekel par metrov po tleh. Med pot-

HALO!

TEKMA BALINCARJEV

Rimljanov in Petelinov se vrši danes ob 2 popoldne v Petelinovi vasi v gostilni SLOVSA, Kolesijska ulica 19. Kibici in drukarji vabljeni. — Za dobro jedajo in pijačo preskrbljeno. 15.150

niki je nastala panika, iz prevrnjenega vagona pa so se začeli klicati na pomoč. Postajenačelnik je s svojim osebjem takoj hitel na kraj nesreče, kjer so takoj začeli reševati. Iz vagona so izvlekli 15 oseb, od teh je bilo 12 lažje ranjenih, tri žene so pa nevarno poškodovane. Zadnje tri so z avtomobilom odpeljali v bolnišnico. Železniško ravnateljstvo v Subotici je takoj odpisalo komisijo, da ugotovi vzrok nesreče.

HALO!

Za hladne dneve smo pripravili bogato izbiro elegantnih in cenanih jesenskih, zimskih plaščev in oblek. Obiščite nas!

— Absolutno varno tovarniško podjetje išče posejilo Din 2.000.000.— v gotovini. Plačilo tudi v obrokih sprejemljivo. Ponudbe na upravo pod značko »Varna naložba«.

— Norveško ribje olje dobite vedno sveže v novootvorenih drogerijah Hafner, Celovška št. 44, Ljubljana.

— Najmodernejši brivski in damski salon v palači Grafike se priporoča.

Po najnižjih tovarniških cenah

Naglavne rute svilene, šale iz svile, športne šale, pletene kravate, ovijske rute (kocke), stenske preproge, ženski šal, šale in rute za na glavo, pleteni kostimi, puloverji, telovniki, džemperji, čepice in vsakovrstne druge pletenine prodaja

Tovarniška zaloga

Josip Kunc & Komp.

Ljubljana

Miklošičeva c. 32

— Dobro obedovati, to je bila deviza starih Rimljanov in še starejših narodov. Mnogo se je do danes spremenilo, toda običaji, da ljudje radi dobro obedujejo, ni in ne bo prešel. Na starih slikah in raznih reliefih vidimo bogato obložene mize, ki se krivijo pod svojo težo. H koncu vsakega takega obeda pride še sadje, ki vse to regulira. K dobremu obedu spada še črna kava, katere pa vsak radi arca ne prenese. Ako pa je kava izdelana iz sadnih sestavin, kakor je to VO-KA, kar znači še samo ime, potem smo lahko veseli, da smo dosegli sestavo dobrega s koristnim. Prednosti VO-KA kave razvidite iz današnjega oglasa, ki se nahaja v isti številki časopisa ali še bolje, ako sami preizkusite ta odlični domači proizvod.

— Ljutomerska vina, kvalitetna, sortirana, kupite najugodnejše pri Centralni vinarni.

— Za jesensko oblačila najboljšo in najcenejšo blago v specialni trgovini Novak na Kongresnem trgu.

URE-ZLATNINA-SREBRNINA

Vsa v to stroko spadajoča popravila se sprejmejo po najnižjih cenah

R. RUS, URAH, KRANJ POLEG LEKARNE

— Nove »Mirimove« čokoladne specialitete: Mlekita je čokolada z obilno primesjo tolstega mleka.

Kavita spaja duhteči vonj kolonijalne kave s tolstim mlekom.

Maslika je maslena desertna čokolada s finim kakaovim okusom.

Grenkita je naravna desertna čokolada, a le malo sladkana.

Zapomnimo si imena, da izbiramo po okusu, ko kupujemo, in

zapomnimo si, da je »Mirim« čokolada domač izdelek.

ESPERANTO

A.: Ko bi imel priložnost, esperanto bi se učil.

B.: Poslušaj radio! Ljubljanska radio postaja oddaja vsak ponedeljek od 20—20.30 esperantski tečaj.

A.: Nimam radia, pa tudi tečajev ne morem obiskovati, ker ni nobenega esperantskega kluba v bližini.

B.: Potem pa še danes piši g. Golobiču Petru, ki vodi dopisno esperantsko šolo. Prijave sprejema vsak čas. Piši na naslov: Golobič Peter, dipl. esper. učitelj, Jesenice-Fužine, Gorenjsko. Priloži znamko za odgovor.

To se pa prileže!

Mošt je priljubljena pijača, vendar je za marsikoga preveč oslastna, zato večkrat ne ugaja. In vendar se ta nedostatek in vsi drugi priukusi mošta lahko odpravijo na ta način. Da mu vedno primestamo eno tretjino Radenske zdravilne vode, se raje pa Radenske Giselove vode ali Radenske Kraljeve vode. Taka mešanica nima samo polnega, osvežujočega in kot sumeče vino prijetnega ukusa, temveč je tudi zdrava in cenjena pijača, ki se vsakomur dobro prileže.

Naš pooblaščen minister g. Strašnikzy na obisku v tovarni Philips.

Slika predstavlja gospoda ministra z rodbino in dr. Ant. Philipsa, ravnatelja Philips-koncerna s soprogo.

Sedež Philips-tovarn je v Eindhovenu na Nizozemskem. Ta koncern, ki proizvaja radio-elektronke, je obenem največja radio-industrija v Evropi in zaposluje okoli 27.000 delavcev.

Po naši domovini

Ježica

Klanje živine doma. Na iniciativo Strojne zadruge na Ježici so se zbrali k širši seji vsi zastopniki tukajšnjih kmetijskih društev, in sicer: Strojna zadruga na Ježici, Strojna zadruga v Savljah, Kmetijska strojna zadruga v Savljah in Kmetijska podružnica na Ježici. V navedenih društvih so z malo izjemo včlanjeni izrečno sami kmetovalci. Kakor povsod, tako tudi pri nas plačujejo mesarji živino po jako nizkih cenah. To je prisililo kmetovalce, da prično živino klati doma, in sicer vsak teden po en kmet v vsaki vasi. Meso pa bodo prodajali drug drugemu in po nižji ceni kakor mesarji. Zaradi reda se je na širši seji dogovorilo, da bo vsak kmet, ki ima svojo živino pripravljeno za zakol, prej prijavil za to določeno kmetovalcu, da se bo živina klatla po redu, kakor je bila prijavljena. Za vas Kleče je določen g. Škrlj Jože, podomače Klemen, za Savlje Snaj Ciril, podomače Mekla, za Ježico Sever Franc, podomače Andrejček, za Stojice in Malo vas Dovč Franc, podomače Šafar. Ti bodo zbirali podatke in pri njih bo dobil lahko vsak kmet navodila o domačem zakolu. Gotovo javnost zanima, kakšen je uspeh te akcije? Dosedaj so bile zaklane štiri živine. Meso se je prodajalo po 7 Din, dvoje telet, meso po 10 Din za kilogram. Meso je bilo popolnoma razprodano, tako da ga oni, ki so kasno prišli, niti niso več dobili. Mesarji so tudi znižali ceno mesu od 10 Din na 5 in 6 Din, a samo na soboto. Takoj v nedeljo so ga pa prodajali po 10 Din kilogram, češ, da je meso od druge krave, ne od iste, ki so ga prodajali v soboto po znižani ceni. Vso akcijo je hotelo prevzeti županstvo v svoje roke. Temu so se kmetje odločno uprli. Sklep kmetov je, da se bo klatla živina doma vso zimo in tudi v poletju, če bo dovolj živine na razpolago.

Kam s denarjem? Marsikateri ima danes svoj prihranek doma, namesto da bi ga dal v hranilnico. Zadnje čase se čujejo vesti, da bodo vsem onim, ki hranijo doma svoj denar, odtegnili 20%. Zatorej vsi, kdor ima kak znesek, naj ga takoj vložijo v domačo hranilnico v župnišču. Tam je denar varno naložen in varen pred tatovi, ker ga g. blagajnik takoj odda v Ljubljano v centralno hranilnico.

Slomškova proslava. Dravi ob 8 priredi Katoliško prosvetno društvo v Društvenem domu na Ježici počastitev 70 letnice smrti škofa Slomška. Vsi vabljени!

Škofja Loka

† Lavtar Ana, p. d. Tičarica z Grajske poti, je umrla v petek. Zadelo jo je srčna kap. To je bil pri nas tretji slučaj kapi v enem tednu. Pokopna je bila v 68. letu starosti. Pogreb bo danes popoldne.

Slomškova proslava bo drevi ob 8 v Društvenem domu. Vse prijatelje velikega slovenskega vzgojitelja in prosvetitelja prisrčno vabimo.

Slehernika pripravljajo za Vse svete Prosvetno društvo. Ze danes opozarjamo na ta lepi misterij, ki bo prav ta dan dvignil naša srca k Bogu.

Ob 150 letnici prihoda uršulink v naš starodavni samostan moramo poudariti nekaj, kar je kronist izpustil v poročilu: velik kulturni in prosveteljski pomen osnovne, meščanske šole in učiteljskega v tem samostanu. Vse naše mesto in okolica mora vedeti hvaliti za izredno dobro izobrazbo, ki jo dobivajo že 150 let naša dekleta v notranji in zunanji šoli. Prav posebno pa moramo naglasiti dejstvo, da prav zaradi samostana uživajo vsa naša dekleta meščanskošolsko izobrazbo, medtem ko so fantje bili doslej deležni le osnovnošolske izobrazbe. Zaradi zunanje šole pa prav tako ne smemo pozabiti, da stane državo le nekaj skromnih tisočakov, medtem ko za deško šolo pridejo stroški na stotine. Koliko se torej prihrani! Zato je naša iskrena želja, da vsa samostanska šola ostane neokrnjena, da bo mogla še dalje z enako poštrevnostjo delati za prosveto našega ljudstva. S to željo čestitamo samostanu in šoli k 150 letnemu jubileju.

Trbovlje

Zahvala. Samopomoči društva rudniških upokojencev se prav toplo zahvaljuje za točno in izdatno posredovanje po umrlem soprogu Melhiorju, upokojenem strojevodu v Trbovljah. — Františka Borštnar, Loke 75.

Knjige, šolske in pisarniške potrebščine se najugodnejše kupijo v podružni knjigarni Trbovlje-Loke.

Sadni izbor za Trbovlje in okolico se je določil na sadni razstavi zadnje nedelje sledeči: Kanadka, boskopski kosmač, glanski robač, landsberška renet in štajerski mošanekar, za hruske pa boskovka in avranška. Imena je določila komisija za 81 sadnih vrst, za nekatere pa se ni dalo dognati imena. Vsega skupaj sta razstavila 102 posestnika na 532 krovnih, kar je gotovo dosti za naš predvsem endustrijski kraj.

V ponedeljek se dela pri rudniku, je prišlo telefonsko sporočilo iz Ljubljane od TPD centrale. S tem je preklicano napovedano praznovanje za ta dan. Ni to dosti, pa je vendar ta novica zbudila po dolini veliko upanje, da se bo mogoče le kaj obrnilo na bolje.

Sport. V nedeljo pride tekmovalni prvi ljubljanski klub Ilirija s tukajšnjim prvakom SK Amaterjem. Tekma bo gotovo zanimiva in v izpodbudno tukajšnjemu nogometu. Začne se ob pol desetih.

Jesenice

Promenadni koncert bo danes ob 4 popoldne pred Krekovim domom s sledečim sporedom: 1. Ciganski tabor, koračnica; 2. V. Belini: Dorma, ouvertura; 3. Dolinar, Bernard: Venček slovenskih narodnih pesmi; 4. E. Waldteufel: Herbstweisen, valček; 5. Fedora, ouvertura; 7. Petrograjski sankasi, koncert polka. —

Ob tej priliki se bodo raz balkona Krekovega doma raztrosili lepaki, katere ni mogel raztrositi »Slovenec« aeroplan. Med temi lepaki so tudi izkaznice za brezplačno dohvanje »Slovenca« za en mesec.

Pečl — Štedilnike
letos znatno cenajše kupite samo pri
A. Klabus
Trgovina z železnino Jesenice.

Košir je preselil svojo modno trgovino in Tivar obleke v lastno hišo nasproti hotela »Triglava« ter se za nadaljnjo naklonenost priporoča.

Krožek prijateljev Francije na Jesenicah prične s poučevanjem francošine v torek dne 18. oktobra za prvi, in v četrtek dne 20. oktobra za drugi tečaj, obakrat ob pol osmih zvečer v osnovni šoli.

Zagorje

Redukcije se zopet obetajo. Onim 60, ki so bili zaposleni v kamnolomih in apnenicah, in so jih že 15. septembra reducirali, so podaljšali življenje do 15. oktobra, sedaj pa zopet za 14 dni. Kaj bo to pomenilo, je dvomljivega pomena — zlasti še, ker bomo v kratkem času obrat za najmanj dvajset dni popolnoma ustavili, ker bodo montirali novo separacijo. Danes — 15. oktobra — pa je na separaciji zopet nabila lista 30 novih reducirancev. Kako bomo pri nas preživeli zimo, nas skrbi. Obleka se draži, zaslužek pod minimumom — pa še družinski očetje izgubljajo delo! Bog se nas usmili!

Z novim nadvozom pri separaciji se je znatno znižal klanec mimo restavracije proti Michelšču. Te dni pa so ga zopet znižali, ko so kakega pol metra visoko naložili debelih skal, jih zasuli z gramozom in zrahljali z valjarjem. Tudi ima tam cesta, ki je skoraj ravna, pravo obliko, da se na obe strani odteka in bo blato tako rekoč izključeno.

Sedaj so po naših hribovih pridelali prav precej. Zlasti češnje so bogato obrodile. Zaliho ni bilo nobene cene in se sploh ni splačalo jih obirati za kupčijo. Zato so jih skuhali velike množine v žganje, kar se bo zlasti poznalo na pameti gotovih »bratcev«. Zadnje nedelje se je že pokazalo, ko so se pod vplivom žganja iz Vin pred Brvarjevo hišo v Toplicah vršile operacije z nožem in britvijo. Žal ti kirurgi znajo samo prerezati, rane dolge do 23 cm in globoke do kosti, pa je moral živati zdravnik.

Letošnja suša je uničila mnogo zelja, zato vlada med rudarskimi gospodinjami jako veliko zanimanja za zeljnate glave, ki so naprodaj za mesnico gosp. Jožeta Kosirja.

Kotredelški gasilci bodo imeli tombolo, na kateri bo šest glavnih dobikov, med njimi tudi »strica«, ki bo srečnega igralca, ki ga bo zadel, prekrbel z mastjo in klobasami.

Ribe-savke so bile v petek naprodaj v Zagorju po 7 Din za kilogram. Značilno je to, da jih je žena, ki jih je nosila, zelo težko razpečala! Če denarja ni, tudi po ceni ne moreš kupiti.

Celje

»Mlinarjev Janez«. Opozarjamo vse tiste, ki se mislijo udeležiti današnje popoldanske predstave, da si nabavijo vstopnice že v predprodaji, dopoldne pri dnevi blagajni od 9—12, v palači Ljudske posojilnice.

Ljubljanska umetniška trojica v Celju. Violinski virtuoz Karlo Rupel, basist Marjan Rus in pianist dr. Švara prirede v ponedeljek 7. novembra t. l. koncert z izbranim sporedom. Prosimo vsa kulturna društva, da upoštevajo ta datum.

Nova pisarna v Celju!

Kr. banska uprava je podelila diplomiranemu juristu Ivanu Foršesinu, politično upravnemu sekretarju v p., koncesijo za pisarno za zastopanje strank v vseh zadevah, ki spadajo v pristojnost banke uprave sreskega in mešnega načelstva, policijskih in drugih upravnih oblasti.

Pisarna posluje v Celju v palači Pokojniškega zavoda, Vrvarska ulica št. 2.

Predavanje ljudske univerze. V ponedeljek 17. t. m. ob 20 bo predaval v risalnici meščanske šole g. profesor dr. Valter Bohinc iz Ljubljane, o ognjenikih naše zemlje. Predavanje bodo spremljale lepe skiptične slike.

Komemoracija za mučenika Vladimira Gortana bo priredila v ponedeljek 17. t. m. ob 20 v društvenih prostorih v Narodnem domu mladinska sekcija Soče.

Redni občni zbor dijaške kuhinje v Celju, se bo vršil v ponedeljek 17. t. m. ob 18 v restavraciji v Narodnem domu.

Umrli sta: v javni bolnišnici 31 letna žena tovarniškega delavca v Gaberju, Cecilija Coklič, na stanovanju v Kocenovi ulici šte. 2, pa 9 letna učenka Šparhak Sonja, hčerka lesnega trgovca. Obema prizadetima rodbinama naše sožalje.

V vednost!

Kljub težkim gospodarskim neprilikam je trditi

Valentin Hladin v Celju

uspelo zaključiti nekoliko kupcij v tu- in inozemstvu pod izredno ugodnimi pogoji. Vseled tega se nahaja v prijetnem položaju, nuditi svojim odjemalcem vse jesensko in zimsko blago kakor vsako leto po izredno konkurenčnih cenah. Vabi Vas, da si ob vsaki priliki ogledate neobvezno razstavljeno blago v njegovi trgovini.

»Celjski šahovski klub razglašja za simultanko šahovskega mojstra Vasja Pirca, katere se bo vršila v sredo dne 19. oktobra ob 8 zvečer v hotelu »Evropa«: Prijave sprejema urar Lečnik, plačilni v kavarni »Evropa« in reditelj na dan prireditve zvečer.

Iz tukajšnjih tiskarskih krogov. O tukajšnji Zvezni tiskarni, prvem in najstarejšem tovrstnem slovenskem podjetju v Celju, se je že dalje časa govorilo, da je pričakovati nekakih globlje segajočih izprememb. Sedaj se je pa zvedelo toliko, da dajo lastniki tega podjetja tiskarno in z njo združeno knjigovodstvo v najem dolgoletnemu uslužbencema, faktorju g. Četini in knjigovodskemu mojstru g. Percu. Vsem uslužbencem se delo odpove, čujemo pa, da novi gospodarji nameravajo prevzeti najboljše moči in jih znova zaposliti, kolikor bo pač to v današnjih razmerah mogoče. Kako mislijo urediti lastniki tukajšnjega lokalnega lista Nova doba, ki so v večini isti kakor pri tiskarni, z listom, nam za enkrat še ni znano.

Občinski urad za občino Celje okolica razglašja, da se morajo vsi lastniki dvokoles (biciklov) v svrhu pisa istih javiti do konca tega meseca na občinskem uradu ter navesti znamko in številko kolesa.

Nočno lekarniško službo ima ta teden lekarna »Pri Križu« na Križu Petra česti.

Tedensko službo pri gasilnem društvu v Celju ima tekoči teden drugi vod pod poveljstvom g. I. Pristoka.

Najdeno kolo. Gosp. Florijani Viktor je našel v soboto zjutraj ob Voglajni, z vejami pokrito kolo. Kolo je črno pleskano, precej obrabljeno, vredno 300 do 400 Din, brez znamke. Interesenti naj se javijo na predstojništvu mestne policije.

Primarij dr. Emil Watzke, zopet redno ordinira.

Ptuj

Trgatev se pričenja. Trgatev se je pričela. Naši vinorodni kraji, Haloze in Slovenske gorice so oživele. Po njihovih cestah in poteh je živahno, kakor ob sejskih dneh. Dolge vrste vozov, obloženih s sodi in drugimi trgatvenimi potrebščinami, polnijo ceste, namenjene v gorice. Po vinogradnih samih, kjer so imeli dosedaj besedo klopotci, vlada veselo razpoloženje, razlega se petje, vriskanje in pokaenje topičev. Letošnji pridelek bo, kar se tiče kakovosti prvovrsten, to pa radi suše, ki je posušila zorenje grozdja. Količina pa bo manjša, posebno v onih krajih, po katerih je divjala toča. — K vinogradnikom, ki so potrgali že zgodaj, ter imajo mošt že v sodih, prihajajo na ogled kupci. Toda neverjetno nizke so cene, katere nudijo kupci. In pri nas se še nekateri poslužujejo zvijače, samo da še stisnejo ceno navzdol. Tako nam je znano nekaj slučajev, da je pri prvem ogledu kupec mošt stehal ter se pogodil za njega, po odstotkih sladkorja. Teden dni pozneje pri prevzemu, je kupec mošt spet stehal. Seveda je bilo tokrat manj sladkorja, ker je med tem del že povrel ter se izpremenil v alkohol. Tedaj pa je pričel kupec očiti prodajalcu, da ga hoče goljufati, brani se prevzeti mošt ter grozi, da bo ubogega kmeta prijavil radi prevare. V zakotnejših haloških dolinah, kjer še kmetje niso tako dobro poučeni o načinu tehtanja mošta, se je tak manever kupcem čestokrat posrečil in kmetovalci so jim v strahu pred posledicami in v bojazni, da sploh vina ne bodo prodali, dostikrat nasledili ter dali pridelek za smešno nizko ceno. Veselo trgatveno razpoloženje se je umaknilo bridkemu razočaranju.

V novi hiši Kmetake posojilnice v Miklošičevi ulici se je nastanil v Ptuj premeščeni državni živinodržavnik g. Ipavec Rafael in je strankam in vseh veterinarjih poslih vedno na razpolago.

Ptujske občinske zadeve. V četrtek 13. t. m. se je vršila VII. redna seja občinskega sveta podpredsedstvom župana Jeršeta. Po prečitanih zapisnikah zadnje seje poroča župan o uspešni intervenciji glede dveh vlakov, katere je nameravala železniška uprava ukiniti. Na novem živilskem trgu se napravi vodovod, ki bo na razpolago vsemu občinstvu. Na dnevnem redu je bil tudi računski zaključek za leto 1931. Glasno poročilo znaša prebitek Din 15.400. Po daljši debati se bilanca odobri, revizijsko poročilo pa pride v prihodnji seji v razpravo. Stojnice na novem živilskem trgu se oddajo do leta 1940 v najem. Sklene se tudi uvesti pomožno akcijo za brezposelne, ki bi naj dobivali brezplačno prenočišče in hrano. Po javni seji se je vršila tajna; med drugim je bilo sklenjeno, da se prepove dvema družinama bivanje v mestu.

Sprememba poseti. Graščino »Ristenau« v Budini pri Ptuj je kupil trgovec Hojnik iz Ptuja na sodni dražbi za Din 90.000. Dosedanji lastnik je bil vpokojen kapetan Hugo Vestenec.

Krave kradje. Zopet beležimo slučaj tatvine živine. Žrtve je posestnik Matevž Koren iz Lancove vasi, kateremu so v noči na 12. t. m. ukradli iz hleva lepo kravo, ki je tehtala 500 kg. Storilec doslej še niso izsledili.

Svinjski sejem v sredo 12. t. m. je bil prav dobro obiskan. Prignanih je bilo 306 komadov svinj, prodanih pa je 82, ker je precej znanih kupcev manjkalo. Cene: 5—7 Din za kg žive teže.

Tedensko službo požarne brambe ima od 16. do 23. t. m. drugi vod, tretja desetica in sicer četovodja Franc Breznik in desetinik Franc Mahač. Reševalna služba: šofer Schönlaub in desetinik Kropf, od moštva pa Kuhar in Somer.

Slovenjgradec

»Slovenčev« letaki. Vkljub temu, da »Slovenčev« propagandni aeroplan iz tehničnih razlogov ni prišel nad mislinjsko dolino, smo le dobili tozadevnih letakov tudi k nam. Zadnje nedeljo zjutraj so bili precej gosti raztrošeni po našem mestu in v Starem trgu. Med navadnimi letaki je bilo tudi precej naročilnic za enomesečno brezplačno pošiljanje lista. V koliko so se najditelji teh poslužili, bomo šele videli.

Sadni ogled. V nedeljo 16. t. m. se bo vršil sadni ogled, katerega priredi tuk. sadjarska in vrtnarska podružnica. Sadje bo razstavljeno v vseh oknih okr. hranilnice.

Boben poje. Dne 22. oktobra se bo na tuk. okrajnem sodišču vršila javna dražba premičnin in nepremičnin knjiga Šmartno, vloga št. 67 in 81 in Slovenjgradec, vl. št. 296. Cenila vrednost je 244.640.70 Din, najmanjši ponudek Din 163.093.80. Isti dan se bo vršila tudi dražba nepremičnin zemljiška knjiga Brdo, vl. št. 60 in Dobrava 74. Cenila vrednost 26.335.45 Din, najmanjši ponudek 17.570.30 Din. 5. novembra bo dražba premičnin in nepremičnin zemljiška knjiga Stari trg, vl. št. 168. Cenila vrednost 70.650 Din, najmanjši ponudek je 35.325 Din. Davica. Za grizo, ki je pred par tedni razsajala v Libelčah, je sedaj nastopila druga

Dober uspeh.... pri ozeblinah, hripi, živčnih boleznih

se doseže s Togonal tabletami. Z ozirom na to, da mnogi zdravniki uradno potrjujejo hitro in učinkovito delovanje Togonal tablet, morete tudi Vi z zaupanjem kupovati to zdravilo. Togonal tablete se dobe v vseh lekarnah.

(Odobreno od min. soc. pol. in nar. zdr. Sbr. 1437 5-II 1932).

zavratna bolezen: davica. Obbolelo je že več otrok, ki so bili vsi oddani v izolirnico tukajšnje javne bolnišnice. Precej bolnikov prejmejo v izolirnico tudi iz Prevalj in Guštanja, tako da se nahaja v bolnici okrog 30 otrok obolenih na davico. Upamo, da se bo prizadevanju zdravstvenih oblasti tudi to pot posrečilo kmalu za tretjo do četortoriko.

Nehesni pojav. V sredo ponoči so tukajšnji prebivalci opazili na nebu lep pojav. Skozi celo nebo od severa do juga se je pregrnil en sam, enakomerno kakor tančica razprostrt oblak, kar je bilo zelo lepo videti. Ljudem, ki so to videli, se jim je ta redek pojav zelo dopedel.

Priporočajo se trdke. Poglejte današnji njihov oglas.

PREKLIC

Podpisana Marija Bone roj. Podbevšek na Rodici s tem obžalujem vse, kar sem govorila o Dimm Franciški, posest. hčeri v Loku pri Mengšu. Izjavljam, da je vse neresnično in izmišljeno.

Zahvaljujem se ji za odstop od kaz. pregona in se zavežem plačati vse stroške za objavo preklica v »Slovenca« in »Našem listu« ter odvetniške stroške.

Na Rodici, dne 10. oktobra 1932.

Bone Marija roj. Podbevšek.

Novo mesto

Letošnja kopalna sezona v Krki se je v glavnem zaključila že sredi septembra. Bolj pogumni kopaleci so se hladili še do konca septembra v Krki. V zimski sezoni pa bo nudila družba »Sanitas« v svojem modernem urejenem kopališču v Prosvetnem domu kopalec v banjah ali prašah toplo ali hladno vodo po izbori. Kopališče pristojbine so znižane pri banji na 8 Din in pri praši na 6 Din, dajakom se dajo še celo znatni popusti. Naj bi novomeško občinstvo podjeto trojico gg. trgovca Mahorčiča, brivskega mojstra Križko in Edija Peka pridno podpiralo in kopališče marljivo posečalo.

Cesto do kolodvora so v zadnjem času posuli z gramozom in v valjarjem utrli, tako da je vzbočena in gladka. Ob levi strani pa je nasuta s peskom, kar bo služilo zlasti železniškim uslužbencem, ki morajo dan za dnem na kolodvor in s kolodvora ter jim bo olajšale službeno hojo.

KAPARJI NA ČESPLJAH

so se v naši banovini zelo razpasli in pretežnobiti naše češnje poponoma. — Navodila za pokončevanje dobite pri trvdki »Chemotechna«, Ljubljana, Mestni trg 10 (na dvor. hiše Skaberne).

Ljutomer

Prosvetno društvo je preteklo nedeljo polagalo račun o svojem delovanju v pretekli sezoni. Bil je to že 30. letni občni zbor, ki je odbor razgrnil pred članstvom sliko svojega dela, ki je obstojalo v mesečnih sestankih, v odrskih prireditvah in v delovanju knjižnice. Naj sledi par števil: 331 števil poslovnega prometa, 11 sej, 6 sestankov, 108 članov, 11 odrskih prireditev, nad 40.000 Din denarnega prometa, 800 knjig v društveni knjižnici, 2152 prečitanih knjig tekom sezone in še podrobno prosvetno delo. To že nekaj pomeni. Izvoljen je bil novi odbor, ki bo svoje delo nadaljeval v tej smeri. Zelimu mu obilo uspehov. — Občnemu zboru je sledilo skiptično predavanje o škofu Slomšku.

Knjižnica Prosvetnega društva v Katoliškem domu je odprta vsako nedeljo predpoldne po rani sv. maši. Založena je z vsemi novejšimi deli domačega in prevodnega slovstva. Poslužite se je pridno v zimskih mesecih. Istočasno se lahko priglasi kot član Prosvetnega društva.

Smarije pri Jelšah

Danes otvori tukajšnje Prosvetno društvo gledališko sezono za leto 1932-33, in sicer s Finžgarjevo štirideljanko »Naša krita. To zgodovinsko igrso so igrali že na nešteti odrih širom Slovenije z največjim uspehom, povsod je bilo občinstvo očarano ter jo zahtevalo še in še. Društvo si je za to priliko nabavilo mnogo komadov za svojo garderobo, tudi ne bo treba prezirati nove scenierije! Mnoga žrtve prirediteljev, oziroma igralcev bo v nedeljo najlepše poplačana, če nam bo cenjeno občinstvo napolnilo dvorano ter tako dokazalo, kako spoštuje delo za narod, za ljudstvo! Pridite po možnosti tudi iz sosednjih far! Vstopnina je z ozirom na pomanjkanje denarja čisto nizka, da je obisk omogočen vsakomur. Začetek ob 3 popoldne.

Vezati pakete z motorizom Grosuplje = biti zadovoljen!

Slovenska Krajina

Dolnja Lendava. Zaradi hude suše, ki je uničila vse jesenske pridelke in posušila naše travnike, je pri nas cena sena zelo poskočila. Zaradi dragega sena so bili ljudje primorani, da so prodajali živino. Zdaj se je pa začela neka akcija za nakup sena v drugih krajih. G. poslanec Hajdinjak se je podal s par možmi v okraj Sisek in tam nakupil veliko sena, in sicer najboljše vrste po 45 Din. To je na vsak način velika korist za naše ljudstvo. In tudi bo najbrž brezplačen prevoz. — In še nekaj je storjenega v dobrobit našega ljudstva. Banska uprava je dala našemu siromasnemu ljudstvu 130.000 Din podpore.

Murska Sobota. V Murski Soboti se je ustanovil francoski krožek. Predsednik je odvetnik dr. Vd-nal. — V Soboti je prišel na mesto žand. kapetana Kovinčiča major g. Naranča.

**LEGAT
KAVA**

Specerija — Delikatese — Zajtrkovalnica
(Ekspress kava)
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 28
Dnevno sveža iz lastne novodobne pražarne

Škofjeloški uršulinski samostan in mesto

Loka! Najsi te gledam s Kranceljna ali pa s Suhe ali iz vlaka, ki brzi proti Sori, vedno nudi isto prirčno sliko: okoli belega gradu se stiska mesto, se privija k njemu, kakor da sta neločljiva; mestece in grad.

Ni to kak mrtev, mrzel grad, ki ima samo svojo slavno zgodovino; duša je v njem, uršulinke vzgajajo v njem neke cvetje na vrtu, ampak predvsem živo cvetje, škofjeloško žensko mladino.

Vsako leto se vsipa vanj nov roj mladega življenja; ne samo iz Loke, iz vseh krajev prihajajo!

In to prekipajoče življenje urejajo ljube redovnice v pravo strugo, da bodo njim izročene deklice nekoč dobre žene in matere, zveste Bogu, narodu in državi.

Ze poldrugo stoletje oskrbuje uršulinski samostan vso osnovno, šolsko vzgojo loške mladine; saj druge dekliške šole škofja Loka nima. Zato pa je tudi v škofji Loka tako lepo domače, tako toplo, vse drugače kakor tam, kjer so tovarniški dimniki prerasli cerkvene stolpe in so tovarniške sirene preglušile cerkvene zvonove. Iz samostanske cerkve in grajske kapele se širi toplota ki prekvača preko redovnic loške žene in po njih loške družine. Ni čuda, da so nove maše v Loka pogostne!

Ločani splošno cenijo in hvalijo samostansko šolo, pa najsi govore o osnovni ali meščanski šoli. Mnogo Ločank se je tudi izšlo na samostanskem učiteljskem in prejšnja leta

tudi v trgovskem tečaju. Da bi vsaj država vpoštevala nesebično, v splošni blagor usmerjeno delovanje uršulink in pustila njim in Ločanom učiteljske neokrnjene! V zavodu so se poleg tega poučevali in se še poučujejo moderni jeziki in glasba. Že pred vojno so se mogle gojenke izuriti v samostanu tudi za gospodinjske poklice v kuhanju in šivanju, po vojni pa vodijo uršulinke še poseben kuharsko gospodinjski tečaj.

Tako so imeli in imajo Ločani veliko prednost pred drugimi podeželskimi mesti; z malimi stroški morejo preskrbeti svojim hčeram višjo izobrazbo, katere morejo biti deležne po drugih krajih le deklice premožnejših staršev. Mnogo marljivih gojenk pa se je izšlo na samostanu in prejemalo v samostanskem internatu oskrbo po znižani ceni ali brezplačno in prišlo tako po zaslugi samostana do dobrega kruha.

Sploh je skrb za reveže bila in je trajna naloga samostana. Podpiral je revne družine v mestu z obleko in živili, na samostanski »portie« dobivajo reveži hrano zastoj.

Vidite, to in še mnogo več je uršulinski samostan škofji Loka in njeni okolici; pa še daleč daleč naprej sega njegov blagodejni vpliv.

Kdo pa naj preceni molitve, ki jih pošiljajo dnevno redovnice k Bogu za blagor svojih gojenk! Samostan je žrtvenik, s katerega se neprestano dviga kadilo molitve in samopremagovanja v zadostilni in prošnji dar za mesto in okolice in človeštvo sploh. Ločanka.

Prijet požigalec

Orožnikom je priznal pet požigov

Sardinje pri Veliki Nedelji, 14. okt.

V kratki dobi je po naših goriških vrhovih že večkrat gorelo. Vsakokrat je bila prizadejana lastnikom občutna škoda. Samo v preteklem tednu je gorelo na dveh krajih. V torek zvečer so objeli ognjeni zublji cerkveno viničarijo in uničili hlev, listnjak ter novo streho. Da niso prežagali tramovje, bi se bil ogenj razširil še na hišo in na nekaj korakov oddaljeno prešo. Tokrat ni nihče slutil, da bi bil ogenj podtaknjen. Toda že v četrtek je v neposredni bližini cerkvene viničarije in ob istem času zagorela hiša in gospodarsko poslopje Kocipra Vinca. Domači so bili v hiši in niti slutili niso, da nad njimi gori. Tokrat je bila škoda občutnejša. Pogorelo je vse do tal, deloma z živino vred. Rešili so le eno kravo, druga je bila že napol osmojena, da so jo morali zaklati. Pri reševanju živine se je sosed Rajh, p. d. Her-

man, tako hudo opek, da bo le težko okreval. Šel je namreč v goreči hlev, odvezoval živino in pri tem se je udrl tramovje, zažgalo njegovo obleko ter ga močno poškodovalo. Vsa obleka je zgorela na živem telesu. Odpeljali so ga v ormoško bolnišnico.

Ljudstva se je polastil velik strah, ker je vedno in povsod začelo goreti ob isti uri, t. j. v poznem mraku. Vsi so bili prepričani, da je med njimi zlobnež, ki podtika ogenj. Slučaj pa je nanesel, da je padel sum na J. R. Orožnikom, ki so zadevo preiskovali, je priznal ta požig, a vrhutek je priznal požig cerkvene viničarije in ostalih treh stavb, ki so v teku tega leta pogorele. 23 let starega in nekoliko omejenega fanta so odvedli s seboj in ga izročili pravici.

Ljudje so se oddahnili, še posebej pa, ko so zvedeli, da jim je za nočjo namenil kar dva požara, a vsakega na drugem koncu.

Premestitve lin. stražnikov v Bosno in Dalmacijo

Ljubljana, 15. oktobra.

Finančno ministrstvo je odredilo premestitev 94 zvančnikov — organov finančne kontrole iz dravske banovine v Bosno in Dalmacijo. Premestitvenih je 84 zvančnikov k primorski finančni direkciji, 6 k vrbaški in 6 k drinski. Premesteni so: Mihael Alt iz Sorice v Mostar, Stanko Avsec iz Mokronoga v Zenico, Josip Benigar iz Bohinjske Bistrice, Ivan Boček iz Vinice in Fran Borec iz Kranjske gore, vsi v Mostar, Stanko Božič iz Litije, Alojzij Božič iz Pljuške gore in Fran Bračko iz Ormoža, vsi v Citluk, Jurij Brudar iz Podčetrka v Široki Brijeg, Ernest Bregar iz Rakeka v Fojuico, Karol Cegnar iz Zagorja v Široki Brijeg, Martin Cerar iz Sorice v Posušje, Bogomir Cvar iz Gornje Radgone v Capljino, Franjo Dokl iz Ceršaka pri St. Ilju v Mesihovino, Josip Drenfenik iz Višnje gore v Gorico, Alojzij Dražumerić iz Rakeka v Mesihovino, Simon Fabjan iz Jesenice v Gorico, Alojzij Fekonja iz Holmea pri Prevaljah v Klobuk, Jakob Furman iz Bohinjske Bistrice in Ivan Gabrček iz Kuzme pri Dol. Lendavi, oba v Stolac, Milan Gabriel iz Krškega v Metković, Viktor Godunajec iz Rakeka v Kondjic, Stefan Goleš iz Gornje Radgone v Prozor, Fran Grandovec iz Fare pri Kočevju v Prozor, Matevž Grom iz Kranjske gore v Rakitno, Andrej Goleš iz Podčetrka v Kupreš, Alojzij Grat iz Sladkega vrha in Fran Glavač iz St. Ilja, oba v Fojuico, Fran Hönigman iz Boh. Bistrice in Fran Hojaj iz Novega mesta, oba v Travnik, Fran Hočevar iz Bleda v Vrgorac, Herrik Hočevar iz Slovenjgradca v Kozice, Jakob Jeršič iz Boh. Bistrice v Zagvozdu, Ivan Jerina iz Canjkove v Tjaričo, Josip Jakša iz Maribora v Sinj, Fran Kösel iz Viča pri Dravogradu v Gradac, Ivan Klemenčič iz Hotedrešice v Drvenik, Janez Kolar iz Koprive pri Crni v Podgori (Primorska banovina), Martin Kopriva iz Trbovelj v Makarsko, Ljuban Kosanović iz Canjkove v Opuzen, Ciril Kramer iz Crne v Livno, Martin Kristan iz St. Vida nad Ljubljano v Han-Vaganj, Janez Kovačec iz Rogashevec v Gornji Vakuf, Leopold Kostanjšek iz Sorice v Bugojno, Fran Kolovič iz Hotedrešice v Makarsko, Josip Kos iz Crne v Igare, Josip Lubej iz Rakeka v Tomislavgrad, Fran Lukančič iz Vinice v Split, Matija Muc iz Jezerskega in Alojzij Močivnik iz Gedorovec pri Murski Soboti, oba v Livno, Ivan Mihelič iz Velikih Lašč v Han-Vaganj, Miljutin Majstorović iz Semeča v Zadarje, Julij Marinič iz St. Ilja v Kistanje, Karol Mastnak iz Kozjeve v Ličevico, Fran Mrvar iz Gor. vasi v Omiš, Ernest Miheljak iz St. Ilja v Drmiš, Josip Mavrič iz Cerkelj ob Krki v Zinovico, Janez Oražem iz Gornje vasi nad Škofjo Loko v Opuzen, Fran Orlić iz Sevnice v Split, Avgust Orel iz Maribora v Zinovico, Josip Primožič iz Sv. Andraža v Halozah n. M. Pogač iz Marenberga, oba v Rakitno, Ivan Pihler iz Gedorovec v Podgori, Stefan Petilic iz Sovodenj in Josip Pajer iz Novega mesta, oba v Makarsko, Ivan Pečnjak iz Šmarja pri Jelšah v Gornji Vakuf, Josip Pengal iz Ljubljane v Bugojno, Alojzij Plut iz Sv. Jurija ob Južni železnici v Makarsko, Matija Povšek iz Sv. Jurja ob Pesnici v Tjaričo, Josip Pohare iz Gornje vasi v Sinj, Fran Poljanec iz Svečine in Karol Potočnik iz Prevalj, oba v Bugojno, Ivan Pretnar iz Marenberga v Bosanski Svinjar, Josip Prigel iz Sv. Jurija ob Ščavnici v Jajce, Josip Pilot iz Canjkove v Igrane, Leopold Potočnik iz Dubrovnika v Bosansko Gradiško, Ostoja Roksandič iz Metlike

M. U. Dr. Luzar

naznanja otvoritev privatne zdravniške prakse v Ljubljani na Starem trgu št. 18/11 levo s ordinacijo od 14. do 16. h

Svežo, čisto polt in bele, mehke roke

dobite z redno vporabo

NIVEA-CREME

Obraz in roke do be sveže, nečovano polt, če jih nadgrnete in na lahko masirate redno zvečer in predno se podaste na prosto z Nivea-creme. Nivea-creme nadomešča poltom eucerita maščobo kože, ki se je izžupila in hrani ter jača na ta način ikivo, aktivira delovanje celic, tako da postane koža zopet čista, mehka, gladka in mladostno sveža.

Hugosl. P. BEIERSDORF & CO. d. s. o. j. MARIBOR

*Gregočičeva ul. 24

Grenko je življenje

Socialna sličica današnjih dni

Kočevje, 12. oktobra.

Saj poznate podeželske kavarnice in gostilnice: dolgočasje vlada v njih, čenče se selijo od mize do mize in ljudje stikavajo glave, kakor da bi šlo za državne tajne, a ne za opravljanje. Redkokdaj kdo udari s pestjo ob trdo mizo in še takrat se ne dajo ljudje motiti v svoji brezbrčnosti in si mislijo, naj tole, pijanec, po mizi, kaj nam mar.

Ura je kazala že pozno. V kavarni so sedeli zadnji, zapozneli gostje. Pa se odpro vrata, tiho, skoraj brezšalno. Na vratih stoji fant, odet s peširino in z malim zavitkom v roki. S tihim glasom poprosi natakarico kozarec vode. Gostje se zganijo. Tihi, skoraj trmasti glas slabotnega fanta se jim zdi čuden. Malo iz usmiljenja malo iz radovednosti mu naroče porčijo salame in četrta vina. Še zmeraj stoji ob vratih fant. Negolov je ali naj sede ali gre. Zakaj v kavarni še ni bil živ dan ne. Porčija in četrta vina ga porine na stol. Hlastno prijemlje za koščke in jih maši s kruhom v usta. Ni pogledal, odkod je prišlo na mizo in kdo bo plačal, zanj je bilo in kaj mu vse drugo mar! Šele, ko se je malo otečal, se je razgledal po kavarni in odgovarjal na vprašanje. Tudi zdaj je govoril s tihim glasom ali kar je govoril, je povedal resno in ga je postavljeno in izgovorjena beseda delala starca, ki nič več zvedavo ne izprašuje, ampak samo še pojasnijo in priblija. In vendar je sedel tam za mizo, kakor kak šimen širnik. Brezizrazno so mu strmele oči čez mizo, v obrazu se mu je čutila silna utrujenost, oči in ušesa pa so ga izdajale za jetnika.

Iz Ljubljane sem prišel. V bolnišnici sem bil, ker imam garje. Predvčerajšnjim so me odpustili, pa sem jo mahnil kar čez hribe in doline proti Kočevju. Vedel sem, kod moram hoditi, pa sem šel.

Tretji dan je prišel do Kočevja. Za to pot, ki ni daljša kot petdeset kilometrov, je potreboval tri dni. Bolan in sirotan, kakor je, je hodil počasi, s trudnim korakom. Če je dobil od usmiljenega srca kos kruha in kozarec vode, je bilo to njegovo komilo in večerja, morda tudi zajtrk.

V Ribnici so mi dali gospod sodnik kruha in

mesa in še dva dinarja. Ko sem jih prosil za kako staro srajco, so mi dali površnik, hlače in slajbelc. Tole nosim domov. Vedeli so gospod sodnik, da sem siromak in potreben, pa so mi dali. Drugače bi šel pa v luknjo.

Pripovedoval je, da je bil za hlapca tam v skriti hribovski vasi. Pa ga je gospodar gonil na delo kakor vprežno živino. Tam je celabel in se pokvečil.

Poglejte, je rekel in snel površnik. Leva rama se mu je skvečila v veliko grbo.

To je od dela, pa od slabe hrane, s katero je skoraj moj gospodar. Mlad sem bil, skoraj otrok, veste, tudi majhen sem bil in šibak, pa sem moral delati tako, kakor je delal gospodar. In še me je zmerjal in za vsakih sto dinarjev, ki mi jih je odrlil, je delal dolgo pridigo, da jih nisem zaslužil, da pa mi jih da iz usmiljenja. Tam, pri njem sem se tudi garil nalezec.

Ni se ne obotavlja, da ne bi govoril o svoji revščini in tej bolezn. Zeli si zdravja, da bi lahko delal. Zdalj pa ga je bolezen vnovi napadla. Čuti, da ga močno žre.

Bog ve, če me bo hotel doktor spet v bolnišnico poslati? Oni dan sem bil pri njem, pa me prvič ni hotel. Rekel je, da sem zdrav. Zdalj pa se bojim, da bo spet odklonil. Pa ne morem drugače, saj me bo požrlo.

Čudna je takale storiča, že jo slišiš v lokalih, kjer vlada vsakdanost in se govori največ o majhnih škandalčkih pa o premoženjem in tu tega ali onega. Gostje so strmeli v tega mladega starca, kakor v nenavadno prikazen. Storiča jih je presenetila in malo neljubo dirnila. Mogoče je v njih mislih skrita tiha želja, da bi fant kmalu odšel, mogoče se ga je kdo zbal celo, da ne bi od njega nalezel garje. Človek je v prvi vrsti egoist in šele v drugi usmiljen in dober.

Ko je povedal ta blede in starikasti fant svojo življensko Golgoto, je vstal. Počasi je zbral skupaj svoj zavojček in se zavrnil. S trudnim starčevskim korakom se je obrnil, se z eno samo besedo zahvalil in poslovil in šel. Kavarniška vrata so se za njim trdo zaprla, gostje pa so v vidni zadregi obmolknili.

Zemunski most

Belgrad, 15. oktobra.

Ze parkrat smo poročali o graditvi velikega visečega mostu na Savi med Belgradom in Zemunom. Betonasko dela, ki jih je prevzela družba Bagnolles, bodo do konca letošnjega leta dovršena, dočim gre za montiranje železne mostne konstrukcije, ki jo postavlja družba Hoffmannshütte, zelo počasi. Montiranje je vsega skupaj nekaj nad 2000 ton železa, kar pa znaša komaj dobro četrtino celotne železne konstrukcije. Kakor znano, je materijal za ta veliki most dobavljala Nemčija na račun reparacij. Z ustavitvijo plačevanja reparacij pa je prišel tudi zastoj v dobavi potrebne materijala, in prvi vrsti železnih delov, za most Belgrad-Zemun. To bo tudi vzrok, da most ne bo dovršen v onem roku, kakor je bilo svoj čas predvideno. Kar je bilo pripeljanega materijala pred ustavitvijo reparacij iz Nemčije, je domala že montirano, delo pa stoji, ker nadaljnjih delov za montiranje ni in jih tudi še ne bo nekaj časa. Med našo državo in nemškimi liferanti se že nekaj časa vrše pogajanja v tem smislu, od rezultatov katerih je odvisna tudi čimprejšnja dograditev visečega mostu krajja Aleksandra med Zemunom in Belgradom. Trenotno je pri graditvi mostu zaposlenih nad 600 delavcev. Zeleti je, da bi bil most čimprej dovršen. Negova dovršitev bo imela namreč posebno vrednost za preskrbovanje prestolnice z mlekom, poljskimi in vrtnarskimi pridelki. Pa tudi prometno bo novi most zelo živa žila, tako da bo po njegovi dograditvi dosežani lokalni promet z ladjami in železnico med Belgradom in Zemunom lahko dočela odpadel.

Dentist-tehnik

FRANJO FRANČIČ

naznanja

otvoritev zobne prakse

na Dunjski cesti — Stozice 152

nasproti Konzuma, zadnja hiša.

Ordinira od 9 do 12 dop. in od 3 do 6 pop.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20

Nedelja, 16. oktobra: CELJSKI GROFJE. Izven.

Znižane cene.

Ponedeljek, 17. oktobra: STRAST POD BRESTI.

Red A.

OPERA

Začetek ob 20

Nedelja, 16. oktobra ob 11: LJUDSKI SIMFONICNI

KONCERT v Unionski dvorani. — Ob 20:

VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Izven. Znižane

cene.

Ponedeljek, 17. oktobra: Zaprti.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 16. oktobra ob 20: TRIJE VASKI SVE-

TNIKI. Prvi nastop gosp. Daneša.

Ponedeljek, 17. oktobra: Zaprti.

Torek, 18. oktobra ob 20: DVE NEVESTI. Red C.

IVAN LEVIČNIK

urur, trgovina z zlatino in srebrnino

KRANJ

Seja celjskega mesnega zastopa

Celje, dne 15. oktobra 1932.

Druga seja občinskega zastopa mesta Celja se je vršila v petek zvečer. V upravni odbor Mestne hranilnice so bili izvoljeni sledeči gg.: Bizjak Jožko, Borlak, Burger, Dobovičnik, dr. Goričan, dr. Kalan, Koschier, Kramar Josip, Lečnik, Loibner, Leskovec Franc, Mravljak, Posavec, Prekorski, Rebeuschegg, dr. Steinfelser, Voglar in Zumer Josip. — Sledilo je poročilo personalnega referenta g. direktorja Mravljaka; kot inkasanta Mestne elektrarne se nastavlja: uslužbenec Mestne elektrarne Gorjanc Josip in reducirani železniški uradnik Goleš Maks. Razpiše se mesto strojnika v mestni klavnic. Za tržnega nadzornika se namesti Poznič Jakob, ki je včasih to službo že opravljal. — Sledilo je poročilo pravnega referenta g. dr. Kalana. — V domovinsko zvezo se sprejme 19 prošilcev, ker so izpolnili vse pogoje, odkloni se jih pa 7. Med cinkarno in mestno občino je obstojala pogodba iz leta 1909 glede dobave vode. Od leta 1927 do danes dolguje cinkarna mestni občini za uporabljeno vodo 77.506 Din. Sprejet je bil soglasno poravnalni predlog Cinkarne, da plača mestni občini za porabljeno vodo do vstetega leta 1931 24.000 Din, za naprej pa letno 16.000 Din za dnevno uporabo 30 m³ vode. — Poročilo za finančni odtok je podal g. dr. Vrečko. V proračunu cestnega odbora celjskega je presežka 310.000 Din, kar se vneše v novi proračun. Zgraditev dveh vodnjakov za slučaj požara se odloži na leto 1934. — Gospodarski referat je podal g. direktor Mravljak. Popravi se centralna kurjava v novem dvoriščnem traktu na magistratu na ta način, da se vpelje enotno kombinirano napravo, kar bo stalo približno 25.000 Din.

St. Vid pri Pljuju

Društveno življenje pri nas se je to sezono jako razgibalo. 24. sept. je društvo praznovalo 400 letnico turškega poraza, z res posrečeno prireditvijo. Spevoigro so naši pevci podali tako lepo, da jo smatramo za eno najlepših naših iger sploh. — 9. oktobra je gostovalo pri nas Prosvetno društvo iz Sv. Janja na Dravskem polju z »Malo pevko«. Obiskalo nas je tudi njihovo pevsko društvo, ki je lepo prepevalo pod vodstvom g. organizator Colariča. — Na novo bodo naštevili »Divjega lovca«. Društvena knjižnica se je na novo uredila in pomnožila. Šteje 605 knjig in je na razpolago vsako nedeljo po službi božji.

Javna čitalnica je odprta vsako nedeljo ves dan.

Trgatev se je v glavnem že končala. Dala nam je dosti in res dobrega vina. Škoda, da je dež zadnji čas nagajal.

Industriji in trošarina na elektriko

Dne 14. okt. predpoldne se je vršila pod predsedstvom g. Dragotina Hribarja v dvorani Zbornice za TOI v Ljubljani izredna seja Uprave Zveze industrijev za dravsko banovino, ki je bila v prvi vrsti namenjena razpravi o novi državni trošarini na električni tok. Ta predmet je posebne važnosti za Slovenijo ker je pri nas poraba električne energije neprimerno večja nego v drugih delih države. V uvodnem poročilu je glavni tajnik ing. M. Šuklje označil usodni učinek obdavčenja električnega toka na elektrifikacijo dežele in njen gospodarski in kulturni napredek. Posebej je opozoril na težke posledice, katere mora imeti visoka obremenitev tega poglavitnega produkcijskega sredstva na industrijsko delavnost, ki se ima vsled splošne depresije itak boriti z izrednimi težavami. Velika in-

dustrijska podjetja si proizvajajo tok v lastnih centralah po ceni izpod Din 0.20 do največ Din 0.50, in bi vsled tega znašala obremenitev po trošarini pri pogonu 10 do 25%, pri razsvetljavi pa 140 do 350%! Poročevalec je navedel prizadevanja naših gospodarskih organizacij, da bi se s pravilnikom omilile trdote zakonskega besedila, katerega prizadevanja niso imela uspeha. — V razpravi o tem mogoča, ker brusilnice ne prenesejo višjo ceno toka vili, da predvidoma izdelava lesovine ne bo več mogoča, ker bursilnice ne prenesejo višjo ceno toka nego Din 0.20. S povišanjem te cene potom trošarinske postane produkcija predraga napram inozemski konkurenci. Uprava je soglasno sklenila tozadevno resolucijo.

Gospodarski dvig krajev ob gorenji Kolpi

Kostel, oktobra.

Ko potuješ po krajih ob gorenji Kolpi na slovenski strani, recimo do Oslinice do Kostela, moreš videti dvojce: Razmeroma velike in lepe planjave rodovitne zemlje, nekaj goličave, prav mnogo pa gozdov in naravnih krasot in pri vsem tem vasice, več ali manj skromne, ki pa kažejo eno ne-pobitno dejstvo: gospodarsko zaostalost.

Ker je to vprašanje v javnosti že načeto, bo prav, če k stvari dodam eno ali drugo z željo, da bi stvari bilo v korist.

Prvo, kar smatram za nujno potrebno, je ureditev domov in gospodarstev. Kako čudni so ti domovi. Od zunaj gledaš hišo in gospodarska poslopja, že napraviš sodbo o gospodarju samemu, o njegovi domačiji vohče.

Ko delj časa obhajaš z njim, pa vidiš, da si se s sodbo malo preuranil. Čutiš, da bi tak gospodar le storil to ali ono, ko bi vedel, ko bi znal. Ima voljo, večkrat tudi sredstva, pa vendar v tem oziru ne stori mnogo, če ne ničesar; ne zna, ne vidi. Moral bo priiti nekdo, ki mu bo s prstom pokazal, potem bo šlo.

Ako bi se v središču teh krajev, mogoče pri Piri, ustanovilo društvo, ki bi imelo nalogo, da bo skrbelo le za urejanje in lepšanje domov, bi imelo polne roke hvalačnega dela.

Kajti moglo bi privzgojiti ljudstvu željo po čim lepše in praktičneje urejenemu domu, ki bi prilepil nase vso družino, da ne bi taval po širnem svetu, ko doma rodna gruda gine in propada. Duševne dobrine cenim nad gospodarskimi.

Slovesek pravi: Kranje, tvoja zemlja je zbirava, nje lega je prava. Pri naši zemlji Stvarnik ni manj ščeditel z dobrinami ko v mnogih krajih Gorenjske. Razlika je le v tem, da gorenjski kmet zna in ve izrabiti vsak vir, ko ga tukajšnji kmet niti ne vidi. Kdor pa misli, da je do tega gorenjski kmet sam našel pot, je v zmoti. Zato pa: Glej spomladi ali vse leto, kako se obdeluje polje, kako se gospodarji z gozdom, z živino, kmetijskimi pridelki, celo z delovnimi močmi samimi, pa boš vedel, česa najbolj manjka, namreč močne, dobro organizirane kmetijske organizacije, ki naj bi sistematično odpravljala te nedostatke, torej v resnici izvrševala svojo nalogo po reki: Pomagaj si sam in Bog ti pomore. Organizacija, ki bi bila le za to, da je in da pre-ema podporo, ki se običajno razblijajo brez go-

spodarske vrednosti, ne bi nikogar spravila na se-leno vejo, da celo: Bog nas čuvaj pred njo.

K temu pa bi morali pridružiti nujno potrebo: kmetijsko šolstvo. Našemu kmetu namreč nič manj ne manjka strokovne izobrazbe kot denarja. Da, celo bolj, saj za žep se še vjame kak kovač, ne more pa prav ničesar dobiti za glavo. Pa pravijo, da dela dober gospodar več z glavo kakor z rokami.

Ako trenutno ni mogoče več, naj bi se v letoš-nji zimi otvorilo vsaj nekaj kmet. nad. šol, te ne stanejo mnogo, ob dobri organizaciji pa veliko za-ležejo. Vsaj to, ako ni mogoče, da bi se vršil okr. kmetijski tečaj.

Zadruge so tu prepotrebne. Le na podlagi za-družne organizacije bi mogli kmeta preskrbeti s cenenimi potrebščinami in mu spraviti pridelke na trg. Pot ne sme voditi v notranjost banovine, tem-več čez mejo in gorske grebene do morja, tam bo treba iskati mesta za naše blago. Pomorno: le na zadržni podlagi; preteklost to jasno kaže, sedaj-nost ima isto sliko, prihodnost pa od te ne bo nič drugačna.

Naravne lepote krajev je treba svetu pokazati. Torej, malo kričati je treba, da svet sliši. Tujsko-prometno društvo bi moglo izpeljati osnovne za-hteve tujskega prometa in trud ne bi bil zaman. Je namreč resnica, da je mnogo lepih krajev, a da je dolina ob zgornjem teku Kolpe — samo ena. Kdor jo je videl, ne pozabi na njo. Pogled samo kmetalski vrši z njegovo okolico, pa boš istega mnenja.

Ali mislite, da bi udeleženci Gregoričevega foto-tečaja ne imeli tu edinstvenih prilik? Prav gotovo, le treba jim je povedati! To pa je stvar reklame.

Predhodno pa bi bilo treba urediti zveze s svetom. Sedanje avtomobilske zveze ne zadoščajo, ker so okorne in se pozimi sploh ne vzdržujejo. Če hočemo, da so te dobre, morajo biti izpeljane tako, da ustrezajo domačemu in tujemu prometu. Kako važna bi bila stalna zveza Kočevje-Delnice. Za nas so namreč v gospodarskem oziru Delnice važnejše.

In če bi takoj po dopoldanskem kočevskem vlaku odpeljal avto na Delnice, bi mogel dobiti tam priležni vlak Zagreb—Sušak in bi tako stvoril brzo in ugodno zvezo Slovenije z morjem za oseb-ni promet. Teh 50 km dolgo prago bi mogel vzdr-ževati tudi pozimi.

Dolenjelendarska hranilnica za mestno okolico v likvidaciji objavlja bilanco za 1931. iz katere je razvidno, da je znašala izguba pri glavnici 0.07 milj. Din znesek 0.03 milj. Hranilne vloge so znašale 0.02 milj. Din.

Sadni sejem na ljubljanskem velesejmu se bo vršil od 5. do 7. novembra. Sejem, ki ga pri-redita Kmetijska družba in Ljubljanski velesejem, bo nudil velik izbor prvovrstnega zimskega sadja. Sadej se bo oddajalo pakovano v ameriških zabojih. Razstveni odbor za kmetijsko razstavo na Dolu pri Hrastniku priredi danes 16. t. m. razstavo vseh kmetijskih pridelkov. Za razstavljalce je pripravlje-nih 110 nagrad v vrednosti 4000 Din.

Borza

Dne 15. oktobra 1932.

Denar

Ta teden je znašal na ljubljanski borzi devizni promet samo 0.354 milj. Din v primeri z 1.513, 0.466, 0.543 in 1.163 milj. Din v prejšnjih tednih. Odstotek bonifikacije Narodne banke je ostal zaenkrat neizpremenjen 15%. V prostem prometu smo posebno proti koncu tedna čuli višje tečaje.

Ta teden so oslabil dolarski papirji radi ve-sti o transfernem moratoriju, kasneje pa so se uvrstili.

Curih. Amsterdam 208.2750, Berlin 123.1250, Bruselj 71.95, London 17.83, Newyork 518, Pariz 20.32375, Praga 15.35, Trst 26.51.

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je nadalje čvrst in so cene narasle, posebno za pšenico.

Novi Sad. Pšenica bač. okol. Novi Sad 148-150, okol. Sombor, sred. in gor. 150-152, potiska 152-154, ladja Tisa 156-158, ladja Begej 154-156, ban. gor. 144-147, ban. par. Vršac 143-145, sred. 149-151, kuruza bač. stara 92-92, ban. stara 85-87.50, nova par. šid 75-77, par. Indija 73-75, moka št. Og. 240-252, 3. 220-235, 5.210-215, 7. 135-145, 8. 82-84, fižol bač., sred. beli novi brez vreče 110-115. Ostalo neizpremenjeno. Ten-denca čvrsta. Promet: 68 vagonov.

Chicago. Pšenica marec 54.50, maj 55.50, dec. 59.375, kuruza marec 31.25, dec. 26.125, oves marec 18.50, dec. 15.875, rž marec 55.75.

Winnipeg. Žito okt. 58.375, dec. 60.125, jan. 54.75.

Živina

Mariborski sejem 14. oktobra. Na svinjski se-jem je bilo pripeljanih 259 svinj. Cene so bile sle-deče: Mladi prašiči 5-6 tednov stari komad 60 do 80 Din, 7-9 tednov 100-125, 3-4 mesecev 180 do 250, 5-7 mesecev 350-380, 8-10 mesecev 400 do 460, 1 leto 600 do 750, 1 kg žive teže 650 do 7 Din, mrtve 9 do 10 Din. Prodanih je bilo 182 svinj.

Hmelj

Zálec, 15. okt. Za prav redke še neprodane in večinoma le manjše zaloge letošnjega hmelja traja živahno zanimanje dalje in ena partija za drugo prehaja polagoma v druge roke. Dočim prvovrstno izbrano in v barvi brezhibno blago doseže 25 do 27 Din in čez, se splošno plačuje po 18 do 24 Din za kilogram. Ker je letošnji pridelek že skoro docela razprodan, inozemski trgovci polagoma zaključu-jejo svoje posle in se pripravljajo na odhod.

Nürnberg, 15. oktobra. tg. Danes je bilo pripeljanih 120 bal, prodanih pa 50. Cene: hal-lertauški hmelj 190-210 mark, gorski 150-165 mark, spalterški 235 mark. — Kupčija je bila zmerna, cene so se nekoliko dvigale.

Sport

SVOBODA: ŽELEZNICAR (Maribor)

Igrišče Ilirije ob 15.30.

Predigra Sparta: Diak

Na igrišču Ilirije nastopi Svoboda proti mari-borskim Železnikarjem. Dva ambiciozna kluba, ki sta bila doslej še vedno trd oreh vsem vodilnim. Ravno v tekmi proti Primorju je Svoboda odnesla važno točko. Železnikarji so prav tako v dobri formi. Obeta se torej lepa igra obeh moštev, ki bo pa morala biti fair, kajti sodi bo g. Deržaj. Ker ni v Ljubljani druge važnejše sportne pri-re-ditve, vabimo prijatelje nogometa, da si ogledajo zanimivo borbo dveh anakovrednih moštev.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Nedelja, 16. oktobra. 9.30 Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve — 10.00 Dr. R. Tominec o 10 božjih zapovedih — 10.30 Jože Gregorič: Katoliški shod v Essenu I. — 11.00 Salonski kvintet — 12.00 Čas, poročila, plošče — 15.15 Jože Gregorič: Katoliški shod v Essenu II. — 15.45 Carobna leča, izvaja Vik. Pirnat — 17.00 Vesela ura: Sodelujejo gg. Gostič, Peček, Povhe. Benatzky: Trije mušketirji, komičen prizor s pe-tjem (Gostič, Peček, Povhe) — 20.00 Vijolinski koncert ge. Fanike Brandlove — 21.00 Slovenske narodne pojete gg. Mirko Jelačin in Drago Zagar s spremljevanjem harmonike (Cvirn) — 21.30 Salonski kvintet: Revija uvertur — 22.00 Čas, po-ročila.

Ponedeljek, 17. oktobra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Čas, plošče, borza. — 17.30 Salonski kvintet. — 18.30 Kozlevčar: Esperanto. — 19 Dr. M. Rupel: Srbohrvaščina. — 19.30 O smučarstvu (Ritman). — 20 Prenos opere iz Bel-grada. — 22.30 Čas, poročila.

Torek, 18. oktobra: 11.15 Slovenska ura: Pota vod-nih kapljic (J. Zabkar, I. — III. st.). — 12.45 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Čas, plošče, borza. — 17.30 Salonski kvintet. — 18.30 Nemščina (dr. Iv. Grafenauer). — 19 Naše duhovne zajednice (dr. St. Gogala). — 19.30 O ne-premičnih in meglicah (A. Peterlin). — 20 Kako postanem govornik (Ivo Peršuh). — 20.30 Prenos iz Zagreba. — 22.30 Čas, poročila.

Drugi programi

Nedelja, 16. oktobra.

Zagreb: 20.30 Radio orkester — 21.15 Večerni koncert — 22.40 Plesna glasba. — Milano: 20.30 Varijetski program. — Barcelona: 22.00 Plesna glasba — 21.15 Plošče — 23.45 Večerni koncert. — Stuttgart: 20.00 Operni večer — 22.45 Koncert. — Toulouse: 21.00 Simfonični koncert — 21.30 Balalajke in ruske pesmi — 21.45 Večerni koncert — 22.30 Plesna glasba — 22.45 Angleška glasba — 23.15 Operna glasba. — Berlin: 20.40 Koncert — 22.20 Poročila — Plesna glasba. — Belgrad: 20.30 Cerkevni koncert zbora sv. Cecilije (prenos iz Subotice) — 22.00 Francoska glasba — 23.00 Ciganska glasba. — Rim: 20.45 »Il Tabarro«, li-rična drama; »Gianni Schicci«, lirčna komedija — Beromünster: 20.35 »Ivanka se joče, Janezek se smeje, spevoigra — 21.40 Zabavni koncert —

Barvarna Koliaš

Kranj, Savsko predmestje

Barva vse vrste oblek, zlasti pa pavolo in volno v štrinah.

GARANTIRANO STALNE BARVE. INDANTHREN.

Langenberg: 22.45 Koncert. — Praga: 21.00 Operni večer — 22.25 Jazz. — Dunaj: 20.00 Koncert — 22.45 Plesna glasba. — Budapest: 21.30 Ciganska glasba — 22.30 Večerni koncert.

Ponedeljek, 17. oktobra.

Zagreb: 20.10 Operni prenos iz narodnega gle-dališča v Belgradu. — Milano—Torino—Genova—Trst—Firence: 20.30 Orkestralni koncert. — 21.20 Komedija. — 22 Orkestralni koncert. — Barcelona: 21.15 Radio-orkester. — 22 Igra. — Stuttgart: 18.25 Nova umetnost. — 20.30 Komorna glasba. — 22.40 Šah. — 23.05 Koncert. — Toulouse: 21.30 Pesta glasba. — 22.30 Maroška glasba. — 23 Poljudna glasba. — Berlin: 20 Filharmonični koncert. — 22 Poročila, nato plesna glasba. — 24 Radio-orkester, zbor in jazz. — Belgrad: 20 Operni prenos iz Na-rodne gledališča. — Večerni koncert. — Rim: 20.45 Laska glasba. — Beromünster: 19.45 Operne arije. — 20 II. abonnement-koncert. — 21.40 Ples-na glasba. — Langenberg: 20 Večerni koncert. — 22.30 Prenos iz kavarne. — Praga: 21 Radio-orke-ster. — 22.20 Bratislava. — Dunaj: 20 Filharmoni-čni koncert. — 22 Poročila. — 22.15 Plesna glas-ba. — Budimpešta: 20.45 Koncert opernega orke-stra. — 22.15 Jazz. — 23.15 Ciganska glasba.

Torek, 18. oktobra.

Zagreb: 20.30 Koncertni večer. — 21.30 Ope-retni večer. — 22.40 Laska večerna glasba. — Mi-lano—Torino—Genova—Trst—Firence: 20.30 Ples v maskah, opera. — Barcelona: 21.10 Večerni kon-cert. — 22.40 Radio-orkester. — 23.30 Plošče. — Stuttgart: 20.30 Solistovski koncert. — 22.45 Ples-na glasba. — Toulouse: 21.15 Violinski koncert. — 21.30 Jazz. — 22 Melodije. — 23 Pester koncert. — 23.35 Koncert vojaške godbe. — 00.05 Angleška glasba. — Berlin: 21.10 Kvartet. — 22.15 Poročila, nato šport. — Belgrad: 20.30 Prenos iz Zagreba. — 22.30 Plesna glasba, plošče. — Rim: 20.45 Pester koncert. — 21.30 Komedija. — 22 Pester koncert. — Beromünster: 16 Plošče. — 21 Radio-orkester. — 21.30 Operna glasba. — Langenberg: 20 »In-tendant v škripcih«, intermezzo. — Praga: 19.30 Prenos iz Narodnega gledališča. — 22.20 Laska glasba. — Dunaj: 22.15 Plesna glasba. — Budapest: 19.30 Operni prenos. — 22.30 Ciganska glasba.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Roden-stock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

Isotodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zahtevajte cenik!

GLEICH

Mesto na kolesih -- Mednarodni veleciirkus

Soglasna sodba mednarodnega tiska:

GLEICH in njegovo predstoječe gostovanje je največji dogodek. Zelo interesantne in veličastne predstave nadkriljujejo vse, kar se je občinstvu dosedaj nudilo na tem polju.

GLEICH je zgradil svoj cirkus na znanstveni podlagi. Dnevno navdušuje tisoče po-setnikov šotorsko velestvo z dresuro svojih živali in senzacionalnimi pro-dukcijami svojih izbranih umetnikov kakor tudi z gracijoznostjo svojih plesalk.

GLEICH je brez dvoma največji in najboljši cirkus. Navdušenje publike se očituje s tem, da stalno povečuje s svojim gromkim priznanjem njegov svetovni sloves.

GLEICH podaja v novi obliki prava cirkuška predvajanja v svoji ogromni areni z 62 metri premera, ki je ni mogoče posneti. 12.000 gledalcev ima prostora v cirkuškem prostoru. V cirkusu Gleich so samo sedeži in dobe vsi obiskovalci poceni in udobne sedeže.

GLEICH prihaja s svojo popolno zbirko živali, med katerimi so najlepši in najbolj izbrani eksemplarji.

GLEICH bo dal svojo prvo predstavo v Ljubljani

17. oktobra točno ob 8. zvečer na letnem telovadišču Ljubljanskega Sokola v Tivoliju.

GLEICH ostane v Ljubljani samo kratek čas.

GLEICH bo dal 17. oktobra samo eno predstavo ob 8. uri zvečer. Počenši od 18 oktobra bodo vsak dan

dve predstavi

popoldne ob 3. uri in ob 8. zvečer. Na popoldanski predstavi se daje po-polni večerni spored. Nezaposleni, invalidi, upokojenci in otroci plačajo pri popoldanskih predstavah polovične cene.

BREZPLAČNI KONCERTI pred cirkusom od 11.—12. ure (v nedeljo od 16 do 12. ure), od 2.—3. ure in na večer od 7.—8. ure. Živali se lahko ogle-date vsak dan od 9.—18. ure.

Počenši od ponedeljka 17. oktobra so blagajne cirkusa stalno odprte od 9. ure zjutraj. — Predprodajo vstopnic je prevzela Zvezna knjigarna d. z o. a Selenburgova ulica 7.

Pogodba z belgijsko-luksemburško unijo

»Službene novine« prinašajo konvencijo o re-guliranju trgov. terjatev potom kompenzacije med našo državo in Belgijsko-luksemburško Unijo.

Plačila izvirajoča iz blagovnega prometa se bodo vršila po kompenzaciji pri narodnih bankah z vplačilom pri njih. Izplačilo se bo vršilo po pa-riteti: 1 belga je 7.894.754 Din (7.89), 100 Din pa 12.66663 belge (12.67 belg). Plačila v drugih valutih bodo v naši državi pretvarjena v dinarje po tečaju na belgajski borzi. Konvencija velja tudi za neizvršena, a prispela plačila na dan uveljavljenja pogodbe. Možno je tudi prenesti na skupni račun tudi sedaj pri Narodni banki zaa-časno vezani račun.

V Belgiji pa bo porabil belg. luks. odsek za kompenzacijo 33% za plačilo terjatev, nastalih od dne uveljavljenja pogodbe, 67% pa za amortizacijo terjatev, katerih plačilo dospe.

Belgijsko-luksemburška gospodarska unija se bo potrudila v mejah možnosti povečati svoje na-kupe v Jugoslaviji (1931 je znašal naš izvoz 54, uvoz pa 57 milj., v prvi polovici letos pa 41, ozir. 17 milj. Din).

Možna je tudi kompenzacija med posameznimi točkami. Nadalje vključuje pogodba tudi možnost reguliranja netrgovskih poslov in terjatev. Uredi-tev salda je prepuščena kasnejšemu sporazumu.

Konvencija je zaključena za 3 mesece in se aveljavi s 20. oktobrom.

KID na Jesenicah razširja svoje tovarniške naprave

V današnjih časih krize se redkdaj sliši o povečanju domače industrijske produkcije. Zato smo z zanimanjem čuli, da je Kranjska industrijska družba na Jesenicah zadnje mesece začela z izpopolnjevanjem svojih naprav. Razširi svojo valjarno za fino pločevino, tako da bo mogoče izde-lovati v bodeče tudi pločevino izpod enega mili-metra debeline. Doslej že je podjetje izdelovalo fino pločevino, za katero je smatrali pločevino iz-pod dva in pol milimetra. Tako pa odpade ves veliki uvoz take pločevine iz inozemstva, ki znaša letno okoli 400—500 vagonov. V znatni meri bo razbremenjena naša trgovinska in plačilna bilanca.

Kranjska industrijska družba je izpopolnila že svojo hladno delno valjarno, tako da izdeluje že-lezo v trahih do 500 milimetrov širine, dočim je prej delala v tej valjarni samo trakasto železo do 205 milimetrov.

Razen koristi za našo plačilno bilanco bo po tem razširjenju dana možnost številnejše zaposlitve delavstva. Povečani obseg produkcije Kranjske in-dustrijske družbe je znatnega pomena za naše gos-podarstvo in lep napredek naše železne obrtnosti.

Poravnalna postopanja: Butolen Anton, irhar-stvo, izdelovanje in prodaja kožuškovine v Mari-boru, Loška ulica 18, narok za sklepanje poravnave 21. nov., oglašiti se je do 17. novembra, nudi 40%; Ivanuša Avgust, ključavničarski mojster in trgo-rec z dvokolesj in Središču ob Dravi, roka: 21. in 15. nov., nudi 40%.

Zgraditev tovarne kvasa. Zalokar Rudolf, to-varnar na Viču, bo zgradil tovarno za kvas na Šlincah, Tržaška cesta 5 in se bo vršil tudi že komisijski ogled 24. oktobra.

Likvidacija: Zadruga pekarna, r. z. z o. z. v Hrastniku.

Če vzrok ti je znan, ne boš dolgo bolan.

To je glavno pravilo zdravilne umetnosti, temu se pa pridružuje pregovor: »Če bolezen se pojavi, povprašaj najprej, kaj želodec pravi,« kajti kakor pričajo tisočletna opazovanja, je želodec največkrat izhodišče tudi takih bolezenskih pojavov, ki so za nevešče oko videti brez vsakih zvez z želodcem.

Končno pa ne more biti vsakdo poučen o postanku vseh bolezni in torej ne more vsakdo vedeti, da nastanejo n. pr. tudi mozolji in mnoge druge kožne bolezni zaradi pomanjkljivega delovanja želodca in čreva, ravno tako kot imajo nasprotni pojavi, kakor hujšanje, debeljenje skoro vedno vzrok v nerednem delovanju prebavnih organov.

Tudi neredno kroženje krvi, ki povzroča toliko obolenj, se skoro vedno nanaša na bolan želodec in črevesje, kakor tudi bledica, slabost, slabokrvnost, nespečnost, prerano staranje itd., ker vse to je v zvezi s krvjo, kri pa je življenje. Samo zdrav želodec in zdravi prebavni organi lahko proizvajajo in ženejo zdravo kri po telesu.

Tudi poapnenje žil in starostna onemoglost imata svoj vzrok v pomanjkljivem kroženju krvi. Zbog tega je dolžnost bolnih kakor tudi zdravih starih in mladih, čistiti prebavne organe tako kakor se mora čistiti vsak stroj, če hočete, da redno deluje.

In če nastopijo motnje, kakor: pomanjkanje teka, beli jezik, slab okus, slab duh iz ust, nerazpoloženje, kolecjanje, zgaga, glavobol, zlata žila, hipna slabost, motnje v jetrih, vranici in ledvicah, slabo čiščenje ali celo zaprtje, potem nikar ne oklevajte, temveč telo dobro prečistite s prizanim sredstvom »PLANINKA« čajem Bahovec, ki je sestavljen večinoma iz najboljših planinskih zdravilnih zelišč. Zahtevajte pa v lekarnah izrečno »PLANINKA« čaj Bahovec ki se ne prodaja odprto, temveč samo v zaprtih in plombiranih paketih po Din 20— in

z napisom proizvajalec:
Lekarna Mr. L. Bahovec
Ljubljana (Kongresni trg)

Odobreno o! Ministerstva za narodno zdravje
v Beogradu, 12. julija 1932.

Priporoča se domače podjetje
za jesenske in zimke potrebščine

JANKO ČEŠNIK

Lingarjeva ul. Ljubljana Stritarjeva ul.

MODNO BLAGO za moške obleke, suknje, površnike, pelerine, raglane, pristni lovski loden modri smučarski ševioi.

NOVOSTI za ženske obleke, kostime, za plašče, trenchcoat, modni angleški ševioi, pliš, žamet Perilni modni žamet in porhet.

PERILO iz znane čehoslovaške tovarne Benedikt Schroll sinovi.

VOLNENI in bombažasti pokrivači.

LASTNI izdelek prešitih odej svilnatih in klotastih **ZASTORI**, preproge, tekači, posteljne garniture.

Strogost mojega podjetja je znana!

ALBIN ŠIFRER, PUŠKAR

LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA CESTA 12

Poleg restavracije »NOVI SVET« — Telef. 33-49

Orožje, streljivo, lovski in ribarski pribor. — Lastna delavnica za vsa v to stroko spadajoča popravila.

Montiranje daljnogledov

Nakup in prodaja
vrač ter jute

A. Grebenc
Dunajska 36

Nov tip spalnega jotelja
Din 1500—
garantirana konstrukcija

ima v zalogi
RUDOLF SEVER
Marijin trg 2
Telefon 2622
Trpežni afrik modroci po
Din 220— istotam.

posteljne mreže
s peresi, podložene in navadne elastične izdeluje najceneje od 65 Din naprej po velikosti

Aljoz Andlovic
Komenskega ul. 34
in Mestni trg 9
(poleg Skaberneta)
Sprejemajo se popravila.
Dostava brezplačna.

Kože v stroj
vse vrste, na podplate, notranjke, črno in rujavu gornje usnje, blank, kosmato podlogo itd., sprejema J. Lavrič, usnjarija, Št. Vid pri Stični. Surove kože pošljite na postajo Stična.

Znižujemo cene!

Prvovrstna štajerska vina v točilnici v Aškerčevi ulici: rdeče namizno liter po 6 Din, belo namizno po 8 Din. Sortirana vina: mozler po 10 Din, rizling po 12 Din, burgundec po 14 Din. — Engros v zadrugi s popustom in po zmernih cenah.

PRVA JUŽNOSTAJERSKA VINARSKA ZADRUGA V CELJU.

GOSTILNA

na prometnem kraju tik dveh tovarn in rudnikov zelo ugodno napredaj, kakor tudi

LEPO POSESTVO

10 minut od Petrovč, krasna lega, 25 oralov prvovrstne zemlje in gozd. — Plača se lahko polovico tudi s hran. knjižico zanesljivih denarnih zavodov. Pojasnila daje Ivan Likar, posestnik v Petrovčah.

RADIO A LA CARTE!

830

Super-Inductance

PHILIPS RADIO

CHEVROLET

originalni nadomestni deli

vsi stalno na zalogi edino le pri autoriziranih General Motors delavnicah:

A. MARINI	DESA d. z o. z.	S. HASELBACH
Marihor, Tržaška c. 16	Ljubljana, Dunajska c. 24	Celje, Ljubljanska c. 11
Telefon: 24-07	Telefon: 22-92	Telefon: 1-63

so sestavljene iz zdravilnih mineralnih soli in neškodljivih, toda zelo učinkovitih praškov in ekstraktov zdravilnega rastlinstva. Vse te izbrane sestavine delujejo jako pozitivno na človeški organizem, ne vsebujejo nikakih škodljivih snovi in so tako za nemoteno delovanje srca, ledvic in ostalih organov popolnoma neškodljive.

Slatinske tablete za hujšanje

odstranjujejo na najprimernejši in edino priporočljivi način vse, posebno pa neprijetne in nelepe zunanje znake čezmerne debelosti, razkrajajo in razlopi preobilno maso na telesu, podbradku, vratu, trebuhu, stegnih, bokih, trebušni mreni, črevah, ledvicah itd.

Abnormalna teža telesa prične postopoma padati, telo postane prožno, ves organizem pridobi na svežosti, elastičnosti in mladostnem občutku.

Težina Vašega telesa se zmanjša tekom 1 leta za 8 do 14 kg.

Slatinske tablete za hujšanje

dobite v vseh lekarnah, in sicer doza s 100 tabletami za Din 46—, z 200 tabletami za Din 74—; kjer jih pa ne bi dobili, se obrnite direktno na proizvajalca:

Lekarna Mr. L. Bahovec

Ljubljana, Kongresni trg

Kjer vsa druga sredstva odpovedo, dosežejo Slatinske tablete za hujšanje presenetljiv uspeh.

Malinovec in vse druge sadne soke
marmelado, kisel zelje, repo in sarno dobavlja najbolje in najceneje
Tvornica sadnih izdelkov HOMAN
Telefon 27-66 LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 83

SLADKOSTI ŽIVLJENJA
so medice, keksi, slaščice, čokolada in bonboni, ki jih dobite pri
FRANC ŠINK, SLAŠČIČARNA KRAJN
Komisjska zaloga cerkvenih in namiznih sveč

„AKRIS“ čevlji

ne potrebujejo reklame

Damski iz prima boksa črni in ružjavi z garantiranimi krupon podplati samo Din

85.-

Za dečke in deklice iz črne jake kože Din **50.-**

Za dečke in deklice iz črne boksa kože Din **60.-**

Za male otroke iz črnega ali ružjavega usnja od Din **22.-** naprej

ANT. KRISPER

Mestni trg 26 LJUBLJANA Stritarjeva 1-3

Moški iz prima boksa črni in ružjavi z garantiranimi krupon podplati samo Din

98.-

Blairove

kupone

kupimo proti takojšnji gotovini

M. Jankole
komand. družba
Ljubljana

Selenburgova 6/II
Telefon štev. 30-52

Tovarna upognjenega pohištva

Pisarna: Ljubljana, Kersnikova 7

Tovarna: Duplica pri Kamniku

Dobavlja vse iz lesa od najnavadnejših izdelkov do najfinjšega luksuznega pohištva Vse za stanovanje, dom in pisarne etc.

lesna industrija

Telefon: Ljubljana 2266

Brz.: Inženjer Remec

Kompletne opreme za gostilne, kavarne, restavracije, hotele, šole, urade etc. Parketi. Rezan trdi in mehki les.

Martin Gajšek
MARIBOR, Glavni trg 1

Največja zaloga manufakturnega blaga. — Za zimo ravno prispe'o. Krasna izbira tudi za č. g. duhovnike po zelo ugodni ceni

Usnjarna

Greif Franc
Maribor
Kralja Petra trg št. 2

Sprejema vse vrste kože v delo. Prodaja usnje in prvovrstne podplate po najnižjih cenah

STEKLO PORCELAN

HLEBŠ - KRANJ

SLIKE OKVIRJI

Priporoča se za zimsko sezijo
manufakturna trgovina

LOGAR & KALAN
Kranj

IVAN KRALJ

se priporoča za vsa ključavničarska dela
LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 5 ali Rimska c. 2

Vedno sveže in izbrane specerijsko blago in delikatese pri
„PUŠČAVNIKU“
(ALBIN TERCON, KRANJ)
trgovina delikates in specerija

Naslov za pisma in brzojavke: Saturnus Ljubljana • A. B. C. code 5th edition used

Saturnus d.d.

za industrijo pločevinastih izdelkov
v Ljubljani

Račun pri Zadrugi gospodarski banki v Ljubljani • Poštni čekovni račun št. 12.815

Špecerijska trgovina

Janko Rant, Kranj

pri „Puppotu“

pri „Puppotu“

Prodaja
žganja in špirita v
odprtih steklenicah

Velika izbira porcelanaste in emajlirane posode in vsakovrstnih kuhinjskih potrebščin. Zeninom in nevestam izjemna cena. Priporoča se:

Ivanka Colnar, Kranj

L. Mikuš - Ljubljana
priporoča svojo zalogo dežnikov, solčnikov in sprehajalnih palic. Popravila točno in solidno

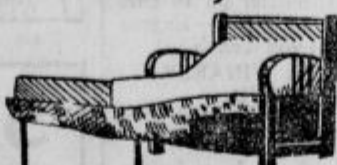
Telefon 2042

Kako se veselim noči,

ko bom spal na mehkem, udobnem spalnem fotelju, ki sem ga kupil pri

Franc Jager

tapetnik — Sv. Petra nasip štev. 29

Telefon 2042

Dobi se v vseh specerijskih trgovinah.

VO-KA

sadna KAVA
brez KOFEINA

je zdrava in redilna!

VO-KA sadna KAVA se izdeluje iz raznovrstnega sadja in je vsled tega popolnoma prosta kofeina. Sadni dodatki osvežujejo telo in pospešujejo prebavo. VO-KA sadna KAVA zahteva mnogo manj sladkorja in daje z mlekom izredno dober okus. KUHAJTE VO-KA sadno KAVO Vašim otrokom in Vašim znancem.

VOKA je dobra in poceni.

POZOR!

Predno si nabavite

POZOR!

BLAGO za zimo

kakor sukno za plašče, obleke, barhente, flanele, kofre, nogavice, kravate za moške, ženske in otroke etc. si ogledajte mojo zalogo. — Elegantno, dobro in poceni se lahko oblečete. — Se priporoča

IVANKA ŠTRUKELJ

PRI ZMAJSKEM MOSTU
LJUBLJANA, RESLJEVA CESTA ŠT. 2

Vse deželne pridelke za ljudi in živino
kupi in prodaja zelo ugodno

Ivan Auguštin trgovina z deželnimi produkti Škofja Loka

Mrzlo vreme

je najzahrbtnější sovražnik
Vašega zdravja

Čuvajte se tedaj in oblecite toplo majico, pulover, žemper ali jopico, ki najbolje čuvajo in zadržujejo dragoceno telesno toploto.

Mi izdelujemo vse pletenine v okusnih vzorcih in moderni tazoni.

Naše cene smo popolnoma prilagodili Vaši kupni moči.

J. Kušlan, tovarna pletenin, Kranj

S J

Priporočamo trgovino

KLANJŠAK FRANJO
MARIBOR — GLAVNI TRG

Knjigoveznica

Jugoslovanske
tiskarne
prej K. T. D.
Ljubljana

Kopitarjeva ulica 6, II. nadstropje

dobavlja:

Saldakonte

širace

journale

šolske zvezke

mape

odjemalne knjižice

risalne bloke itd.

Prodaj surove kože samo pri | Kupuj potrebno usnje samo pri

Jos. Pirich, Maribor, Aleksandrova 21

?? ZAKAJ ??

ker Pirich plačuje vse surove kože najbolje,
ker Pirich sam predeluje in iz vaša avstrijske kože,
ker Pirich plačuje najboljšo ceno,
ker Pirich solidno prevzema,
radi tega prodaj svoje surove kože samo pri

Pirich, Maribor, Aleksandrova 21.

Radi tega da surove kože samo pri Pirich-u predelati, kjer dobijo res dobro usnje v vsaki izdelavi proti nizkemu plačilu.

ker Pirich vodi stalno veliko izbrano zalogo,
ker Pirich ima veliko izbere,
ker Pirich sam vse izdeluje,
ker Pirich vodi nizke cene,
ker Pirich ceneno in solidno posreduje,
zato pridite in kupite, da se sam osebno prepričate.

Hotel „Zvezda“ v Celju

priporoča svoje krasno renovirano in dobro vpečljano podjetje, ki vam nudi več krasno opremljenih, zračnih sob po 15—30 Din. Toči tudi prvo vrstna domača vina iz lastnih goric po najnižjih dnevni cenah. — V zalogi je pristna domača slivovka po 20 Din liter; dobi se tudi v šodčkih. — V hiši je lastna mesnica. Nudi se vam tudi prvovrstna kuhinja s toplimi in mrzlimi jedili po najnižjih dnevni cenah. — Sprejemajo se abonenti. Za obilen obisk se priporoča

JOSIP ŽUMER.

Specijalne smuške čevlje in opreze

garantirano nepremočljive, vam napravi po meri domača tverka J. ANDERLE, Ljubljana, Strossmayerjeva ulica 4, nasproti II. drž. gimnazije na Poljanah. Smučarski v predsezoni 30% popusta.

=====

Zavese, posteljna pregrinjala
namizne prte, prtiče itd., krasno vezene in po nizkih cenah dobite pri
MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA
(poleg hotela Štrukelj).
Vezanje oprem za neveste, monogrami, gumbnice, entlanje, ažuriranje in predtiskanje.
Velika izbira predtiskanih ženskih ročnih del.

=====

Ivan Dolmovič, avtotaksi, Novo mesto

se priporoča cenj. občinstvu za prevoz iz mesta na postajo in nazaj. Pa tudi potniki, ki potujejo skozi naše mesto, imajo lepo priliko poslužiti se 4, 6—7 sedežne limuzine. — Cene konkurenčne!

Lončarski izdelki

Vse cenj. gg. prodajalce ločenih izdelkov ter splošno vse, ki se kakorkoli bavijo s prodajo v to stroko spadajočih stvari, istotako vse gg. vrtnarje opozarja načelstvo »Lončarske produktivne zadruge« v Komendi, da sedaj lahko dobavi dobro blago po nizki ceni v najkrajšem času. Zadruga bo skušala čim hitreje zadovoljiti vse in vsakega cenj. naročnika, saj bo sedaj mogoče zadrugi veliko lažje ugoditi željam naročnikov, kot preje posamezniku ni bilo mogoče. Vsi prodajalci lončenih izdelkov in gg. vrtnarji naj se pri svojih naročilih obračajo na »Lončarsko produktivno zadrugo« v Komendi, da se sami prepričajo o tem!

VRVARSKÉ IZDELKE

vseh vrst motvoz, žimo, afrik, posteljne mreže v vseh velikostih — dobite najceneje pri I. Andlovic, Mestni trg 9 (poleg Skaberneta). (p)

Modroce

otomane divane, fotelje in vse tapetniške izdelke vam nudi najceneje
Modroce Narobe
Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 16 (pri Levu)

Malinovec

pristen, naraven s čistim sladkorjem vkuhan se dobi na malo in veliko v
lekarni dr. G. PICCOLI
Ljubljana Dunajska c. 6

Krusno

moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri
A. & M. ZORMAN
Ljubljana Stari trg št. 32

Plašč

tepežen . Din 190-
melton . „ 260-
suknen . „ 350-
tweed . „ 460-
rips . „ 550-

TOVARNA OBLEK
STERMECKI, CELJE
ŠT. 18

Ilustrirani cenik na zahtevo zastoj

Gramofoni

»Edison Bell« in dr. ter vsakovrstne plošče, kakor tudi najpopolnejši radio-aparati tudi na obroke le pri

„Tehnik“

Josip Banjai

Ljubljana, Miklošičeva c. 20
Palača okrožnega urada

Posebni oddelek z blagom za vse športne panoge

Hranilnica in posojilnica v Kranju (Ljudski dom)

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. Posojila daje na vknjižbo in poroštvo. Hranilne vloge se lahko vplačujejo potom poštne hranilnice in so vlagateljem tozadevne položnice na razpolago. Hranilne vloge se obrestujejo najugodnejše brez odbitka rentnega davka. Večje hranilne vloge se obrestujejo po dogovoru in se izplačujejo brez napovedi.

Franc Gorjanc

Lesna industrija Deželni pridelki Export — Import
KRANJ

Telefon 23 — Brzjavlj: Gorjanc Kranj

FRANC BERJAK, KRANJ

Železnina, špeci-
rija, steklo, porce-
lan. Barve, laki in
vse potrebščine za
slikarje in pleskarje

OGLAŠUJE
v
SLOVENCU

Kdor hoče dobro, zdravo domače vino po zmerni ceni, naj se obrne usno ali pismeno na

OSREDNJO VINARSKO ZADRUGO ZA JUGOSLAVIJO
v Ljubljani, Kongresni trg 2 ali na založno klet Celovška cesta 81
ki toči svoja vina na drobno v Zadrugi kleti, Kongresni trg št. 2

Gospodje, ki polagajo važnost na svojo zunanost,

skrbijo predvsem na elegantno in dobro prilagojene ter fino izdelane obleke, površnike in trenchcoate ter vsa druga oblačila in si jih nabavljajo pri

LUKIČ, LJUBLJANA, STRITARJEVA

Izgotavljanje tudi po meri. — Cene presenetljivo nizke.

Čevljarji, ki žele postreči

z dobri izdelki in dvigniti svoji sloves, kupujejo usnje, podplate in vse ostale potrebščine pri

G. Eriavc, trgovina z usnjem, Ljubljana, Stari trg 18

Mi imamo bogato zalogo usnja vseh vrst v izborni kakovosti in po popolnoma konkurenčnih cenah

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

„Z veseljem Vam poročamo, da se je Vaš „Juto-merčan“ izredno priljubil našim gostom. Za takojšnje nabavo naročamo zopet 50 hl.“

Tako nam piše sam ml. g. nadopel kot zastopnik znamenite kleti „Stiftskellerei St. Peter in Salzburg“.

All ne bi hoteli še Vi poskusiti naših vin: muškata, ranskega in leškega rizlinga, burgundca, šipona itd.? Obrnite se na **Upravo križniškega reda Velika Nedelja**

Prireditve

Danes vsi h Kalinu
na Glince, kjer bo koncert in dobro vince. (e)

Službe iščejo

Hlapec
vaje vseh del, išče službo. Lojs Romšak, Gozd, Kamnik. (b)

Gospod z 10.000 Din
hranilno knjižico položi kavčijo za nastop službe, inkasanta ali slično. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »Služba takoj« 14.998. (a)

Dekle
pridno in pošteno, vajeno navadne kuhe in pospravljanja sob, želi v službo k dobri, krščanski družini v Ljubljani ali izven. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »O. Z.« 15.060. a

Rudarski uradnik

z visoko trgovsko šolo, osemitoletno prakso pri državi na samostojnem upravnem mestu, organizator, bilancist itd. želi

menjati mesto
Naslov v upravi št. 14.832.

Kovač

z podkovsko šolo išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor. (a)

Trgovski pomočnik
dobro verziran v trgovini mešanega blaga, mlajša moč, išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.055. (a)

Dve kuharici
iščeta službo na finančni oddelki ali k orožnikom ali samemu gospodu. Ena sprejme tudi službo v kakšno graščino. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.054. (a)

Dekle
stara 18 let, iz poštene krščanske hiše, išče službo kot v pomoč gospodinjini ali kaj sličnega. Ponudbe pod »Poštena« št. 15.052. (a)

Boljše dekle
krščansko vzgojeno, s primerno šolsko in gospodinjinsko izobrazbo — želi službo k eni ali dvema osebam. — Dopise pod »Pridna in poštena« št. 14.741 na podružnico »Slovenca« v Celju. (a)

Službo oskrbnika
na graščini ali na večjem posestvu išče absolutno Kmetijske šole, ki je bil kot vojak vrtnar v Topčideru. Nastop takoj ali pozneje. Cenjene ponudbe pod značko »Vesten« št. 14.706 na upravo »Slovenca«. (a)

Šofer
z večletno prakso išče mesto. Govori slovensko, nemško in hrvaško. Ivan Kuhar, mlin Ljubici, Stupnik, Hrv. Ljeskovac. (a)

Dekle

pridna in poštena — išče službo kuharice ali hišne. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 14.810. (a)

Hišnik
ki se razume na vrtnarska dela, išče mesta. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14.807. (a)

Organist - cerkovnik
(cecilianec), z večletno prakso, išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14.800. (a)

Mlad trg. pomočnik
pošten, bi rad premenil službo v svrhu izpopolnitve, najraje v mesto. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14.799. (a)

Mlinar
išče službo. Gre v valčnici ali večji kmečki mlin. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14.650. (a)

Trg. pomočnik
nekadilec, izučen v manufakturni stroki, prodaja čevljev in usnja — želi premeniti sedanjo službo. Pod ugodnimi pogoji gre tudi prakticirati k specciji. — Ponudbe prositi na upravo »Slovenca« pod značko »Stalna moč« št. 14.623. (a)

Mesto gospodinje
išče k starejšemu gospodu ali gospej. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor št. 1522. (a)

Službodobe

Sirarja
neozenjenega, starejšega, samostojnega, za proizvodnjo ementalkega sira — išče moč za večjo našo podružnico. Ponudbe z označbo plače nasloviti na Mljekarska Industrija »Zdenka«, Veliki Zdenci. (b)

Spretnega akviziterja
za oglašje proti visoki proviziji sprejme zadruga »Moj dom« — Ljubljana, Miklošičeva cesta 15. (b)

Izprašan kurjač
ki je obenem izučen ključavničar ali mehanik, se sprejme. Pismene ponudbe s prepisi pričeval na tekstilno tovarno Beer, Hribnik & Comp., št. Vid nad Ljubljano. (b)

V vsaki službi
imajo nekadilec prednost. Pusti kajenje tudi — Til Naroči Nikoprost, ki stane franco 76 Din, dokler ni prekasno! Zastopstvo Nikoprost, Ljubljana — poštni predal 245. (b)

Čevljar. prirojevalec
(Herrihter), samski, se takoj sprejme. Mesto stalno. Josip Plevčak, čevljarji mojster, Celje, Kralja Petra cesta 28. (b)

Hlapca
vajenega enega konja, za trgovino ter razna dela pri hiši, poštenega ter zanesljivega — takoj sprejmem. — Naslov v upravi »Slovenca« št. 14.851. (b)

Mlekarja
samca, poštenega, sprejme zadruga mlekarja na deželi. Ponudbe z zahtevkom plače poslati upravi »Slovenca« pod »Mlekar« št. 15.115. (b)

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Prodajalka

samostojna, z večletnimi izpričevanji, ki bi pomagala tudi pri gospodinjstvu, se sprejme na deželo. Navesti je starost ter trdnost, pri katerih je doslej službovala. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pridna in zanesljiva« št. 14.850. (b)

Kovaški pomočnik
se takoj sprejme. Biti mora prvovrstna moč, verne, delaven in pošten ter dobro vajen izdelovanja sekir, cepinov itd. na vzmetno kladivo. Ponudbe na Anton Pogorelec, kovaški mojster, pošta Struge, Dolenjsko. (b)

Varuhinja
k 4 letni deklici in 15 mesečnemu fantku se takoj sprejme. Biti mora zdrava, poštena, lepega vedenja in znati nekoliko šivati. Začetna plača Din 200. Ponudbe je poslati na upravo »Slovenca« pod značko »Zanesljiva« št. 14.962. (b)

Služkinja
starejša, ki zna dobro kuhati in je zmožna voditi vsa gospodinjinska dela, se sprejme takoj ali s 1. decembrom 1932. — Ponudbe z navedbo plače na upravo »Slovenca« pod št. 14.855. (b)

Veziljo
(binderico) išče za takoj Jankomir d. d., Zagreb, Praska 5. (b)

Krojaški pomočnik
mlad, z dobrimi spričevali, prirojevalec tečajev in vajen tudi najfinjših del, išče službo za takoj. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 14.964. (b)

Družabnica
se sprejme v mlekarstvo. Naslov v upravi »Slovenca« št. 15.125. (b)

Sodelavca (-ko)
z 20.000 Din gotovine, za trgovino z deželnimi pridelki, se išče v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Sigurnost« št. 15.130. (b)

Služkinja za vse
dobra kuharica in izurjena sobarica, z letnimi izpričevanji, ki je služila v boljših hišah, vestna, poštena in natančna — se sprejme k stranki dveh oseb. Opravljati bo moralna vsa dela. Plača Din 300 mesečno. Starost od 30 do 40 let. Ponudbe pod »Pridna 11.381/15.128 na upravo »Slovenca«. (b)

Čevljar. prirojevalec
(Herrihter), samski, se takoj sprejme. Mesto stalno. Josip Plevčak, čevljarji mojster, Celje, Kralja Petra cesta 28. (b)

Hlapca
vajenega enega konja, za trgovino ter razna dela pri hiši, poštenega ter zanesljivega — takoj sprejmem. — Naslov v upravi »Slovenca« št. 14.851. (b)

Mlekarja
samca, poštenega, sprejme zadruga mlekarja na deželi. Ponudbe z zahtevkom plače poslati upravi »Slovenca« pod »Mlekar« št. 15.115. (b)

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Vajenci

Učenca
za pekarsko obrt, pridnega, z vso oskrbo v hiši, sprejme pekarija Tičar, Mengeš. (v)

Vajenca
za tiskanje pogrebnih potrebščin takoj sprejme Eterna, Zaloška cesta 6. v

Pekovski vajenec
se pod ugodnimi pogoji sprejme. Lovro Sušnik, pekarija, Škofja Loka. (v)

Trgov. vajenca
s primerno šolsko izobrazbo (iz Ljubljane ali najbližje okolice) sprejme takoj trdnost D. Schwab. (v)

Vajenca
za pekarsko obrt sprejmem. Krošelj Andrej — Škofja Loka. (v)

Krojaškega vajenca
poštenih staršev, z dežele, sprejemem. Nemanic Leopold, Suhor pri Metliki. (v)

Učenec
se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Biti mora iz dobre hiše, vseskozi zanesljiv, zgovoren in močne postave. Ponudbe na Franc Kovačič, trgovec, Vojnik. (v)

Mladenka
zdrava, stara 18 let, se želi učiti v trgovini, kjer bi imela vso oskrbo. Pomagala bi tudi v gospodinjstvu. Naslov v upravi »Slovenca« št. 15.119. (v)

Zenitbe

Obrtnik
državno nameščen, simpatičen, trezen, želi spoznati gospodično, naobrazeno, neomadeževane preteklosti in staro do 24 let. Cenj. dopise in sliko upravi »Slovenca« pod »Sreče dom« št. 14.446. (z)

Tudi Tvoja nevesta
bo vsa srečna, če boš postal nekadilec tudi — Til Nikoprost, ki stane franco 76 Din, Te odvadi kajenja takoj. Naroči, dokler ni prepozno! Zastopstvo Nikoprost, Ljubljana, poštni predal 245. (z)

Denar

Posojila
od 100.000 do 5.000.000 Din išče moč za 1. hipoteke — eventualno tudi v hranilnih knjižicah. Cenjene ponudbe na: M. Jankole, komanditna družba — Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II. Telefon 30-52. d

Brezobrestna posojila
za odkup dolga, nakup in zidavo, podeljuje »Kreditna zadruga«, Ljubljana — poštni predal 307. Sprejme zastopnike. (d)

Veseli in zadovoljstvo
je samo, kadar prinesete svojem finu kamur ali športni ševit za moško obleko, ali fino volneno za damski plašč ali kostum iz trgovine
A. Žlender
Ljubljana, Mestni trg 22
Priznana najugodnejši nakup dobrih kvalitet

Šivilja

z nekaj gotovine in lastnim strojem želi pristopiti k dobri šivilji ali pletilji kot družabnica. Ponudbe pod zn »Šivilja« 14.626 na upravo. (d)

Vrednostne papirje
vseh vrst, tu- in inozemske, obveznice, založnice, srečke in hranilne knjižice vseh denarnih zavodov kupujemo in prodajamo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II. Telefon 30-52. (d)

1.000.000 Din
prevzame solidna trdnost v gotovini ali prepisu. Vključba na prvo mesto s 7 odstotnimi obrestmi. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 14.711. (d)

Posojilo
ali družabnika do 150.000 Din, tudi vložno knjižico sprejemem; popolna in brezdvomna garancija. Sodelovanja in sodelovanje ali pa najnižje obrestovanje s 25%. Dopise na upravo »Slovenca« Maribor pod »Solidno in stalno« št. 14.989. (d)

10.000 Din posojila
iščem. Ponudbe pod »Hišna garancija« št. 15.039 na upravo »Slovenca«. d

Posojilo
od 40.000 Din naprej — iščem proti garanciji z odplačevanjem v mesečnih obrokih po 1000 Din. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Obročno odplačevanje« št. 14.797. (d)

Posojilo
od 50—100.000 Din vzajem za zidanje trgovskih lokalov v sredini mesta. Sigurnost dajem v hipoteke in odstopu najemnin do izplačila. — Obresti ugodne. Naložba varna. Vzajem tudi vložno knjižice. Ponudbe pod »Sigurna naložba« št. 15.059 na upravo »Slovenca«. d

Pouk

Klavir
poučuje absolutno glasbene visoke šole v Zagrebu. Moderni pouk — skromen honorar. — Pismo na: Daniel Grum, korepetitor drž. opere v Ljubljani. (u)

Šoferska šola
E. Ceh
(bivša Carmentikova šoferska šola) Ljubljana, Dunajska c. 36
Šola za poklene šoferje in amaterje. Prospekti in poglobljena zastoj in franko.

Poizvedbe
Ivanka Marinšek
Hraše št. 60, p. Smlednik, išče svojo sestro. Rojena je bila v Zgornji Šiški. (e)

Sirite »Slovenca«!

Damske plašče za jesen in zimo!

v času sezije vedno nad 300 komadov na zalogi v cenah od 240 Din naprej, dekliške plašče v vseh velikostih nad 100 komadov na zalogi od 120 Din naprej nudi trdnost

F. I. GORIČAR, Ljubljana Sv. Petrac. 29

Poseben oddelek za damsko konfekcijo. — Lastna izdelovalnica. — Vabimo na ogled brezobvezno.

Zasluzek

Ugled. zavarovalnica
domača, sprejme delavne krajevne in okrajne zastopnike v vsej dravski banovini za pridobivanje življenjskih, požarnih in raznih drugih zavarovanj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Lep zaslužek« št. 15.049. (a)

Stanovanja

IŠČEJO:
Vrtnar
pošten, vzame stanovanje z vrtno v Ljubljani v najem — tudi kot hišnik. Sentpeterska 81, dvorišče. (c)

ODDAJO:
Prazno sobo
oddam na Mirju blizu Obrtne šole mirni, solidni oseb. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.395. (c)

Stanovanje
enosobno in dvosobno s pritliklinami in vrtno se odda s 1. novembrom. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.684. (c)

Stanovanje
trisosobno, komfortno, v sredini mesta, se odda s 1. novembrom. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.685. (c)

Trisosobno stanovanje
s kopalnico oddam za 1. november. — Dunajska cesta 99. (c)

Dvosobno stanovanje
blizu tramvaja, Udmata, ceno oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.944. (s)

Dve sobi in kuhinjo
oddam. Rožna dolina, cesta VI/45. (c)

Dvosobno stanovanje
s 1. novembrom oddam v Riharjevi ulici 6, Mirje. (c)

Stanovanje
soba, kuhinja — se odda. Sv. Roka pot, blizu tramvaja. Dravljice 128. (c)

Enosobno stanovanje
pritlikno, veliko, poleg tramvajske postaje — oddam. Šiška, Kosovo 148. c

„POSEST“
Realiteta plačna, dr. z o. z. LJUBLJANA
Miklošičeva cesta 4, odda sledeča stanovanja:

Trisosobna: Bežigrad 850 Din, Rožna dolina 700 Din, pod Taborom 1100 Din. — Dvosobna: Tržaška cesta 650 Din, Rožna dolina 550 Din in 450 Din, pod kolodvorom 650 Din, Moste 480 Din in 440 Din, pod dolenskim kolodvorom 330 Din, center 550 Din. — Enosobna: Sp. Šiška 400 Din in 300 Din, Trnovo 200 Din, Rožna dolina 300 Din, Dolenjska cesta 250 Din. — Razen tega večje število drugih stanovanj, trgovskih lokalov itd. v največji izbiri. Gostilne v mestu in vseh predmestjih po najugodnejših cenah.

Prazno sobo
v centru Ljubljane oddam. — Naslov v upravi »Slovenca« št. 15.022. (s)

Dva solidna gospoda
sprejemem na stanovanje blizu kolodvora. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.991. (s)

Kabinet
prazen ali opremljen, oddam mirni oseb. za 150 Din. Poseben vhod, elektrika, vodovod. — Sostanovalko sprejemem v lepo sobo. Nemška konverzacija. Riharjeva ulica 2/II.

Stanovanje

soba in kuhinja, se odda za 1. november v trnovskem predmestju. Poizve se v upravi »Slovenca« št. 14.975. (c)

Trisosobno stanovanje
solčno, s kopalnico in pritliklinami ceno oddam 1. novembra. Rutarjeva ulica 4. (c)

Stanovanje
dvo- in trisosobno s pritliklinami — ugodno oddam. Prešernova 20 — Zelena jama. (c)

Krasno stanovanje
dvosobno, veranda, kopalnica — se ugodno odda. Einspielerjeva 25, Bežigrad. (c)

Kletno stanovanje
lepo, sobo in kuhinjo — oddam. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Verovškova 68« št. 15.056. c

Dvosobno stanovanje
veliko, s strogo separiranim vhodom, pripravnost za obrtnika, oddam z novembrom. Cena 800 Din s souporabo klavirja. Cesta v Rožno dolino 36. (c)

Sobo in kuhinjo
večjo, v pritlikju, ter luč in vodo oddam za 380 Din blizu Vodmatkega trga. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14.809. (c)

Dvosobno stanovanje
se odda za 1. november. Sobe parketirane, velika kuhinja, voda, elektrika in vse pritlikline. Stojice št. 152. (c)

Trisosobno stanovanje
solčno, visokopritlikno, z vsem komfortom — se odda za 1. november. Naslov v upravi »Slovenca« št. 15.127. (c)

Stanovanje
se takoj odda. Knez Ivanca, Ježica 31. (c)

Stanovanje
dvostanovanjsko, krasno, oddam zraven kolodvora Petrovce. Peter Ocvirk, Store. (p)

Hotel »Tivoli«
oddaja več postelj v skupni sobi po 136 Din mesečno. (s)

Dve opremljeni sobi
s posebnim vhodom in elektriko oddam. Friškovec št. 6. (s)

Kot sostanovalko
sprejemem starejšo gospo ali gospodično. Najemna nizka. Naslov v upravi »Slovenca« št. 15.026. (s)

Opremljena sobica
lepa, se odda boljšemu gospodu ali gospodični v novi hiši Bohoričeva ul. 20/I. Istotam se sprejme sostanovalec. (a)

Prazno sobo
v centru Ljubljane oddam. — Naslov v upravi »Slovenca« št. 15.022. (s)

Dva solidna gospoda
sprejemem na stanovanje blizu kolodvora. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.991. (s)

Kabinet
prazen ali opremljen, oddam mirni oseb. za 150 Din. Poseben vhod, elektrika, vodovod. — Sostanovalko sprejemem v lepo sobo. Nemška konverzacija. Riharjeva ulica 2/II.

Opremljeno sobo

zračno in čisto, s hrano ali brez, išče mlad, soliden gospod. Naslov poslati v upravi »Slovenca« pod »Zelo soliden«. (a)

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, v pritlikju, desno, elektriko in parketom, oddam za 1. november. Ilirska ulica št. 29. (s)

Opremljena soba
se odda. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14.978. (a)

Priprosta soba
se odda dijaku. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.976. (a)

Separirana soba
solčna, z elektriko — se takoj odda boljšemu gospodu ali študentu. Rožna dolina, cesta 6, št. 4. s

Majhna prazna soba
s posebnim vhodom, na Glinah c. IX, št. 24, se s 1. novembrom poceni odda. Vodovod, elektrika, dve minuti od tramvajske postaje. (s)

Boljšo žensko
vzajem na stanovanje

Prostori lokal

lep, svetel, primeren za trgovino, zobozdravnika ali pisarno v I. nadstropju, s stanovanjem ali brez, se v centru mesta odda. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.040. (n)

Skladišča

pripravna za delavnico se oddajo v centru mesta. Naslov v upravi »Slovenca« št. 15.027. (n)

Lokal

na prometni cesti, primeren za mesarja, se po zmerni ceni takoj odda. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.801. (n)

Poxestva

Droben oglas v »Slovenca« posvetilo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Petstanovanjska hiša
visokopritlična, v bližini mesta, ob glavni cesti — naproday. Naslov v upravi »Slovenca« št. 12.686. (p)

Hišico

dvostanovanjsko, prodam. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Bližina Ljubljane in tramvaja« 14.832. (p)

Pritlična hiša

v Novem mestu, Breg št. 2 — naproday. Pojasnila daje: Franc Pelko, krojač trgovca, Novo mesto, pri mostu. (p)

Zaradi nujne

preselitve prodam hišo z dobro ideo trgovino na najpomembnejši točki periferije mesta Ljubljane. Cena nizka. Polovica v gotovini, ostalo pa event. hran. knjižica. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod zn. »Zasigurana bodočnost« št. 14.970. (p)

Kamnik

Hotel in restavracija »Rode« pri kolodvoru v Kamniku naproday. Pojasnila daje Rode istotam. (p)

Večji bukov gozd

na posekanje se kupi. Ponudbe z najnižjo ceno na upravo »Slovenca« pod šifro »Oglje« št. 15.030. p

Lepo zemljišče

9000 m², v 12 skupnih parcelah po 500 do 800 m², lepa lega, za kemično tovarno v Ljubljani, z lepo bodočnostjo, se zelo ugodno proda skupno ali poedine parcele. Dopise prosimo pod šifro »Lepo zemljišče« št. 15.041 na upravo »Slovenca«. (p)

„POSEST“

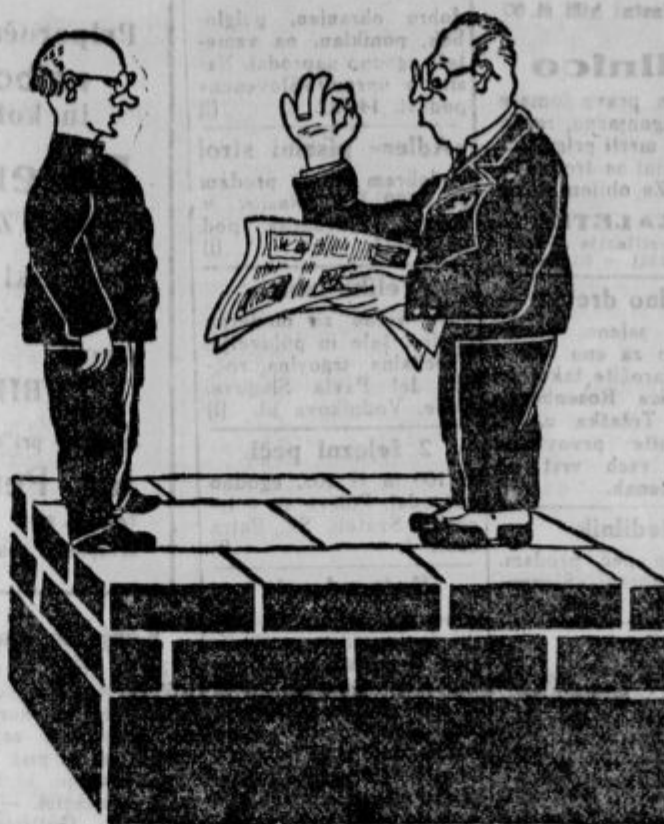
Realiteta pisarna, družba z o. z. LJUBLJANA Miklošičeva cesta št. 4

PRODA:

Hišo, pritlično, 4 sobe, kuhinja, pritikline, vrt, blizu stare šišenske cerkve, 170.000 Din. Hišo, novozidano, 3 sobe, kuhinja, pritikline, 1800 m² zemljišča, Dolenjska cesta, 60.000 Din. Hišo, novozidano, tri enosobna stanovanja, 1000 m² vrta, pri Viču, 110.000 Din. Hišo, novozidano, dve tri-sobni stanovanji, kopalnice, 1800 m² vrta, Dolenjska cesta, 240.000 Din. Hišo, 1 velika, 1 manjša soba, kuhinja, nekaj vrta, Zg. Šiška, 45.000 Din. — Hišo, visokopritlično, novozidano, dve dvosobni stanovanji, 450 m² vrta, pri Viču, 62.000 Din. — Gostilno, prometna cesta, predmestje Ljubljane, lepi gostilniški lokali, velik vrt, 10 stanovanj, za 350 tisoč Din. Hišo, novozidano, 3 gostilniški lokali, 5 sob, velik vrt, predmestje Ljubljane, 260.000 Din. — Parcela 770 m², Zg. Šiška, po 37 Din. — Dve parceli 500 in 600 m² Kodeljevo, po 36 Din za m². Dve parceli 750 m², Bežigrad, 65 Din za m². Poleg tega večje število stanovanjskih, trgovskih in gostilniških hiš, kmečkih posestev, parcel v vseh velikostih, v Ljubljani in vseh predmestjih, v veliki izbiri, po najugodnejših cenah.

TRDEN TEMELJ

si stavite, ako pridobite Vašemu podjetju stalne odjemalce. Treba pa je od časa do časa opozarjati na Vaše izdelke, na Vaše blago, na novosti Vaše stroke, kar Vam oskrbi novodobna reklama. Vedno kaj novega in vedno kaj zanimivega naj prinaša Vaša reklama, ako naj bo učinkovita, se poslužuje v prvi vrsti slik in ilustracij. — Za časopisno reklamo, za cenike, prospekte itd. so Vam potrebni klišeji. — Te Vam dobavi v poljubni obliki, dovršeni izdelavi po ugodnih cenah

AKO VODITE REKLAMO

v večjem obsegu, se boste poslužili letakov, plakatov in prospektov. Po Vaših lastnih ali naročenih osnutkih Vam jih izdela v najmodernejši tiskarski tehniki, ki jamči za gotov uspeh, to je v eno- ali večbarvnem

OFFSETISKU ALI BAKROTISKU**JUGOSLOVANSKA TISKARNA LJUBLJANA****Parcele**

5 minut od postaje Rakke — ležeči kompleks 8000 m² — se skupno ali posamezno proda. Električna, vodovod in kanalizacija ob kompleksu. Pojasnila: Anton Ule — Unec pri Rakkezu. (p)

Enostanovanjsko hišo
s 1650 m² vrta prodam v Ljubljani, Dunajska cesta, zaradi selitve. Cena 280 tisoč Din. Ze vrt sam je vreden 230.000 Din in se lahko parcelira. Gotovine treba 160.000 Din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.722. (p)

Pozor!

Ugodno prodam stavbo parcelo na prometnem kraju v Ljubljani — tudi proti bančni knjižici. Poizve se: Franc Žerovnik, Ljubljana, Študentova ulica 11. (p)

Stavbne parcele

v največji izbiri najbolj ugodno kupite pri: Realiteta pisarna, Grašek, Ljubljana, Kolodvorska št. 24. (p)

Nad 100 hiš

stanovanjskih, trgovskih in obrtnih, kakor tudi mnogo posestev, proda zelo ugodno, tudi na vložen knjižice Realiteta pisarna Grašek Jože, Ljubljana, Kolodvorska 24. (p)

V Slovenski Bistrici
kupim travnik, primeren za sadonosnik ali hišico z vrtom. Ponudbe upravi »Slovenca« v Ljubljani pod »Sadjar-upokojenec« št. 14.657. (p)

Krasna vila

10 minut od centra Ljubljane naproday. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.948. (p)

Malo posestvo

tri orale gozda, en oral njeve, en oral travnika in sadni vrt, ena hišica z opeko krita, z eno sobo in kuhinjo, oddaljeno 20 minut od rudnika, 15 minut od postaje Št. Janž, 30 minut od cerkve, naproday za 17.000 Din. Več se izve pri Stanislavu Slapšaku, p. Krmelj 46, Dolenjsko. (p)

Mlekarna

dobro vpeljana, s stanovanjem, se takoj proda v Zagrebu na prometni ulici. Dobra eksistenca za vsakogar. Vprašati: Koloman Vedo, Selska cesta 34 — Zagreb. (p)

Enostanovanjsko hišo
z vrtom in veliko njivo, kjer se lahko živi pet ljudi, v ravnini, ob železniški postaji, blizu trga, naproday za 45.000 Din. Naslov v upravi »Slovenca« št. 15.034. (p)

Hiše, vile, gostilne,
posvetila, trgovine — prodaja, posreduje stanovanja, lokale — Posredovalnica, Ljubljana, Wolfova št. 1. (p)

Posestvo

na Viču št. 90, zraven opekarne, obstoječe iz hiše, v kateri je gostilna in trafika, 2 hleva, kleti in šupe in iz zemljišča v izmeri 2607 m², se izproste roke proda. Ponudbe sprejema dr. Krevl Josip, notar v Ljubljani. (p)

Novo hišo

prosto davka, s šestimi sobami prodam za 62.000 Din. Brod ob Savi, Tacen št. 28. (p)

Lepa trgovska hiša
enonadstropna, podkletena, stoječa v sredini trga Zalec, tik cerkve in ob državni cesti, torej na zelo prometnem kraju — naproday. Informacije je nasloviti na poštini predal št. 9, Zalec. (p)

Lepo hišico

enodružinsko poceni prodam. Krita z opeko, zraven vrt. Avgust Fabjančič, Senovo, Rajhenburg. (p)

Več stavbišč

s sadnim drevjem, pod Sv. Jožefom, pet minut od kolodvora v Celju — naproday. Naslov v upravi »Slovenca« v Celju. p

Stavbna parcela

lepa, v izmeri 7000 m², v neposredni bližini kolodvora št. Vid — Vižmarje, naproday skupno ali v manjših skupinah. Poizve se: Vižmarje št. 100. (p)

Parcela

10.000 m², po 150 Din, solčna lega, pripravna za upokojenca ali obrtnika, 10 minut od mesta in kolodvora, naproday. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14.808. (p)

Za 8000 Din

prodam trgovino z lokalom vred na prometni cesti v Ljubljani. Pripravno za vsakogar, posebno za ženske, ki bi se rade osamosvojile, kakor služkinje, kuharice, upokojenke itd. Ni treba nič znati. Pokažem in vpeljem sama. Mesečni dohodki do 1500 Din. Vzemem kot plačilo tudi hranilno knjižico. Ponudbe poslati takoj pod »Izredna prilika 3000« št. 15.136. (p)

Hiša

na Aleksandrovi cesti 34, v Mariboru, last konkurz- ne mase Kmetijske eksportne zadruge, naproday iz proste roke ne pod cenilno vrednostjo 855.000 Din — proti takojšnjemu plačilu v gotovini netto. Ponudbe je staviti do 21. t. m. do 12 pri konkurznem upravitelju dr. Maksu Šnuderlu — odvetniku v Mariboru, Aleksandrova c. št. 28, ki daje tudi informacije. (p)

Objave**Preklci**

Podpisani javno preklcujemo, kar smo v Podgorju 1. oktobra pred hišo Franca Čebulja čez navzoče osebe žaljivega govorili. Zahvaljujemo se jim, ker so od tožbe odstopili. Ivan Mali, Kriz, Franc Maren, Podgorje, Ivan Pogačar, Kriz. (o)

Glasba**Klavir**

poceni naproday. Komenšekova ulica 10. (g)

Pianino

skoraj nov, naproday. Istotam naproday tudi štedilnik. Naslov v upravi »Slovenca« št. 15.129. (g)

15 instrumentov

pihal, novih — naproday. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14.986. (g)

Klavirji,

pianini prvovrstnih inozemskih znamk, tudi na obroke. od 11.000 Din naprej nudi »Muzika« — Ljubljana, Sv. Petra cesta 40. (g)

Klavirji, pianini

Kupujte na obroke od Din 400 — prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster Petrol, Höpfl, Stigl original, ki so nesporno najboljši. (Lahka, precizna mehanika.) Prodaja jih izključno le sodni izvedenec in bivši učitelj Glasbene Matice

Alfonz Breznik
Ljubljana
Aleksandrova cesta 7
Najcenejša posojevalnica!

Klavir

krasno doneč, lepo ohranjen, zn. »Bösendorfer«, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14.600. (g)

Novo za godbenike!

Izumil sem avtomatično stojalo za note, ki posamezne liste z malim pritiskom noge avtomatično obrača. Izum se eventualno tudi proda. Ponudbe na podružnico »Slovenca« Trbovlje pod šifro »Stojalo« 14.383. (g)

Prodaj

nove akord citre, mandolino in B-klarinet, vse v dobrem stanju. Ludvik Sedej, Kranj 170. (g)

Kdo posodi

harmonij proti mesečni odškodnini. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Harmonij« št. 14.834. (g)

Krasen harmonij

za cerkev, koncertno dvorano ali salon se proda. Informacije in ogled: Krenkova 14/III, Maribor. (g)

Inštrumente

za tamburaški zbor, dobro ohranjene, kupim. Ponudbe na Drž. nar. šolo. Livold pri Kočevju. (g)

Razno

Halo! »Savski Tivoli«
čez črauski most, levo, Vas vabi na pečene račke. (r)

Otroka

sprejem v zanesljivo domačo oskrbo na deželi. Starost 1 do 6 let, plačilo po dogovoru. Ponudbe na upravo »Slovenca« št. 14.620. (r)

Slav. občinstvu

se priporoča dobro znana mlekarna na Sv. Petra cesti 30, v Marchiotovi hiši. Mleko se dostavlja na dom. Dobro blago. Cene konkurenčne. — Osteršek Marija. (r)

V domsrtno oskrbo
vzemem osebo, ki mi posodi 50.000 Din. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Domsrtna oskrba« št. 14.798. (r)

Celodnevno hrano

išče za stalno gospod, ki ne mara gostilne, pač pa dobro, domačo hrano za stalno. Ponudbe prositi pod šifro »Res dobra hrana« št. 15.118. (r)

Modno krojaštvo

za dame in gospode M. Zupancič, Vižmarje — St. Vid, se priporoča cenj. občinstvu. (r)

Pohištvo

Pohištvo
spalnica iz trdega in mehkega lesa nudi najcenejšo Ivan Kuhar, Vižmarje 69, poleg kolodvora. (s)

Pohištvo!

Veliko zalogo modernih spalnic iz trdega in mehkega lesa, kuhinjske opreme in razno drugo pohištvo po najnižjih cenah priporoča M. ANDLOVIC, Komenskega ulica 34. (s)

Spalnica

nova, orehova, zelo ugodno naproday. Naslov se izve v upravi »Slovenca« št. 15.126. (s)

Pohištvo

mehko, za samsko sobo ter dve peči — malo rabljeno, prodam. Masarykova 15. (s)

Kompletna oprava
(kuhinja in spalnica), dobro ohranjeno, zaradi selitve naproday. — Maks Löw, Ljubljana, Poljanski nasip 10, II. desno. (s)

Pozor!

Kdor si hoče poceni nabaviti pohištvo — naj si pred nakupom ogleda zalogo pohištva Gospodarske zadruge Ljubljanskih mizarjev, Vegova ulica 6. Pleskane spalnice od 1900 Din naprej. Šperane spalnice, polirane, od 5000 Din naprej. — Kuhinje, bele, emailirane, od 900 Din naprej; kakor tudi najfinejše spalnice, jedilnice, gospodarske sobe in razni tapetniški izdelki po najnižji ceni. (s)

Kupimo

Zlato
(stara zlatina) kupujemo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova 6/II. Telefon št. 30-52. (k)

Zlato in srebro
vsake vrste kupi F. Čuden, Prešernova ul. 1. (k)

Srebrne krone
stare zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN — Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina. (s)

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3. (s)

Slamo
v otepih, 4000 kg, kupimo. — Ponudbe, tudi za manjše količine, na Kranjsko industrijsko družbo, Jesenice-Fužine, Gorenjsko. (k)

Specerijsko opravilo
približno 2 x 2 m veliko, kupim. Oznaka cene. — Rotar, Ljubljana, Vrhovčeva. (k)

Suhe gobe

kupuje in plačuje po najboljši ceni firma

J. Kušlan - Kranj

Kupimo

namizni telefonski aparat (induktor). The Rex Co., Ljubljana, Gradišče št. 10. (k)

Fizol

in druge deželne pridelke kupujemo po najvišjih dnevnih cenah. Močnik nasl., Celje. (k)

Slamorenzico

dobro ohranjeno, kupim. Naslov pove uprava »Slovenca« št. 14.971. (k)

Bukova drva

in ogilje
kupuje stalno
Uran Franc
Ljubljana
Sv. Petra cesta 24.

Kupim

pult, stelaže, tehtnico za specerijsko trgovino, decimalno tehtnico do 150 kg, in železno peč. Samo obširne ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pladnam takoj« št. 14.947. (k)

Radio**4-cevni radio**

z zvočnikom in akumulatorjem prodam za 1200 dinarjev, ker si nabavim omrežni aparat. Naslov v upravi »Slovenca« Celje št. 14.707. (i)

Zivali**Psa volčjaka**

8 mesecev starega, prodam. Dunajska cesta 46. j

Auto-motor**Avtolimuzino**

»Fiat 514«, prevoženo 16.000 km, proda Makso Zargi, Kamnik. (f)

Prodaj

Slovenec najmanjši inštalatiz kupca ti mnogo prihrani

Otroški vozički

globoki, najnoviji, od 460 Din Tomšič-Sušnik, Sv. Petra cesta 52. (f)

Biljard

(Seifert) v prav dobrem stanju, suknjo popolnoma novo — naproday za 5000 Din. Hotel Slon. (f)

Puhasto perje

15 Din kg, čohano 32 Din kg, puh 140 Din kg, ter volno in žimo

za modroce izredno poceni prodaja: Segar, Wolfova 12 (dvorisje).

Kislo zelje

novi, prvovrstni, rezani in cele glavice, za sarmo v sodčkih, v vsaki množini, dobavlja po naročilu in po najnižji ceni Gustav Erklavec, Kodeljevo 10 - Ljubljana, Telefon 2591. 1

Namizna jabolka

raznih dobrih vrst razpošilja najceneje povzetno Cok, trgovec, Velenje — St. Ili. (f)

Puhasto perje

čisto, čohano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto, bela, gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošiljam po poštne povzetju. L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82 Kemična čistilnica perja. (k)

Smučarji!

Nudimo Vam največjo izbiro vseh vrst smuč: jesenovih, hickory, kakor tudi kombiniranih, katere so naš specialni izdelek, po najnižjih cenah. V zalogi imamo najnovejša okovja, robnike (kante) ter druge novosti za turiste, terenske vozače in tekmovalce. V naši delavnici izvršujemo vse montaže, popravila, nastave novih konic, strokovnjaško, hitro, solidno, poceni!

za „ALPINA“

d. z o. z.

Ljubljana, Masarykova cesta 14
Stane Šporn

Otvoril sem

v št. Vidu nad Ljubljano v lastni hiši št. 60
po domače »pri Matjanu«

buffet in točilnico

Točil bom pristna izbrana vina, pravo domače
žganje vseh vrst iz domače žganjarne, razne
likere, rum itd. Vedno sveži mrli prigriski.
Žganje se dobiva v vsaki količini na drobno in
debelo po zmernih cenah. - Za obilen obisk
se priporoča.

IVAN ZALETEL
žganjarna in destilacija „Jelen“
št. Vid nad Ljublj. - Stanežič

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v
veliki izbiri najugodnejše
in najceneje trdka Karl
Prelog Ljubljana, Zidov-
ska ulica in Stari trg. (t)

KORUZO

ovo, sušeno, sposobno za
mlev, dobite po najnižji
ceni pri

Fran Pogačnik, Ljubljana,
Dunajska cesta 67 - na-
sproti mitnice.

Premog, drva, koks

prodaja Vinko Podobnik,
Tržaška cesta št. 16. Te-
lefon 33-13.

Porcelan, steklo

okvirje, kipe in svete po-
dobe dobite po zelo niz-
kih cenah pri M. Rauch,
Celje, Prešernova ulica 4.
Gostilničarji poseben po-
pust! (t)

Štedilnike

raznih vrst; vrtno, bal-
konske in stopniške
ograde, dimn. vrata,
brzoparilnike, nudi po
najnižjih cenah ključ,
podjetje Ciri Podražaj,
lg pri Ljubljani.

Konfekcija - moda!

Najcenejši nakup. Anton
Presker, Sv. Petra cesta
št. 14 Ljubljana. (t)

Sedem vinskih sodov

po 3000 l naprodaj. Nas-
lov v upravi »Slovenca«
pod št. 14.804. (t)

Tehtnica

mostna, rabljena, popo-
loma renovirana, ugodno
naprodaj. Naslov v upra-
vi »Slovenca« v Ljubljani
pod »Tehtnica« 14.814. (t)

Mizarske stroje

Dienenhobelmachine -
Fressercirkular - Loch-
bohrmaschine - Ekshauf-
tor - lagerje in trans-
misijo - prodaja Franjo
Gerkman, Laško. (t)

Belihiar & Velepič

Ljubljana, Dunajska cesta
35 b (preko prelaza), nudi
cenj. občinstvu v bogati
izbiri fantovske in dekl-
iške obleke od 30 Din
naprej, damske obleke od
80 Din naprej, damske
bluze od 40 Din naprej.
Vedno najnovejši modeli
v svili in volni na zalogi.
(t)

Voz za kuhanje

in prodajo klobas ter
brenovk, malo rabljen -
poceni naprodaj pri Stan-
ku Grasiču, kleparskem
mojstru v Kranju. (t)

Sadno drevje

v jeseni sajeno, doseže
vegetacijo za eno leto v
naprej. Naročite takoj pri
»Drevesnica Rosenberg«,
Maribor, Tržaška c. 64,
kjer dobite prvovrstna
drevesca vseh vrst po
znižanih cenah. (t)

Štedilnik

in železno peč prodam.
Naslov v upravi »Sloven-
ca« pod št. 14.999. (t)

Les!

Prodaj 30 m³ borovih
plohov, 50 mm. Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 15.000. (t)

Naprodaj 50 kg trčnega
cvetlično - kosančevnega
medu
Din 15- kg fran-
ko Novo mesto.

Alojz Hudoklin, čebelar,
Brusnice.

Zlato

v listih za pozlatarje, po-
dobarje, knjigoveze itd.,
se dobi najceneje pri Fe-
liksu Tomanu ml., Ljub-
ljana, Resljeva c. 30. (t)

Kompleten

»Dunajski Ljublj. Zvon«,
»Dom in Svet« in Dalma-
tinovo Biblijo ceno pro-
dam. Hinko Sevar, knji-
garna, Ljubljana, Stari
trg 34. (t)

Inženjerska pisarna

»Unitas«, Selenburgova 7,
posredovalnica za rabi-
ljene stroje, prodaja zelo
ugodno dizelmotor 20 ks,
razne stroje za les, po-
snemalnike, brizgalnike
lakov in barv. Evidenca
vseh priložnosti. Lastno
komisijsko skladišče in
delavnica. (t)

Seno in slamo

dobavlja po
konkurenčnih
cenah
Gospodarska
zveza
v Ljubljani

Pletilni stroj

8/100 Dubied, z masivnim
stojalom ter vzorčnim
aparatom zelo ugodno
naprodaj za 4500 Din ali
pa se zamenja za kaj
drugeta. Naslov v upravi
»Slovenca« št. 14.852. (t)

Zimski plašč

damski in moder kostim
poceni prodam. Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 14.837. (t)

Otroški voziček

dobro ohranjen, polglo-
bok, poniklan, na vzme-
teh, ugodno naprodaj. Na-
slov v upravi »Slovenca«
pod št. 14.963. (t)

»Adler« pisalni stroj
v dobrem stanju prodam
za 1650 Din. Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 15.123. (t)

Velika izbira

nove volne za moderne
čepice, šale in puloverje.
Specijalna trgovina roč-
nih del Pavla Slugova,
Celje, Vodnikova ul. (t)

2 železni peči

H 100 in H 103, ugodno
naprodaj. Poizve se v tr-
govini Svetelj, Sv. Petra
cesta 3. (t)

Sadno drevje

dobe vse občine, sadjar-
ske in kmetijske podru-
žnice 25 odstotkov ceneje,
vagona naročila celo
30 odstotkov. Zahtevajte
tudi ponudbe od raznih
sadnih podlag in raznega
lepotičnega drevja. Naj-
lejša prilika, zjamčene
vrste drevesnice Vrečer,
Vojnik pri Celju. (t)

Med

planinski, zdravilen, od
gorskih rož in drevja -
imam iz lastnega čebel-
njaka še naprodaj. Robič
Loize, Moste 35, Zirov-
nica. (t)

Belo proso,

suhe gobe, fižol, orehe -
kupiše M. Geršak & Co.
Ljubljana. - Prosimo po-
zorčene ponudbe. (t)

Nikoprost

stane franko 76 Din. Po-
stani nekadilec, zdrav in
vesel tudi - Ti! Naroci
tako, dokler ni prepoz-
no! Zastopstvo Nikoprost,
Ljubljana, poštni predal
št. 245. (t)

Ia orehe

50 kg 200 Din, la suhe
slive, 50 kg 195 Din, za-
boj 10 kg 61 Din, češplje-
va marmelada 10 kg Din
69 - razpošilja franko
naročnika G. Drechsler,
Tuzla. (t)

Obrt

Popravila preprog
sprejem. Naslov v upr.
»Slovenca« pod 14.710. (t)

Ia straniščne cevi

(česka kamenina) dobite
le pri trdki Stavbni ma-
terijal Jos. Cihlač, Ljub-
ljana, Dunajska c. 69. (t)

Eksport

pristnih kranjskih klobas.
Razpošiljam od 5 kg na-
prej po najnižji ceni po
povzetju. Se priporočam
cenj. odjemalcem Franc
Fister, Zaloška cesta 10,
Ljubljana. (t)

Krušno moko in

rženo moka
vedno sveža,
kupite zelo ugodno pri
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24.

Priporočamo Vam

naboljše šivalne stroje
in kolesa

Adler - GRITZNER

Švicarski
pletilni
stroji
DUBIED

edino le pri trdki

Jos. Petelinc, Ljubljana

Telef. št. 2913 za vodo. Telef. št. 2913
Brezplačen pouk v vezenju. Večletno jamstvo.

Konje za klanje

I. in II. vrste - dobavo
istih v Avstrijo posredu-
jem. Kdor mi more traj-
no dobavljati zaželeno
blago, naj mi piše po do-
bavne pogoje, ki mu jih
tako naznamim. - Mijan
Pogačnik, Gottfriedgasse
št. 3, Wiener Neustadt,
Avstrija. (t)

Modroce

postelne mreže, železne
zložljive postelje otoma-
ne divane in tapetne
izdelke nudi naenace
RUDOLF RADOVAN
tapetnik. Mestni trg 13.
Ugodni nakup morske
trave, žime, cvilha za
modroce in blaga za
prevleke pohištva.

Salon dam, klobukov

Zofia Laurenčič, Mestni
trg 7, se priporoča pri
nakupu. Cene nizke. Pre-
oblikovanja po najmoder-
nejših modelih 25 Din. (t)

Gojzerice

smučarske čevlje in škor-
nje Vam naredi zelo po-
ceni priznani strokovnjak
za te vrste delo - Be-
njamin Marek, Radom-
lje. Pridem pometiti tudi
na dom. (t)

Dežnike

izdeluje in popravlja Ivan
Pavlin, Florjanska ulica
št. 11. (t)

Talarje

ter vsa druga oblačila za
čč. gg. duhovščino izvr-
šuje najsolidneje in naj-
ceneje semeniška krojač-
nica A. Jarc. (t)

Najfinejše vrste

kave in drugo specerijsko
blago, emajlirano posodo
in razno železnino kupite
pri Josipu Jagodiču, Celje,
Glavni trg, Gubčeva ul. t

Trajno kodranje

80 Din za celo glavo. -
Dinter Drago, pri cerkvi
sv. Petra. (t)

POZOR!

Došlo za plašče od Din 35- napre

pri trdki Ivanka Štrukelj

Pri Zmajskem mostu

Ljubljana, Resljeva cesta 2

Albin Jazbec, Krani 100

Največja trgovina z izgotovljenimi oblekami
na Gorenjskem se zahvaljuje za dosedanje
naklonjenost in se še v nadalje priporoča.

Mag. št. 35.427/32.

Razpis

Mestno načelstvo v Ljubljani razpisuje dobavo
sledenih krmil za mestne režijske vožnje:
ca. 33.000 kg zdravega, suhega rešetanega
OVSA in ca. 31.000 kg zdravih, suhih srednje de-
belih PŠENICNIH OTROBOV.

Oves za takojšnjo dobavo, otrobi pa vsak mesec
po ca. 2500 kg.
Natančnejši pogoji se dobijo pri mestnem grad-
benem uradu v Ljubljani, Šolski dvor št. 2/II.
Ponudbe je kolekovati z 100 Din in jih pred-
ložiti v mestnem gradbenem uradu najkasneje do
28. oktobra 1932 do 11. ure dopoldne.
Ljubljana, 14. oktobra 1932.

Zupan in mestni načelnik:
Dr. Dinko Pue, l. r.

NAJNIZJE CENE! TOČNA POSTREŽBA!

LADO GOLTES, Krani

Največja zaloga damske konfekcije
na Gorenjskem.

Gamaše

usnjate, blank in špalt,
črne in rujave, izdeluje
in razpošilja v vsaki mno-
žini Svetlin Anton, Drav-
lje pri Ljubljani. (t)

FRANC PELKO

krojač in trgovec
NOVO MESTO

se priporoča. Izdeluje vse
v krojaško obrt spadajoče
predmete in vojaške, du-
hovniške in civilne oble-
ke po zelo nizkih cenah.

Precizno delavnica
za popravilo
vseh vrst ur
Dobro delo po
najnižji ceni
ANTON
KARL
Ljubljana, Miklošičeva

Din 21'-

„RUBENS“
NOVI ROUGE ZA USTNICE
KAKOVOST BREZ TEKMECA

COTY

Oglavno zastopstvo Hinko Mayer i drug, parfumi oddelek
Zagreb, Praska 6.

Zabret in sinova Bobovk pri Kranju

tovarna opeke in lesna trgovina

priporoča svojo za-
logo zidne in strešne
opeke ter rezanega
in stavbnega lesa

Adamič Anton

bogata izbira moških klo-
bukov, kravat, perila, ro-
kavic itd.

Lastna tovarna noga- vic, pletenin in trikotaže

Krasna darila za Miklavža

Poglejte naše izložbe in
prepričajte se o kvaliteti
in nizkih cenah, ker solidnost
je predpogoj naše trdke

Kranj

Znatno znižane cene

v manufakturni trgovini Commerce d. d.

Tavčarjeva ul. 2, prvo nadstropje

	Prej:	Sedaj:
Tenisflanela	Din 9.-	Din 6.-
Velourbarhenti	Din 12.-	Din 8.50
Angleska flanela za damsko perilo	Din 16.50	Din 12.50
Rožasti barhenti za spalne plašče la.	Din 23.-	Din 17.50
Zefirbarhenti, svilnati karo	Din 18.-	Din 13.-
Cisto volneni poplini	Din 38.-	Din 23.-
Šifon 80 cm	Din 7.-	Din 5.50
Šifon najboljšje kvalitete brez aperture	Din 14.-	Din 10.-
Platno za ruhe 150 cm	Din 24.-	Din 17.50
Prima domače platno 150 cm	Din 28.-	Din 19.50
Gradl za žimnice	Din 32.-	Din 22.-
Športno blago za damske plašče	Din 70.-	Din 40.-
Najfinije blago za damske plašče	Din 150.-	Din 75.-
Sevijot 140 cm	Din 60.-	Din 30.-
Prima blago za damske trenchote	Din 150.-	Din 75.-
Prima blago za moške trenchote	Din 220.-	Din 120.-
Najfinejši pliši za damske plašče	Din 250.-	Din 150.-
Priestni angleški kamgarni	od Din 120.- do Din 180.-	
Česki štofi za moške obleke	od Din 60.- do Din 90.-	
Moško sukno	že od Din 50.- naprej.	

Ostanki za moške suknje od 2.50 m do 2.80 m

Cel ostanek Din 250.-

Vse ostalo blago po najnižjih cenah! Pridite in prepičajte se!

ZAHVALA

Za premnože dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli
povodom smrti našega predobrega papana, dedka, strica, tasta
in evaka, gospoda

OTONA PELANA

ravnatelj bivše Okrajne bolniške blagajne v pokoj

kakor za poklonjene krasne vence in cvetje, se tem potom
vsem najtopleje zahvalujemo. Posebno zahvalo smo dolžni čast.
duhovščini, gg. zdravnikom, ravnateljstvu in uradništvu OUZD,
Hubadovi pevski župi za prekrasno žalno petje, pevskemu
zboru Glasbene Matice, »Ljubljanskemu Zvonu«, Sokolskemu
Savezu, Ljubljanskemu Sokolu, Sokolu I. in godbi, uradništvu
mestnega magistrata, zastopnikom raznih oblasti, korporacij
in društev, govornikom gg. S. Pečenku in dr. A. Šviglju za
toložilne poslovilne besede ob odprtem grobu ter končno
vsem prijateljem in znancem, ki so dragoga nam pokojnika v
tako veličastnem številu spremlili na njegovi zadnji poti.

Maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek 17. oktobra
ob 7 zjutraj v župni cerkvi sv. Petra.

V Ljubljani, dne 16. oktobra 1932.

Žalujoci.

Preselila se je k nebeskim krilatcem naša zlata

SONJICA

ki nas je zapustila dne 15. oktobra 1932 ob pol 3. uri zjutraj.
Dušica, ostala boš vendar še naša!
Celje, 15. oktobra 1932.

Tvoji strti starši, sestre in bratje.
Rodbina Sparhak in ostali sorodniki.

Zahvala

Za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočutja, ob priliki
tragične smrti naših dragih staršev

Antona in Ane Viher

mizarskega mojstra in soproge

izrekamo najpriskrnejšo zahvalo. Prav iskrena zahvala č. g. stol-
nemu župniku msgr. Umeku za pogrebne obrede, Društvu ka-
toliških mojstrov in vsem, ki so nam lajšali težko bol ter ju
spremljali na zadnji poti.

Maribor, dne 15. oktobra 1932.

ZALUJOČI OSTALI

Priporočamo naslednje mariborske tvrdke:

Tvrdka Singer, šivalni stroji, d. d.
podružnica Maribor
naznanja svojim cenj. odjemalcem, da je premestila
svoje poslovne prostore iz Kralja Petra trga 6 na
Glavni trg 23 (Bergov dvor)
in se priporoča za nadaljnjo naklonjenost.

Singer šivalni stroji, d. d.
podružnica Maribor, Glavni trg 23.

PRIPOROČA SE
MANUFAKTURNA
TRGOVINA

M. E. ŠEPEC
MARIBOR, GRAJSKI TRG 2

Priporoča svojo bogato zalogo

manufakturnega blaga, perila, čevljev, klobukov itd.

po dnevnih konkurenčnih cenah

Karel Jančič, Maribor, Aleksandrova c. 11

URE ŽE OD DIN 32—NAPREJ

dobite pri **IGNACU JAN-U — MARIBOR**
Glavni trg št. 23 (poprej Grajski trg št. 23 v Gradu)
Popravila ur od Din 15—naprej. — Šipe a Din 4—
Kupujem staro zlato in srebro, srebrne krone po Din 2'30.

MANUFAKTURNA TRGOVINA
MARIBOR, GOSPOSKA UL. 11

FELIKS SKRABL

Vam nudi veliko izbiro vsakovrstnega blaga, sukna, hlačovine, platna, bombaževine, tiskanine, nogavic, gradla za matrace, žime itd. po najnižjih cenah in znano solidni posrežbi

Črkoslikanje, pleskanje in soboslikanje
solidno in točno izvršuje
Franc Ambrožič, Maribor, Grajska ul. 5

Mehanična delavnica! Popravlja vsakovrstnih pialnih, števnik in šivalnih strojev, registriranih blagajn, gramofonov itd. izvršuje solidno, takoj in poceni
Franc Kelbič, Maribor, Vetrinjska ul. 7. Telefon 27—75.

Restavracija-Kavarna

Pilzenski dvor v Mariboru, Tattenbachova 5
A. Senica

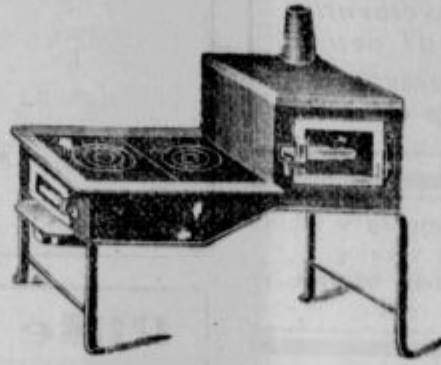
Vam nudi vedno toplu in mrzlo jedilo, prvostarna vina ter pivo v sodčku. Kegljišče na razpolago ter hlev za živino in prostor za vozove. Posetnikom se priporoča za obilen obisk.

Sadije

namizno in za prešo, kupi vsak dan in vsako množino po najvišjih dnevnih cenah. Prevzem dnevno pri vagonu in v skladišču. Plača se takoj ob prevzemu

EKSPORT KORAŽIJA
Maribor, Meljska cesta 1

ŽELEZNINA!

Vsakovrstna
železnina
po nizkih
cenah!

Ivan Koražija
Maribor, Aleksandrova c. 42

Vicel Albert
trgovina s kuhinjsko posodo
Maribor, Gosposka 5

M. Berdajs
semena, spec. in kolonialno blago
Maribor, Trg Svobode

Tavčar Anton
tvornica mesnih izdelkov in konzerv
Telefon 21-47 Maribor, Jurčičeva 3

? Čevlji, prvovrstni, trpežni in poceni — kje ?

Samo pri K. Vukasiniću, Maribor, Aleksandrova 13

Lastna izdelava vseh vrst čevljev. Prvovrstna in najcenejša izdelava vsakega modela po meri. Naš **šlager za zimo**: škornji za gospode, dame in deco po meri, lepi in poceni. Čevlji iz pravega kroko- in kuščarjevega usnja, elegantni in po zmerni ceni. Prvovrstni čevlji za sport in smuko, močni in poceni čevlji za delo.

Specijalna popravilnica, dobro, hitro in ceneno delo.

Blagovolite si ogledati naše izlozbe in prepričajte se o nizkih cenah, solidni izdelavi in prvovrstni kakovosti.

Čevlji za gospode od Din 128—198

Čevlji za dame od Din 128—198

Najelegantnejši, lepi damski čevlji samo Din 168—198

V Mariboru

je najugodnejši nakup

galanterije, pletenin, papirja

pri

DRAGO ROSINA, Vetrinjska cesta 26

Priporočajo se cenjenemu občinstvu

KROJS-OVI

čevlji

Maribor, Koroška cesta števil 18

POSTELINE ODEJE

dobro šivane, po meri in v zalogi, kakor tudi svilo, klot, vato, puh in perje kupite najceneje samo pri

STUHEC

izdelovanje posteljnih odej

Maribor, Slovenska ul. 24

Hotel HALBWIDL
Maribor

Zbirališče
vseh krogov!

Vsako nedeljo dopoldanska okrepčila in večerni koncert. Unionsko pivo v sodčku. Prvovrstna vina. Dunajska kuhinja. Lepe cenene tujske sobe.

Kavarna CENTRAL

v Mariboru,
Gosposka ul. 21

najprijaznejša
družinska kavarna in zbirališče
vseh stanov

Se priporoča
Ida Stickler

Inserirajte v „Slovenca“!

»KOVINA« D. D.

Izolirane sprovodnike
Lite in prešane kovinaste izdelke
Gradbeno okovje
Vodovodne ter toaletne armature
Vinogradne in drevesne škropilnice
Kopalne peči

MARIBOR

N domu ustanovitelja „Slovenca“

(Razgovor s sestrama pokojnega Karla Kluna.)

Dolenja vas pri Ribnici, septembra 1932.

Narod, ki ne ceni svojih mož, jih vreden ni! Tale slovenski rek sem imel v mislih, ko sem se odpravil v prijazno Dolenjo vas, da obiščem sestri pokojnega Karla Kluna, deželnega in državnega poslanca, ustanovitelja »Slovenca« in enega najvidnejših slovenskih politikov polpretekla dobe.

Okraj mostu na Pristavi stoji ponosna enonadstropna hiša, rojstni dom Karla Kluna. Danes gospodarite v tem domu sestri Roza in Mica Klun. Okrog hiše je snažno, lep senčen vrt je poln zlahtnega sadja. Notranjost hiše je prijazno domača. Obe sestri sta še dovolj živahni, dasi silite obe že v devetdeseti križ. Njun spomin je svež, kakor od včeraj. Ko pripovedujete o bratu, se razvnamete in pred nju stopi vsa tista doba, ki nosi pečat Klunove osebnosti in njegovega političnega udejstvovanja. Teta Roza je gospodinjila bratu celih 26 let in ji je ta doba kakor na dlani.

»Letos praznuje »Slovenec« šestdesetletnico svojega obstoja in vajin brat mu je stal ob zibel. Za bralce »Slovenca« bo gotovo zanimivo, če bodo kaj brali o onem, ki je bil listu krstni botev in mu kot prvi urednik pomagal na noge.«

Tako sem začel. Sestri sta bili zadovoljni, saj »Slovenca« čitate že skozi šestdeset let neprestano. Prvi se razveže jezik sestri Rozi, ki pripoveduje o svojem bratu pristržno, kakor ga je sama tudi pristržno ljubila.

»Moj brat se je rodil ravno v tej hiši in sicer 18. avgusta 1841. leta. Naš oče je bil ta-

krat krčmar in je imel enajst otrok. Od teh žive samo še tri sestre. Naše Karel je bil že od majhnega zelo učen. Kar naprej je na peči sedel in bral vse, kar mu je učitelj dal za nalogo v šoli. Ta učitelj, pisal se je Halek (najbrž Čeh), je pregovoril očeta, da je pustil brata k njemu na Vrhniko, kamor je bil iz Dolenjske prestavljen. Tam ga je pripravil za latinske šole. Ko je prišel v Ljubljano na gimnazijo, ga je vzdrževal naš stric, takratni dekan v Stari Loki (učitelj sedanjega lavalinskega knezoškofa dr. Karlina) in kasnejši kanonik in direktor ljubljanskega bogoslovja Kromar (tudi Kramar). Vso gimnazijo je študiral med prvimi. Ko je napravil maturo, je hotel iti na Dunaj študirat medicino. Pa so mu naša mati rekli: »Kako boš ti za dohtarja, ko še krvi ne moreš gledati.« In so ga pregovorili, da je šel v bogoslovje in poleti l. 1865 je pel v Dolenjo vasi novo mašo. Njegov govornik so bili pa ribniški dekan gospod Holzappel (glej Prešerna: Levičnik in Lesničnik!)

»Kako je bila pa potem tista zadeva s škofom Pogačarjem?«

»Hudo je bilo takrat, hudo. Naš gospod je šel najprej za kaplana v Gorje, pa se je kmalu vrnil v Ljubljano v stolnico za vikarja. V Ljubljani je začel z rajnkima Marnom in Jeranom delati na to, da bi ustanovili poseben katoliški list za Slovence. Jeran je takrat urejeval »Danico«, Marn je pisal pa za Bleiweisove »Novice«. Ko je postal ljubljanski knezoškof Pogačar, so hoteli Nemci Slovence spraviti iz Ljubljane kam v hribe. Ker sta bila Marn in Jeran že starejša, so zahtevali Nemci od Pogačarja, da premesti iz Ljubljane vsaj Kluna. In res je dobil brat dekret za Zagorje na Notranjskem. Moj brat se je temu uprl in škof ga je dal ob službo. Da bi vedeli, koliko sem takrat prestala. Cele noči sem prejkala,

tako se mi je smilil brat, ki ga je ta odlok silno zadel. Ampak vsi takratni voditelji slovenske duhovščine so bili z bratom. Marn in Jeran sta mu pomagala z denarjem in tudi stari Bleiweis, s katerim sta bila zelo prijatelja, mu je pomagal. Komaj je bil brat trideset let star, je postal deželni poslanec. Kandidiral je v krajskem okraju. Kmalu na to pa je bil v istem okraju izvoljen tudi za državnega poslanca. Oba mandata je brat obdržal do svoje smrti.

V tem letu, ko je bil brat postal poslanec, so začeli izdajati tudi »Slovenca«. Na našem stanovanju so bile vsake večer seje, včasih do ene ponoči in še dalje. Moj brat je postal odgovorni urednik in je to mesto dolgo let obdržal. Za »Slovenca« je pisal in skrbel prav do svoje smrti. Iz Dunaja in sej parlamenta je zmeraj on poročal. Njegovi uvodni članki v »Slovenca« so najbolj dražili »Slovenski Narod«, v katerem mu je odgovarjal v ostrem besedovanju dr. Tavčar, s katerim pa sta bila takrat zelo prijatelja. »Slovenec« je uspeval, čedalje je bil lepši in boljši in se je lahko meril z vsemi listi, ki so takrat izhajali bodisi v nemškem ali slovenskem jeziku v Ljubljani, Mariboru ali Celovcu.

Ravno v tistih začetnih letih, ko je hodil brat že v deželni zbor kot poslanec, je umrl v Ljubljani beneficijar baron Rauberjevega beneficija. Ta beneficij je oddajal deželni zbor, ta pa ga je podelil bratu, ki je s tem dobil precejšnje dohodke iz tega beneficija. Ravno nekako v času, ko je knezoškof Pogačar umrl, je bil brat postavljen za kanonika. Instaliral ga je takratni kapiteljski vikar Jože Zupan. Karel je bil še zelo mlad, tako da mu je enkrat neki tirolski duhovnik, ki je bil tudi državni poslanec rekel v razgovoru: »So a junger Mann und schon Domherr!«

S tem, da je postal brat še državni poslanec in kanonik, se je zanj začelo šele pravo delo. Dobro se še spominjam, kako je včasih pisal celo noč do jutra, kadar je šel naslednje dni na Dunaj. V dunajskem parlamentu je večkrat govoril in je bil zelo dober govornik, kolikor so drugi poslanci meni pripovedovali. V klubu slovenskih konservativnih poslancev je imel brat glavno besedo. Prav radi so ga poslušali tudi v deželnem zboru. Kolikokrat so imeli kar pri bratu klubovo sejo za seje v deželni zbor. Takrat so prišli k nam takratni deželni glavar dr. Poklukar, vitez Tonkli, Naberger iz Proseka, Lavrenčič iz Vipave, vitez Povše in poslanec Pfeifer. Prihajali so pa k nam tudi drugi takratni veljaki: princ Ernst Windischgrätz, grof Hohenwart, koroški narodni buditelj Andrej Einspieler, goriški dr. Gregorčič in Miha Vošnjak. Takrat je bilo življenja v naši hiši. Večkrat so ti gospodje, pa še takratni ljubljanski knezoškof in poznejši prvi slovenski kardinal Missia, zavili z vozovi v prijetno Ribnico, kjer so se med žgavimi Ribničani prav dobro pozabavali. Zlasti vitez Tonkli ni mogel nikoli prehaliti naših krajev. Vsa gospoda je hodila v naše gozdove na lov. Lovili so najraje srne in srnjake.

Zadnji, ki je stalno hodil v našo hišo v Ljubljani do bratove smrti, je bil takratni mladi stolni vikar in profesor na bogoslovju naš nepozabni dr. Evangelist Krek. Tega je imel moj brat strašno rad in sta prečepela drug poleg drugega prav dolge ure. Govorila sta najraje o politiki pa o Leonovi papeški okrožnici in o rezultatih prvega katoliškega shoda v Ljubljani, ki se je vršil l. 1892. — Dr. Krek je že takrat kot mlad človek pokazal velike talente in mi je brat zmeraj pripovedoval, da bo Krek še velik človek. Ni minilo od takrat še par let, pa je bil dr. Krek že de-

Priporočamo naslednje mariborske tvrdke:

Posebno izdajo I Cirilove knjižnice

dobi vsak zastoj - sporočiti je le natančen naslov **Tiskarni sv. Cirila v Mariboru**

Bojze Strehar
Kavarna
Astoria
Maribor
Slovenska ulica

TH. BÄUERLE
MARIBOR, GOSPOSKA 56

Velika izbira glasovirjev in
pianinov, prvih svetovnih
znamk, po znižani ceni.

Izposojuje in popravlja
instrumente točno in solidno.

ZABOJE

za sadje zbite v vsaki
količini dobavlja takoj
in poceni, kakor tudi
drugovrstne zaboje!

„DRAVA“, d. d.

Maribor, Meljska cesta št. 91

Telefonska št. 22-56

ZA JESEN

Ivan Lorber
slikar in pleskar

staro znano in solidno podjetje
v Mariboru, Vetrinjska 5
se priporoča

Žarnice, svetiljke, likalnice, kuhinjske
aparate, žice izolirane, bergmanove, peš-
ljeveve in jeklene cevi, motorje, diname-
števce, drugi vsakovrstni elektro-
materijal, material za zvonice in telefone,
radioaparate in pritlikline si nabavite po
ugodnih cenah in v dobri kakovosti v novi

elektrotehnični trgovini

Karol Florjančič

Maribor, Glavni trg 23

v novi palači „Bergov dvor“

VATA za odeje in v tablah
vedno v zalogi
Tovarna vate Arbelter, Maribor
Zabljavajte vzorce in cenik

Pohištvo

posteljnine, preproge, lino-
lej, pohištveni predmeti. —
Zelo znižane cene.

KAROL PREIS, Maribor
Gospodarska ulica 20.

Ilustrirani ceniki brezplačno!

Pliše in sukno

za plašče, velika izbira v

Trpinovem bazarju
v Mariboru, Vetrinjska 15.

Preko 200

različnih vrst

kožuhovine

ima letos v zalogi

tvrdka

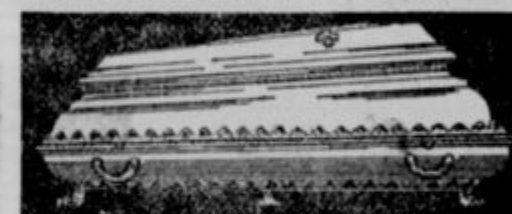
L. Ornik

MARIBOR

Koroška cesta št. 9

J. KARLO
MARIBOR
TRG SVOBODE 6

Specijelno torbarstvo, lastni izdelki, popravila
točna in solidna

Naivečja zaloga kovinastih hrst v Dravski banovini

Kovinaste krste za deco: 80 do 160 cm dolge
Din 550— do 1.050—, kovinaste krste za odrasle:
200 cm dolge, Din 1.400 do 2.200—, iz zaloge v
Mariboru. Izbira v vseh velikostih. Najmanj 50%
prihranka potom nakupa pri izdelovalcu.

MAKS USSAR, MARIBOR

Gregorčičeva ulica 17

HOTEL OREL

Edini hotel z najmodernejšim kom-
fortom v Mariboru. Najfinejša ljuto-
merska vina lastnega pridelka

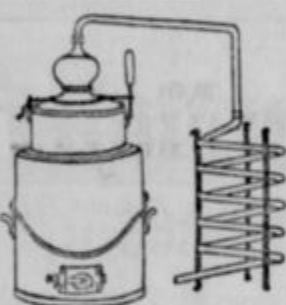
Se najviljudneje priporoča

F. M. ZEMLJIČ

Kurje perje

naravno po Din 6.— kilogram pri odvzemu
najmanj 15 kilogramov

Viliem Abt, eksport perutnine, Maribor

IVAN
KOS
KOTLARSTVO
MARIBOR
GLAVNI TRG 4

Izdeluje vsakovrstne kotle, bakrene
brzoparilnike s pripravo za kuhanje
žganja in različno kotlarsko delo —
Autogenično varjenje itd. Za solidno
in ceno izvršitev jamčim

Denar naložite najbolje in najvarneje pri Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru r. z. Ulica 10. oktobra
z n. z. Gospodarska ulica

Najugodnejše obresti za vloge in posojila. Stanje hranilnih vlog nad 62.000.000 dinarjev. // Za varnost hranilnih vlog jamči nad 3.000 članov,
večinoma lrdnih kmetov in posestnikov, z vsem svojim premoženjem kar znaša v vrednosti več sto milijonov dinarjev.
Denar lahko vlagate po položnici. Pišite po nje!

želni in državni poslanec, kakor moj brat. Po
bratovi smrti je prišel k meni dr. Krek in me
tolažil, ko sem bila do smrti žalostna. Tudi
kasneje se me je doktor Evangelist vedno
spominjal.

Ker je v politiki moj brat strašno veliko
pretrpel in so ga nasprotniki vedno nesramno
napadali po časopisju, sem kot sestra prigo-
varjala bratu, da naj pusti to umazano poli-
tiko. Korel pa mi je zabrusil v obraz: »Saj bi,
vse bi pustil, ampak poglej, narod se mi smili,
ki prav z lučjo ob belem dnevu išče svojih
prijateljev, vodnikov in delavcev. Jaz sem za
to delo po svoji vesti odgovoren.«

»Kako in kje je umrl vaš brat?« sem po-
baral še zgovorno Rožo.

V začetku junija 1896. leta je odšlo več
poslancev kot člani avstrijske delegacije in
sicer tedaj v Budimpešto. Tam ga je ponoči
na 9. junij 1896 zadela kap. Poslanec Nabergoj
je bil takrat pri njem. Postalo mu je naenkrat
močno slabo. Nabergoj je odšel po zdravnika,
ko pa je prišel nazaj, je bil brat že mrtev in
zleknjen na divanu. Meni so sporočili brzo-
javno in sicer po poslancu Povšetu. Koliko
sem takrat prejkajala! Pa me je prihajal vsak
dan tolažiti pokojni dr. Krek, ki je imel brata
tudi tako rad. Potem so Korelnu priredili kras-
sen pogreb. Že v Budimpešti je šel do kolo-
dvara spreved, v katerem je bil tudi takratni
avstrijski zunanji minister grof Goluchovski
in cela parlamentarna delegacija s predsed-
nikom parlamenta baronom Chlumetzkiem.
V Ljubljani je ležal pri sv. Krištofu v cerkvi.
Pri pogrebu je bilo več kakor sto duhovnov,
vodil ga je pa sam škof Missia, s katerim sta
se tako dobro razumela. Brzjavno so naši
rodbini izrekli sožalje princ Windischgrätz,
vsi slovenski poslanci in župnik Einspieler.

Sestri imata še danes shranjene vse one
liste, ki so pisali takrat o pokojnem Klunu.
Praska »Politike« je med drugim n. pr.
pisala: S pokojnim poslancem Klunom pe je
umrl eden najboljših svojega naroda in za-
nesljiv prijatelj Cehov. »Südslavische
Post« je pisala: njemu se imajo Slovenci za-
hvaliti za ustanovitev gimnazije v Kranju in
Celju. V tem smislu so pisali tudi dunajski
vodilni katoliški listi »Vaterland« in hrvaški
»Obzor«.

Ko smo bili pri kraju s temi spomini, sta
me peljali v prvo nadstropje, kjer je domoval
poslanec Klun. Salon, njegova spalnica in lov-
ska soba, vse je še tako, kakor je bilo takrat,
ko je še hodil domov na počitnice. Po stenah
visijo same originalne slike in diplome čast-
nih članstev. Najlepša je diploma Kmetijske
družbe, ki ga je izbrala za svojega častnega
člana. Poleg teh slik sta še dve češki: prihod
slovanskih apostolov na Moravsko in Sveto-
polkova oporoka, znaka, da je bil pokojni Klun
navdušen »Slavjan«. V zlato vezeno diplomu
zahvale so mu poklonili l. 1894 kranjski mest-
ni očetje s takratnim županom Karlom Savni-
kom na čelu. Zahvaljujejo se mu za zopetno
pridobitev kranjske gimnazije. Vse sobe so
snažne in skrbno opremljene. Lovska soba pa
je naravnost krasna. Stevilno rogovje in glave
krasnih jelenov in srnjakov jo krasi, vmes pa
je razstavljena lepa kolekcija starega lov-
skega orožja.

Zahvalil sem se obema sestrama za spo-
mine in podatke, ki sta mi jih dale o svojem
bratu. Te dni, ko »Slovenec« praznuje šest-
desetletnico svojega obstoja, je prav, da se
spominjamo tudi moža, kateri je stal ob zi-
beli listu in mu pomagal kot dolgoletni ured-
nik in parlamentarni poročevalec do bohot-
nega razvoja.

Boje Vilko.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

Nato je prišel John nanovo pripovedovati. Od-
jahal je za ujem Rubenom kakih dve milj daleč
in je dospel do velikega pustega barja. Kraj je
poznal še iz časov, ko je pasel tam ovce in je
marsikatero izgubljeno žival prignat domov. Pred
več ko sto leti so našli tam graščaka Toma umor-
jenega in posihmal so ljudje govorili, da ondi stra-
ši. Baje so videli umorjenca, ko je ob belem dnevu
hodil okoli in držal v levici odsekano glavo, desni-
co pa dvigal proti nebu. Ni še dolgo, ko je neki
pastir videl tam tako strašilo. John seveda ni bil
posebno pogumen in se najbrže ne bi upal sam na
zakleto močvirje, če ga ne bi k temu silili obetani
zlatniki naših deklet in njegova nenavadna rado-
vednost. Zanašal se je kajpada tudi na urne noge
svojega ponija in si prilival poguma iz polne ču-
tare žganja. Čepel je skrit za gostim grmom
in se željno oziral v daljavo. Že ga je minevala
strpljivost in jo je sklenil odkuriti domov, kar je
opazil daleč pred seboj človeško postavo. Prika-
zala se je, kakor da bi se bila odlučila od sive
skalnatne grmade in je imela videz jezdeca, jahajo-
čega po nevarni poti med močvirji previdno na-
prej. Jezdec ni mogel biti nihče drugi ko ujec Ru-
ben, kajti noben Doon ni živ dan zablodil v ta kraj
in ovčarji so se ga takisto strahoma izogibali. To-
da, česa neki išče tako miroljuben, a vrhu tega
tako bogat človek v tej pustinji? John je gorel od
radovednosti.

Ko je ona postava izginila na levo v skalovito
sotesko, je pognal ponija v dir za njo. Jezdec de-
loma po gramozu, deloma po močvirju je dospel
čez kake pol milje do vhoda v sotesko, ki je oila
videti, dokoder mu je pogled segal, prazna. Z
glasno utripajočim srcem jo je zavil v sotesko in

je jezdit po njenih vijugah do mesta, kjer se je
cepila na dvoje. Na levi je držal strm klasec
navzgor, na desni pa ozka steza nizdol. John je
skrbno preiskoval sledi v rumenem pesku in je
dognal, da jo je gospod Huckaback ubral v dolino.
Zdajci ga je prevzel silen strah in pričel se je
kعاتi, da se je lotil nevarnega opravila, kajti nič
več ni vedel, kje je, samo nejasno je slutil, da
mora biti v bližini zloglasnega močvirja. Pot je
postajala bolj in bolj temna in strma in ko je zavil
za neki ovinek, je celo poniju postalo nekam temno
pri srcu, spotikal se je, se pričel vzpenjati in ga
ni bilo mogoče spraviti z mesta.

O tem močvirju je slišal John vsakovrstne stra-
hotne bajke, še kot deček, zato je presunjen od
groze opazoval, kako se dvigajo iz njega veliki
temni vodni mehurji. Nobene ptice ni bilo videti
v bližini, samo venec žoltega bičja je štrlel iz črne
mlakuže. Po obrežju je rasla svetla močvirska tra-
va, modre zvončnice, rosike in spominčice.

John se je vkljub strahu bistro razgledoval po
okolici. In ne brez uspeha. Na nasprotnem bregu
močvirja je zagledal posekano deblo, ležeče napol
skrito za tresjem napočez preko velikih tokave. Po-
leg debela je ležal kup raznih skalnatih plošč, palic
in rumenega gramozu. John si ni mogel pojasniti,
kaj naj to pomeni in bal se je, da nima nemara
hudič vmes svojih prstov. Toda Dolly se ni bala
tega: privezana za bruno je mirno stala poleg
rupe in si z repom otepala muhe.

Ko je drgetaje strmel čez močvirje, boječ se,
da Dolly ne bi zavohala njegovega ponija, je opa-
zil, da je za rjavim deblom prilezlo iz luknje ne-
kaj belega. Kmalu je sprevidel, da je ona bela
stvar koničasta čepica, kakršne nosijo obsojenci,
kadar jih peljejo na vešala. Ko se je iz votline
polagoma prikazala tudi moška glava, vrat in ple-
ča, ni John nič več dvomil, da je pred njim kraj,
kjer se morilci nanovo zbuja v življenje, kakor

Priporočamo naslednje mariborske tvrdke:

MARKO ROSNER

manufaktura *Maribor*, Slovenska ulica 13
na veliko Telefon interurban 22-32

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

A. SPATZEK

MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 8

Sobe za tujce, hlev za konje, vedno sveža topla in mrzla jedila, izborna vina, pivo v sodčku - - - - Se priporoča!

Štajerska sadjarska

zadruga v Mariboru

R. Z. Z. O. Z.

Kupuje po najvišjih dnevnih cenah vsako količino jabolk.

Brzojavi: Kanada - Maribor
Telefon številka 25-81

IVAN
KRAVOS

MARIBOR
ALEKSANDROVA C. 13

Sojč Ivan

kiper in pozlalar

Maribor, Razlagova ulica

Fidler Jernej

mesarija

Maribor, Glavni trg

Majer Franjo

modna in manufakturna trgovina

Maribor, Glavni trg 9

Jaš & Lesjak

špecialna trgovina živil

Maribor, Ulica 10. oktobra 2

Brandl Josip

tvornica orgel in glasovirjev

Maribor, Strossmajerjeva 5

Staro znana specerijska trgovina

VID MURKO

Maribor, Meljska cesta 24

Vas solidno postreže z rižem, moko, kavo, siidkorjem, zamaški itd. Nakupite deželne prideleke.

Dame in gospodje, mislite na to, da se zima bliža!

Rabite obleke, plašče, žemperje, toplo perilo, nogavice itd. itd. ?

To vse Vam nudi

manufakturna in konfekcijska trgovina

**ANTON
MACUN**

V MARIBORU,
GOSPOSKA UL. 10

Bregar Ivan

tvornica klobukov

Maribor, Gosposka 16

Brezočnik Roman

mesarija in prekajevalnica

Maribor, Glavni trg, Aleksandrova 53
in Krčevina, Aleksandrova 3

Golob Franc

izdelovalnica in popravilnica čevljev

Maribor, Mlinska 4

Paš Anton

modna trgovina

Maribor, Slovenska 4

Šerec Josip

kavarna „JADRAN“

Maribor

V vsako hišo „Slovenca“

Jemec Ivan

vrtnarstvo in cvetličarstvo

Maribor

Katica Golob-Kotnikova

kavarna „BRISTOL“

Maribor

Mariborski konzum je zadruga

ki štiti najbolj interese konzumenta in producenta, ker izmenjava dobrine direktno. Zato se vabite k pristopu, ker v samopomoči je edina rešitev sedanjega gospodarskega položaja.

Eksportna hiša „LUNA“

A. PRISTERNIK

Maribor, Aleksandrova c. 19

Najcenejši nakup galanterijskega in drobnega blaga, igrač, čipk, vezenin itd. • Pleteno blago iz lastne pletarne tudi po meri. • Gosje perje kg od Din 15— naprej, beli polpuh kg Din 90—, najfinejši puh kg Din 220—.

Hotelir in restavrater

„Mariborskega dvora“

in zakupnik kolodvorske restavracije

„Zidani most“

Tomo Majer

se priporoča slavnemu občinstvu s svojo dolgoletno prakso. Sem na uslugo družinskim, društvenim in zasebnim prireditvam z gostoljubno postrežbo in so-lidnimi cenami.

★

Najcenejše ure

najcenejša popravila. Jan, Glavni trg (nova palača), Maribor. (1)

Ako inserirate v „SLOVENCU“ imate uspeh!

SLIVOVKA - SPIRIT - BRÄNDY - BRINJEVEC - RUM IN VSE VRSTE LIKERJEV
JAKOB PERHAVEC (KONJAK) MARIBOR - GOSPOSKA UL. 9 TELEFON ŠT. 25-80

splošno govorijo v Exmooru. Spomnil se je, da so baš pred devetimi dnevi obesili tam nekega zločinca.

Tega John ni mogel prenesti in ni hotel čakati, kaj bo z obešenecem. Bliskovito je skočil na svojega ponija in jo v jadrnem diru odkuril. Da mu ne bi bilo treba jeziti nazaj skozi sotesko, je naredil velik ovinek. Spotoma je na srečo naletel na nekega ovčarja, ki ga je povedel v bližnjo krmo. Od strahu je tako oslabil, da je moral popiti precej piva in založiti doberšen kos suhe slanine, da je zopet prišel k sebi. Potem je odjezdil po dobro mu znanih sledeh naprej in je dospel še pred mrakom domov.

Ko je John dovršil svojo povest, so dekleta povelečevale njegov pogum in obžalovale z razočaranjem, da ni ostal dlje na zakletem močvirju, ker bi jim potem lahko še kaj zanimivega povedal, a jaz sem mu rekel strogo:

»Polovico tega si se nedvomno izmisli, John. Trdno sem prepričan, da si se napil žganja in zapal na griču in nisi bil nikoli na barju. Saj te poznam, kakšen lažnivec si.«

»Gotovo sem že marsikaj iz trte izvil, tega ne bom tajil,« mi je odvrnil odkrito in mi pogledal v obraz, »toda to je gola resnica, gospod. Dal Bog, da bi bilo izmišljeno, bolje bi spal dreve.«

»Verjamem ti, John, da si govoril resnico, in te prosim za odpustanje. Ne pripoveduj nikomur drugemu tega dogodka. Nekaj slabega se kuha okoli nas, kakor vidim, in moja dolžnost je, da budno pazim. Marsikaj pride čezme, todaj sedaj ti ne bom pravil tega.«

Dekleta niso bila prav nič zadovoljna z mojo »pombo«; vendar jim nisem hotel ničesar povedati, čeprav je Lizika vihala nos, se Anka namrdnila in me Rut debelo gledala. Sprevidel sem, da je bila edina, ki bi ji mogel zaupati svojo skrivnost Rut Huckaback.

Triintrideseto poglavje.

Krmljenje prašičev.

Johnovo pripovedovanje in moje prepričanje, da je resnično, me je zelo razburilo, zlasti še ker sem se spomnil svaričnih opominov lorda Jeffraya, namigov, ki sem jih bil prejel od Jeremije Stickleasa, in raznih govoric in šušljanja na trgih in zabaviščih. Za trdno smo vedeli, da vlada v Tauntonu, Bridgwaternu in celo v Duvertonu neevolja zoper sedanjega kralja Karla II. in žalovanje po prejšnji vladi. Pri Lynmouthu so baje izkrcavali ponoči velike zaloge orožja in na nekem odmovališču v gorah so menda celo slišali sumljive vzklike zaročnikov. Saj je moralo biti vsakemu političnemu nezadovoljstvu jasno, da je Exmoor s svojimi globokimi zalivi in samotnimi predeli kakor ustvarjen za skrivno zbiranje večjih vojnihi sil.

Toda najsi so bile te priprave resnične, je li mogoče, da bi imel gospod Huckaback pri tem svoje prste? Mož je bil bogat, skopuščen in skrajno previden ter zakrknjen, tako da ne bi mogel nihče reči o njem, kaj kani storiti ali pa opustiti. Na srečo mojemu premišljanju je pa ujec neki dan prav tako nepričakovano od nas odšel, kakor je bil iznenada prišel. Ne le, da ni zahteval Ankinega ponija, temveč je celo nekaj zapustil, kar je bilo v materinih očeh zelo dragoceno, namreč svojo malo vnukinjo Rut, ki jo je sklenil odvesti s seboj ob drugi priliki. Dekle je bila tega od arca vesela, kajti v Duvertonu je poleg starega stiskavta kaj slabo živela. Pri nas se je pa v kratkem času vsa prerodila, naučila se je smejeti in zbijati šale in kmalu je postala odkrita in dobrodušna ko mi.

Medtem smo spravili poljske prideleke pod streho, ženje so prejele dnuino in odšli domov in jaz nisem mogel dlje krotiti svojega koprnenja po Lornu. Minila sta že dva meseca, odkar je nisem videl, zato sem smatral za povsem upravičeno, da jo moram zopet obiskati. Nalovil sem v potoku kak

poldrug tucat postrvi, vzel s seboj nekaj svežih jajec in sem se odpravil na pot. Z Anko sem se bil dogovoril, naj ne čaka z večerjo doma, ker sem upal, da se bom malo dlje pomudil pri Lornu.

Toda, kako sem bil razočaran v svojih nadah! Več ur sem strpljivo čakal na nevarnem kraju, toda Lorne ni bilo onikoder. Zraven se mi je pa pripetilo še nekaj drugega, kar me je razburilo bolj, nego je bilo treba. Moje ljubezensko darilce, ki sem jo hotel z njim razveseliti — nekaj jaje in rib, ki sem jih bil položil v ložje, da bi ostale sveže — mi je odnesel izpred nosa divjaški Karver Doone. Ker nisem hotel nepovabljen stopiti v Lornino zaklonišče, sem se skril za vrbo in lukal po dolini. Zdajci sem opazil velikega možakarja s širokokrajnim klobukom, usnatim jopičem in puško preko ramena, ki je počasi prihajal bliže. Hitro sem se umaknil v skalno votlino, kajti z grčavko se pač nisem mogel meriti z njegovo risanico. Skozl skalno razpoko, ki sem si jo bil za to izgrebel, sem ga opazoval, ko se je bližal.

Izenada se je prikazal možakar čisto blizu mene, oddaljen je bil komaj še kakih petdeset vatlov, tako da sem v svetlobi povsem lahko razločil njegove poteze: obraz mu ni bil grd, ne, nasprotno, lahko bi rekel, da je bil mož čedne zunanosti, pravičnih potez in oblike; izraz moči, volje in moške odločnosti se mu je čital z obraza, tako da me je pri pogledu nanj nehote spreletela mrzla groza. Od kratkih črnih las nad širokim čelom pa vse do dolge črne brade nisem opazil na njem nobene gube, znaka slabosti ali domisljivosti, takisto niti trohice radosti, dobre volje ali nasmeha. Možakar je bil videč popolnoma pošten, samo v očeh je imel nekaj krutega in jekleno-mrzlega.

Ob misli, da bi ta človek rad poročil Lorno, sem krepkeje stisnil svojo grčavko, razpallen od želje, da bi se pomeril z njim. Nasprotnik pa ni

slutil moje prisotnosti in jo je mirno kakor straža zaval ob potoku. Na mestu, kjer sem bil odložil svoje darilce za Lorno, je pa nenadoma obstal in se pripognil. Menda se mu je čudno zdelo, da je listje tamkaj ležalo vne na tleh. V svoji naivnosti sem menil, da mu je že vse znano. Toda na moje presenečenje je bil možakar videti povsem zadovoljen in zaslísal sem njegov porogljiv krohot:

»Ha, ha! Karli, ti pretkani ribič! S tako vabo nameravaš ujeti Lorno? Zdaj vem, zakaj hodiš tako pridno loviti ribe in krašeš drogeve svetniku. Če mi ne bo nocoj šla v slast pečenka, mi pač nikoli ne bo. Varuj se, da te danes ne denem iz kože!«

S temi besedami je hladnokrvno pobral moje blago in ga s smehom odnesel. Jaz sem bil sprčo njegove predrzne tatvine tako ogorčen, da sem planil pokonec in jo hotel ubrati za njim ter mu iztrgati plen iz rok. Toda še pravočasno sem se iztreznil in se vrnil v svoje skalnato zatočišče. S svojim prenapljenim in nepremišljenim početjem bi bil lahko za vedno pretrgal vez med seboj in Lorno, pa sem raje prepustil nasprotniku ribe in jaja ko svojo življenjsko srečo.

Dolgo sem čakal skrit v votlini, toda Lorne ni bilo onikoder in naposled sem se moral z žalostnim srcem odpraviti domov. Zgodnji jesenski veter je otožno ječal preko barja in moje srce je bilo mrtvo za vso prirodno lepoto. Celih štirinajst dni sem nato neprestano poskušal srečo, toda brez uspeha. Še bolj me je motilo, da so bila dogovorjena znamenja vedno v redu, po čemer sem sklepal, da Lorne ne zadržujejo s silo doma.

Nekoč bi bil ob svojem posetu malone dobil kroglo v glavo. Tik ob glavi mi je zabrenčala svinčenka, mi zbila klobuk in ga izročila vrtincu pod meno. Toliko, da sem se utegnil skriti, kar se je prikazal ne daleč od mene Karver, hoteč videti, kaj je odstrelil.

Mariborska in okoliška industrija

Izbrane novosti

so naši novi modeli. — Mi izdelujemo plašče in obleke po najnovejšem dunajskem kroju. Največja konfekcijska trgovina v Sloveniji

TRGOVSKI DOM -- MARIBOR
Aleksandrova cesta 25

KAROL THOMA

mehanična tvornica svilenih izdelkov
telefon interurban št. 21 77

MARIBOR, Milnska ulica 23

Tvornica proizvaja vse vrste svilenih in polsvilenih robcev, kakor tudi brokatov za podloge ženskih in moških plaščev ter vse druge vrste podlog. Izdeluje vse vrste crep de china in vse vrste modnega svi enega blaga za kravate. Tvornica ima svojo lastno najmoderneje urejeno barvarno in apreturo, tako, da se vse blago kompletno izgotovi. Industrija poseduje lastne tvornice na Čehoslovaškem (Lanškroun in Sazava) ter skladišča na Dunaju. Tvornica deluje na najmodernejši podlagi z električnim pogonom.

**Klobučarsko
in
modistovsko
obrt**

priporočata
Ivan in Melena Kvas
Maribor

Inž. arh. Jelenc & inž. Šlajmer

gradbeno podjetje in tehnična pisarna družba z o. z.

Maribor, Vrazova ulica 11 - Telefon 2212

Hotel in restavracija
„Zamorec“
imejiteljica Pavla
Jančar v Mariboru.
Gosposka ulica 30

nudi prvovrstne sobe
za prenočišča, sobe za
zaključene družbe, iz-
borna vina, pivo v sod-
čku, vedno topla in
mrzla jedila. Sprejema
abonente na hrano s
solidno, točno in ceneno
postrežbo; se priporoča

Priporočamo
trgovino
I. BABIČ, Maribor
Gosposka ul. 26
Specialist za moško perilo

Slovenec podružnica Maribor,

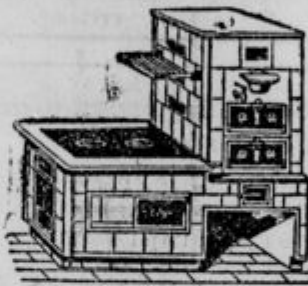
uprava, Koroška c. 1 - ured-
ništvo, Koroška c. 1 - podruž-
nica, Aleksandrova cesta 6

J. Gutler in drug
Prva domača tvornica klotov
in silkov in tvornica blačevine
Maribor

Naročajte „SLOVENCA“

PAVEL HERIČKO

pečarsko
in
keramično
podjetje

MARIBOR
Tattenbachova ulica 6

Bistra gospodinja
se preskrbi

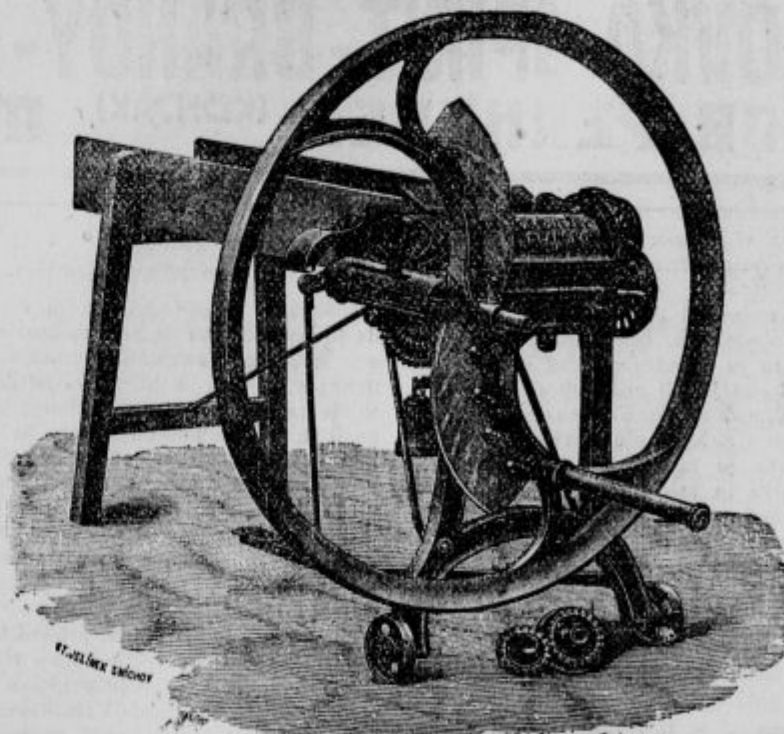

pečiln'm
praškom in
vanilinovim
sladkorjem

DR. OETKER-jeve
tovarne - MARIBOR

K. & R. Ježek - Maribor

tovarna gospodarskih strojev in livarna

Karbid za razsvet-
ljavo, za autogeno
varenje in rezanje
Apneni dušik in
Nitrofoskal-Ruše
najboljše gnojilo

Tvornica za dušik d.d. Ruše

»Aga-Ruše«

Udružene jugoslovenske tvor-
nice acetilena i oksigena d. d.

Oksigen, acetilen-di-
sous aparate za auto-
geno varenje in rezanje

★ **Ruše pri
Mariboru**

RUDOLF BIZJAK

Urar, Izprašani optik. • Posebni optični oddelki.

Specialna trgovina ur, juvelov, zlatnine, srebrnine, namiznega orodja v kasetah in brez kaset, kakor tudi raznih nastavkov v srebru in kinasrebru

Lastna najmoderneje urejena delavnica z električnim obratom.

Maribor, Gosposka 16

Hura!
Prvi šolski dan! a naši mali rabijo marsikaj novega - močne čevlje, nogavice, obleke, perilo, čepice in drugo. Vse to ima v veliki izbiri **J. LAH** MARIBOR GLAV. TRG

Potrudili smo se, da Vam nudimo letos še večjo izbiro v gotovih

damskih plaščih

od najceneje do najboljše vrste v najnovejših vzorcih in fazoni.

Se priporoča trdka **J. Preac, Maribor** Glavni trg 13.

Prosimo ogledite si našo zalogo! Nobenega siljenja k nakupu.

Naj Vas ne skrbi zima!

Pri nas se običajno poceni, dobro in elegantno. Pripravili smo veliko zalogo žemperjev, sviterjev, jopic, gorenskega sukna, posteljnih in konjskih kocev, vse iz naše tovarne župarje pri Lescah. Obiščite nas torej v naši detajlni trgovini!

Lojze Kristan, Ljubljana

Sv. Petra cesta 38.

Mlekarske potrebščine najcenejše

Zaloga pohištva in tapetniških izdelkov

IVAN DOGAN
LJUBLJANA, Dunajska 17

Ustanovljeno leta 1872
Čekovni račun št. 10.820
Telefon interurban 32-61

Strojno mizarstvo

Prevzema in izvršuje kompletne opreme stanovanj, vil, pisarn itd. Pri vseh izdelkih se jamči za okusno in solidno izdelavo.

Jesenske novosti dospele!

Moda za dame in gospode!

Velika izbira!
najnižje cene!

Vsaka dobra kuharica ve:

le iz dobrega, mladega in svežega mesa je mogoče pripraviti okusno kosilo! Pri nas dobite prvovrstno meso, vse mesne izdelke, delikatese in zelenjavo, vedno sveže in zelo poceni.

JANKO ZEVIK

mesar in prekajevalec

Ljubljana, Dunajska cesta št. 41

Specerijarska in galanterijska trgovina
Altonz Oblak, Novo mesto

Vedno sveže žgana kava, Velika zaloga najfinjšega ruma, čaja, čajnega peciva, kakava, čokolade in čok. bonbonov. Na drobno. Na debelo.

OBRTNA BANKA V LJUBLJANI

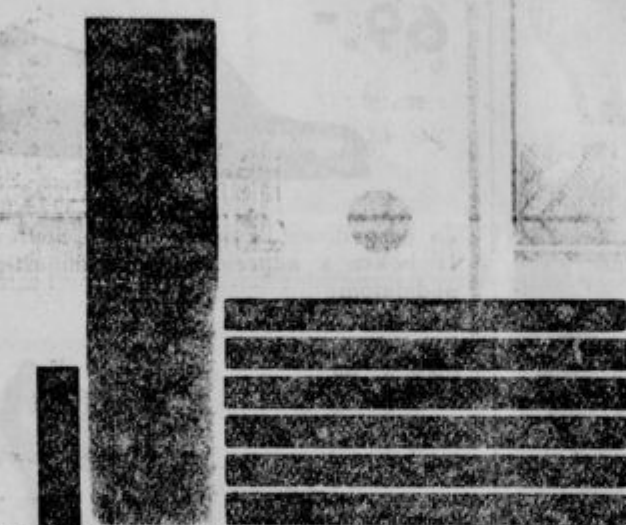
Centrala: Kongresni trg 4

Podružnica: Ljutomer

Telefon št. 2508. — Račun pri pošti, hranilnici v Ljubljani št. 12.051 — Naslov za brzojavke: Obrtnika.

Pri Midoferju & Blažiču v Novem mestu

se dobe srajce, kravate, nogavice, in razno manufakturno blago po zelo nizkih cenah.

BETON
ZELEZOBETONSKE
VODNE ZGRADBE
ARHITEKTURA
TER VSAKOVRSNE
VISOKE ZGRADBE
ITD.
SPREJEMANJE
V STROKOVNO
IZVRŠITEV
VSEH NAČRTOV
STAVBENE
STROKE
TEHNIČNA MNENJA
ZASTOPSTVO
STRANK V
TEHNIČNIH ZADEVAH

GRADBENO PODJETJE IN TEHNIČNA PISARNA

MIROSLAV ZUPAN ★ LJUBLJANA

STAVBENIK

POST. CEK. RAC. 12.834 TELEFON 2103

MEDIĆ-ZANKL

družba z o. z.

TOVARNE OLJA, FIRNEZA, LAKA
IN BARV --- Lastnik Franjo Medić

CENTRALA: LJUBLJANA

PODRUŽNICA: MARIBOR

EKSPOZITURE: Beograd in Novi Sad

TOVARNE: Ljubljana, Medvode, Domžale

Lastni domači proizvodi: lane-
no olje, firnež, vse vrste lakov,
emajno-lakastih-oljnatih in suhih
barv, cinkovo belilo, steklarski
kit, hladni klej itd., za obrtnike,
trgovino, industrijo, železnice,
pomorstvo in zrakoplovstvo

Strojna pletilnica**A. Pongračič**

Celje, Gosposka ul. 2

priporoča lasne najsolidnejše izdelke
pletenin po najnižjih sprejemnih cenah,
izgotavlja tudi vsa v to stroko spada-
joča dela po naročilu in meri.

JOSIP ROZMAN

izdelovanje
in eksport
klobas

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta št. 83

pri Pollakovih tovarni

razpošilja
klobase
od 5 kg naprej
po vsej državi

Brzovajni naslov:
Rozman Ljubljana

Telefon št. 27-66

Poštni čekovni račun št. 15.661

Koncesionirano

ELEKTRO-TEHNIČNO PODJETJE**NAVLIČEK FRAN**

Ljubljana - Sv. Petra cesta 5 - Telefon 34-21

Napeljava in poprava električnih naprav v
mestu in na deželi ter priznani oddelki za
hišne telefone in zvonila. Strokovna poprava
elektrotehničnih aparatov. Predelava električnih
likalnikov, kozmetičnih aparatov. Preizkušnja
strelododov. Racionalizacija obratov.

Proračuni brezplačno. Postrežba točna.
Cene zmerne.

Privlačnost doma poveča

lepo pohištvo; ono je glavni vzrok, da osta-
jate radi doma in se počutite udobno.

Neveste, žene, ako Vam je ležeče, da možu
ne bodo ljubši javni lokali, potem vpošte-
vajte to dejstvo.

Mi izdelujemo vse vrste pohištva od najbolj
luksuznega do najcenejšega solidno, strokov-
njsko in ceneno.

Mi Vas gotovo zadovoljimo, Vaše zadovoljstvo
je naš ponos in sloves.

Ivan Šemerl, mizarstvo, Ljubljana

Poljanska cesta 69

Kot oči in usta

ako lepo pogledajo in ako se
nasmejejo, tako je tudi Vaša hiša
ali stanovanje le tedaj lepo in
vabljivo, ako so okna in vrata
okusno in solidno pleskana. Lepo
poslikana soba, okusno pleskana
okna in vrata so izraz Vaše
kulturnosti. — Slikamo sobe v
najmodernejših vzorcih in mani-
rah, pleskamo solidno in ceneno.
Opozarjamo tudi na naš specialni
oddelek za pleskanje pohištva.

Adolf Zelnik soboslikarstvo
in pleskarstvo
Ljubljana, Celovška cesta 41

Rudolf Radovan
tapetnik
Ljubljana

M
e
s
t
n
i
t
r
g
13

Izdelujem moderne spalne divane, fotelje, garniture,
otomane, modroce in vsa tapetniška dela solidno in
po zmeranih cenah. Stalna zaloga tapetniških izdelkov.

Av gust Taček
Celje

Gospotna ulica 16

Privatni salon za
dame in gospode

SPEDICIJSKO PODJETJE**LJUBLJANA**

TELEFON ŠTEV. 20-60 in 31-60

R. RANZINGER

Prevzema vse v to stroko spadajoče posle. —
Lastno skladišče z direktnim tirom od glavnega
kolodvora. — Mestne trošarine prosto skladišče.
— Carinsko posredovanje. — Prevoz pohištva
s pohištvenimi vozovi in avtomobili.

Najboljša krema
4 Din škatlja.

Za jesen

Močne vezalke
Din 1.- par.

25.-

Vrsta 7042
Tople copate iz volnene klobučevine z močnim podplatom in toplimi vložki obvarujejo Vaše otroke prehlada.

35.-

Vrsta 2851-05
Čevlji iz laka ali rujava boks za naše najmlajše odjemalce. Vel. 19-26 Din 35.-, vel. 27-34 Din 49.-, vel. 35-38 Din 69.-

35.-

Vel. 19-26 Vrsta 3661-00
Otroščkom za jesen visok čevlji iz boks s podplatom iz krupona.

39.-

Vrsta 3222-00
Evo čevljev za otroke, ki trgajo vse, kar jim pride na noge. Vel. 27-34 Din 39.-, vel. 35-38 Din 59.-

39.-

Vrsta 3162-00
Nepremočljivi čevlji iz mastnega usnja z nerazstrgljivim gumijastim podplatom. Vel. 27-34 Din 39.-, vel. 35-38 Din 59.-

49.-

Vrsta 2842-05
Čevlji iz finega laka. Isti iz rujava ali črnega boks za isto ceno. Podplat iz najboljšega krupona. Velikost 27-34 Din 49.-, vel. 35-38 Din 69.-

69.-

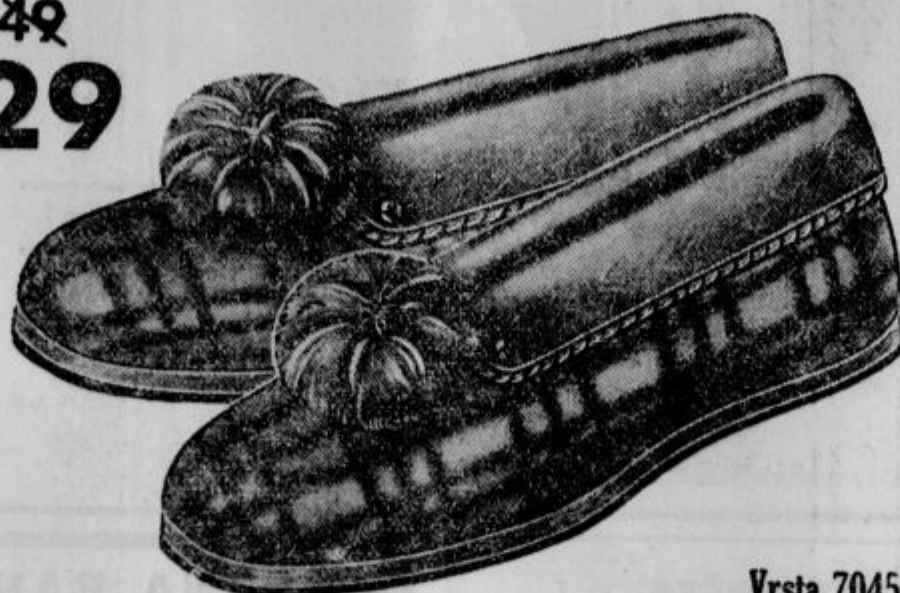

Vrsta 5662-00
Otroški čevlji iz finega boks s podplatom iz krupona. Vel. 27-34 Din 69.-, vel. 35-38 Din 89.-

Vrsta 9891-60
Nepremočljivi gumijasti škornji za naše male generale. Vel. 19-26 Din 59.-, velikost 27-34 Din 79.-, vel. 35-38 Din 99.-

49
29

Vrsta 7045

Copate, v katerih morete delati v kuhinji in oditi na hladen hodnik. Topla volnena tkanina in dober podplat s toplim vložkom ne dopuščata, da se prehladite. Otroške Din 25.-, ženske Din 29.-

59.-

Vrsta 1845-03
Udoben čevlji iz baržuna za urad in trgovino. Isti iz satena za isto ceno.

69.-

Vrsta 1845-52
Zelo elegantni in lahki čevlji iz najboljšega baržuna, kombinirani z lakom. Nadomestili Vam bodo čevlje iz semlja, zadovoljili pa tudi najfinejši okus.

99.-

Vrsta 1845-05
Soliden in lahek čevlji iz najfinejšega laka. Najbolj prikladen za svečane prilike.

99.-

Vrsta 1645-05
Okusen in lahek čevlji iz finega rujava ali črnega telečjega boks. Prikladen za praznik in nedeljo.

69.-

Vrsta 3945-03
Udoben čevlji iz črnega ali rujava boks z gumijastim podplatom. Trpežen za vsak štrpaci. Za dnevno uporabo nenadomestljiv.

69.-

Vrsta 3925-03
Za gospodinjice, ki rabijo močno obutev. Iz boks z nepremočljivim gumijastim podplatom.

89.-

Vrsta 2945-11
Soliden čevlji iz rujava ali črnega boks za dnevno uporabo. Prikladen za sportni kostim. Isti iz laka Din 99.-

99.-

Vrsta 9815-05
Zelo okusen salonski čevlji iz najboljšega laka z visoko peto.

39.-

Vrsta 7047
Po dnevnem naporu počutili se boste najbolje v teh copatah iz voln. tkanine.

39.-

Vrsta 248
Lahek čevlji za telovadbo iz močnega črnega boks. Ženski Din 35.-, otroški Din 29.-

49.-

Vrsta 9817-61
Lahke galoše iz najboljšega gumija obvarujejo Vam čevlji, ohranijo nogo suho in toplo tudi v največjem dežju. Ženske galoše za isto ceno.

69.-

Vrsta 2927-15
Lahek čevlji, v katerem se udobno hodi, iz dobrega črnega ali rujava boks.

89.-

Vrsta 1937-22
Trpežen čevlji iz črnega ali rujava boks z nepremočljivim gumijastim podplatom. Primeren za vsakega, ki predvsem zahteva trpežnost čevljev.

99.-

Vrsta 3967-22
Čevlji iz dobrega črnega boks z nepremočljivim gumijastim podplatom. Za delovnega človeka za praznik in nedeljo.

79.-

Vrsta 0167-00
Čizme iz mastnega usnja z močnim vulkaniziranim gumijastim podplatom. Primerne za delo na polju, stavbah, cestah in za vsak drug štrpaci.

Danes smo v stanju ubiti celo družino za toliko denarja, kolikor je lansko leto stal 1 par čevljev. Pridite v naše prodajalne. - Prepričajte se.

Moške nogavice:

Moške nogavice	Din 5.-
debele volnene	" 7.-
fine flor	" 10.-
Najfinejši flor	" 15.-

Zenske nogavice:

Močne za štrpaci	Din 8.-
fine flor	" 19.-
iz čiste svile	" 25.-
iz Bemberg svile	" 35.-

Otroške nogavice:

fine iz sukanca: vel. 2-4 Din 8.-, vel. 5-8 Din 10.-, vel. 9-11 Din 12.-

Naš oddelek za nego nog Vas bo osvobodil neprijetnih žuljev.

Nata

Žganje finega okusa dobite na lahek način
ako uporabljate priznane in preizkušene
bakrene kotle za žganjekuho. **tvrdke**
JOSIP OTOREPEC
LJUBLJANA, Za Gradom 9 Ob koncu Strelške ul.
Stalna zaloga, za vsak kotel garancija.

V vsako hišo naš brzoparilnik znamke „Jol“!
mnogostranska uporabljivost, ogromna štednja na
gorivu in času, rabi malo prostora, izdeluje se v
več velikostih z bakrenim ali pocinkanim kotlom,
vporabljen za vsakovrstno parjenje in kuho za
gospodarstvo in gospodinj. za kuhanje perila itd.
Na boljši material. Na večja trpežnost. Nizke cene.

Modna krojačnica
obleke po meri izdeluje
Maks Zabukovšek
Celje, Cankarjeva ul. 2

LONDON: za moške novosti

PARIS: za damske novosti

pristne in najfinejše kvalitete nudi:

Karl M. Ham, Kranj

IVAN IN BOGOMIR NARAKS
SODAVIČAR
ŽALEC CELJE

GOSPODARSKA ZVEZA LJUBLJANA R. Z. Z. O. Z.

Prodaja deželne pridelke, žito, mlevske izdelke, seno, slamo, koloni-
jalno in specerijsko blago, kmetijske stroje in orodja, umetna gnojila,
cement, premog itd.

Prvovrstna moka iz mlina Forgacs, Bačka Topola,
je stalno na zalogi.

POTUJOČIM!

Prihranili boste na času in denarju, ako se naslanete v
novo otvorenem hotelu »POSTA«, ki se nahaja v
neposredni bližini kolodvora in vseh ministerstev.
Moderno in higiensko urejene sobe s centralno kurjavo,
toplo in hladno vodo. — Sobe z eno posteljo za ceno od
Din 24— do Din 44—, z dvema posteljama od Din 40— do Din 64—.
Trgov. potniki dobe 10% popust. Pension pri 10 dnevem bivanju Din 60—.

ZA OBISK SE PRIPOROČA RAVNATELJSTVO

PUH - PERJE
R. MIKLAUC LJUBLJANA

Karol Tratnik

specialist v izdelovanju cerkvenega
orodja in posode
se priporoča preč.
duhovščini za izde-
lavo monštrance, ke-
lihov, križev,
svečnikov itd.

Maribor
Orožnova ulica 3

Kaj takega pa še ne

in v sedanjih težkih časih tudi več ne bo. Radi opustitve moške konfekcije
popolna razprodaja na Dunajski cesti 7
Obleke iz trpežnega šofa že od Din 180— naprej itd. Oglejte si zalogo
pravočasno, kajti te smešno nizke cene ostanejo le dokler traja zaloga.
Josip Ivančič

Priporoča se prvi slovenski zavod
Vzajemna zavarovalnica
Ljubljana

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

PODRUŽNICE: Celje, Palača Ljudske posojilnice; Zagreb,
Starčevićev trg 6; Sarajevo, Aleksandrova cesta 101;
Split, Ulica XI. puka 22; Beograd, Poincareova 2.

Posmrtninski oddelek »KARITAS« sprejema v zavarovanje zdrave od
7 do 80 let stare osebe. Glede pojavnosti se obrnite na Vzajemno zava-
rovalnico, oddelek »KARITAS«.

KLAVIRJI! PIANINI!
Stalna zaloga prvovrstnih svetovnih tvrdk
M. ROPAS, CELJE

Znižane cene! Ugodna odplačila na mesečne obroke! Vsa
popravila in ugaševanja strokovnjaško.
Izposojevanje in prodaja preigranih klavirjev. Telefon št. 107

Najcenejše in naj-
boljše usnje dobiš
v usnjarni

Viktor Kosi
Maribor
Kralja Petra trg
Stev. 9

POZOR AVTOMOBILISTI!

Specijalna
sedlarska
delavnica
za ličanje in oblažjenje avtomobilov; sprejemamo staro in
novo delo, po konkurenčni ceni, v svojem lastnem lokalu.
Bruno Belantič, Sv. Jerneja c. 29, Ljubljana VII.
Telefon 28-24

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D.D. LJUBLJANA

prodaja po najugodnejših cenah in samo
na debelo

Premog domači in inozemski za domačo
kurjave in industrijske avrhe.
Kovaški premog vseh vrst
Koks tvariški, plavžarski in plinski.
Brikete.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani. Miklošičeva 15/1.

ČEŠKA INDUSTRIJALNA BANKA

Podružnica v LJUBLJANI, Marijin trg 5

Centrala v PRAGI, CSR

60 podružnic in ekspozitur
Izvršuje bančne posle vseh vrst in sprejema
vloge na knjižice in tekoče račune
Telegrami: Indusbanka Telefon interurban 2104

LJUDSKA POSOJILNICA
V LJUBLJANI

registrovana zadr. z neomejeno zavezo
Miklošičeva cesta št. 6
(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge po naj-
ugodnejši obrestni meri ter brez
vsakega odbitka. Tudi rentni da-
vek plačuje posojilnica sama.

Hranilne vloge znašajo nad 180 milijonov Din.

Največjo zalogo
nagrobni spomenikov
od marmorja in granita
po
globoko znižanih cenah
priporoča

Felix Toman

kamnoseška industrija
Ljubljana, Resljeva c. 30

Najvarnejše in najboljše naložite svoj denar pri

Ljudski posojilnici

reg. zadr. z n. z. **v Celju** reg. zadr. z n. z.

v novi lastni palači na oglu Kralja Petra c. in Vodnikove ul.

Stanje hranilnih vlog znaša nad 100.000.000 dinarjev

Posojila na vknjižbo, poroštvo ter zastavo pod najugodnej-
šimi pogoji. — Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš
nad 5000 članov-posestnikov z vsem svojim premoženjem

POHVALNO **Stalna razstava, nizke cene!** **Kvalitetni izdelki** **Velike plačilne ugodnosti!** **POHVALNO**
ERMAN ARHAR
Št. Vid nad Ljubljano **Ilustriran katalog** **tik zadnje tramv. postaje**

Knjigarna tiskarna knjigoveznica

J. Krajec
naslednik
Novomesto

najvljudneje priporoča
vse v to stroko spada-
joče po najnižjih cenah

Priporoča se trgovina
s kurivom
FRANJO JOŠT
CELJE, RAZLAGOVA ŠT. 8

IVAN JAVORNIK

Mesar, prekajevalec iz izdelovalec vsakovrstnih
mesnih izdelkov iz svežega ter suhega mesa
Lastni izdelki in moderna hladilnica
LJUBLJANA, Domobranska cesta 7

Stojnica šolski drevored
Tel. 27-03 poleg Zmajskega mostu Tel. 27-03
Podružnica Wolfova ul. 12

MLINARJI!

Mlinske kamne za vsakovrstno meljavo,
mlinska sita, svilena in volnena, la go-
nilna jermena, vosek za jermena in
vse ostale mlinske potrebščine nudi:
BRCAR & KOMP., Ljubljana, Kolodvorska 35
Ceniki brezplačno Zmerne cene

HUBERTUSI

PLAŠČI IZ NEPREMOČLJIVEGA SUKNA
NAJBOLJŠE VARSTVO DINARJEV
PROTI DEŽJU IN MRAZU **260°-**

V PRODAJALNAH
TIVAR **OBLEK**
OGLEJTE SI IZLOŽBE!

Osladite si grenko življenje!

Bogato izbiro bonbonov,
desertov in čokolade po
zelo nizkih cenah
Vam nudi le

„Bonboniera“
Joško Oset
Ljubljana, Dunajska cesta 7

»GROM«

CARINSKO POSREDNIŠKI
IN ŠPEDIČIJSKI BIRO
DRUŽBA Z O. Z.

TEL. INT. 24-54

LJUBLJANA
KOLODVORSKA 41

ZASTOPSTVA V VSEH VEČJIM
MESTIM TU- IN INOZEMSTVA

ZAKAJ kupujejo pri nas

plašče in trenchcoate?

1. Zato, ker so si lansko leto na velesejmu v razstavi ogledali fino izdelavo in nizko ceno.
2. Zato, ker so se prepričali o lepih vzorcih in trpežnem blagu.
3. Zato, ker smo letos še izpopolnili prvo-
vrstno delo šivilj in krojačev.

Kupujejo pa tudi zato, ker se zanesejo na
„Slovenca“, da jim prinese vedno po-
šteno reklamo, kol prinese našo že 20 let.
Vse, ki se še niste prepričali, Vas pričaku-
jemo, da Vas dobro postrežemo.

I. Tomšič

Sv. Petra cesta 38

Lepo klobuke v veliki izbiri, udobne in trpežne

copate in tilc nudi so-
lidno in zelo poceni **Jernej Tavčar**

klobučar - Škofia Loka

NIKOLA KOJIĆ

izvršuje vsa frizerska dela, kakor tudi trajno
ondulacijo — šest minut pod aparatom najno-
vejšega sistema.
Zaloga parfumerije in kozmetičnih pripravkov.

damski in moški frizerski salon
ŠKOFJA LOKA, Mestni trg

J. PICEK Specerija in železnina Novo mesto

Težakovo olje, laneno olje, klajno apno, fini ameriški ter-
pentin, umetna gnojila, prvovrstni Portland cement, betonsko
železo. Vsa vrstni kiti za krste in druge pogrebne potrebščine,
voščene sveče, ob času želve zanesljiva semena. — Suhe in
oljnat barve. — Abronin. ZMERNE CENE!

I. delavsko konzumno društvo

F. Z. O. Z.

s
sedežem na
JFSENICAH in s svojimi
poslovalnicami na Savi, Sl. Javorniku,
Koroški Beli, Dobravi, Bledu in Boh. Bistrici Vam
priporoča nakup svežega specerijskega blaga, manufakture,
galanterije, kuhinjske posode email in porcelan
po solidnih cenah. Po sklepu bilance
primeren popust
na blagu

Članarina znaša Din 25.—, pristopnina Din 1.—. Delež se po
pravilni odpovedi ob določenem terminu povrne v celoti nazaj

Ako niso otroci zdravi

ako ste bolni Vi sami, ako živina ne uspeva, ako vas nadlegujejo podgane, miši
ali mrčes in ako hočete vsemu temu in še mnogo drugim neprijetno-tim od pomoči,
potem nas obiščite, mi imamo na razpolago: Vsa zdravilna zelišča, obveze, kosme-
tične preparate, redilna sredstva za dojenčke in živino, ribe, otje, strupe za podgane,
lisice in druge živali, preparate za uničevanje mrčesa, fini spirit, izborne ILFE-LUXUS
britvice po Din 3.— za 25 do 30 britij in sploh vse, kar potrebujete iz drogerije.

Pripravili smo veliko zalogo, mi Vas priča-
kujemo, da Vas postrežemo boljše in cenejše!

Drogerija **HAFNER**, (Sp. Šiška) Celovška c. 44

SLAŠČICARNA PELICON LJUBLJANA, WOLFOVA ULICA ŠTEV. 14

priporoča svojo bogato zalogo najfinejših slaščic,
prvovrstno čajno pecivo; kava, čaj — ekspres!

Jugoslavenska banka d.

Ljubljana - Zagreb - Beograd

CENTRALA v Zagrebu, PODRUŽNICE: Beograd,
Brod na Savi, Crikvenica, Karlovac, Ljubljana,
Novi, Novi Sad, Osijek, Sombor, Subotica, Sušak,
Varaždin, Vukovar. — EKSPOZITURA: Pančevo.

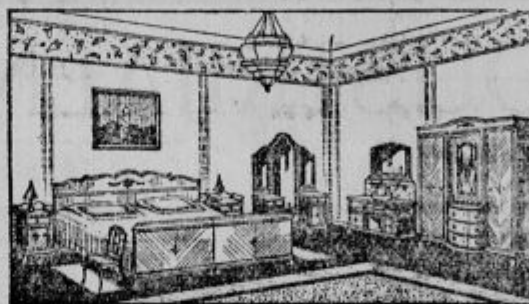
Delniška glavnica: Din 100,000.000.—
Rezerve: cca. Din 35,000.000.—

IZVRŠUJE VSE BANČNE POSLE NAJKULANTNEJE!

Kleparstvo in vodovodne instalacije

FRANJO DOLŽAN, Celje

prevzema vsa v zgoraj omenjene stroke spadajoča dela, kakor kritje streh,
zvonikov, vodovodne naprave, moderno urejene kopalnice, straniščne
naprave, instalacije strelovodov, kakor tudi vsakovrstna popravila istih.
Vsa dela se izvršujejo točno in solidno, proračuni vedno na razpolago.
Cene zmerne. Telefon št. 245.

Ilustr. ceniki se pošiljajo proti 20 Din predplačila

Okrasite si Vaš dom,
Vaše stanovanje

z novodobno opremo pohištva,
katero kupite najceneje pri:

Andrej Kregar in
sinova
tovarna pohištva

St. Vid nad Ljubljano
Telefon št. 12 (nasproti kolodvoru)

Slehernik

mora vedeti, da zavaruje Zadržna samopomoč v Mariboru vsako
zdravo osebo do starosti 70 let za izplačilo posmrtnine. Pristopnina
v posamezne oddelke je po starosti od Din 16.50 do Din 60.—,
zavarovalni prispevki po vsakem umrlem članu, ki mu gre že po
šestmesečnem članstvu po številu članov četrtina posmrtnine, po
enoletnem članstvu polovica, po dvehletnem članstvu pa cela po-
smrtnina, so Din 0.50 (I. odd.), Din 1.— (II. odd.), Din 2.— (III. odd.)
in Din 5.— (IV. odd.) odnosno četrtina ali polovica teh zneskov.

Vsak, ki hoče poskrbeti za svojce
kako bo z majhnimi zneski pošteno prištedil velik kapital pri

Zadržni samopomoči
v Mariboru, Orožnova ulica šte. 8

Priglasil se bo takoj za člana, na kar bo dobil zastoj vsa pojasnila
glede zavarovanja.

Po dveh letih delovanja ima Zadržna samopomoč že nad 5.000
članov, izplačala je že nad 600.000.— Din posmrtnin in ima že nad
200.000.— Din varnostnih rezerv.

Zavarovalna družba na življenje

„FENIKS“

Delniška glavica Din 32.000.000—
 Premijske rezerve in aktiva družbe dne 31. dec. 1931 Din 3.775.447.000—
 Zavarovalno stanje dne 31. dec. 1931 Din 22.000.000.000—

Družba ima svoje podružnice v vseh državah Evrope

Družba sklepa po najboljših kombinacijah in priznana najnižjih premijah življenjska zavarovanja vseh vrst za slučaj doživetja in smrti z zdravniško preiskavo, otroška in kombinirana zavarovanja brez zdravniške preiskave z domačimi hranilniki, medsebojna zavarovanja trgovskih družabnikov, zavarovanja rente, zavarovanja proti nezgodam, zakonske odgovornosti in auto-rizikov, kakor tudi požarna in druga elementarna zavarovanja po najugodnejših pogojih. Življenjske police sprejema Ministerstvo vojne in mornarice za kavcijo pri ženitvi gg. častnikov.

Vse informacije daje radevolje: **Ravnateljstvo za Slovenijo in Dalmacijo v LJUBLJANI, Aleksandrova c. 12** in zastopstva v vseh večjih mestih.

Splošno

Jugoslovensko Bančno društvo d. d.

Podružnica Ljubljana

Brzjavni naslov: Bankverein

Glavna zavoda: Beograd-Zagreb

Podružnica: Novi Sad

Patronančni zavodi:

Banque Belge pour l'Etranger
 Bruxelles
 Baseler Handelsbank, Basel
 Wiener Bankverein, Wien
 Češka Union Banka, Praha

GLAVNICA IN REZERVE 127.500.000 DIN

Smučarji pozor!

Najcenejše in najlepše izdelane smuče vseh velikosti dobite pri **Francu Gaiser**, izdelovalec smučk, Stari trg p. Slovenjgradec.

Poskusite tudi Vi!

Prvovrstno sveže čajno maslo in prama polnomastna trapistovski sir Vam nudi vedno po zelo ugodnih cenah —

Mlekarska zadruga v Slovenjgradcu
 r. z. s. o. z.

Karel Rojnik, Slovenjgradec

Trgovina z manufakturami, galanterijami, čevlji, špecerijami, steklom, porcelanom, igračkami, knjigami, pisarniški in šolskimi potrebščinami.
 Nizke cene! Solidna posredstva!

TRENCHCOAT

lastni izdelek v znani dobri izpeljavi in kvaliteti z nepremišljivo podlogo samo po:

Din 590—
 Din 650—
 Din 865—
 Din 1100—

Nadalje izborne HUBERTUS

za gospode Din 375—
 za dečke Din 290—
 za otroke Din 210—

pri

Francu Cverlin

Maribor, Gosposka ulica 32

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO

LJUBLJANA

Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiju)

Brzjavke: Kredit Ljubljana

Telefon šte.: 2040, 2457, 2548 - interurban: 2706, 2806

Peterson international Banking Code

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu-in inozemstvo, safedepositi i. t. d.

EGIDIJ IN KAROL ERJAVEC

MIZARSTVO

BROD ♦ POLEG TACENSKEGA MOSTU ♦ P. ŠT. VID n/Lj.

Stalna zaloga pohištva — Samo domači solidni zajamčeni izdelki — Priznane nizke cene — Kadar kupujete pohištvo, oglejte si našo zalogo — Oglejte tudi ob nedeljah

Zajamčeno

pristni kraški teran

se dobi v gostilni

DRAGA GUŠTIN

Kapiteljska ulica šte. 3

Celuloidne ščitnike za vrata

dobavlja v vseh barvah in fazonah

FRANJO ZRNEC — LJUBLJANA

steklarstvo

Cankarjevo nabrežje šte. 5

Jakob Pavlič, Domžale

oblastveno izkušeni tesar, mojster

se priporoča za strokovno izvršitev tesarških del. Izdeluje tudi načrte in proračune. — Cene solidne.

Vsi ki prihajate v **Maribor** po Meljski cesti,

oglejte si izložbe trgovine

„pri AMERIKANCU“

Meljska cesta 38

Bogata izbira lepih vest, puloverjev, nogavic, srajc, škarp, predmetov in sploh vseh potrebščin po najnižjih cenah.

K. TROJ, Ljubljana

Pogodbeni trg (Pod lemenatom)

priznava svojo veliko zalogo čevljev vseh vrst kakor tudi snežne čevlje in galoše po najnižjih cenah.

OKVIRJI

najmodernejših oblik

LESENI LESTENCI

izdeluje tvrdka

LJUBLJANA

ALEKSANDER GÖTZL

DUNAJSKA CESTA 17

pozlatarstvo in rezbarstvo

Najstarejša slovenska plesarska, ličarska, sobo- in črtnilarska delavnica

IVAN BRICELJ - LJUBLJANA

Dunajska cesta 15

Gospodarska cesta 2

(dvorišče kavarne Evrope)

se priporoča za točno in solidno izvršitev vseh v to stroko spadajočih del. — Cene zmerne z garancijo.

Ustanovljena l. 1893.

Telefon 3307.

PORCELAN STEKLENINO

SVETILJKE — KUHINJSKO POSODO, EMAJLIČANO IN ALUMINIČASTO — VSE GOSPODINSKE IN GOSPODARSKE POTREBŠČINE, — ORODJE ZA VSE GOSPODARSKE IN INDUSTRIJSKE PANOGE, OKOVJE ZA STAVBE IN POHIŠTVA — PLOČEVINO, VSO ŽELEZNINO — NOSILKE — CEMENT —

KOMPLETNE

KOPALNICE IN STRANISČNE NAPRAVE

— ŽELEZJE IN PRVORSTNE ČEŠKE PLOŠČICE ZA ZIDANE ŠTEDILNIKE — ŽELEZNE ŠTEDILNIKE OD NAJPREPROSTEJŠEGA DO NAJFINEJŠEGA DOBITE PRI

B. ŽILIČ

TRGOVINA Z ŽELEZNINO, POLJEDELSKIMI STROJI, PORCELANOM IN STEKLENINO

LJUBLJANA, DUNAJSKA C. 11

POLEG „FIGOVCA“

ZE 6 MILJONOV

DINARJEV JE IZPLAČALA

LJUDSKA SAMOPOMOČ

V MARIBORU

po umrlih članih tekom svojega pellenega obdobja. Ljudska samopomoč šteje danes že skoraj **36.000** članov.

Vsem tistim, ki ne morejo skleniti radi previsoke starosti ali iz drugih razlogov življenjskega zavarovanja, nudi naše društvo najboljšo in najhitrejšo pomoč, posebno v času današnje splošne denarne krize.

Ako še niste člani Ljudske samopomoči v Mariboru, ne odlagajte s pristopom, ker dneva smrti ne pove nobena pratika. Zavarovanje je dovoljeno samo med najožjimi sorodniki kakor starši in otroci. Druge osebe se smejo zavarovati le z njih izrednim pismenim dovoljenjem. Zahlevajte torej takoj pristopne izjave brezobvezno.

Ugodne osebe se sprejemajo kot po-verjeniki za vse kraje Jugoslavije.

?

Zelite postaviti cenen

LASTNI DOM

soliden, trajen, zdrav,

izvršen v domačem slogu, grajen po našem jugoslovanskem patentu?

Oglasite se pri tesarskem podjetju

Pavel Pavčič — Moste-Ljubljana

Vzajemna zavarovalnica

Glavni zastop: Novo mesto (Ljudska posojilnica)

Zavaruje: proti požaru, nezgodam, za življenje, posmrtninski oddelek „Karitas“. — Poslužujte se domačega zavoda!

KADAR KUPUJETE POHIŠTVO

si oglejte tudi zalogo pri pohištvu **Ivanu Bonča**

Vižmarje 48 — Št. Vid nad Ljubljano

Industrija perila

Manufaktura

MEDIC IVAN — NOVO MESTO

Največja izbira modnega blaga za damske obleke in plašče, moške obleke, barhenta, šifona itd. itd. Oglejte si pred nakupom za jesen in zimo vse to brez obveze, postreženi boste solidno in po najnižjih cenah

PERJE

E. VAJDA, Čakovec

Telefon št. 59, 60, 3, 4

Najmodernejši damski klobuki v salonu

KLOPČAR, Ljubljana

Aleksandrova cesta 4 - Pasaja Viktorije

Fotoamaterji

Vse vrste foto-potrebščin kakor plošče, navite in zložene filme, papirje za dnevno in nočno svetlobo, papirje za povečanje in vse vrste kemikalij

Vam nudi in se priporoča **fototrgovina Justa Rozman Jesenice**

Zelo poteni nudim vsevrstne šolske

kakor tudi pisarniške potrebšchine. Poleg tega razpolagam po nizki ceni z veliko izbiro trgovskih knjig. Za razna darila Vam priporočam albume, spominske knjige, kipe, in druge nabožne predmete. Za obisk se tolo priporoča **Smolej Minka, Krekov trg 5**

Priporoča se

Segolin Marjo, sobni slikar Jesenice

Za cenjena naročila se priporoča

Filip Lazar, mizarški mojster Jesenice

Za obilen obisk se priporoča gostilna

„KRONA“ v Škofji Loki na Glavnem trgu Marija in Ana Piškur

Vse vrste usnja vedno v zalogi in po najnižjih cenah. Domači izdelek podplatov

Anton Šubic,

usnjarna Sp. trg, Škofja Loka

Pristne jetrne klobase in pečenice se dobe vsako soboto in nedeljo v znani gostilni **Matevža Zihertl, na Spodnjem trgu št. 26 v Škofji Loki** Isotam izvrstna štajerska in dolenska vina

Staroznana gostilna pri mestni cerkvi po domače **FILAYER**, kjer se točijo pristna dolenska in štajerska vina z dobrim prigrizkom. Se priporočata **Jožef in Ignac Trdina, Škofja Loka**. Krasna veranda z lepim razgledom

Na dobre domače prekojene klobase in na pristna dolenska in štajerska vina se polnikom priporoča stara znana gostilna **„PLIVNA“ na SUHI pri Škofji Loki**

Ana Karlin

Prepričajte se, da prodajamo le izbrano manufakturno, špecerijsko in kolonijalno blago in izborni domači kruh. Naše cene izredno nizke! **VALENTIN DEBELJAK, trgovina z mešanim blagom, Škofja Loka**

TEHNIČNA PISARNA IN GRADBENO PODJETJE ANGELO BATTELINO

stavbenik

LJUBLJANA VII., ALJAŽEVA UL. 35

Post. ček. rač. št. 15 117
Telefon 33-39

Izvršuje betonske in železobetonske zgradbe, arhitekturo ter vsakovrstna visoke zgradbe in vsa v umetno kamnoseštvo spadajoča dela. Sprejema v izvršitev vsakojake načrte in proračune strokovne stavbene stroke. Tehnična mnenja. Zastopstvo strank v tehničnih zadevah

Trgovina „Pri Miklavžu“, Ljubljana, Vodnikov trg

Prvovrstno, vedno sveže špecerijsko in kolonijalno blago. Kuhinjska posoda, noži in štrajharji svetovne znamenje Dieck. Imamo bogato zalogo strogo sortiranega blaga po zelo nizkih cenah.

Naznanilo

Cenjeno občinstvo obveščam, da bom 1. novembra 1932 **preselila** svojo **trgovino z mešanim blagom**

v lastne prostore. Založila bom trgovino tudi z usnjem in s pleteninami ter jih prodajala po najnižjih cenah. Se priporočam cenjenim odjemalcem

Ivanka Abolnar, trgovina z mešanim blagom

Sv. Lovrenc, p. Velika Loka

Priporočata se

Klobasa & Smolčnik Slovenjgradec

Trgovina manufakture, špecerije, galanterije, stekla, porcelana, razna olja, barve, laki. — Zaloga moke, petroleja, bencina, portland cementa in šip za okna. — Nakup in prodaja deželnih pridelkov. — Prevzema vsa v steklarsko stroko spadajoča dela na stavbah in popravila. — Cene nizke! — Postrežba solidna!

MANUFAKTURA GALANTERIE PLETENINE SPECERIJA ŽELEZARNA STERILNO

IVAN ROJNIK

SLOVENJGRADec

Lastna industrija perila. Konfekcije.

Hranilne knjižice

v polni vrednosti vzamem v račun za

PFAFF-šivalne stroje ali PUCH-kolesa

Za cenjena naročila se priporoča **tvrdka**

IGN. VOK

LJUBLJANA, Tavčarjeva 7

Dom Tvoj... Tvoj raj!

Okrasi in opremi ga s pohištvom, ki času in vsem zahtevam sodobnosti odgovarja! Nudim Vam najboljše, najlepše, najsolidnejše in najmodernejšo.

Jernej Sitar

Specijalna delavnica za boljše pohištvo **Šmihel — Novo mesto**

Vezana izdelava!

Garancija!

JOŽE JAMNIK

stavbno in strojno mizarstvo

SKOFJA LOKA, Kapuc. predm. 5

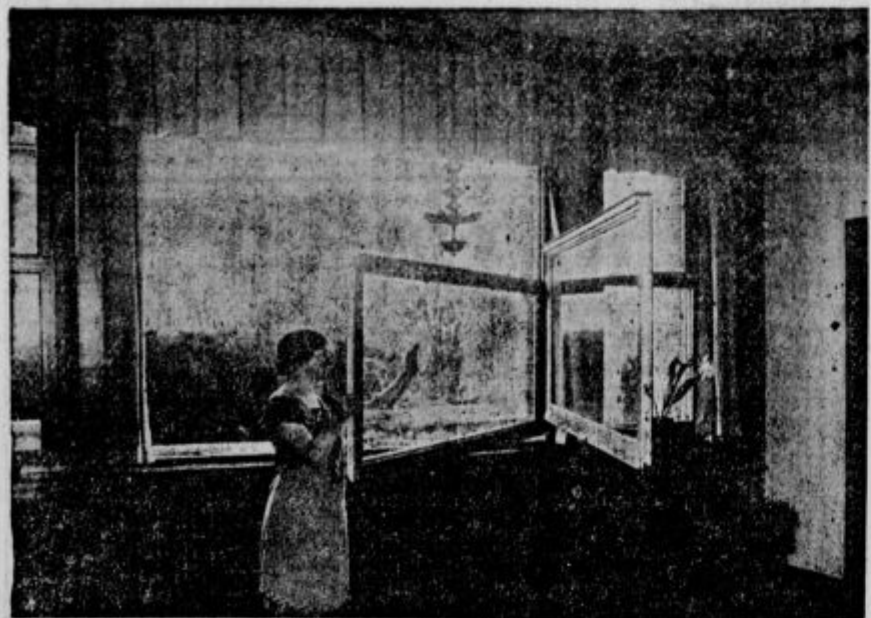
se priporoča cenj. odjemalcem Pohištvo vedno v zalogi. Cene nizke!

Zelo dobro kupite dežnike in vse ostalo blago pri

Lovro Planina dežnikar in trg. **Škofja Loka** vina z meš blagom

Priporoča se: Stavbena mizarška tvornica

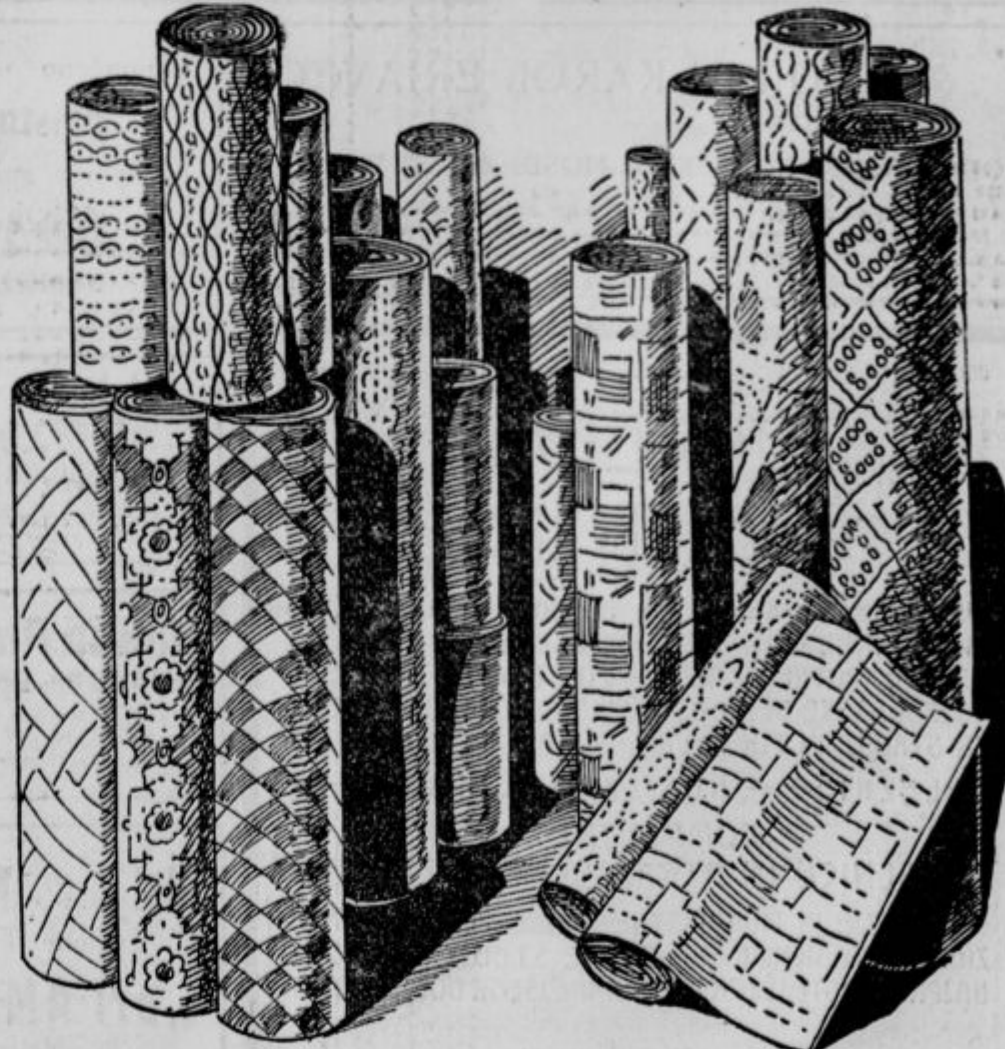
M. Gogala, Bled I. tel. 52.

Plaster in Sokolski dom na Bledu. — Izdelujem tudi razna druga horizontalna kakor tudi sklopjena (kuplana) okna sistema Bled, Mengeš in dr., ter vsa stavbena v mizarstvo stroko spadajoča dela po najnovejšem sistemu z večletno garancijo in znižanimi cenami.

Poštni ček. račun št. 15.373. Tekoči račun Zadržne gospodarske banke d. d., podružnice na Bledu

Izdeluje Stürmannova p emična kna, državni nemški in moogi inozemski patenti. Posebno se priporočajo za vile, šole, hotele, restavracije, sanatorije i. t. d. Premakljiva dela. obojestransko v ovinastih členskih tračnicah, popolni zapah, lahkega premikanja, ker se les in barva ne dotikata. Čiščenje brez vsake nevarnosti, ker se oba dela na znotraj odpirata. Glej sliko! — Arhitektura Ljubljana, Gajeva 9. Opremljene stavbe s Stürmannovimi okni: Vila Česenj, Kranj, Higijenski zavod Novi Sad, tvornica Dugaresa, vila Jare, Mon

LINOLEJ V VELIKI IZBIRI — A. & E. SKABERNE

Splošna stavbna družba Maribor-Tezno

mostovna in železokonstrukcij. delavnica in tovarna vijakov in zakovic

Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela in dobave najkvalitetnejše

Ivan Kregar

parar in srebrar

Ljubljana

Zrinjskega ul. 3

Izdeluje cerkveno orodje in posodo